

DENİZLİ MÂNİLERİ

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Halk Bilimi Programı**

Merve YAZICI

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Surur ÇELEPİ

Haziran 2019

DENİZLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Halk Bilimi Bilim Dalı öğrencisi Merve YAZICI tarafından Doç. Dr. Mehmet Surur ÇELEPİ yönetiminde hazırlanan “**Denizli Mânileri**” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 28.06.2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof. Dr. Mustafa ARSLAN

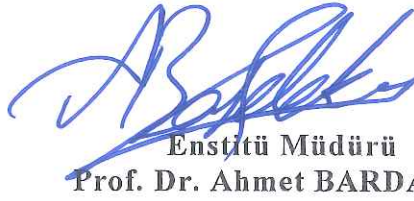
Jüri-Danışman
Doç. Dr. Mehmet Surur ÇELEPİ

Jüri
Dr. Öğr. Ü. Aysun DURSUN

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun
31/07/2019 tarih ve 30/01... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Ahmet BARDAKCI

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza

Merve YAZICI

ÖN SÖZ

Hızlı bir şekilde değişen zamana ve gelişen olaylara bağlı olarak hem yazılı hem de sözlü kültür dönem dönem belirli seviyede değişime uğramaktadır. Bu farklılaşmalar neticesinde bazı geleneksel yapılar değişik şekillerde sürekliliğini devam ettirirken bazıları da zamanla işlevini yitirmektedir. Bu değişim ve dönüşümden en çok etkilenen geleneklerimizden birisi de mânî söyleme geleneğidir. Yılların süzgecinden geçerek günümüze kadar gelen bu gelenek, söylendiği yöreye göre farklılık arz etmektedir. Bazı bölgelerde hâlâ canlı bir şekilde sürdürülürken bazı bölgelerde ise eski canlılığını kaybetmiştir.

Anonim halk şiiri içerisinde en yaygın kullanılan yaratılardan biri mânîlerdir. Mânîler çoğunlukla, Türk halk şiirinin geleneksel nazım birimi olarak kabul edilen dörtlük biçiminde söylenirler. Sade ve yalın bir söyleyişe sahip olmaları, konularıyla halk duyarlılığını yansıtmaları, uyak seçimlerindeki basitlik, dizelerde göze çarpan doğal çevre betimlemeleri ve gerçek halk yaşantısından alınan sahneler anonim halk şiiri üzerine fikir sahibi olmak yönünden mânîleri önemli kılmaktadır.

Mânîler toplumsal yaşamın devamlılığı noktasında millî kültür içerisinde gelişerek günümüze kadar varlığını sürdürmüştür; Denizli'nin kültür yapısını yansıtırken Türkiye mânî söyleme geleneğinin özelliklerini de bünyesinde barındırmıştır. Bu çalışmamızda sadece mânî türü değil mânînin yaratıldığı ya da söylendiği ortamla birlikte icracıyı, dinleyiciyi ve icra edilen ürünün işlevlerini de dikkate alan günümüz bağlam merkezli halkbilim kuramlarının kullanılması uygun görülmüştür. İcrayı etkileyen bütün etmenlerin incelenmesiyle birlikte Denizli mânî söyleme geleneğinin daha canlı ve gerçekçi bir biçimde yansıtılması amaçlanmıştır.

Bu çalışma, üç ana bölüm ve bunlara bağlı çok sayıda alt bölümden meydana gelmiştir.

Birinci bölümde, Türk edebiyatının en eski nazım türü olan “mânî” türü hakkında bilgiler verilmiştir. Ulaşılabilen yerli yabancı kaynaklar taranmış ve bu konuda çalışan bilim adamları ile araştırmacıların bugüne kadar ortaya attıkları fikir ve öneriler ışığında, tarifiinden başlanarak bu türün menşei, diğer türlerle ilişkisi, yapı, şekil ve muhteva özellikleri, tasnif problemi gibi konular ele alınarak tartışılmıştır.

İkinci bölümde, Denizli mâni söyleme geleneği ile Denizli çevresinden derlenen mânilerin tasnifini ekledikten sonra son bölümde, bu derlenen mânilerin tamamını alfabetik ilçe adlarına göre ilave edilmiştir.

Çalışmamızın sonuna faydalandığımız kaynakların bibliyografyası eklenmiştir.

Bu çalışmamızın hazırlık, oluşum ve değerlendirme süreçleri boyunca bilimsel bakış açısıyla bana yol gösteren; çalışmaya ve bana olan güvenini her zaman hissettiren ve tecrübeleriyle beni aydınlatan çok değerli hocam Prof. Dr. Mustafa ARSLAN'a, bu çalışmanın sorumluluğunu üstlenen ve gerekli yönlendirmelerle bana yol gösteren, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, tez danışmanım ve hocam Doç. Dr. Mehmet Surur ÇELEPİ'ye sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmada büyük bir öneme sahip olan mâni derlemelerini gerçekleştirdiğim değerli kaynak kişilere verdikleri bilgilerin yanında gösterdikleri misafirperverlik için teşekkür ederim. Bu derlemeler sırasında her daim benimle birlikte olan ve uzun çalışma süreci boyunca gösterdiği fedakâr yaklaşımla bana güç veren sevgili annem Nurper YAZICI ve ablam Medine DİLMAÇ'a teşekkür ederim.

Merve YAZICI

DENİZLİ/2019

ÖZET

DENİZLİ MÂNİLERİ

YAZICI, Merve
Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Halk Bilimi Programı
Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Mehmet Surur ÇELEPİ

Haziran 2019, VIII+337 sayfa

Türk halk şiiri geleneğinin en eski ve yaygın ürünlerden biri olan mâniler sözlü geleneğin önemli bir parçası olarak varlığını sürdürmektedir. Mâniler, asırlar boyu süren bir gelişim süreci ile getirdiği birikim sayesinde halk şiiri geleneğini ve toplumun içinde yaşadığı kültür ortamını tanıyıp çözümleme aşamasında çok faydalı olacak bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye mâni söyleme geleneğinin bir parçası olan Denizli mâni söyleme geleneğinin bu gelenek içerisindeki yerini, günümüzdeki durumunu ve toplumsal yapının geleneğe etkisini ortaya koymaktır.

Bu çalışmada Denizli mâni söyleme geleneği giriş, iki ana bölüm ve bu ana bölümlere ait alt başlıklar dâhilinde incelenmiştir. Giriş bölümünde araştırmanın konusu, amacı ve yöntemi konusunda bilgi verilmiştir. Bölgenin tarihî, coğrafi, ekonomik ve sosyokültürel yapısı tanıtılmıştır.

Birinci bölümde “Mâni Türü ve Mâni Araştırmaları” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde mâni, kelime ve kavram olarak tanıtılmış; mâni türünün kökeni, kaynakları ve oluşumu üzerinde durulmuş; mâni türünün tarihi belgelerdeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde mâninin biçim, dil, üslup ve içerik açısından tanıtılmasının ardından, araştırma konusuyla ilgili olarak daha önce yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

İkinci bölüm “Denizli Mânileri” başlığını taşımaktadır. Derlenen mâniler ölçü, durak, uyak, dize sayısı ve nazım düzeni açısından incelenmiştir. Denizli Mânileri konularına göre tasnif edilmiştir.

Çalışma “Sonuç ve Değerlendirme”, alfabetik sıraya göre verilen “İlçelere Göre Mâni Metinleri”, “Kaynak Kişiler”, “Kaynakça” ile sona ermiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk edebiyatı, gelenek, mâni, icra yöntemi, işlev, Denizli.

ABSTRACT

DENİZLİ MANİS

YAZICI Merve

Master Thesis

Turkish Language and Literature Department

Folklore Programme

Adviser of Thesis: Associate Professor Mehmet Surur ÇELEPİ

June 2019, VIII + 337 Pages

One of the oldest and most common products of the anonymous folk poetry tradition, manis continue their existance as an important part of verbal tradition. The purpose of this study is, analyzing the current situation of Denizli manis and determining the impact of social structure on the verbal tradition, by using manis.

In this study, the verbal tradition of manis and the manis that compiled in Denizli are examined within two main sections and subtitles of these sections. In the first section, "The Introduction", the subject, the purpose and the method of this research are given. Historical, geographical, economic and socio-cultural structure of the region are introduced.

In the First section entitled Manis and research on mani's meaning and concept is introduced and the place of manis in historical accounts, the relationship of manis with other forms of verbal tradition, the function of manis and the place of manis in Turkish world are tried to be determined. In this section, after the introduction of mani in terms of form, language, style.

The second section is entitled 'Denizli Manis'. The manis compiled in Denizli are examined in terms of meter, pause, rhyme, number of verses and verse arrangement.

Key Words: Folk literature, tradition,mani, performance method, function,Denizli.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ	1
ARAŞTIRMA YÖRESİNİN ÖZELLİKLERİ.....	1
A) Yörenin Coğrafi Özellikleri	1
B) Yörenin Sosyal ve İktisadi Yapısı	3
C) Yörenin Tarihî Özellikleri	4
ARAŞTIRMA KONUSU, AMACI VE YÖNTEMİ	6

BİRİNCİ BÖLÜM

MÂNİ TÜRÜ VE MÂNİ ARAŞTIRMALARI

1.1. Mâni Kavramı.....	9
1.1.1. Mâni Tanımları.....	11
1.1.2. Türk Halk Şiirinde Mâninin Tarihçesi	15
1.1.3. Şekil Özellikleri.....	16
1.1.3.1. Mânilerde Ölçü.....	17
1.1.3.2. Mânilerde Durak.....	18
1.1.3.3. Mânilerde Uyak.....	21
1.1.3.4. Mânilerde Dize Sayısı	22
1.1.3.5. Mânilerde Nazım Düzeni	24
1.1.4. Mânilerde Dil ve Üslup	25
1.1.5. Muhteva Özellikleri.....	26
1.2. Araştırma Konusu İle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	28
1.2.1. Türkiye’de Mâni Üzerine Yazılan Kitaplar.....	28
1.2.2. Türkiye’de Mâniler Üzerine Hazırlanan Tezler	34
1.2.3. Mâni Üzerine Yazılmış Makaleler	35
1.2.4. Mâni Üzerine Yazılmış Bildiriler.....	40

İKİNCİ BÖLÜM

DENİZLİ MÂNİLERİ

2.1. Denizli Yöresinde Mâni Söyleme Geleneği	42
2.1.1. Denizli’de Mâni Söyleyicileri ve Dinleyicileri	43
2.1.2. Yörede Mâni Söyleme Yer ve Zamanı	44
2.1.2.1. Geçiş Törenleri	45
2.1.2.2. Mevsimlik Törenler	48
2.1.2.3. Dinî Bayramlar	50
2.1.3. Muhteva Özellikleri.....	51
2.1.4. Dil ve Anlatım Özellikleri	52
2.1.5. Mânilerin İşlevleri	53
2.2. Denizli Mânilerinin Tasnifi	56
2.2.1. Şekil Yönünden Mâniler	56
2.2.1.1. Hece Sayısı Bakımından Mâniler	57
2.2.1.2. Dizelerine Göre Mâniler	58
2.2.1.3. Uyak Yapılarına Göre Mâniler	59
2.2.1.4. Dize Sayılarına Göre Mâniler	61
2.2.2. Konularına Göre Mâniler:	62
2.2.2.1. Geçiş Dönemleri ile İlgili Mâniler	62
2.2.2.1.1. Askerlik ile İlgili Mânileri.....	62
2.2.2.1.2. Evlilik ile İlgili Mânileri.....	64
2.2.2.1.2.1. Bekârlık ile İlgili Mânileri.....	67
2.2.2.1.2.2. Kına Düğün ile İlgili Mâniler	67
2.2.2.1.2.3. Gelin Kaynana ile İlgili Mânileri	74
2.2.2.1.3. Ölüm ile İlgili Mâniler	77
2.2.2.2. İş Ortamlarına Göre Mâniler	78
2.2.2.2.1. İş Mânileri	78
2.2.2.2.2. Bayram ve Mevsimler ile İlgili Mâniler	79
2.2.2.2.2.1. Doğa ile İlgili Mâniler	80
2.2.2.2.2.2. Hıdırellez ile İlgili Mâniler.....	83
2.2.2.2.2.3. Yağmur Duası ile İlgili Mâniler	84
2.2.2.2.3. Karşılıklı Mâniler	84
2.2.2.2.3.1. Anne Kız Söyleşi Mânileri	85

2.2.2.3. Sosyal Konular ile İlgili Mâniler	85
2.2.2.3.1. Cinsellik ile İlgili Mânileri	85
2.2.2.3.2. Dert ile İlgili Mâniler	88
2.2.2.3.3. Dilek- İstek ile İlgili Mâniler.....	92
2.2.2.3.4. Dua ve Beddua ile İlgili Mâniler	95
2.2.2.3.5. Gurbet ve Ayrılık ile İlgili Mâniler	99
2.2.2.3.6. Güzellik ve Çirkinlik ile İlgili Mâniler.....	102
2.2.2.3.7. Hasret ve Özlem ile İlgili Mâniler.....	103
2.2.2.3.8. Mektup ve Haberleşme ile İlgili Mânileri	106
2.2.2.3.9. Mizahi Unsurlar Taşıyan Mâniler	107
2.2.2.3.10. Nazar ile İlgili Mânileri.....	108
2.2.2.3.11. Öğüt ile İlgili Mânileri	108
2.2.2.3.12. Övgü ve Yüceltme ile İlgili Mâniler	113
2.2.2.3.13. Pişmanlık ve Şikâyet ile İlgili Mânileri.....	118
2.2.2.3.14. Ramazan ile İlgili Mânileri.....	128
2.2.2.3.15. Sevda ile İlgili Mânileri.....	133
2.2.2.3.16. Yergi ve Sitem ile İlgili Mânileri	165
2.2.2.3.17. Yiğitlik ile İlgili Mânileri	170
2.2.2.3.18. Zenginlik-Fakirlik ile İlgili Mânileri	170
2.2.2.3.19. Diğerleri.....	171
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	177
KAYNAKLAR	180
EKLER.....	189
Ek-1	190
Ek-2	332
ÖZ GEÇMİŞ	337

KISALTMALAR DİZİNİ

C: Cilt

Çev. Çeviren

Düz. Düzenleyen

Ed. Editör

Hızl. Hazırlayan

KK. Kaynak Kişi

MEB. Milli Eğitim Bakanlığı

s. Sayfa

S. Sayı

TDK. Türk Dil Kurumu

TDV. Türkiye Diyanet Vakfı

TFA. Türk Folklor Araştırmaları

Vb. Ve Benzeri

vd. Ve Diğerleri

Y. Yıl

Yay. Yayınlar

GİRİŞ

ARAŞTIRMA YÖRESİNİN ÖZELLİKLERİ

A) Yörenin Coğrafi Özellikleri

Konumu

Ege Bölgesi'nin ikinci büyük kenti olan Denizli, coğrafi konumu, iklimi, doğal ve turistik zenginlikleri açısından önemli özelliklere sahiptir. Anadolu'yu İzmir Limanı'na bağlayan yol üzerinde olması, bir sanayi, ihracat ve ticaret merkezi haline gelen Denizli'nin gelişmesinde de etkili olmuştur.

Denizli, Anadolu Yarımadasının güneybatı, Ege Bölgesinin doğusunda yer almaktadır. Ege, İç Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri arasında bir geçit durumundadır. Denizli ilinin, her iki bölge üzerinde de toprakları vardır. Denizli ili $28^{\circ} 30' - 29^{\circ} 30'$ doğu meridyenleri ile $37^{\circ} 12' - 38^{\circ} 12'$ kuzey paralelleri arasında yer alır. Doğudan Burdur, Afyon, batıdan Aydın, Mânisa, kuzeyden Uşak, güneyden Muğla illeri ile komşudur. Denizli ili, coğrafyasının güneybatısında, hem Ege hem de Akdeniz bölgesinde toprağı bulunan bir ilimizdir. Coğrafi konumu itibari ile Ege, Akdeniz ve İç Anadolu bölgeleri arasında bir geçit görevi üstlenir.

İlin yüzölçümü 11.868 km^2 'dir, il Türkiye'nin yaklaşık %1,5'ini ve Ege Bölgesinin %18,5'ini oluşturmaktadır. Merkezin denizden yüksekliği 354 metredir. Deniz yüzeyine en yakın yer 170 metre rakımla Sarayköy ilçesi, en uzak yer ise 1350 metre rakımla Çameli ilçesidir.

Denizli ilini kendi içerisinde altı bölgeye ayırarak incelemek mümkündür. Bu bölgelendirme kendi içerisinde sınırları çok net çizilemeyen ancak, bölgesel, tarihi, coğrafi ve kültürel doku noktasında birbirinden farklılıklar gösteren bir büyük bütünlük olarak değerlendirilmelidir. (Tok, 2006:300-301)

Bu bölgeler şunlardır:

I. Bölge: Acıpayam, Serinhisar, Çameli ilçe merkezleri, belde ve köyleri ile Beyağaç'ın Acıpayam'a sınır köyleri.

II. Bölge: Tavas, Beyağaç ve Kale ilçe merkezleri ile Beyağaç'ın Kale sınırına yakın köyleri, Tavas ve Kale'ye bağlı belde ve köyler.

III. Bölge: Baklan Ovası çevresindeki yerleşimler. Çal, Bekilli, Baklan, Çivril ilçe merkezleri, belde ve köyleri

IV. Bölge: Buldan, Güney, Sarayköy, Babadağ ilçe merkezleri, belde ve köyleri

V. Bölge: Honaz, Bozkurt ve Çardak ilçe merkezleri, belde ve köyleri

VI. Bölge: Denizli Ovası çevresindeki yerleşimler. Denizli'ye bağlı belde ve köyler, Sarayköy ilçe merkezi, belde ve köyleri.

Yüzey Şekilleri

İl yüzey şekilleri bakımından dalgalıdır. Alçak ve yüksek ovalar, yaylalar ve dağlar birbirini tamamlar. İl topraklarının yaklaşık %47,1'ini dağlar, %28,2'sini ovalar, %23,2'sini platolar ve %1,5'ini ise yaylalar oluşturmaktadır.

Batı Anadolu'nun ve Denizli'nin en yüksek dağı Honaz 2571 m. yüksekliğe sahiptir. Karcı (2308 m.), Akdağ (2449 m.), Bozdağ (2421 m.), Eşeler (2254 m.), Bulkaz (Burkaz) (1990 m.), Elmadağ (1805 m.), Büyük Çökelez (1340 m.) ve Beşparmak (1307 m.) ilin diğer önemli dağlarıdır.

Büyük Menderes ve Çürüksu Vadisi boyunca kademeler halinde alçalan Çardak, Çivril, Baklan, Kaklık, Böceli, Denizli (Çürüksu) ve Sarayköy (Büyük Menderes) Ovaları ile yayla görünümlü Acıpayam, Tavas, Eksere Ovaları, Karayayla, Çameli, Uzunpınar, Yoran, Şahman SülayMâniye, Kuyucak Yaylası ilin düzlüklerini oluşturur. Vadi olarak ise verimli ovaların sıralandığı Büyük Menderes ve Çürüksu Vadileri, Akçay Vadisi, Gireniz ve Kelekçi Vadileri gösterilebilir.

İl genel olarak akarsu bakımından yoksun sayılmaz. İl sınırından dışarıya çıkanlar olduğu gibi içinden akarak büyük nehirleri besleyenleri de vardır. En büyük akarsuyu Ege Bölgesinin üç büyük nehrinden biri olan Büyük Menderes'tir. Toplam uzunluğu 529 km. olan nehrin Denizli ili sınırlarındaki uzunluğu 194 km. ve ortalama debisi ise 44,32 m³/sn'dir. Çürüksu, Dalaman (Gireniz Çayı), Akçay (Bozdağan) Çayı, Yenidere, Gökpınar Çayı, Kufi Çayı, Derbent Çayı, Hamam Çayı ve Bağnaz Çayı ilde yer alan başlıca akarsulardandır.

İlin en büyük gölü ise Acıgöl (Çardak Gölü)dür, 44,32 km² yüz ölçümüne sahiptir. Denizli İlinin Çardak ilçesi ile Afyon İlinin Dazkırı ilçesi arasındaki graben arazide

dünyanın en temiz sodyum sülfat tuzunun elde edildiği (toksin madde içermeyen) bir göldür. Doğal yapısı ile flamingo, ördek gibi yaklaşık otuz tür kuşun yaşadığı kuş cennetidir. Sodyum sülfat tuzu, göl kenarında kurulan işletmeler tarafından değerlendirilmektedir. Beylerli (Çaltı) Gölü, Karagöl, SüleyMâniye Gölü, Kartal Gölü ve Işıklı Baraj Gölü ilin diğer önemli göllerini oluşturmaktadır.

İklimi ve Bitki Örtüsü

Denizli’de, Ege Bölgesinde olmasına rağmen, iklim olarak Ege Bölgesi’nin iklimi tamamen görülmez. Kıyı kesimlerinden iç bölgelere geçit yerinde olduğundan az da olsa iç bölgelerin iklimi hissedilir. Yıllık ortalama yüksek sıcaklık 34 C°, ortalama düşük sıcaklık ise 2 C° civarındadır. Denizli, iklimi yönünden İç Anadolu Bölgesine yakın değerler vermektedir.

İlde, genel olarak, yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. En çok yağış Aralık, Ocak, Şubat ve Mart aylarında görülmektedir. Aralık ayında m²’ye düşen ortalama yağış miktarı 90 mm. dir. Yağışlı gün sayısı yıllık ortalama 80 gündür. Ortalama yıllık nem oranları Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında %50’nin altında seyrederken, diğer aylarda artmakta, Aralık ve Ocak aylarında %70’ten fazla nem olmaktadır. Yükseklik arttıkça iklim sertleşmektedir. İlde dağlar daha çok denize dik uzandığından, denizden gelen rüzgârlara açık bulunmaktadır. Tüm bu iklim verileri ve iklim koşullarının uygunluğu Denizli’ye doğal çekicilik katmaktadır.

Var olan hava koşulları, yörede Karadeniz Bölgesinin bitki örtüsü çeşitleri olan kızılâğaç, ıhlamur, fındık, kestane, söğüt, eğrelti gibi türlerin yetişmesine ve karışıma girmesine olanak sağlar. Bölgenin yerel ağaç ormanları ise, denizden yüksekliğe bağlı olarak, dikey tabakalanma oluşturur. Kızılçamla başlayan dikey yayılış 850 metrelerde yerini karaçama bırakarak, yükseklerde toros sediri ve daha sonra çeşitli ardıç türleri ile alpin çam sınırına ulaşır. Buradan itibaren çayırlaşma başlar ve orman örtüsü son bulur.

B) Yörenin Sosyal ve İktisadi Yapısı

Yöre yaşama biçiminde, geçiş toplumuna özgü nitelikler, belirgindir. Geçmiş yaşam biçimiyle çağdaş yaşam biçimi iç içedir.

Tarımsal üretim, el dokumacılığı ve ticaretin belirlediği geleneksel yapının çözülüşü, Cumhuriyet ile başlar.1950’lerle başlayan ekonomik canlılık, özellikle kırsal

kesimi etkilemiştir. Ulaşım olanaklarındaki artış, tarımın makineleşmesi sonucunu doğurmuştur. 1970’lerde yörede görülen hızlı sanayileşme süreci, toplumsal yaşamı özellikle kentlerde sanayi toplumuna özgü nitelikler katmıştır. Denizli’de dokumacılık üzerine gelişen ticari etkinlikler sonucunda elde edilen birikimler, devlet teşvikleriyle desteklenmiş ve günümüzdeki Denizli sanayisinin temelleri atılmıştır. Denizli ekonomik bakımdan tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin her üçünün de dinamik bir görünüm sergilediği önemli merkezlerden biridir. Denizli’de elde edilen Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla’nın %60’ı ticaret ve hizmetler, %18’i tarım, %22’si sanayi sektöründen sağlanmaktadır. Son yıllarda ihracata dayalı sanayi sektörü ile öne çıkmıştır. Fakat ihracata dayalı ekonomik yapısı ve Türkiye’de uygulamaya konulan 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki kanununun getirdiği olumsuzlukların etkisinde kalmıştır.

Kendi imkânlarıyla gelişen Denizli sanayisi küçük, orta ve büyük ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. Ekonomik faaliyetler sonucu Denizli’de yaratılan katma değer %31’i sanayi sektöründen kaynaklanmaktadır. Denizli ekonomisine yön veren sektörlerin en başında tekstil sektörü yer alır. Tekstil sanayisi yüksek istihdam hacmi ve aynı zamanda yarattığı katma değer büyüklüğü bakımından Denizli’nin önce gelen sanayi sektörü durumundadır.

Ayrıca Denizli’de çırçır ve dokuma sanayisi de çok ileri durumdadır.

C) Yörenin Tarihî Özellikleri

Anadolu’nun güneybatısında yer alan Denizli, Ege bölgesinin asıl ege ile İçbatı Anadolu bölümleri ve Akdeniz bölgesi arasında bir geçiş alanı durumundadır. Kalkolitik döneme kadar giden ve Tunç çağını geniş bir şekilde yaşayan Denizli’nin tarih öncesi çağı çok sayıda yerleşmeye tanıklık etmiştir. Şehrin kuzeyindeki Çivril-Beycesultan, bölgenin en eski yerleşme sahası olarak tespit edilmiştir. Burada yapılan arkeolojik kazılarda 40 tabaka saptanmıştır (Yiğit,2006.).

Eski çağların Denizlisi, bugün bulunduğu yerin 6 km kuzeyindeki Laodikeia’da ortaya çıkmıştır. Burası Lycus nehri üzerinde Selefkos kralı II. Antiochos tarafından eski eşi Laodikeia adına M.Ö. 246 yılında inşa edilmiştir. Kral yolunun Anadolu’da Sard ile Efes ve Milet’e ayrıldığı yerde bulunması, şehrin bölgede ticaret hayatının gelişiminde itici bir güç olarak yükselmesine yol açmıştır (Kılıç:13).

Denizli’de M.Ö. 2. Yüzyıl başlarında bir başka ticaret ve kültür merkezi önem kazanmaya başlamıştır. Burası M.Ö.190 yılında Begama Kralı II. Eumenes’in Lycus vadisinde kurmuş olduğu Hierapolis kenti idi (D’Andrea, Francesco, 2003:33). Kuruluşunu takip eden yüzyıllarda kentte inşa edilen pek çok mabet, buranın kutsal bir belde hüviyetini kazanmasına yol açmıştır.

Denizli, Selçuklu Türk hâkimiyetine girmeden önce 4. yüzyılın son çeyreğinden itibaren Doğu Roma İmparatorluğu’nun elinde kalmıştır. Ancak, bu dönemde Anadolu’nun yol sisteminin değişmesi başta olmak üzere yeni şartların ortaya çıkması, şehrin eski canlılığını kaybetmesine neden olmuştur. Hatta savunma tesisleri bile ihmal edilen şehrin idare merkezi bile Laodikeia’dan Kolossai (Honaz)’ya taşınmıştır(Gökçe,2000).

İdari olarak 17. yüzyıla değin Anadolu’da bir liva merkezi olan Denizli, söz konusu yüzyılda Kütahya sancağına bağlı bir kaza haline inmiştir (Darkot,1993:530). Denizli kazası, 1571 yılına kazadar merkez nahiye ile beraber İbsili, Kaş-Yenice ve Ados isimleriyle bilinen dört nahiyeden oluşmuştur. 16. yüzyılda 1571 yılına kadar Denizli kazasının sınırları, bugünkü merkez kaza ile Sarayköy, Babadağ, Güney ilçelerinden başka Buldan ve Güney’in kuzeyinde, Eşme ve Alaşehir’in güneyinde Kiraz ve Salihli arasında batıya doğru uzanan bir sahayı kapsamaktaydı.

Anadolu’yu, dolasıyla da Denizli’yi Türk hakimiyetine açan fetihlerin Selçuklular döneminde başladığı bilinmektedir. Selçuklular bölgeyi ele geçirdikten sonra, şehri bugünkü yerinde tesis etmeyi uygun bulmuşlardır. Bizans döneminden 14. yüzyıla dek şehir, bir tür köyler topluluğu olma özelliğinden uzaklaşarak, adım adım kale ve çevresini merkez edinen örgütlü bir yerleşmeye evrimleşmiştir(Tanyeli,1988:345).

18. yüzyılın ilk yarısında yaşanan iki büyük depremin neden olduğu büyük can ve mal kaybı Denizli’nin sosyal ve kentsel gelişimine ağır bir darbe indirmiştir. Tarihsel süreçte geçirmiş olduğu büyük afetlerin kötü sonuçlarını üzerinden atıp geçmiş yüzyıllarda olduğu gibi, günümüzde de bölgesinin gelişen kentlerinden biri olarak öne çıkması, ancak Denizli insanı çalışkan, üretken ve girişimci özelliğiyle ifade edilebilir.

Şehirdeki mekânsal ve sosyokültürel değişim ve gelişim sürecinde belediye hizmetlerin şekillendirici rolünün bulunduğu yadsınamaz bir gerçektir. Osmanlı Devleti’nde modern belediye teşkilatının kurulmasına ilişkin ilk çalışmalar 1864 Vilayet

Nizamnamesi'yle olmuştur. Denizli Belediyesi 1871 Vilayet Nizamnamesi'ni müteakiben Osmanlı taşrasında bulunan ilk belediyeler arasında yer almıştır.

ARAŞTIRMA KONUSU, AMACI VE YÖNTEMİ

Halk kültürü ürünleri yüzyıllar süren bir gelişim sürecinden geçerek günümüze ulaşırken halkın duyuş, düşünüş ve yaşayış biçimi hakkında fikirler veren çok katmanlı yapılar halini almaktadır. İlk söyleyeni belli olmayan, kalıplaşmış ifadeler taşıyan ve kendine özgü bir sözlü geleneğe sahip olan mâniler bu yapı içerisinde önemli birer zenginlik kaynağıdır. Mâniler, genellikle yedi heceli dört dizeden oluşan, aşk ve seveda başta olmak üzere halk yaşantısını ilgilendiren pek çok konuyu işleyen, halk şiirlerinin en önemli metinleridirler. Mâniler, bütün Türk dünyasında sözlü kültür dâhilinde varlıklarını sürdürürler. Mâniler hem sade bir Türkçe hem de ağız özellikleri ile söylenirler. Muhteva olarak da halkın günlük yaşantısını yansıtan deyim, atasözü, alkış ve kargışların kullanılması yönünden zengindirler.

Mâni söyleme geleneği icracı ve icracılar tarafından dinleyici grubuna çoğu zaman bir ezgi eşliğinde söylenmesi biçiminde karşımıza çıkar. Bu gelenek birey ve toplumu ilgilendiren doğum, evlenme, ölüm gibi geçiş dönemlerini yansıtan unsurları ve halkbilimin araştırma kapsamına giren diğer pek çok hususu bünyesinde barındırır.

Türkiye'de mâni söyleme geleneği incelendiğinde mânilerin çok çeşitli ortamlarda söylenebildiği görülmektedir. Düğün, askerlik gibi geçiş törenleri, imece ortamları, mevsimlik törenler, dinî bayramlar ve buna benzer pek çok toplantı mâni geleneği için doğal icra ortamıdır.

Toplum hayatının her alanında var olarak halkın hoşça vakit geçirme ihtiyacını karşılayan, toplumsal değerlere destek verici yönü olan, halk yaşantısında bir eğitim unsuru olarak kullanılan mâniler kimi zaman da bireyin kapalı toplum yapısından bir an için kaçıp kurtulma hissi yaşamasına imkân verir. Mânilerin, mâni söyleme geleneği içerisinde derlenerek incelenmesi sadece donmuş mâni metinlerine ulaşmak değil aynı zamanda gelenek içerisindeki halkın yaşayışı hakkında da fikir vermektedir.

Araştırma alanı Denizli ili sınırları içindeki ilçeler ve bu ilçelere bağlı mahallelerdir. Mâni söyleme geleneğini geçerli ve güvenilir bir şekilde yansıtabilmek amacıyla il sınırları dâhilindeki ilçelerin neredeyse tamamında derlemeler yapılmış ve elde edilen veriler tezde değerlendirilmiştir. Araştırma konusu Denizli yöresindeki sözlü

gelenekten derlenmiş olan mânilerin incelenmesine dayanmaktadır. Çalışmada esas alınan metinler başta derleme faaliyetlerinde elde edilen, Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde hazırlanan bitirme tezleri ve çeşitli ödevlerde yer alan, yayınlanmış kitaplarda bulunan mâniler oluşturmaktadır.

Mâniler anonim halk şiirinin en yaygın şekli ve türüdür. Halk kültürüne has sözlü kültür ürünleri, halk duygu ve düşüncesini yansıtan konuları ve halk dilinin zenginliğini gelecek kuşaklara taşıyan ifadeleri ile asırlar boyu gelişerek bugünlere gelen bir birikimin taşıyıcısı konumundadırlar ve halk kimliğinin korunmasına katkı yaparlar. Bu birikim içerisinde en yaygın ve sevilen sözlü kültür ürünlerinden biri olan mânilerin önemli bir yeri vardır. Araştırma alanı olarak seçilen Denizli’de geçmişten günümüze aktararak gelen sözlü edebiyat geleneği içerisinde önemli bir mâni söyleme geleneğinin varlığından söz edilebilir. Bu çalışma ile Denizli’de söylenen mânilerin derlenerek sınıflandırılması, çözümlenmesi ve yazılı kaynaklara kaydedilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede Denizli mâni söyleme geleneğinin günümüzdeki durumunun ve Türkiye mâni söyleme geleneği içerisindeki yerinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Çağımızda tüm dünyada yaşanan siyasal, ekonomik ve kültürel değişimlerin mâniler ve mâni söyleme geleneği üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Dolayısıyla sözlü kültürün en önemli taşıyıcılarından biridir. ‘Denizli Mânileri’ isimli bu çalışma, Denizli mânileriyle sınırlı olup, bu mâniler üzerine yapacağımız incelemeleri konu alacaktır.

Mâni, kültürün ve halk bilgisinin dilin bir vasıta olarak kullanıldığı söylemeye dayalı türlerinden biridir. Bu bağlamda Türk kültürüne ilişkin temel değerler sistemini, günümüze taşıyıp mahallî olanı evrensele taşıma yolunda doğru ve planlı adımlar atarak mâni türü konusunda derleme yoluyla kayıt altına almanın gereklilik ve zorunluluk olduğunu düşündük. Bu sebeple kültürel ürünlerin korunması ilk hedefimiz olacaktır.

Mânilerin, sözlü ortam mahsulleri olarak ortaya konmalarından dolayı çalışmamızda alan araştırması yöntemi kullanılmıştır. Kaynak kişilerle birebir görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler sırasında ses kayıtları alınmıştır. Kaynak kişilere ulaşma aşamasında yerel yönetimlerden yardım alınarak öncelikle kılavuz kişilere ulaşılmıştır. Kılavuz kişilerin yardımıyla ilçenin, köyün veya mahallenin mâni söyleme konusunda önde gelen kişisine ulaşmak kolaylaşmıştır. Derlemeler sırasında gözlem, görüşme ve anket tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmacının bir süre derleme yapılan yörede kaynak kişiye varlığını unutturacak şekilde vakit geçirdiği katılımlı gözlem yönteminin kullanılması da gelenek hakkında bilgi sahibi olunmasını sağlamıştır.

Mânilerin derlenmesi hususunda özellikle düğün, festival, şenlik gibi insanları aynı ortamda bir araya getiren törenlerde bu yöntem faydalı olmuştur.

Bu çalışmada sadece ürünü değil ürünün yaratıldığı ya da söylendiği ortamla birlikte icracıyı, dinleyiciyi ve icra edilen ürünün işlevlerini de dikkate alan günümüz bağlam merkezli halkbilim kuramlarının kullanılması uygun görülmüştür. İcrayı etkileyen bütün etmenlerin incelenmesiyle birlikte Denizli mâni söyleme geleneğinin daha canlı ve gerçekçi bir biçimde yansıtılması amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MÂNİ TÜRÜ VE MÂNİ ARAŞTIRMALARI

1.1. Mânî Kavramı

Mânî, Türk edebiyatı geleneğine özgü bir nazım türü olmakla birlikte, millî nazım şekillerinin de en küçük parçasıdır. Mânilerin ilk kaynağı halkın hafızası olması yanında cönkler, mecmualar, sözlükler, divanlar, halk hikâyeleri, Ramazannâmeler, bazı destanlar mânilerin yazılı kaynağını teşkil eder (Bakırcıoğlu, 2007: 80). Mâniler belli bir kültür seviyesinin üstüne çıkamayan halk yığınlarının çeşitli zamanlarda eğlence maksadıyla söylediği basit sözler değil, aynı zamanda Türk insanının çeşitli konular karşısındaki tavrını yansıtan vesikalardır (Kurnaz, 1990: 41).

Kültürel yapıdaki zenginliği ortaya çıkaran halk edebiyatı ürünleri, sosyal hayattaki beraberliğin, ortak değer yargılarındaki birliğin sağlanmasında önemli rol üstlenen bir iletişim yöntemidir. Kültür hayatının temelini oluşturan, insanlık tarihî kadar eski olan iletişim, toplumu meydana getiren insanların duygu, düşünce ve yargılarını ifade eden anlam yüklü mesajların aktarımıdır (Eker, 2015: 400). Bütün anonim eserlerde olduğu gibi, mânilerin de ilk defa ne zaman, nerede ve kim tarafından söylendiği kesin olarak bilinmemektedir. Ancak sözlü kültürden yazıya aktarılmış metinlerden hareketle ne zamandan beri söylenile geldiği konusunda birtakım hükümler yürütülebilmektedir (Şimşek, 2015: 64).

Çağlar boyunca süre gelen, eski hayatın ve topluluğun ölmez yadigârı olarak, eski devirlerin içtimai hayatını canlandıran kuvvetli bir varlık halinde yaşayan mânî ve hoyrat, tarihî bakımdan birçok hadiseleri ifade etmekle dikkati çekmiştir (Terzibaşı, 1970:21).

Türk kültürü incelendiğinde; insanoğlunun, doğumdan ölüme hemen her safhasında şiirlerle yaşadığı görülür. Ninnilerle büyüyen çocuk, tekerlemelerle oynar; türkülerle gençliğini yaşar ve nihayet ölüm geldiğinde ardından ağıtlar söylenerek toprağa verilir. Bu şiirler içerisinde mânilerin önemi büyüktür (Şimşek, 2015:67). Şükrü Elçin mânilerin Türk toplumunun geleneksel ortamda iletişimi sağlamak için başvurduğu en yaygın türlerden biri ve bu bağlamda mânilerin düğünlerde, kadın topluluklarında, işyerlerinde, tarlalarda vb. yerlerde söylenen, umumiyetle hece vezninin yedili veya

sekizlisi ile meydana getirilen dört mısralık mesaj yüklü manzumeler olduklarını belirtir (Elçin, 1986:281).

Türk şiirinin temelini oluşturan mâniler, bütün Türk dünyasında bilinmekte; iyi günde, kötü günde, düğünde, bayramda, ölümdе, oyunda, eğlencede, işyerinde vs. büyük bir ustalıklarla söylenmektedir (Şimşek, 2015:59). İlhan Başgöz, mânilerin başka işlevlerini açıkladığı çalışmasında sevişmeyi, serbestçe konuşup anlaşmayı sıkı yasaklara bağlayan toplumun, düğünlere derneklere; ekin biçimi, bulgur çekimi gibi ekonomik faaliyetlere; Hıdırellez eğlencelerine mâni söyleme geleneğini sokmakla adeta yasaklarının kapısını araladığını belirtmiştir (Başgöz, 1957:8).

Mânilerdeki günlük yaşam, son derece doğal bir ortamdır. Mânilerde günlük yaşamın hemen her alanından söz edilir. İnsani haller, mânilerde fazla süse gerek duyulmadan anlatılır. İnsanlığın her hali mânilerde görülebilir. Kişilerin birbirini beğenmesi, yermesi, âşık olması veya nefret etmesi, çaresizliği, alkışları veya kargışları, hüznü veya sevinci, iş ve meslek ortamları, öğütleri, övünmeleri, tehdit etmeleri veya tehdit edilmeleri, ümitleri gibi son derece insani hallerle karşılaşırız. Bütün bunlar mâni aracılığıyla paylaşılır. Paylaşılırken dil sanata dönüştürülür. Bu sanat, fantezilerin, ütopyaların değil, gerçek yaşamın kendisini yansıtır. Sevgili gerçek yaşamdan biridir. Mekân bir o kadar gerçekçidir. Etrafında gördüğü her ne ise mânici onu dizelere taşır (Önal, 2007:16-17).

Anadolu'da mâni en çok köylerde ve kadınlar tarafından söylenir. Saz şairleri ve karşılıklı atışmalar dışında erkeklerin mâni söylemesine pek rastlanmaz. Mâni söylemeye halk arasında "mâni yakmak, mâni düzmek, mâni atmak"; Ödemiş yöresinde mâni söylemeye mâni atmak veya metelleme atmak denmektedir (Ekici, 2002a:25)

Mâni söyleyenlere "mânici, mâni yakıcı, mâni düzücü" denir. Mâniciler irticâlî söyleme güçleriyle tanınan ve halk hayatının çeşitli yönlerini duygulu bir biçimde dile getiren kimselerdir (Albayrak, 2003, C. 27:572). Ülkemizde mâni söyleme geleneği içerisinde mâni söyleyen kişilere verilen adlardan bazıları şunlardır: Mânici, mâni yakıcı, mâni düzücü. Bunlar irtical güçleriyle, halkın duygu ve dileklerini özlü biçimde yansıtan kişilerdir (Dizdaroğlu, 1969:67-68). Ödemiş yöresinde mâni söyleyenlere mânicibaşı adı verilmektedir (Ekici, 2002a:25).

1.1.1. Mâni Tanımları

Günümüzde mâni kelimesinin kökeni ve anlamı üzerine araştırmacıların birleştiği tek ve kesin bir yargı bulunmamaktadır. Bu bağlamda mâni kavramı hakkında ansiklopedilerde ve bilim insanlarının çalışmalarında mâni kavramı ile ilgili çeşitli bilgilere yer verilir.

Sözlüklerde Yer Alan Mâni Tanımları

Ahmet Vefik Paşa, Lehçe-i Osmani’de maniye “Usulsüz, darpsız, elhan ile teganni olunan vezinsiz, manasız güfte.” (Ahmet Vefik Paşa, 2000, 168); Şemsettin Sami, ise Kâmus-i Türkî’de “Te’evvühe müteallik asvâttan ibaret elhân ki ekseriya bir şarkı veya taksimipte iptidasında teganni olunur.” (Şemseddin Sami, 2010:745) şeklinde tanımlamıştır.

Mâni; Türkçe Sözlük’de: “Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan, daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiridir” (Türkçe Sözlük, 2011:1620) şeklinde tanımlanmıştır.

Mâni; Osmanlı Türkçesi Sözlüğü’nde; “Halk şiirinde dörtlük” (Parlatır,2006:1010).

Mâni; İslam Ansiklopedisi’nde “(<ar. ma’nâ) Sözlü halk şiirinin başlıca nazım şekillerinden biri. Mâni ekseriya hece vezninin 7’li kalıbında ve 4 mısradan meydana gelen tek kıtadan ibarettir. Bazen düz okumadan az çok farklı, basit makamlar ile söylenir. (İslam Ansiklopedisi C. 7, 1988:285)” şeklinde kaydedilmiştir.

Gençler İçin Genel Bilgi Ansiklopedisi’nin mâni tanımında “Genellikle yedi heceli, birinci, ikinci ve dördüncü mısraları kafiyeli halk şiiridir. On bir heceli, beş altı, yedi, sekiz, on ve on dört mısralı mâniler de vardır” (Gençler İçin Genel Bilgi Ansiklopedisi, 1981:946) ifadelerine yer verilmiştir.

Mâni, Edebiyat Söz ve Söz Sanatı Terimleri Sözlüğü’nde “Ezgi ile okunmak üzere, çoğu yedi heceli ve dört dizeli veya 7 + 7 heceli ve iki dizeli olarak meydana getirilen bir dörtleme türü” olarak tanımlanır

Resimli Türk Dili Sözlüğü’nde “Dört mısralı ve kendisine mahsus makamları olan manzume” olarak tanımlanır (Özön, 1967:668).

Hayat Büyük Türk Sözlüğü'nde "Türk halk şiir ve musikisinde bir şekil" olarak geçer (s.816).

En Yeni Büyük Türkçe Sözlükte mânî "Çoğunlukla dörder mısralı ve yedişer heceli; birinci, ikinci ve dördüncü mısraları kafiyeli, türlü konuları ele alan halk şiiri" şeklinde açıklanmıştır (Devellioğlu, 1975:808).

Hüseyin Kazım Kadri, Büyük Türk Lügati'nde mâninin halk edebiyatına özgü bir tarz olduğunu, çoğunlukla dört ve bazen altı mısradaki teşekkül ettiğini ve yedili hece vezniyle söylendiğini ifade eder. Kafiyelelerinden hemen daima sem'i ve çok defa kusurludur diyerek bahseder. Dört mısralı mânilerde, ilk iki mısra birbiriyle kafiyeli, üçüncü mısra serbest kafiyeli, dördüncü, ilk mısra ile bir kafiyelidir. Altı mısralı mânilerde ilk mısraların hece sayısı yediden azdır; kafiyelelerinde cinas-ı tam vardır, diyerek mânîyi şekil olarak tanıtmaya çalışır (Çatıkkaş, 1996:24).

Mânî, Lexicon sözlüğünde: "şarkı, duygusal şarkı ve balad" olarak, "çoğu birinci, ikinci ve dördüncü mısraları uyaklı halk koşuğu, dörder mısralık ve her biri bağımsız bir anlam taşıyan tekerlemeler" olarak tanımlanmıştır (Kaya, 2004:28).Meydan Lauresse'de, "Türk halk şiirinde nazım şekillerinden biri" dir (Çatıkkaş,1996:24).

Kaynaklarda Yer Alan Mânî Tanımları

Ülkemizde mani kelimesi üzerine pek çok tanım yapılmıştır. Sözlük ve ansiklopediler dışında yayınlanmış diğer kaynaklarda yer alan tanımların bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

Nihat Sami Banarlı mâninin halk şiirinin en küçük nazım şekli olduğunu söyler. Mânî, aslında, dört mısralık, küçük ve müstakil bir manzumedir. Umumiyetle, birinci, ikinci ve dördüncü mısraları birbiriyle kafiyelidir. Üçüncü mısranın ise genellikle serbest olduğunu ifade eder (Banarlı, 1983b, C. 2:721). Şükrü Elçin *Türk Halk Edebiyatına Giriş* adlı eserinde mânilerin anonim olduklarını ve halk edebiyatı mahsullerinin en yaygın olanlarından biri olduğunu belirtir. Türk hece vezninin çoklukla 7 ve 8'lisi ile dört mısralık bir bütün içinde kendine mahsus ezgisi ile söylenen manzumeler olduğunu ifade eder (Elçin, 1992:308).

Mânî, Türkçenin konuşulduğu her coğrafyada farklı adlarla da olsa yaygınlaşmış, kimi zaman söyleyicisinin bilindiği, çoğu kere anonim olarak değerlendirilebilecek belli

bir makam ya da ezgi ile söylenen, genellikle sözlü olarak doğup bireysel olarak icra edilen, Türk edebiyatına özgü nazım şekli ve türünün adıdır (Emeksiz, 2007:107).

Anonim halk şiirinin en eski nazım şekillerinden olan mâni, genellikle aaba şeklinde uyak yapısına sahip; doğa, sevgi, ayrılık, gurbet gibi konulara yer veren; çoğunlukla ezgili olarak icra edilen; tema ve şekil bakımından icracının cinsiyeti, yaşadığı ortamı, içinde bulunduğu geleneğin özellikleri, dinleyici kitlesi vb. etkenlerle şekillenen; dörtlüklerden kurulu yaygın bir türdür (Yolcu, 2011:28).

Az sözlerle çok anlamların ifade edildiği, sevda konusu ağırlıkta olmak üzere hemen her konuda söylenmiş, yedi heceli, müstakil dörtlüklü anonim şiirlere mâni denir (Kaya, 2014:40).

Yukarıda verilen ifadelerden de yola çıkarak mâniyi şu şekilde tanımlayabiliriz: Mâni, çoğunlukla aşk, sevda, ayrılık vb. konuları işleyen; genellikle 7’li hece ölçüsüyle ve aaba uyak düzeninde söylenen; çoğu zaman ezgili olarak kendine özgü bir icra geleneği içerisinde icra edilen anonim halk şiiri ürünüdür.

Günümüzde mâni kelimesinin kökeni ve anlamı üzerine araştırmacıların birleştiği tek ve kesin bir yargı bulunmamaktadır. Fakat bu konuda iki temel yaklaşımın bulunduğu; araştırmaların kelimenin Arapça ve Farsça kökenli olduğunu belirten birinci görüşle Türkçe kökenli olduğunu belirten ikinci görüşün üzerinde yoğunlaştığı kabul edilmektedir (Şimşek, 2015:61; Koz, 2007:286; Albayrak, 2010:372; Çobanoğlu, 2007: 69; Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü, 2004:286-287).

Kelimenin kökeninin Arapça olduğunu ifade eden yaklaşıma göre mâni kelimesi “anlam” kelimesini karşılayan “mâna”dan gelmektedir (Kaya, 2014:40; Terzibaşı, 1970:73; Tahir’ül-Mevlevi, 1994:94; Erşahin, 2005:179; Özkırımlı, 2004:871; Boratav, 1969:185; Evliyaoğlu). Mâni kelimesinin menşei üzerine ileri sürülen görüşler içinde, en fazla, bu sözün Arapça ma'na (مَعْنَى) kökünden geldiği görüşü kabul görmüştür. Bizim kanaatimiz de bu yoldadır. (مَعْنَى) sözünü Farslar ma'ni olarak telaffuz ederler. Türkler eserlerinde, Arapça (مَعْنَى) sözünü (mâni) olarak kullanmışlardır. Az sözle derin anlamlar taşıyan bu edebî ürünlerin mâni sözü ile zikredilişini "anamlı / manalı söz" karşılığında kullanılan () مَعْنَى ile doğrudan bağlantılı görüyoruz (Kaya, 2014:40).

Bunların içinde genel olarak kabul edilen, mâninin mana kelimesinden geldiğini savunan ilk görüştür. Başlangıçtan günümüze kadar söyleniş sebepleri göz önünde bulundurulduğunda mânî ile manalı söz arasında bir ilişki olduğu görülür (Albayrak, 2003, C. 27:571).

Mânî; mana (anlam) sözcüğünün bozulmuş şeklidir. Anlam bakımından bir bütünlük gösteren mânide anlatılmak istenen duygu ve düşünce dört dizede söylenerek tamamlanır. Mânî, dizelerinin duygu ve anlam yüklü, manalı sözlerden oluşan bir şekil olması nedeniyle, mana / mânî biçiminde değişerek söylendiği anlaşılmaktadır (Aslan, 2008:107).

Mânî kelimesinin Türkçe kökenli olduğunu savunan ikinci görüş, kelimenin “adam, soy, sop” manasına gelen “man” kelimesinin sonuna “î” ekinin gelmesiyle oluştuğu yönündeyken; diğer bir görüş ise adlandırmanın, mânilerin başlarına getirilen “aman” kelimesinden kaynaklandığı yönündedir. Mânî, insanî, beşerî, mânalarına gelen bir kelimedir ki; insanlara mahsus ve mensup bir Türk şiir şeklinin ismidir. Anonim olması da bunun en canlı misalidir (Eset, 1944:7, 8). Yusuf Ziya Demirci, usulsüz olan mânilere “adam aman”, “yâr aman” veya “aman ey (aMânî)” gibi nidalarla başladığını, zamanla “aMânî” kelimesindeki “a” ünlüsünün düşüp geriye “mânî” kelimesinin kaldığını, bundan dolayı mânî kelimesinin Arapça “ma’nâ veya “Mânia” kelimesiyle hiçbir ilgisi olmadığını belirtmektedir (Pakalın, C. II, s. 406’dan akt. Albayrak, 2010:371). Başta İstanbul olmak üzere Anadolu’nun birçok yöresinde mânî okuyucularının mânîye “adam aman”, “yâr aman”, “amaney”, “aman aman” nidalarıyla başladığı bilindiğine göre, Yusuf Ziya Demirci’nin haklı olabileceği gözden ırak tutulmamalıdır (Albayrak, 2010:371).

Türk dilinin konuşulduğu bütün coğrafi bölgeler mânilerin yayılma alanı olarak görülmektedir (Emeksiz, 2003:4). Anadolu’nun çeşitli yörelerinde meani, mana, karşı beri, hoyrat ve bayatı denilen ve özellikle genç kız ve erkekler tarafından yaygın bir gelenek olarak söylenen mânî; Kırgızlar’da mânî, aytıp, tört sap; Kazaklar’da öleng; Özbekler’de koşuk, aşula, törtlik ve Uygurlar’da törtlik adlarıyla bilinip söylenmektedir (Aslan, 2008:107).

1.1.2. Türk Halk Şiirinde Mâninin Tarihçesi

Mâninin kökeni ve kaynakları üzerine ileri sürülen fikirler tek bir noktada birleşmemektedir. Buna göre kimi araştırmacılar mâninin kökenlerinin İslamiyet öncesinin Türk halk edebiyatına dayandığını; bir kısmı da mâninin Arap ve Fars edebiyatlarından Türk edebiyatına geçmiş olduğunu ifade etmiştir. Bazı araştırmacılara göre, sahip olunan bilgilere bakılarak mâninin kökeni hakkında kesin bir yargıya varmak mümkün değildir (Bozyiğit, 1986:73; Dizdaroğlu, 1968:219; İslam Ansiklopedisi, C. 7:287).

Sadettin Nüzhet Ergun, Fuad Köprülü, Vasfi Mahir Kocatürk ve Talat Mümtaz Yaman Mânilerin İslamiyet'ten önce var olduğu inancındadır (Kaya, 2004:31). Sadettin Nüzhet Ergun, Türk Mânilerinde İslamiyet'ten önceki şamanlık ve ilhanlık izlerine dikkatimizi çekerek bu görüşü savunur (Kara, 1994:8). Fuad Köprülü, mâninin İslamiyet'ten önce yaşadığını, yazıya geçirilememesinden dolayı günümüze bu mâni örneklerinin ulaşmadığını söyler ve mâninin en eski Türk nazım şekli sayılması gerektiğini belirtir (Köprülü, 1976:29).

Köprülü, ilk mâni örneklerinin ilk Türk şairleri tarafından söylenmiş olabileceğini belirtir. En eski Türk şairlerinin Tonguzların 'şaman', Yakutların 'oyun', Altay Türklerinin 'kam', Kırgızların 'baskı-bakşı', Oğuzların 'ozan' dedikleri kişiler olduğunu söyler. Sihirbazlık, rakkaslık, musikişinaslık, hekimlik gibi birçok vasfı kendinde toplayan bu kişilerin, halk arasında büyük bir yeri ve ehemmiyeti olduğunu belirtir ve bu kişilerin muhtelif zamanlarda ve mekânlarda düzenlenen törenlere katıldıklarını, bu törenlerde birtakım şiirler okuduklarını, onları kendi musiki aletleri ile çaldıklarını ve okunan bu şiirlerin Türk şiirinin en eski şeklini teşkil ettiğini belirtir. Bahsettiği Türk şiirinin en eski şeklinin mâni adını verdiğimiz dört mısradan oluşan kıtalar olduğunu söyler ve bu mânilerin birleşerek türkü ve koşmaları, sagu, mersiye ve destanları meydana getirmiş olduğunu ifade eder (Köprülü, 2004:71,72).

Ata Terzibaşı, mâniyi İslamiyet öncesine dayandırmanın zor olduğunu belirtmiş ve mâninin tuyuğdan kaynaklandığını şu şekilde ifade etmiştir:

Elimizdeki kaynaklara dayanarak mâni biçiminin, İslamiyet'ten önceye ait olmasına inanmak pek zordur. Ancak mâninin, bir çeşit eski dörtlük biçiminin-ki en çok tuyug olabilir-Türklerin İslamiyet'i kabulünden uzun bir müddet sonra Irak'ın Türklerle

meskün bölgelerinde düzenli bir şekilde kısaltılmasından doğmuş olması düşünülebilir. Bu durum, halkın kısa ifadeli, derin anlamlı veciz şiire olan şiddetli ihtiyacını tatmin maksadıyla bilgili şairler tarafından meydana getirilmiş olabilir. Irak Türkmenlerinden olduğu pek söylenen ve kendinden sonra gelen Türkmen halk, tekke ve divan şairleri üzerinde büyük tesiri görülen on dördüncü çağın tanınmış şairi Nesimî'nin yazdığı Tuyuğları taklit edilerek mânî şeklinin bulunduğunu düşünmek mümkündür. Tuyuğ biçiminin-bilhassa cinaslı ve hece veznine yakın olanları-mânî tarzının esas kaynağını teşkil etmiş olması muhtemeldir (Terzibaşı, 1970:122-128).

Mâninin tuyuğdan doğduğunu ifade eden birinci görüşün yanında İran edebiyatına ait rubaiden ve fehleviyattan doğduğu görüşü de mevcuttur. Boratav, mânilerin oluşumunda İran şiirinin etkisini vurgularken şu ifadeleri kullanmıştır:

“Mânî biçimi ise İran rubâîleri ile gene İranlıların halk şiirlerine özgü bir biçim olan fehleviyyât'ta görülen düzenin Türk nazmına etkisi sonucunda yaratılmış olsa gerek. Eğin'in alagözlü'leri ve 11 heceli a a b a düzeninde başka halk şiir çeşitleri, rubâî'nin tuyug'dan geçerek hece tartısına uygulanışıyla Türkleşmesinin son aşamalarıdır. 7 ya da 8 heceli mânilere gelince, onların biçimlerini Kâşgarlı Mahmûd'un kitabında örneklerine rastladığımız aynı ölçüde, ama uyaklar ile koşma düzeninde şiirlerin, rubâî-tuyug düzenine uygulanmasının bir sonucu saymak gerekir.” (Boratav, 1969:194-195).

Mâniler sözlü gelenekle başlamış ve bu özelliğini yitirmeden kesintisiz olarak günümüze ulaşmıştır. Eş dost toplantılarında, düğünlerde, derneklerde, Ramazanlarda bayramlarda, kendine özgü bir melodi eşliğinde, kâğıtsız kalemsiz içe doğduğu gibi söylenmiştir (Akalın ve Şimşek, 2003:251).

1.1.3. Şekil Özellikleri

“Biçim”, “tarz”, “form”, “forma”, “yapı”, “tip”, “eşkâl” kelimelerinin karşılamaya çalıştığı kavram “şekil”dir (Oğuz, 2001: 11-12). Halk edebiyatında nazımlı biçimler konusu olunca, dış görünüşle ilişkili öğeler, ölçü, uyak ve ezgi gibi teknik ve yapı öğeleridir (Boratav, 1982a:156-157). Mâniler biçim yönünden incelenirken onların ölçü, uyak, durak, dize sayısı ve nazım düzeni incelenir.

Mâniyi diğer Türk halk şiiri şekillerinden ayıran en önemli fark, uyak düzeni ile bağımsız dörtlükler halinde söylenişe sahip olmasıdır (Kaya, 2014:56). Her mânî kıtası, uyak düzeni bakımından, müstakil bir birliktir; koşma şeklindeki türkülerde ve hece veya

aruz vezni ile yazılmış başka halk şiirlerinde her kıta son mısralarındaki uyak ile diğer kıtalara bağlandığı halde, mânî için böyle bir kayıt yoktur (İslam Ansiklopedisi, 1988, C. 7:285).

1.1.3.1. Mânilerde Ölçü

Her ölçü (vezin) bağlı bulunduğu dilin yapısından doğar. Bu nedenle Türk dilinin doğal ölçüsü “hece ölçüsü (hece vezni)”dür. Hece ölçüsü, dizelerdeki hece sayısının belli bir düzene bağlı olarak eşitliği temeline dayanır (Dilçin, 2005:39-40).

Mâniler çoğunlukla 7 heceyle yazılmakla beraber 4, 5, 6, 8 ve 11’li heceyle yazılan mâniler de bulunmaktadır (Boratav, 1969:189; Kaya, 2010:483; Kudret, 2003:223; Şimşek, 2015:75; Akalın ve Şimşek, 2003:259; İslam Ansiklopedisi, 1988, C. 7:286; Bakırcıoğlu, 2007:80; Gözaydın, 1989:17; Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü IV, 2004:287; Erşahin, 2005:179) .

Denizli’den derlediğimiz 7 heceli bir mânî örneği şu şekildedir:

Karpuzu bıçakladım

Çevreyi saçakladım

Anası vay vay derken

Kızını kucakladım (KK1)

Bekçi, davulcu mânileri de denilen Ramazan mânileri 8 heceden oluşmaktadır (Boratav, 1969:189; Akalın ve Şimşek, 2003:287; Yardımcı, 2002:23; Gözaydın, 1989:17; Albayrak, 2010:372; Akalın, 1972: XVIII).

Hakkımı almasam olmaz

Bu davul bir daha vurmaz

Ben giderim davul ile

Bu tokmaklar razı olmaz(KK2)

Dört, beş heceden oluşan mânilere az sayıda rastlanmaktadır (Albayrak, 2010:372; Akalın, 1972:XVIII; Kudret, 2003:222; Gözaydın, 1989:17).

Nar tanesi

Nur tanesi

Sen gönlümün

Bir tanesi (Gözaydın, 1989:17).

Bahçede iğde

Dalları yerde

Sevdiğim güzel

Hangi illerde

1.1.3.2. Mânilerde Durak

Hece ölçüsünde dizenin belli bölümlere ayrılmasına “durgulanma”, bu bölüm yerlerine de “durak” denir (Dilçin, 2005:40).

Bütün araştırmacıların kolayca örneklendirdiği mâni, millî veznimiz olan hece vezninin (4+3) / (3+4) / (2+5) / (5+2) duraklı 7’li ölçüsü ile meydana getirilir (Özsoy, 2005:111; Dilçin, 2005:43). Araştırmacılara göre bunlar içerisinde en sık karşılaşılan (3+4) ya da (4+3) duraklı olanlardır (Mutluay, 1979:137; Albayrak, 2003, C. 27:572; Terzibaşı, 1970:81). Bununla beraber 7 heceli mâniler bazen (2+5) ve (5+2) biçiminde de belirmektedir (Terzibaşı, 1970:81; Albayrak, 2003, C. 27:572). Kimi zaman (3+2+2), (5+3) ve (3+4) şeklinde söylenmiş mâniler de vardır (Kaya, 2014:58).

Sekiz heceli (4+4) duraklı mâniler de yaygındır. Dört, beş heceden oluşan mâniler ise oldukça azdır (Albayrak, 2003, C. 27:572). 4, 5 heceli mânilerde durak mükemmeliyeti aramak fazla iyimserlik olur. Zira hece sayısının azlığı, anlamın tekniğe feda edilmemesi bu kusuru doğurmaktadır. Buna rağmen (2+2=4), (3+2=5) gibi duraklı örnekleri görmemiz mümkündür (Kaya, 2010:483).

(4+3) duraklı mâni örneği:

Gemi gemi dolaşır (4+3)

İçi dolu çamaşır (4+3)

Sandalcığin kızları (4+3)

Özer diye dolaşır (4+3)

(3+4) duraklı bir mâni örneği:

Kaç bahar geçtiğine

Kim bilir gençliğine

Irmaklar akıtılmış

Gönlünde seçtiğine

(5+2) duraklı bir mâni örneği:

Köprünün altı diken

Yaktın beni gül iken

Allah seni de yaksın

Üç günlük gelin iken (KK3)

(2+5) duraklı bir mâni örneği:

İndim kuyu dibine

Baktım suyun rengine

Ana kız beslese de

Vermez ki sevdiğine(KK4)

(3+4) durağıyla yazılmış mânilerin üçüncü dizeleri kimi zaman (4+3) duraklı olur. Mânilerde söylenmek istenen söz genellikle son dizede verildiği için, üçüncü dizede durakların değişmesi dizenin anlamını güçlendirdiği gibi, mâniye hoş bir uyum getirir (Dilçin, 2005:45)

Buğdayı harman ettim

Derdimi derman ettim

Hiç üzölme meleğim

Efkârı derman ettim(KK4)

Yalnız üçüncü dizede durakların değişmesinden başka, mâninin herhangi bir dizesinde de duraklar değişebilir. Bunda, mâninin önceden düşünülmezsizin söylenmesinin etkisi kuşkusuz vardır (Dilçin, 2005:45-46):

Verin benim fesimi (4+3)

Anam tutar yasımı (4+3)

Bu yârdan başkasına (3+4)

Çıkarmam hiç sesimi (3+4)(KK5)

Doğan Kaya, bu durumu şu şekilde örneklendirmektedir (Kaya, 1999:27):

Sandığı sıra dizdim (3+2+2)

Yârdan umudum üzdüm (2+3+2)

Daha çok sevecektim (3 +4)

Elin dilinden bezdim (2+3+2)

Her mısrası farklı duraklı olan mânilere de rastlamak mümkündür (Elitok, 2006:20).

1.1.3.3. Mânilerde Uyak

Uyak, en az iki dize sonunda, anlamca ayrı, sesçe birbirine uyan iki sözcük arasındaki ses benzerliğidir (Dilçin, 2005: 59). Bilindiği gibi, halk şiirinde yarım uyak esastır. Mâniler için de durum aynıdır. Mevcut mâniler göz önünde tutulduğunda yarım uyak ile söylenmiş örneklerin yüzde itibariyle en fazla çoğunluğa ait olduğu görülür (Kaya, 2014:57; Akalın ve Şimşek, 2003:260). Tam uyaklı mâniler de sıkça kullanılmaktadır (Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü IV, 2004:287; Akalın ve Şimşek, 2003:260). Bunun yanında nadiren de olsa, uyaksız veya uyağı bozuk mânilere de rastlarız (Kaya, 1999:58). Mânilerimizin uyakları hem ses, hem şekil bakımından, umumiyetle pek sanatkârane seçilmiştir. Mânilerin bir kısmında ise - pek azında- bu itinaya lüzum görülmemiş, ya kelimeler uzak bir ahenkle uyak yapılmış yahut aynı kelimeler uyak olarak kullanılmıştır:

Sokak yolu dar mıdır?

Minaresi var mıdır?

İftara kalk diyorlar

Acep aslı var mıdır? (KK5)

Mânilerin pek çoğu da rediflidir:

Mânici başı mısın?

Cevahir taşı mısın?

Bir elma versem

Ölünceye taşır mısın?

Türk mânilerini ses yönüyle zenginleştiren başka bir katkı da, çoğunlukla kelime ve hece yinelemesine ya da ses taklidine dayanan aliterasyondur:

Gülüm gülde gül açtı

Gülün kokusu arşı aştı

Bana gülümü versinler

Gülelim ele güne karşı

Halk, “L” ve “R” harfleri gibi bazı benzeri seslerden yapılan kafiyeleri de uygun bulmaktadır (Terzibaşı, 1970:82).

Süpürge'nin telleri

Süpürüyor yerleri

Kaynananın dilleri

Öldürür gelinleri

1.1.3.4. Mânilerde Dize Sayısı

Yaygın biçimiyle mânilerin dize sayısı dördür (Eset, 1944:10; Bozyiğit, 1986:73; Şimşek, 2015:75; Akalın ve Şimşek, 2003:258; Ekici, 2013:142; Mutluay, 1979:136; Erşahin, 2005:179).

Mânilerin 5, 6, 8, 10, 14 dizeli olanları da vardır (Dizdaroğlu, 1969: 57; Gözaydın, 1989:8; Erşahin, 2005:179; Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, C. 15:286; Bozyiğit, 1986:73; Atılgan, 2002:43). Bunların sayılarının kabarık olmaması, çok dizeli mânilerin özellikle uyak bulma endişesi dolayısıyla kolay kolay düzülememesine, rahatlıkla hatırdâ tutulamamasına ve güçlü sanatkârların bunları yaratmaya önem vermemesine bağlanmaktadır (Gözaydın, 1989:8).

Dört mısradan az veya çok mısralarla meydana getirilen mâniler de vardır. Bunlar daha ziyade karşılıklı mâni atışmalarında, karşı-beri adı verilen türkülerde, bekçi destanlarında, Kuzey Bulgaristan’la Romanya’da yaşayan Gagauz Türklerinin eserlerinde dikkati çekmektedir (Elçin, 1992:308).

Karşı-beri; Doğu Karadeniz bölgesinde, karşılıklı iki kişi tarafından (karşıkiberiki) ikişer mısra halinde söylenen mânilerdir. Bu tür mânilerin kafiye yapısı; xaxa şeklindedir (Şimşek,2015:61).

Garnım acıktı Hatça'm,
 Eyice doyunca kalkçam,
 Getir garı yemeği,
 İşime gücüme bakcam.

Yemek pişti yiyiver,
 Eline sağlık deyiver,
 Afiyet olsun Ercep'in,
 Bene beşibirlik alıver (KK7).

Niyazi Eset'e göre, mânî metinlerinde mısra sayısı çifttir. Beş mısralı ve yedi mısralı mânî yoktur. Tespit edilmiş beş ya da yedi dizeli mânîler olmasına rağmen Niyazi Eset bu mânîlerin hatalı söylenmiş oldukları düşüncesindedir (Eset, 1944: 11).

Hasan Göksu da Niyazi Eset ile aynı görüştedir. Mânî metinlerinde mısra sayısının daima çift olduğu ve dört mısralı mânîde birinci, ikinci ve dördüncü mısraların birbirleri ile uyumlu olduğunu söyler ve yalnızca üçüncü mısranın bağımsız ve kendi başına olduğuna dikkati çeker. Metnin dört mısradan çok olduğu mânîlerde ilk dördünde a a x a düzeninin esas olduğunu belirtir. Bundan sonra gelenlerin ilk mısralarının bağımsız, ikinci mısralarının ilk dörtlüğün birinci, ikinci ve dördüncü mısralarıyla uyumlu olduğunu a a x a x a x a düzeninin mısra sayısı arttıkça sürüp gittiğini ifade ederek görüşünü desteklemeye çalışır (Göksu, 1996:8).

Niyazi Eset, kesin bir yargı ile “Kaç mısralı olursa olsun mânî metinlerinde mısra sayısı daima çifttir” diyerek, 5 ve 7 dizeli mânîlerin bulunmadığını, bunların “hatalı söylenmiş” olduklarını bildiriyorsa da, yanlışlığı şüphesizdir. On iki dizeli mânî göremediği halde “10 ve 14 mısralı olduktan sonra 12’lisinin de olması gayet tabidir. Kim bilir hangi mecmuanın sayfaları arasında gizlenmiş kalmıştır.” derken kendi deyimiyle “Kim bilir hangi mecmuanın sayfaları arasında gizlenmiş” tek sayılı kıtalardan kurulu mânîleri yok saymak, aşırı ve çelişik bir tutumdur. Çift sayılı kıtalardan oluşmuş mânîlerin çokluğu, ötekilerin yokluğunu ispat etmez (Dizdaroğlu, 1969:57).

Dize sayısı dörtten artık olan mâniler de vardır. Bu türlü mânilerin genellikle, birinci dizesinin hece sayısı yediden azdır. Dize sayısı dörtten çok olan mânilerin uyak düzeni de değişiktir. 5 dizeli mânilerin uyak düzeni şöyledir: axaxa (Dilçin, 2005:282).

Yârin gözleri ela

Baktıkça yandım ben

Saçları gönlüme bela

Dolandıkça dolandım ben

Nazı candan can ala

1.1.3.5. Mânilerde Nazım Düzeni

Mânilerin birinci, ikinci ve dördüncü mısralarında yarım uyak birliği göze çarpar. Üçüncü mısralar serbest bırakılır, uyağa bağlanmaz (Elçin, 1990:7; Tahir'ül Mevlevî, 1994:94-95; Akalın ve Şimşek, 2003:260; Dilçin, 2005: 279; Terzibaşı, 1970: 82; İA, "mâni", c. VII:286; Öztürk, 1986:383; Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü IV, 2004:287; Erşahin, 2005:179; Akalın, 1980:185; Boratav, 1969:186; Mutluay, 1979:136; Güney, 1971:211; Albayrak, 2009:135; Alptekin, Sakaoglu, 2007:22).

Karadeniz ve Marmara gibi türkü atma geleneğinin yaygın olduğu bölgelerde ise söyleme rahatlığı vermesi nedeniyle yalnızca ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı, birinci ve üçüncü dizeleri serbest biçimdeki mâniler daha çok söylenir (Boratav, 1969:186; İA, "mâni", c. VII:286; Albayrak, 2010:372; Özbek, 1998:130, 131).

"Artık Mâni" denilen ve mısra sayısı dörtten fazla olan mâniler asıl uyak değişmeksizin mâniye mısra eklenmesiyle oluşur. Bunlar daha çok ikiye bölünebilen mısra sayısına sahip olup aaba cada eafa ... şeklinde uyaklanır. Bu uyak düzeni biraz da irticalen söylenen mâniye kolayca uyak bulma endişesinden kaynaklanmaktadır (Albayrak, 2003, C. 27:572).

İlkbahara yaz derler

Şirin söze naz derler

Kime derdim söylesem

Bu dert sana az derler

Kendin ettin kendine

Yana yana gez derler (KK6).

1.1.4. Mânilerde Dil ve Üslup

Mâniler, halk ruhunun yansıtıcısıdır. Anonim mâni dörtlüklerinde Türk toplum yapısına ve düşüncesine ait izleri duygulu, içten bir anlatımla buluruz. Ayrıca yöresel gelenek ve göreneklerin izlerini mânilerde görebiliriz (Artun, 2000a:208). Nitekim yurdumuzun hemen her yerinde, hemen herkes mâni söylemeyi (mâni düzmeyi, mâni yakmayı, mâni atmayı) biraz bilir. Bununla birlikte mâni daha çok kadınların duygu dünyasını ortaya çıkaran bir türdür. Okuyup yazma bilmeyen halk yığınları, doğal sanat yatkınlığıyla böyle anonim şekillerin beğeni ortaklığında içini dile getirmiştir (Mutluay, 1979:137).

Mâniler, müstakil dörtlüklerden meydana geldiği için uzun anlatmalara, tasvirlerle, teferruatlara fazlaca yer verilmez; söylenmek istenen şey kısa ve öz olarak ifade edilir. Onun için mâni mısralarında yoğun bir anlatım söz konusudur (Şimşek, 2015: 77).

Mâni söyleyenler, bulundukları mekâna, mekânda bulunan dinleyicilerin zevklerine, acılarına, sevinçlerine, dünya görüşlerine uygun olarak mânilerde bazı değişiklikler yapabilirler. Hazır ifade kalıplarını kullanarak o anki duygularını dile getirebilirler (Durbilmez, 1996:428).

Kalıp sözler, çoğunlukla, sevilen mânilerin benzerlerini söyleme kaygısıyla ve halkın yaşamında somut olarak yer alan nesnelerin varlıkların doğrudan doğruya mânilerin girişinde kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu nedenle birçok mâni, aynı sözlerle, aynı dizelerle başlar. Yine sevilen mânilerde görülen bir özellik de halkın yaşamında somut olarak yer alan nesnelerin, varlıkların doğrudan doğruya mânilerin girişinde kullanılarak hazır söz kalıbı niteliği kazanmasıdır (Derdiyok, 1987:51- 54).

Yumurtanın sarısı,

Yumurtanın sarısı ,

Yere düştü yarısı,

Yire düştü yarısı,

On beşinde kız iken,

Gınamayın gomşula,

Oldum asker karısı.

Oldum Yunan garısı.

1.1.5. Muhteva Özellikleri

İnsanoğlunun her türlü duygusu mânilere konu olabilir. Böyle olunca da kökeni İslamiyet öncesi döneme kadar götürülen mânilerin, çeşitli zamanlarda, çeşitli vesilelerle söylendiğini görmekteyiz: Ramazan ayında oruç tutanları sahura kaldıran, bayramlarda ev ev dolaşan bekçi ve helasacılar, sokakta malını pazarlayan satıcılar, sevdiklerine duygularını anlatmak isteyen âşıklar, kız isteyen dünürler, bahtını/geleceğini öğrenmek isteyen gençler ve ölen birinin ardından acılarını dillendirmek isteyen yanık yürekler mânilerle hayat bulmuş, mânilerle şekillenmiştir (Şimşek, 2015:68-69).

Mânilerin başlıca konusu aşk ve sevgidir. Sevgi teması ile ilgili her şey; istek, özlem, düşün, sevinç, üzüntü, sitem, ayrılık, gurbet, ölüm vb. mânilerde işlenir.

‘Dağları aşamadım

Sözümde duramadım

Kara çalı ayırdı bizi

Şirin yâri alamadım’

Seven insanın yüreğinde sıkışan arzu gibi, kıskançlık, hasret, kızma, yalvarma gibi, hor görme, sevgiliyi yüce bulma, kişiliğini koruma, ya da sevgilinin ayaklarına kapanma, içlenme, işkillenme, oturup sabahlara kadar ağlama, hayalleme, kafa tutma gibi duyguların mânilerde pek bol örneklerini görürüz (Başgöz, 1957:10-11).

Karşı cinse duyulan sevgiyi, genellikle dolaylı yoldan dile getiren bu mâniler, erkeklerin ağzında yiğitçe, kızların ağzında daha çekingendir. Eğlence ve törenlerde erkekler bir yanda, kızlar bir yanda, karşı tarafı küçümseyen, güçlü duyguları alayla örten bir davranışla söylenirler (Akalın ve Şimşek, 2003:274).

Sarı kavun dilimi,
 Uçurdum bülbülümü,
 Çıksam dağlar başına,
 Arasam sevdiğimi

Mânilerin doğup şekillenmesinde, iç yapıların oluşmasında doğal, sosyal ve ekonomik çevrenin büyük rolü vardır. Mânilerin söyleniş sebepleri de çok çeşitlidir. Niyet mânileri, atışma mânileri, laf atmak kabilindeki mâniler, bekçi-davulcu mânileri, satıcı mânileri, semai kahvelerinde söylenen cinaslı mâniler, aşık-hikâyecilerin söylediği mâniler, mektup mânileri, düğün mânileri bu sebeplerin başlıcalarıdır (Albayrak, 2010:374).

Kış ile yazdan
 Honazın ayazından
 Benim bir sevdiğim var
 Ballar akar ağzından

Türk sosyal hayatının bütün aşamaları, doğum, çocukluk, delikanlı ve genç kız olma, askere gitme, askerden gelme, düğün... mânilerin konusudur (Demir, 2013:21).

Eş seçiminden başlayarak, kız isteme, başlık, çeyiz, kına, düğün; gelin-kaynana, gelin-kaynata, gelin-görümce gibi aile fertlerinin münasebetleri; aile içi diğer problemler, kısaca tüm yönleriyle aile; sosyal hayatın en önemli gerçeklerinden olan “gurbet” ve onun doğal sonucu olan “ayrılık” mânilerde en çok işlenen temalar arasındadır. Mânilerde ait oldukları toplumda yaşayan, Hak ya da batıl, bütün inançları bulmak mümkündür. Alın yazısı, Kur’an, Kâbe, Zemzem, namaz, oruç, kutsal aylar ve günlerle bunlarla ilgili gelenekler; rüya, fal yorumları ve nazar gibi konular mânilerde sıkça işlenen konulardır (Çelik, 2001:102).

Mâniler öncelikle aşk şiiri olsalar da, insan duygularını dolaylı bir anlatımla dile getirmektedirler. Acımak, alay etmek, aldatmak, alınmak, avutmak, bağlılık, beğeni, böbürlenmek, caka satmak, dalgınlık, derdin tazelenmesi, döneklık, dünya dertleri, efkârlanmak, yoksulluk acıları, göz koymak, gurbet acıları, gurur, güceniklik, güven,

hayal kırıklığı, imrenti, inat, kahır çekmek, kınamak, kırılmak, kıskanmak, kızmak, kibirlenmek, küçümseme, küsmek, nazlanmak, öfkelenmek, öksüzlük acıları, ölüm korkusu, pişmanlık, sabır, sevinmek, umursamamak, utanmak, tasaya kapılmak, vatan sevgisi, yalnızlık ve yas gibi (Akalın ve Şimşek, 2003:251).

1.2. Araştırma Konusu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Türk halk edebiyatının en yaygın türlerinden biri olan mâniler üzerine derleme ve incelemelerin yapılmaya başlanması oldukça eskiye dayanmaktadır. Türkiye’de ve diğer Türk topluluklarında mâniler hakkında çok sayıda çalışma yapılmıştır. Fakat çalışmamız Denizli’de mâni söyleme geleneği üzerine yoğunlaştığından aşağıdaki kısımda Türkiye ve Denizli mânileri üzerine yapılan çalışmalar üzerinde durulması uygun görülmüştür.

Türkiye mânileri üzerine yapılan çalışmalar tanıtılırken; Türkiye mâni söyleme geleneğinin derleme ve incelenmeye başlandığı dönemden bu yana mâniler ve mâni söyleme geleneği hakkında belli başlı durumda olan kitaplara yer verilmiştir.

Türkiye’nin çeşitli yörelerinden derlenmiş mâni metinlerine yer veren yüzlerce çalışmadan burada bahsetmek çalışmanın hacmini aşacağından dolayı bu yola başvurulmuştur.

1.2.1. Türkiye’de Mâni Üzerine Yazılan Kitaplar

Türk folklorunda mâni türünün başlangıcı kesin olarak bilinmemektedir. (Kara,1994:8).

Edebiyatımızda ilk mâni örneğini Divanü Lügati’t Türk de bulmaktayız. Divanü Lügati’t Türk’deki örnek teknik açıdan mâni tipinde olmakla beraber, anlam ve üslup yönüyle bugünkü mânilerden oldukça farklıdır.

Körklü tonug özüñge

Tatlı aşığ adhınka

Tutgıl konuk ağırlıg

Yadsun çawıñ budhunka

(İyi elbiseyi kendine giy, tatlı yemekten başkasına hisse ayır, konuğu ağırla, ta ki ününü herkese yaysın) (Atalay, 1985:45).

Türklerin İslamiyet'in kabulünden sonra verdikleri ilk edebi eser olarak anılan, Yusuf Has Hacib'in 1067-1070 yılları arasında yazdığı Kutadgu Bilig adlı eserde de 73 fasıl ve 6500 den fazla beyit arasında mânilerin de bulunduğu tespit edilmiştir (Oktürk,1998:12).

XII. yüzyılda Edip Ahmet İbn-i Mahmud Yükneki'nin yazdığı Atabetü'l Hakayık adlı eserde de Mâni-tuyuğ denilen dörtlükler bulunduğu görülmektedir. Bu eserde 404 tane dörtlüğe yer verilmiştir. Bu dörtlüklerin kafiye düzeni mânilerdeki düzenin aynısıdır (Kaya, 2004:35).

Diğer bir örneği de Fuad Köprülü ortaya koymuştur. Köprülü, Dergâh Mecmuasında yayımlanan bir yazısında, XIII. yüzyıl mutasavvıflarından olan Şeyyad Hamza'dan bahsederken mânilerin de söylendiği bir olaya yer verir. Şeyyad Hamza ile bir öğrencisi sefere giderken bir köye uğrarlar. Köydeki kadınların bir yerde toplandığını görürler. Şeyyad Hamza bu durumun sebebini sorduğunda kadınlardan biri şu mısraları söyler:

Dam yanında damımız

Yanında harmanımız

Erimiz köyden gitti

.....

Şeyyad Hamza da şikâyet eden köylü kadınlara karşılığında şunları söyler:

Üşde geldik ikimiz

Arkamızda yükümüz

Destur verin kadınlar

.....

Köprülü, müstehcen sözler yer aldığı için yukarıdaki mânilerdeki dördüncü mısralara yer vermediğini belirtmiştir.

Yukarıdaki olay ve iki mânî, gerek şekil gerek tarz bakımından, bugünkü mânî şekline çok benzemektedir. XIII. Yüzyılda söylenmiş bu mânî örnekleri ilk mânî örnekleri olarak görülmektedir (Kaya, 2004:36).

XIII. XIV. yüzyıllar arasında yaşayıp, yayılan, Dede Korkut hikâyelerinin birçok yerinde de 7 heceli 4+3 duraklı mânî özelliği gösteren dörtlüklere rastlanmaktadır (Oktürk, 1998: 12-13).

Mânîyle ilgili eski kaynaklardan birisi de Evliya Çelebi'ye aittir. Evliya Çelebi, İznik'ten Söğüt'e doğru giderken Serdar Kara Abdullah Paşa'nın ordusuna rastlar. Paşanın askerlerinden biri atını tımar ederken şu dörtlükleri okur:

Öyle mi hâlim felek

Dil bilmez zalim felek

Kestin can bahçesinden İki nihalim felek

Baba kitab ile sen Uğraşma nafile sen Bunda bir iş eyle kim

Anda yatabilesen

Lalanın dîbasına

Aldanma dünyasına

Dünya benim diyenin

Dün gittik dün yasına (Evliya Çelebi, 1986:210-211).

Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme adlı eserinden alınan yukarıdaki dörtlükler 4+3=7 hecelidir. Kafiye düzeni a a x a şeklindedir. Dörtlüklerde felekten şikâyet edilir, dünyanın fani olduğu ifade edilir. Hem şekil hem tema bakımından mânide bulunması gereken özellikler bu dörtlüklerde bulunmaktadır.

Doğan Kaya, Mehmet Halit Bayrı'nın, Eski Mânî Mecmuası-I adlı yazısında söz ettiği Mecmua-i Mâniyat adlı taşbaskı bir kitabın, bizde Anadolu ve İstanbul Mânilerini içeren eski bir kitap olduğunu ifade etmektedir. Sözü geçen eserin baskı tarihî belli değildir ancak 1875 yılından önce Sultan Aziz saltanatının son zamanlarında oluşturulduğu tahminlerinde bulunulur. Mecmuada 164 tane ayaklı/ kesik Mânî tipinde

örnek bulunmaktadır. Eserin ilk sayfasında eserden mâni mecmuası diye bahsedilmiş ve iki yüz elli tane mazmun ve cinaslı mâniye yer verildiği belirtilmiştir. Mâniler bir sıralamaya tabi tutulmamış ve kimler tarafından söylendiğine de yer verilmemiştir.(Kaya, 2003:478).

İkinci çalışma, Macar âlimi Ignacz Kunoş’a aittir. Kunoş, 1880’de Budapeşte’de Osmanlı-Türk Halk Edebiyatı Mecmuası adıyla bir eser neşretmiş ve bu eserin ikinci cildinde 401 Mâniye yer vermiştir. Yıllar sonra İstanbul Darülfünun Edebiyat Medresesi Mezunları Cemiyeti tarafından 1339 (1923) yılında neşredilen mâniler adlı küçük hacimli kitabın (55 sayfa) hazırlanmasında bu eserden yararlanılmıştır. Ayrıca, 1923-1928 yıllarında Milli Mecmua’da (C. V-X), Halk Edebiyatından Numuneler başlığı altında neşredilen 107 mâni ilk faaliyetlerden olması bakımından önemlidir (Kaya, 2003:478).

1899 tarihinde yayınlanan Radloff’un “Proben” serisinin 8. Cildi olan “Proben der Volkslitteratur der Türkischen Stämme” adlı çalışmada Kunoş’un derlemeleri yayınlanmıştır. Bu çalışmada Anadolu’dan derlenmiş 302 adet düz Mâni ile 229 adet cinaslı mâni yayınlanmıştır (Radloff ve Kunoş, 1998:421-481’den akt. Yolcu, 2011:121).

1923-1928 yılları arasında Milli Mecmua’da “Halk Edebiyatından Numuneler” (C.V-X) başlığı altında 107 tane mâni neşredilmiştir. İlk çalışmalardan olması bakımından önemlidir (Kaya, 2004:37).

Bu tarihten günümüze kadar mâniler hakkında önemli pek çok çalışma yapılmıştır.

19. yüzyılda mâni metinlerini içeren çeşitli yazma eserlerin oluşturulduğu bilinmektedir. Amil Çelebioğlu tarafından yayıma hazırlanan “Ramazanname” adlı eser devrin İstanbul Ramazan bekçileri için bir araya getirilmiş mâni fasıllarını içermektedir (Çelebioğlu, 1995:14).

Sadettin Nüzhet (Ergun) ve Mehmet Ferit (Uğur)’in hazırladıkları “Konya Vilayeti Halkiyat ve Harsiyatı (1926)”nda 149-177. sayfalar mânilere ayrılmıştır (Kaya, 2014:47). Kilisli Rıfat (Bilge)’nin hazırladığı “Anadolu Türklerinin Halk Edebiyatı. I. Mâniler” (İstanbul 1928), Türkiyat Enstitüsü yayınıdır. Eserde son dizeye göre abc. sırasında 1759 mâni yer almaktadır. Sınıflamada mânilerin yapısı göz önünde bulundurulmuş değildir. Esere 43 kıtalı bir mâni katarı ile ilk dizeye göre bir fihrist,

düzeltilmeler ve sözlük eklenmiştir. Biçimle ilgili aksaklıklar ve tekrarlar bulunsa da kendi çağı için başarılı bir çalışmadır (Akalın ve Şimşek, 2003:291).

Ata Çatıkkaş, Kilisli Rifat Bilge'nin yukarıda bahsedilen eserini alfabetik sıraya göre düzenleyerek yayımladığı “Mâniler” adlı kitabının giriş kısmında M. Fuad Köprülü'nün 1913'te Tanin Gazetesi'nde yayınlanan “Mâniler” adlı makalesine ve mânilerle ilgili bilgilere yer vermiştir (Çatıkkaş, 2001:26).

Mehmet Halit Bayrı'nın “Türk Halk Edebiyatına Ait Maddeler: Mâniler” adlı eseri 1932'de yayınlanmıştır. Aynı sıra numarasıyla yayımlanan 874 mâni üç ayrı bölümde ilk mısranın ilk harfine göre kendi aralarında alfabetik sıraya konulmuşlardır (Eset, 1946:8).

Vasfi Mahir Kocatürk'ün “En Güzel Türk Mânileri” adlı eseri 1933 yılında yayınlanmıştır. Türk Mânilerinden yazarın estetik ölçüsüne göre seçilmiş ve gelişigüzel sıralanmış 306 mâniyi içeren bu antolojide mâni türünün biçim ve anlam özelliklerinden de kısaca söz edilmektedir (Akalın ve Şimşek, 2003:291).

Niyazi Eset'in, 1944 yılında yayınladığı “Mukayeseli ve Neşredilmemiş Mâniler” kitabı iki bölümden oluşmaktadır. “Önsöz” başlığını taşıyan Birinci Bölüm'de mâni kelimesinin aslı, eskiliği, mânilerin mısra adedi, kafiye dağılışı, çeşitleri, konuları ve değeri üzerinde durulmuş; mâni şeklinin tarihçesi ve mâni söyleyenler hakkında kısaca bilgi verilmiştir. mânilerin kullanıldığı ve söylendiği yerlerin de açıklandığı önsöz bölümünde mânilerin o günün şartlarında nasıl bir yere sahip olduğuna değinilmiştir. Bu bölümde son olarak bir “Mâniler Bibliyografyası”na yer verilmiştir. Kitabın İkinci Kısım / Metinler bölümünde ilk dizelerine göre sıralanmış 1618 adet Mâni, Fihrist, İndeks, Bibliyografya, Lügatçe, Düzeltilmeler ve İçindekiler kısımları yer almaktadır.

Niyazi Eset'in mânilerle ilgili diğer bir kitabı 1946 yılında yayınladığı “Mâniler Kılavuzu”dur. İki bölümden oluşan kitapta ilk bölüm “Giriş”tir. Bu bölümü yazar “Bibliyografya” ile başlatmıştır. Bu kısımda, o güne kadar Türkiye’de yayınlanmış mâni konulu kitaplar hakkında bilgi verilmiştir. Yazar, bu eserlerle ilgili eleştirilerine de yer vermiştir. “İkinci Bölüm / Kılavuz”da 1923-1943 yılları arasında yayımlanan 8177 mâni metnine son iki dizeleriyle yer verilmiştir.

İlhan Başgöz, 1957 yılında yayınladığı “Mânilerimizden” kitabının “Önsöz” bölümünde mânilerin içerik özelliklerinden ve çeşitli işlevlerinden bahsetmiştir. Başgöz,

kitapta toplam 100 adet mânîye yer vermiştir. Mânilere herhangi bir numara vermemiştir.

1963 yılında yayınlanan “Mânilerimiz” kitabında Nesip Yağmurdereli mâninin tanımını yaptıktan sonra mânilerin biçim özelliklerinden kısaca bahsetmiştir. Mâniciler ve mânî söyleme an’anesi, mânilerde hiciv, mânilerin çeşitli motifleri, mânilerde atasözü ve öğütler, dua ve beddualar, edebiyatımızda mânî ve Ramazan mânileri kitapta kısaca değinilen diğer konulardır. Kitapta 2894 adet mânî metnine yer verilmiştir. Mâniler ilk dizelerine göre sıralanmıştır. Kitap, kısa bir sözlük ile son bulmaktadır.

Yorgancıoğlu, Oğuz’un “Kıbrıs Türk Folklorundan Derlemeler” 1969’da yayınlanmıştır. İlk dizeye göre sıralanmış fakat numaralandırılmamış 680 mânî içinde Kıbrıslı Türk’ün yaşayışını dile getiren çok değerli örnekler bulunmaktadır (Akalin ve Şimşek, 2003:295).

Hasan Göksu’nun 1970 yılında yayınlamış olduğu “Mânilerimiz” kitabının ikinci baskısı 1996 yılında yapılmıştır. Yazar, kitabın “Önsöz” kısmında mâninin kelime anlamı, mânî türünün kökeni, mâniciliğin piri, yapısına göre mânî tasnifi ve mânilerin içeriği ile ilgili bilgiye yer vermiştir. Kitapta ilk dizelerine göre sıralanmış halde 2778 mânîye yer verilmiştir. Son kısımda ise bir “Bibliyografya” bulunmaktadır.

Şükrü Elçin tarafından 1990 yılında yayınlanan “Türkiye Türkçesinde Mâniler” kitabında mânilerin biçim ve içerikleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. 998 adet mânî metninin bulunduğu kitapta bir “Bekçi Destanı” da yer almaktadır. Kitabın son kısmında M. Şakir Ülkütaşır’ın “Ramazan Davulcuları ve Davulcu Mânileri” başlıklı makalesine de yer verilmiştir.

Abdulkadir Emeksiz’in 2003 yılında İstanbul Üniversitesi Türk dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda doktora tezi olarak hazırladığı çalışma 2007 yılında aynı adla yayınlanmıştır. Kitap “İçindekiler”, “Kısaltmalar”, “Önsöz”, “Giriş”, birinci bölüm olan “İstanbul Mânilerinin Diğer Edebi Tür ve Şekillerle İlişkisi, ikinci bölüm olan “Gösterimci Teoriye Göre İstanbul Mânilerinin Çözümlemesi, üçüncü bölüm olan “İçerikleri Yönüyle İstanbul Mânilerinin İncelenmesi”, Sonuç “Bibliyografya”, “Dipnotlar” ve “Dizin”den oluşmaktadır.

Ayrıca 6-8 Kasım 2006 tarihinde Muğla’nın Fethiye ilçesinde düzenlenen; IV. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği Sempozyumu’nda sunulan bildirilerin tamamı da mânî konusu üzerine olmuştur (Şimşek, 2015:68).

1.2.2. Türkiye’de Mâniler Üzerine Hazırlanan Tezler

Halk edebiyatı üzerine Türkiye’deki üniversiteler bünyesinde yazılan çeşitli tezlerde mani konusuna değinilmiş olmakla birlikte, sadece mani türüne özgü tezlerin sayısı azdır.

Türkiye’de maniler üzerine Türk Dili ve Edebiyatı, Halkbilim ve Antropoloji Anadilim dallarında yapılmış olduğu tespit edilen yüksek lisans tezleri yazarın soyadı ve adı, çalışmanın tarihi, çalışmanın ismi, çalışmanın türü, yapıldığı üniversite ve yer ile çalışmanın sayfa sayısı belirtilerek sıralanmıştır. Sıralamada çalışmaların yayın tarihleri dikkate alınmıştır.

Durul, Kenan Mahmur (1991). Ezgilenmiş manilerin karşılaştırılması. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul. 204 s.

Öcal, Ahmet (1993). Boğazlıyan’da mâni geleneği ve Boğazlıyan ile yöresi mânileri. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri. 183 s.

Adikti, Vasfi (1994). Yozgat manileri üzerine mukayeseli bir araştırma (inceleme-metin-indeks-sözlük). (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri. 211 s.

Azar, Birol (1995). Elazığ Manileri Üzerine Bir İnceleme. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ. 244 s.

Arnaut, Fedora (1997). Gagauz manilerinin incelenmesi ve Türkiye ile Azerbaycan örnekleriyle karşılaştırılması. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi).. Gazi Üniversitesi, Ankara. 109 s.

Gülbeyaz, Kürşat (1998). Tokat merkez köyleri manilerinin derlenmesi ve incelenmesi. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul. 81 s.

Elitok, Nevin (2006). Muş ilinden derlenen mâniler üzerine bir inceleme. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ. 242 s

Becer, Mahmut (2006). Türk halk bilimi içinde Erzurum manilerinin yeri. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sakarya. 104 s.

Kuru, Murat (2006). Edirne ili Keşan ilçesi folklorunda gelenekler ve maniler. (Basımamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne. 113 s.

Yelden, Ahmet Mustafa (2007). Erzurum merkez köyleri manilerinin derlenmesi ve genel olarak değerlendirilmesi. (Basımamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul. 100 s.

İlgün, Feride Beratiye (2009). Türk mânilerinde anne ve evlat ilişkisi üzerine incelemeler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya. 143 s.

Mahdi, Sarmed. (2010). Kerkük horyatları ve icrası, (Basımamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara. 289 s.

Özbek, Süreyya (2010). Kıbrıs Türk toplumunda sosyal, ekonomik ve siyasal dönüşümlerin manilerde irdelenmesi. (Basımamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara. 106 s.

Uğurlu, Mısra (2018). Adana mâni söyleme geleneği ve Adana'da söylenen Mâniler (Derleme/inceleme) (Basılmamış Doktora Tezi) Çukurova Üniversitesi Adana 650 s.)

1.2.3.Mâni Üzerine Yazılmış Makaleler

Mâni derleme ve neşir çalışmalarının ağırlıklı olarak yapılmaya başlanması, Cumhuriyet'in ilanından sonradır. Mâni türü üzerinde Türkiye'deki çeşitli dergilerde yüzlerce inceleme yazısı ve derleme yer almaktadır. Halkevlerinin Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başlattığı yoğun derleme faaliyetlerini yayınlamış oldukları dergilerde görebilmek mümkündür.

Bu bölümde, Türkiye'de yayımlanan belli başlı folklor dergilerinde mâni türüyle ilgili yayınlanmış olan derleme ve inceleme yazılarının künyelerini vermekle yetineceğiz. Çalışmamızda, yazarların soyadları alfabetik olarak sıralanmıştır.

Halk Bilgisi Haberleri Mecmuası

Aker, Cavit. (1939). Muğla Mânileri. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 91:167-168.

Tevetoğlu, Fethi (1936). Rize ve Çorum Mânileri. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 58:160-162.

Bayrı, Mehmet Halit. (1930). Mâniler. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 14:25-27

Burdurlu, İbrahim Zeki. (1941).Çukurova'dan Mâniler. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 116:184-193.

Güenalp, Ziya. (1940). Ereğli Mânileri. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 99:6364

Güneri, Bedri. (1948). Çatalca'dan Derlenmiş Mâniler. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 80:176-178.

İsamettin, Faik. (1936). Bursa Türkü ve Mânileri. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 57: 146-151.

Nazif, Osman. (1930).Balıkesir Mânileri. Halkbilgisi Haberleri Mecmuası, 25:17-18.

Türk Folklor Araştırmaları Dergisi

Artan, Gündüz (Der.). (1962). Göle Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları, 159:2879.

Artan, Gündüz. (1965). Tire'de Karanfil Çeşitleri ve Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları, 195:3878-3884.

Ataman, Sadi Yaver. (1965). Giresun Türkileri, Mânileri ve Aşıkları. Türk Folklor Araştırmaları, 188:3687-3689.

Aytekin, Yavuz (Der.). (1955). Şebin Karahisar Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları, 69:1095-1096.

Çalık, Etem. (1979). Erzurum Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları,358:8669.

Demirel, Faruk. (1972). Bir Gölde: Mâniler. Türk Folklor Araştırmaları, 274:6296.

Ekim, Fahrettin (Der.). (1978). Kırklareli Halk Edebiyatı: Vize'nin Doğanca Köyünde Söylenen Mâniler. Türk Folklor Araştırmaları, 350:8446.

Elçin, Şükrü (Der.). (1964). Balıkesir-Savaştepe Çavlı Köyünde Söylenen Mâniler. Türk Folklor Araştırmaları, 183:3556-3557.

Göksu, M. Hasan. (1971). Mânilerimiz. Türk Folklor Araştırmaları, 259:5877.

Gündoğan, Alaattin (Der.). (1972). Atça Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları, 275: 6335.

Kaya, Doğan (Der.). (1972). Sivas'ın Acıyurt Köyünden Derlenen Mâniler. Türk Folklor Araştırmaları, 280:6486-6488.

Köktürk, Muhsin. (1978). Yozgat Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları, 345:8303-8306.

Köktürk, Muhsin. (1978). Yozgat Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları, 346:8330.

Özdemir, Fuat. (1979). Harput Mânileri 1. Türk Folklor Araştırmaları, 356:8614.

Özdemir, Fuat. (1979). Harput Mânileri 2. Türk Folklor Araştırmaları, 357:8622.

Özdemir, Fuat. (1979). Harput Mânileri. Türk Folklor Araştırmaları, 362:8782.

Terzibaşı, Ata. (1978). Kerkük Hoyrat ve Mânileri 1. Türk Folklor Araştırmaları, 351:8451-8453.

Terzibaşı, Ata. (1978). Kerkük Hoyrat ve Mânileri 2. Türk Folklor Araştırmaları, 352: 8480-8483.

Türk Folkloru Dergisi

Alptekin, A. Berat. (1985). Silifke'den Derlenen Mâniler. Türk Folkloru, 68:22-25.

Atılgan, Halil. (1982). Yozgat'tan Derlenmiş Mâniler Türk Folkloru,31:27-28.

Atılgan, Halil. (1982). Yozgat'tan Derlenmiş Mâniler. Türk Folkloru, 32:22-24.

Demiryürek, Emel. (1983). Niğde/Ortaköy Mânileri. Türk Folkloru, 53:26-28.

Düzköylü, Yıldız. (1983). Samsun Çarşamba Yöresinin Mânileri. Türk Folkloru, 52: 31.

Gökalp, Mehmet. (1984). Pazar Yöresinden Derlenmiş Mâniler. Türk Folkloru, 63: 1819.

Kaya, Doğan. (1980). Sivas-Hafik-Zonguldak Mânileri. Türk Folkloru, 6:21-23.

Özer, Seyhan. (1982). Çanakkale'nin Biga İlçesi Hoşaba Köyü'nde Derlenen Mâniler. Türk Folkloru, 40:12-13.

Sakaoğlu, Saim. (1981). Kıbrıs Mânileri. Türk Folkloru, 23:13-16.

Sakaoğlu, Saim. (1981). Kıbrıs Mânileri. Türk Folkloru, 24:15-17.

Sakaoğlu, Saim. (1981). Kıbrıs Mânileri. Türk Folkloru, 25:16-19.

Sakaoğlu, Saim. (1981). Kıbrıs Türk Mânileri 4. Türk Folkloru, 26:15-16.

Türk Kültürü Dergisi

Argunşah, Mustafa. (1990). Gagauz Türklerinin Mânileri. Türk Kültürü, 332:48-54.

Hürmüzlü, Erşet. (1967). Kerkük Hoyratlarında ve Mânilerinde Türklük Şuuru. Türk Kültürü, 62:33-40.

Sakaoğlu, Yurdanur. (1973). Mânilerimizde Millî ve Hamasî Unsurlar. Türk Kültürü, 128:32-36.

Ülkütaşır, M. Şakir. (1973). Ramazan Davulcuları ve Davulcu Mânileri. Türk Kültürü, 123:30-33.

Milli Folklor Dergisi

Adikti, Vasfî. (1993). Yozgat Fakibeyli Mânileri. Milli Folklor, 3 (20):63-64

Adikti, Vasfî. (1994). Yozgat Mânileri. Milli Folklor, 3 (23):63.

Akarpınar, R. Pınar. (1994). Erzincan Ağıt, Efsane ve Mânileri. Milli Folklor, 3 (22): 63

Akkoyunlu, Ziyat. (1992). Kerkük Ağzında Mâni ve Hoyrata Dair. Milli Folklor, 2 (14):2-6

Artun, Erman. (2000). Adana'da Asker Uğurlama-Karşılama Törenleri, Asker Ağıtları, Türküleri, Şiirleri, Mânileri. Milli Folklor, 6 (47):41-48.

Çelik, Ali. (1992). Trabzon Mânilerinde Sosyal Hayat. Milli Folklor, 2 (13):39-42.

Şimşek, Esmâ. (1997). Mâni Şeklindeki Şiirlerle Teşekkür Eden Halk Hikayeleri Var mıdır?. Milli Folklor, 5 (33):3641.

Taş, Hülya. (1995). Erzurum'da Kına ve Düğün Mânileri. Milli Folklor, 4 (26):95-98.

Torun, Ali. (1989). Mâni Tarzı ve Bu Tarzın Menşei Hakkında Bazı Düşünceler. Milli Folklor, 1 (2):24-25.

Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi

Aybars, Şerafettin. (1994). Bağkonak'ta Derlenen Mâniler. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 91:153166.

Çatıkkaş, Ata. (1986). Mâni Kelimesi ve Mânilerimiz. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 45:85-96.

Duygulu, Melih. (1994). Trabzon Sürmene'den Derlenen Mâniler ve Ezgiler. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 90:209-218.

Makas, Zeynelâbidin. (1998). Mâni Tipli Azeri Bilmeceleeri. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 117:137-152.

Özarslan, Metin. (1993). Karahamza Mânileri. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 85:214-222.

Süleymanova, Hayriye. Emil Boyev. (1980). Rodop Mânileri (Ayrılık, Gurbet, Hasret). Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 9:206-220.

Turan, Fikret. (1999). Bir Azerbaycan Halk Hikâyesi: Yahşı ve Aşığ ve Mânî Türünün İşleniş. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 122:177-208.

1.2.4.Mânî Üzerine Yazılmış Bildiriler

Mânî konusunda ülkemizde çeşitli sempozyum, kurultay ve seminerlerde bildiriler sunulmuş, mânî derlemeleri tanıtılmış veya mânî tür ve şekli üzerine araştırmacıların görüşleri ortaya konulmuştur. 2007 yılında Muğla-Fethiye’de mânî konusuyla sınırlanan önemli bir sempozyum düzenlenmiştir.

Burada araştırmacılar mânî türü ve şekliyle ilgili düşüncelerini ortaya koymuşlar, çalışmalarını aktarmışlardır. Bu sempozyumdaki bildiriler dışında, diğer toplantılarda, bilgi şöenlerinde ve kurultaylardaki bildirilerin bir kısmı, aşağıda alfabetik olarak yazarların soyadı sırasına göre verilmiştir:

Artun, Erman. (1997). Adana Mânî Söyleme Geleneği. VII. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri Bildirileri. Eskişehir: Yunus Emre Kültür Sanat ve Turizm Vakfı Yayınları:136-147.

Artun, Erman. (1999). Türkiye’de ve Kıbrıs’ta Mânî Söyleme Geleneğine Karşılaştırmalı Bir Bakış. II. Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi (Cilt IV) Türkçe Bildiriler Halkbilim- Çeşitli Konular. Gazimagusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları:139-159.

Buluç, Sadettin. (1968). Kerkük Hoyrat ve Mânileriyle Başlıca Ağız Özellikleri. Türk Dil Kurultayı XI. Bilimsel Bildirileri. Ankara: TDK Yayınları, 109-118; Çelebioğlu, Amil. (1985). Mânilerle Divan Şiirinde Ortak Hususiyetler. Türk Halk Edebiyatı ve Folklorunda Yeni Görüşler II. Ankara: Konya Kültür ve Turizm Derneği Yayını:172-185.

Durak, Mustafa. (1997). Mânilerde Anlam ve Anlamlandırma. Balıkesir Üniversitesi I. Halkbilimi Bilgi Şöleni Bildirileri. Ankara: Karşı Basın Yayın Matbaacılık:222-230.

Duvarcı, Ayşe. (2007). Mânili Fallar, Türk Dünyasında Moncukattı, VASF-ı Hal, Martıfal Uygulamaları. Kazakistan ve Türkiye’nin Ortak Değerleri Uluslar Arası Sempozyumu (21-23Mayıs 2007) Bildirileri. Almatı: Abay Milli Devlet Pedagoji Üniversitesi Yayınları:83-88.

Ergun, Metin. (1997). Koşuk ve Takmak Terimleri Üzerine.V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Halk Edebiyatı Seksiyon Bildirileri (Cilt 1). Ankara: Kültür Bakanlığı HAGEM Yayınları:225-230.

Güleç, Hamdi. (1999). Balıkesir Mânilerinde İnsan Gurbet ve Ayrılık Unsuru. 1. Balıkesir Kültür Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları:379-386.

Kartarı, Asker. (1987). Azeri ve Anadolu Sahalarında Bayatı Mânî Formunun Halk Edebiyatındaki Yeri Üzerine III. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri Bildirileri. Eskişehir: Yunus Emre Kültür Sanat Ve Turizm Vakfı Yayınları:193-203.

Mirzaoğlu, Gülay. (2002). Sözel Şiirde Söz ve Ezgi İlişkisi. Uluslararası Türk Dünyası Halk Edebiyatı Kurultayı Bildirileri. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları:533-543.

Önal, M. Naci. (09-14 Mayıs 2000). Dobruca Romanya Türklerinin Mânileri ve Mânî İncelemeleri. 4. Uluslararası Kıbrıs-Balkanlar-Avrasya Türk Edebiyatları Sempozyumu. Struga, Makedonya.

Sakaoğlu, Saim. (1995). Yeşilçiftlik / Sultandağı'nda Derlenen Mânilerin Temleri Üzerine. IV. Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri. Afyonkarahisar: Afyon Belediyesi Yayınları:133-143.

İKİNCİ BÖLÜM

DENİZLİ MÂNİLERİ

2.1. Denizli Yöresinde Mâni Söyleme Geleneği

Kendine özgü bir gelenek içinde söylenen mâniler bir ucuyla geçmişe, bir ucuyla günümüze uzanır. Diğer halk kültürü ürünleri gibi toplumu ayakta tutan dinamikleri belirlemekte önemli bir rolü olan mânilerde, Anadolu insanının dünyaya bakışının yanı sıra estetik modelleri de temsil edilir.

Mâniler İslamiyet öncesinden günümüze kadar yaşamını sürdürmüştür. Mâniler Türk toplum hayatının ifadesi, millî bilinç ve duygu beraberliğinin bir göstergesidir. Mâniler, halk ruhunun yansıtıcısıdır. Anonim mâni dörtlüklerinde Türk toplum yapısına ve düşüncesine ait izleri duygulu, içten bir anlatımla buluruz. Ayrıca yöresel gelenek ve göreneklerin izlerini mânilerde görebiliriz.

Çağlar boyu yaygın bir biçimde süren mâni söyleme geleneği son yıllarda eskiye oranla önemini kaybedip azalmaya başlamıştır. Kızlar, kadınlar ve erkekler ekin ekerken, davar güderken, hasat kaldırırken, bayramlarda, şenliklerde, evlenme törenlerinde, kına gecelerinde, gelin hamamında, düğün bayrağı dikildiğinde, gelinin başında, imeceyle iş tutarken, sünnet törenlerinde, hıdırellez, nevruz, geçiş törenlerinde, tütün tarlalarında, çeşitli toplantılarda, keşkek pişirirken, lokma hayratlarında, vb. ortamına göre çalıp oynayarak mâni söylerler.

Eski şehir yaşantısında ramazan bekçi ve davulcularının söylediği mânilerin ayrı bir yeri varken; günümüz şartlarında bu geleneğimiz unutulmaya yüz tutmuştur.

Yörede karşılıklı mâni atışmalarına “mânileşme, mâni atma, türkü atma, atışma, deyişme, atmaca, deyiş, düzmece mâni, deyiş mâni, atma, karşılıklı çatışma, söyleşme, taşlama, âşık mânisi” adları verilmektedir. Genellikle mânileri sesi güzel olanlar ve meraklıları söyler. Düğün törenlerinde gelin kızın en yakın arkadaşları mâni söylerler. Karşılıklı mâni atma, söyleme eskinin Denizli’sinde çok yaygınken günümüzde nadir olarak kızlar ve aile arasında yapılmaktadır.

Sen bunara vardım gızım,
Destini doldurdun gızım,
Kesilesi o bunarda,
Mendilin goydun gızım.(KK6)

Ortası dal mıydı gızım?
Kesilesi o bunarda,
Su doldururken kimsele va mıdı
gızım?(KK6)

Ben bunara vardım anne,
Destimi doldurdum anne,
Kesilesi o bunarda,
Mendilimi godum anne.(KK6)
Mendilin al mıydı gızım?

Mendilim alıdı anne,
Ortası güllüydü anne,
Kesilesi o bunarda,
Bi oğlan vadı anne.(KK7)

2.1.1. Denizli’de Mâni Söyleyicileri ve Dinleyicileri

Denizli’de mâni her türlü neşeli ve kederli olay üzerine toplanıldığında söylenmektedir. Yörede genellikle özel bir mâni söyleme toplantısı yapılmaz. Mânilerin söylendiği belirli bir zaman yoktur. Her zaman söylenebilir. Kaynak kişiler, kış ve yaz aylarında daha çok söylendiğinde birleşiyorlar. Kışın iş yokken kış geceleri soba başında toplanan insanlar, yardımlaşma amaçlı toplantılarda; yazın iş, tarım, hasat için toplandıklarında eğlenmek ve işi kolay kılma amacıyla mâniler söylüyorlar. Ayrıca ramazan gecelerinde iftar sahur arası yapılan toplantılarda mâni vazgeçilmez eğlence aracı olur. Askere, gurbete yolcu etme, gelin gönderme törenlerinde doğaçlama mâniler söylenir.

Mâni söylenirken dinleyiciler mâninin konusuna, söylenme nedenine göre uygun tavır takınırlar. Dinleyici, mâni üzüntülüysenüzüntülü, neşeliyse neşelidir. Mâni söylerken efkârlı, sessiz, duygulu olup gözyaşını tutamayanlara rastlanır. Mâniler bazen birinin üzerine söylenir. Dinleyiciler mâninin kimin için atıldığını anlamak için dikkatle mâniciyi dinlerler, kulakları mânide gözleri mânicidedir. Gelin - kaynana mânilerine çok gülünür. Özel olarak bir kız ve delikanlı için söylenirse manalı manalı gülünür. Mâniler aracılığıyla mânilerin kime söylendiği bulunmaya çalışılır. Mâniye meraklılar, sözleri ezberlemeye çalışır. Mâni söylerken konuşup dikkati dağıtanlar hoş karşılanmaz, uyarılır. Öğüt, ders çıkarılan mânilerde başla tasdik gözlenir. Mâni söylemeden önce dinleyicileri hazırlama aşaması olur. Toplulukta mâniciliği ile tanınan biri varsa önce onun mâni söylemesi beklenir. Genellikle yaşlıların mâni söylemesi veya “Haydi kızlar, mâni atışın” demeleri beklenir. Mâni söylenirken mânici ortaya alınır. Dinleyenler daire olarak çevresine

otururlar. Evlenme törenlerinde düğün evine gelen konuklar kapıda karşılanarak “karşılama mânileri” söylenir.

Denizli ilçe ve köylerinde mâni söyleyenler çoğunlukla kadınlardır. Mâni yörede; düğünlerde, eğlencelerde, iş yapılan ortamlarda, sohbet ortamlarında kadın kadınyken söylenegelmiş, kadına has bir üründür. Her ne kadar derlemeler genellikle erkeklerin işte olduğu vakitlerde kaynak kişilerin evlerinde yapılmış, kimi zaman erkeklerin kadın derlemeciyle mâni söyleyebilecek kadar rahat hissetmediği tespit edilmişse de kadın kaynak kişi sayısı ile erkek kaynak kişi sayısı arasındaki farkın fazla olmasında bu sebepler çok etkili görülmemektedir.

Yüzyıllardır sözlü kültür geleneği içerisinde kadınlar tarafından yaratılıp onların toplum içerisinde duygu ve düşüncelerini dışa vurmasını, iletişim kurmasını, hoşça vakit geçirip eğlenmesini sağlayan mânilerin yörede de aynı şekilde çoğunlukla kadınlar tarafından yaratılıp söylendiği görülmektedir.

Mânilerin tek dörtlükten oluşmaları, ezber kolaylığı nedeniyle okuma yazma gerektirmemeleri, çoğu zaman kalıp sözlerle yaratılmaları gibi etmenlerin onların kadınlar tarafından oluşturulmalarına yatkın olmasını sağladığından söz edilebilir.

Yörede mâni söyleyen kadın kaynak kişilerin yaş ve eğitim düzeylerine bakıldığında bu tespitin doğrulandığı görülecektir. Derlemeler sırasında elde edilen verilere göre kadınlar mânileri düğün, kına gibi eğlence ortamlarında; tarla, bağ, bahçe gibi iş ortamlarında; konukluğa bağlı toplantılarda, aile ortamında vb. seslendirebilmektedir.

2.1.2. Yörede Mâni Söyleme Yer ve Zamanı

Türkiye’de mânilerin söylendiği ve kullanıldığı ortamlar içerisinde geçiş törenleri, mevsimsel törenler, dini törenler, iş ve imece ortamları vb. sayılabilir. Mâni söyleme geleneğinin çok çeşitli ortamlarda yaygın olduğu görülmektedir. Mâni söyleme ortamlarının dışında mânilerin; “kahvehanelerde, halk hikâyelerinin içerisinde, pazarcıların ve satıcıların nidalarında, mektuplarda, fotoğraf arkalarında, niyet-fallarda, mendillerde, mezar taşlarında, köy seyirlik oyunlarında” kullanıldığı da araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir.

Mânilerin söylendiği ortamlar şunlardır:

1-Evlenme törenleri (kız görme, kız isteme, nişan, ana kız kınası, erkek kınası, gelin hamamı, düğün töreni, gelin övme, gelin uğurlama, gelin alma, gerdek, gelin paçası vb.),

2-Şenlikler (gece toplantıları, sıra geceleri, asker uğurlama, bahar toplantıları vb.),

3-Sünnet törenleri,

4-İmece yardımlaşma toplantıları (yufka açma, bulgur çekme, salça yapma, sap eritme, ekmek etmek (yapmak), ekip biçme, çapa zamanı, hasat ve harman zamanı vb.),

5-Hıdırellez,

6-Nevruz,

7-Yağmur yağdırma törenleri (çömçe gelin, yağmur duası),

8-Bolluk bereket törenleri (saya gezme),

2.1.2.1. Geçiş Törenleri

Düğün, evlenme törenleri dizisinin belli bir kesimini; gelin hamamı, kına, gelin alma, gerdek ve gerdek ertesi gösterilerini içine alan, en uzununu bir haftalık, çoğu kez üç günlük bir süre için kullanılmaktadır (Boratav, 1999:167-168). Türk kültüründe en önemli geçiş törenlerinden olan evlenme törenlerinin neredeyse her aşamasında maniler önemli bir yer teşkil etmektedir

Doğrudan düğün salonlarındaki törenden başka herhangi bir özel ritüele rastlanılmayan düğünlerin artması sonucunda geleneksel biçimiyle gelin göçürme törenleri unutulup gitmeye başlamıştır. Her ne kadar bazı küçük yerleşim birimlerinde yapılmaya devam edilse de şehirleşmenin etkisiyle eskisi kadar canlı değildir. Bu değişime rağmen halen bazı yerleşim yerlerinde devam ettirilen ve kişilerin hafızalarında yaşayan geleneksel evlenme törenlerinde mani söyleme geleneğinin yerini açıklamak kültürün gelecek nesillere tanıtılması açısından faydalı olacaktır. Türk kültüründe evlenme ile ilgili gelenekler gencin evlenme isteğini belirtmesinden başlayarak “kız isteme, nişan, gelin hamamı, kına gecesi, güveyi donatma, gelin alma, duvak töreni” gibi aşamaları içermektedir. Bütün bu aşamalar dâhilinde mâni söyleme geleneği de önemli bir yere sahiptir.

Mâni söyleme geleneğinin “**kız isteme**” aşamasında da kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sevdalandım kara kıza,
Düğün var gelecek yaza,
Çok naz aşık usandırır,
Çekmesin fazla naza.

Kızı istedim bubasından,
Hayır yok valla anasından,
Çıkaralım düğünü gari,
İki bayram arasından.

Söz mendili verdiler,
Bir de kazak ördüler,
Gocaaltın isteyip,
Ortalığı gerdiler.

Yaradanın emriyle,
Peygamberin kavliyle,
İstiyoruz kızınızı,
Gelsin gari gönlüyle (KK13).

Geleneksel “**nişan**” töreni sırasında söylenen mâni:

Kara çadırdı obalım,
O kız bene yanık yalım,
Entarisi allı morlu,
Bubacım yüssük takalım (KK13).

“**Gelin hamamı**” söyleme geleneğinin yer aldığı evlenme törenlerinden biridir. Denizli’de de mani söylenen ritüellerden biridir.

Hem oynayın hem de gülün
Haftayadır bizim düğün
Tefçilere düğün bayram
Atmalısın para o gün.

Ülkemizde “**kına gecesi**” eğlenceleri mânilerin sıkça söylendiği geleneklerden birini oluşturmaktadır (Örnek, 1995:194; Şimşek, 2015:73; Altay, 2015:107; Demir,

2013:15; Koç, 2014:124; Tokmak, 2009:115; Taş, 1995:97; Şahin, 2000:75-76; Akçay, 2013:107; Tütüncü, 1996:203).

Denizli'nin kına gecelerinde gelini ağlatmak için mâni söylenmektedir:

“Gelin aa gardaşlar kına yakalım
Gınası yetmezse gına alalım
Susuz derelerde gavak biter mi?
Gelinsiz evlerde duman tüter mi?
Elmanın irisini yüke sararlar
Gızın iyisini gelin yaparlar.”

Gelinin, yeni evine getirilmek üzere evinden alınması olayına pek çok yörede **“gelin alma”** adı verilmektedir. Gelin alma sırasında gerçekleştirilen mâni söyleme geleneği Denizli yöresinde de oldukça yaygındır.

“Harman yerine deve gelmiş
Bacakları göğşe gelmiş
Benim sevdiğim kız eve gelmiş
Severim pek hekimi
Kar yağar ipek gibi
Savrulur ipek gibi
Aldık kızımızı gidiyoz
Ağlayın kalın çocuk gibi”

Ülkemizde yaşamın geçiş dönemlerinden biri olarak kabul edilebilecek **“askerlik”** önemli halk edebiyatı yaratmalarına da vesile olmuştur. Askere gönderme törenlerinde söylenen bazı mâniler ile askerlik konulu mâniler bu geleneği yansıtmaktadır.

“Trenin halkasına
Yapışırım arkasına
Yarım askere gidiyo
Ben giderim haftasına”

2.1.2.2. Mevsimlik Törenler

Türkiye’de mânilerin söylendiği çeşitli ortamlar vardır. Bunlardan biri de mevsimlik toplu törenlerdir. Nevruz ve baharı karşılama, Hıdırellez ve Hızır Nebi Bayramı’dır (Özen, 2007:313).

Hıdırellez

Türkler, ilkbaharda doğanın canlanmasını ve mevsimin ilk ürünlerinin yeşermesini, havaların ısınmasını bayram vesilesi kabul etmiş ve bu bayramları çeşitli şekilde kutlamışlardır. Türk kültüründeki Mayıs ayı kutlamaları ve bereket törenleri, islamiyetten sonra “Hızır Günleri” olarak evrilmiş ve Hıdırellez olarak kutlanmaya devam etmiştir. Bu kutlamaların kökünde birçok kültürün beraber oluşturduğu, geleneklerin yaşam boyu süren katkılarının son olarak Hızır ve İlyas şahsiyetlerinin adıyla değişim gösteren İslami halk kültürüne evrilmesi vardır. Türk kültür coğrafyasında bayram olarak kutlanmaya devam etmektedir. Halk şiiri ve birçok edebi ürünümüzde kendisine yer bulmuştur(Çelepi,2017:155).

Türkiye’de uygulanan mevsimlik törenler içerisinde en önemlilerden biri olan “Hıdırellez” törenleri mânilerin söylendiği çeşitli etkinlikleri içermektedir. Araştırmacıların bu alanda yaptıkları çalışmalarda, birtakım farklılıklarla beraber, Hıdırellez’de mâni söyleme geleneğinin Türkiye’de yaygın olduğu görülmektedir (Boratav, 1999:222-223; Şimşek, 1989:177; Çobanoğlu, 2000:54; Kaya, 2010:479; Ocak, 1998:315; Akalın ve Şimşek, 2003:277; Kaya, 2003:479; Artun, 2014:345; Özen, 2007:313; Günay, 1995:3; Aras, 2002:52; Artun, 1990:11; Özen, 2010:12; Artun, 1978:227; Artun, 2000a:211).

Hıdırellez, Güneş’in Ülker burcuna girdiği ve Ülker Yıldızı’nı 6 Mayıs’ tan 7 Kasım tarihine kadar Güneş’ in batışından sonra görmenin mümkün olmadığı zamandır. 186 günden oluşan bu zaman dilimine “Ruz-ı Hızır” veya “Hızır Günleri” denilir. Hıdırellez baharın bitimini ve yazın başlangıcını belirleyen gün olarak kutlanmaktadır. Halk “Yeşil Gün” adıyla da bilinen ruz-ı hızır’ ı veya kısaca Hıdırellez’ i kutlamak için “hıdırlık” olarak adlandırılan yeşilliklere su kenarlarına gider (Çobanoğlu, 2000:54).

Denizli’de kutlanan Hıdırellez törenleri Türk kültür coğrafyasının paralelinde geçmişten gelen ritüelleri yaşatarak devam eder. Denizli kültüründe sadece Hıdırellez bahar kutlaması değil aynı zamanda “Aş Verme Törenleri” adı altında kadim Türk

kültüründeki ziyafet ve toy anlayışı devam etmektedir. Bu sebeple Hıdırellez kutlamalarında meydanlarda gönüllülük esasına dayanarak hazırlanan yemekler pişirilir ve halka ikram edilir.

Hıdırellez ile ilgili Mâniler:

Parayı astım dala,
Yari sordum sağa sola,
Yarın Hıdırellezdür,
Hepimize mübarek ola
Bahar geldi yaylaya
Al kese astım gül dalına
Adadım yârin adına
İki göz oda..

Dağ yeşil, dallar yeşil
Bahar bayrama yetişir
Mendiller dallara ilişir
Dileğim Mevla' ya erişir.

Nevruz

Önemli bahar bayramlarının başında “Nevruz” gelir. Anadolu ağızlarında “Navruz, Navrız” biçimlerinde de söylenen bu kelimenin anlamı “yeni gün” dür. İlk yaz mevsimine girilirken gündüzlerle gecelerin eşit uzunlukta olduğu döneme rastlayan günlerde - genel olarak 22 Mart'ta, yani eski mart dokuzunda; bazı yerlerde 20-21 Mart'ta- kutlanır (Boratav, 1999:218).

Bölgemizde Nevruz eğlenceleri sırasında çeşitli mâniler söylendiği tespit edilmiştir. Söylenen mânilerden bazıları:

“Teyze teyze aa teyze
Yazması oyalı teyze
Kapına geldi geveze
Sakın bahşişi az verme.”
“Koştum geldim kapına
Adet bulsun yerini
Çok verirsen oğlan gelir
Az verirsen kız gelir.”

Nevruz geldi bahar erişti,
 Koyun kuzu oğlak meleşti,
 Dediler ki yârin geliyor,
 El ayak birbirine geçti (KK13).

2.1.2.3. Dinî Bayramlar

Her ne kadar Ramazan ve Kurban bayramları boyunca görülen uygulamalar pek çok yerde unutulmaya yüz tutmuşsa da günümüze kadar yapılan çeşitli araştırılmalardan anlaşıldığı kadarıyla mânî söyleme geleneği ülkemizde dinî bayramların da önemli bir unsuru olmuştur.

Türk sosyokültürel yaşamında Ramazan ayı, ibadet ayı olarak algılanmasına rağmen, evlerde sahura kadar süren toplantı ve eğlencelerde mânîlerin söylendiği bilinmektedir. Ayrıca, Ramazan davulcularının ev sahipleriyle ilgili söyledikleri mânîler de, bu ayın en önemli eğlence unsurları arasında sayılmalıdır. Bu mânîler, bir bölümü dinî içerikli olmakla birlikte, genellikle günlük yaşamla (çok kere de "bahşış"le) ilgilidir (Özdemir, 2005:170-171).

Denizli’de mânî söyleme geleneğinin de yaygın olduğu “**Ramazan**” geleneklerinden bazıları şu şekilde sıralanmıştır:

1) Eskiden Denizli’de Ramazan aylarında davulcular ve bekçiler gece halkı sahura kaldırmak için kapı kapı dolaşır ve mânî söylerlermiş. Günümüzde ise davulcular sahurda sadece davul çalarak halkı uyandırıyorlar. Denizli’de eskiden olduğu gibi mânî söyleme yaygın değildir. Ramazan ayı mânîleri sahurda uyandırmak, ayın kutsallığı ve bahşışle ilgilidir.

2) Ramazan davulcularının sahur vaktinde ya da bayram günlerinde kapılarda okudukları mânîler genellikle bahşış istemeye yöneliktir. Bazı bölgelerde bu bahşışler sahurlarda verilmeyip, arife ya da bayram günlerinde verilmektedir.

şekerim va ezilecek
 Tülbentleden süzülecek
 Çok bekletme hanım abla
 Çok yerim va gezilecek

3) Ramazan davulcuları sahur vaktinde bahşış isteyeceği ev sahibine özel mânilerde söyledikleri olmaktadır.

Davulumu vurdum geldim
Mahalleyi dolandım geldim
Sen duydun mu Sadık Ağa
Ben hakkımı almaya geldim

2.1.3. Muhteva Özellikleri

Türkiye’de mânilerin asıl konuları aşk ve sevgidir. Bunun yanında hasret, kıskançlık, öfke, hüzn gibi bütün duygular mânilere konu olabilmektedir. İnsan hayatının geçiş dönemleri gelenek, görenek, örf ve adetler mânilerde işlenebilmektedir. Mânilerde yer alan temalar da bu doğrultuda yoğunlaşmaktadır. Türkiye mânilerinin içerik incelenmesinde zaman, mekân ve kişi unsurları da önemli bilgiler sunmaktadır. Bu nedenle Denizli’de söylenen mânilerin içerik incelemesinde tüm bu unsurlar irdelenmiştir. Bunun yanında halkbilimin çalışma alanlarına giren çeşitli konular da bu mânilerde tespit edilmeye çalışılmıştır.

Denizli’de söylenen mâniler içerik açısından incelenerek mânilerin konularına göre sınıflandırılması yapılmıştır. Bu tasnif, konularına göre şu şekildedir: Alkış mânileri, askerlik mânileri, ayrılık-özlem mânileri, cinsellik mânileri, dert mânileri, düğün-kına-nişan ve evlilik mânileri, düşmanlık mânileri, gelin-kaynana mânileri, gurbet manileri, güzellik çirkinlik mânileri, kargış mânileri, mektup mânileri, mizahi unsurlar taşıyan mâniler, öğüt , ölüm, pişmanlık-şikâyet, ramazan, sevda mânileri.

Mânilerin konuları incelenirken bazı mânilerde birden fazla konunun ele alınmış olduğu görülmüştür. Böyle durumlarda mânide ağır basan konu tespit edilmeye çalışılarak sınıflandırma buna göre yapılmaya çalışılmıştır.

Derlenen mânilerin temaları karşılaşılma sıklığına göre şu şekilde sıralanmaktadır: Aşk ve sevda, dert-pişmanlık ve şikâyet, gurbet ve ayrılık, gelin-kaynana mânileri şeklindedir. Aşk ve sevdanın birey ve çevresi üzerindeki etkileri, halkın duygularını ifade ediş şekli, sevdaya bakış açısı mânilerde birer tema olarak karşımıza çıkmaktadır.

Denizli’de söylenen mânilerin zaman, mekân ve kişi unsurları da bize bu mâniler hakkında önemli içerik bilgileri sunmaktadır. Denizli’de söylenen mânilerde zaman diliminin belirli veya belirsiz ifadelerle tespit edildiği söz ve söz öbekleri yer almaktadır. Bu mânilerde en sık karşılaşılan zaman ifadesi “bugün” dür. Bunun yanında “akşam”, “bu gece”, “akşam vakti”, “gündüz”, “şimdi” ifadelerine de birden çok yerde rastlanılmaktadır. Sözlü kültür ürünleri olan mânilerin çoğunlukla yaşanan anı, bir anlamda sade günlük yaşantıyı, kişilerin anlık duygularını konu alması bunda etkili olmuştur. Mevsim, gün, ay adları da mânilerde yer almaktadır.

Mâniler içerisinde pek çok yerde kişi adlarının kullanıldığı görülmektedir. Özel adlar, lakaplar, akrabalık adları, meslek adları ve çeşitli unvanların yanında yer adına bağlı olarak verilen topluluk adları, söylenen mânilerde yer alan kişi adlarını oluşturmaktadır. Mânilerde en sık kullanılan kişi adı “yâr”dır. Bunu “kaynana”, “kızlar”, “baba” vb. ifadeler izlemektedir.

2.1.4. Dil ve Anlatım Özellikleri

Mâniler, ülkemizde halk ruhunun ve yaşayışının en iyi biçimde yansıtıldığı ürünlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu yansıtma sadece mânilerin içerik özellikleriyle açıklanamaz. Mâniler, halkın duygu ve düşüncelerinin yalın ve özlü bir dille; halkın kendi estetik ve güzellik anlayışına bağlı kalınarak anlatıldığı ürünlerdir. Bireyin özgün dünyasından izler barındırmakla birlikte mâniler, köklü bir mâni söyleme geleneğinin getirdiği ortak anlatım biçimlerini yansıtır. Mânilerde göze çarpan anlatım kalıpları bu geleneğin yansımasıdır.

Denizli’de söylenen mâniler dil ve üslup açısından incelenirken bu mânilerin ülkemizin mâni söyleme geleneğinden ayrı düşünölemeyeceği kabul ediyoruz. Bu mânilerin dil ve üslup incelemesi yapılırken çeşitli anlatım kalıplarının mâni oluşturup söylerken ne kadar etkili olduğu üzerinde durulmuştur. Bu anlatım kalıpları motifler, klişeler, atasözleri, deyimler, alkışlar, kargışlar, edebi sanatlar ve yerel dile ait unsurlardır.

Denizli’de söylenen mânilerin anlatım kalıpları içerisinde motiflerin önemli bir yeri vardır. Mânilerin anlatım gücünü zenginleştiren motifler arasında sevgiliye dair unsurlar göze çarpmaktadır. Mâni söyleyenin duygu dünyasını ve dış dünyaya dair bakış açılarını yansıtmaları vb. açısından motifler Denizli’de söylenen mânilerin önemli birer

unsurudur. Denizli’de söylenilen maniler içerisinde yer alan anlatım kalıplarından birisi klişelerdir. Bunlar yerel halkın dilinde yer etmiş kullanımlar olan “Gurban olem!” ve “Gara Gız” ifadeleriyle örneklendirilebilir.

Denizli’de söylenen mâniler bazı eklerin farklı kullanılmasıyla, Türkiye Türkçesi’nin ortak kelime hazinesinde bulunmayan kelimelerin kullanılmasıyla, Türkiye Türkçesinde bulunan ancak yerel kullanımıyla farklılıklar gösteren sözcüklerin kullanılmasıyla yörenin yerel dil özelliklerini yansıtmaktadır.

Sonuç olarak Denizli’de söylenilen mâniler dil ve üslup özellikleri açısından Türkiye mânilerinin anlatım zenginliklerini yansıtmaktadır ve Türkiye mânilerinin bir parçası olma özelliği göstermektedir.

2.1.5. Mânilerin İşlevleri

Duygu ve düşünceleri aktarma, haberleşme, öğüt verme, eğlendirme, hoş vakit geçirme, bastırılan duyguların dile getirilmesiyle rahatlama hazzına ulaştırma; millet olma şuurunu kazandırma gibi fonksiyonları bulunan halk edebiyatı ürünleri, geleneksel ortamda kullanılan en kısa ve etkili sözlü iletişim metodudur (Eker, 2015:410).

Halk bilimi yaratmalarının işlevleri konusundaki araştırmalarından yararlanarak bir model oluşturan antropolog William R. Bascom, halk bilgisi ürünlerinin işlevlerini dörde ayırır:

1. Hoşça Vakıit Geçirme, Eğlenme ve Eğlendirme İşlevi
2. Değerlere, Toplumsal Kurumlara ve Törenlere Destek Verme İşlevi
3. Eğitim ve Kültürün Genç Kuşaklara Aktarılması İşlevi
4. Toplumsal ve Kişisel Baskılardan Kurtulma İşlevi

Bunun yanında mânilerin eğitim veya kültürün gelecek kuşaklara aktarılması, toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma, iletişim ve haberleşme işlevlerini de yerine getirdiği bağlamlar söz konusudur. Mânilerin işlevleri şu şekilde sıralanabilir:

İletişim ve Haberleşme

Mâni, iletişimin kolayca sağlanamadığı ortamlarda kişilerin duygu ve düşüncelerini karşı tarafa iletmesini sağlayarak haberleşme işlevini yerine

getirebilmektedir (Başgöz, 1957:8; Kudret, 2003:235; Gönen, 2004:97; Eker, 1999:105). Mâniler, törenlerde, eğlencelerde, inanışların ve âdetlerin arasında, sevişme ve haberleşme gibi insan münasebetlerinde vazifeler yüklenmiştir (Başgöz, 1957:8).

Mektup yazdım karada ,
Dağlar kalksın aradan,
Gavuşmamıza çare yok ,
Gavuşturusun yaradan.

Giden gemi durur mu?
Mektup yazsam varı mı?
İkimize bi yasdık,
Acep nasib olu mu?

Hoş Vakit Geçirme, Eğlenme ve Eğlendirme İşlevi

Neredeyse tüm folklor verimleri düşünüldüğünde akla ilk gelen işlev, eğlenme işlevidir. Yapmış olduğumuz derlemelerde kına gecelerinde def çalınarak söylenen mâniler, tarlada zamanın çabuk geçmesi için yükünü hafifletmek ve çalışırken hoşça vakit geçirmek için söylenen mâniler, düğünlerde yârenlik geleneğine bağlı olarak söylenen mâniler bu işlevi destekler niteliktedir. Günümüz modern düğünlerinden çok farklı olan geçmiş zaman düğünlerinde, kına geceleri büyük önem taşırdı. Erkeklerin katılmalarının yasak olduğu kına geceleri kadınlar arasında kutlanır, def çalınır ve tahta kaşık eşliğinde oyunlar oynanarak gerçekleştirilirdi. Kına gecesinde def eşliğinde ezgili bir şekilde söylenen mânilerden biri şu şekildedir:

Gelin aa gardaşlar kına yakalım
Gınası yetmezse gına alalım
Susuz derelerde gavak biter mi?
Gelinsiz evlerde duman tüter mi?
Elmanın irisini yüke sararlar
Gızın iyisini gelin yaparlar.”

Gelin hamamları, kına geceleri, Hıdırellez eğlenceleri, kabul günleri gibi mekânlarda bir araya gelerek müzik eşliğinde eğlenme, yiyip içme kadınların hoşça vakit geçirmelerine yardımcı olmaktadır. Söz konusu ortamlarda anlatılan fıkralar, sorulan bilmeceler ve atılan mâniler de kadınların gündelik hayatın neden olduğu telaş, sıkıntı, zorluk ve yorgunluktan bir süreliğine de olsa uzak kalmasını sağlayarak eğlendirme işlevine sahiptir.

Değerlere, Toplum Kurumlarına ve Törelere Destek Verme İşlevi

Halk bilgisi yaratmalarının ikinci işlevi; kültürün onaylanması ve ritüelleri gözlemleyen ve icra edenlerin ritüellerinin ve kurumlarının doğrulanmasıdır.(Ekici, 2011: 125) Toplum tarafından benimsenmiş bir takım kuralların, toplumsal ve kültürel değerlerin halk bilimi ürünlerini icra edenler ve bu ürünleri dinleyerek aktaranların desteklemesi ve yaşatması bu işlevi ifade etmektedir.

Sosyal yapının güçlü tutulmasında çok önemli görevler yüklenen halk edebiyatı ürünleri, en önemli kapalı işlevlerinden gelenek taşıyıcılığı fonksiyonuyla kültürel, sosyal, ahlaki kabulleri yansıtmakta ve onlara destek olmaktadır (Eker, 2015:409-410). Derlenen mânilerde toplumsal kurumlara ve törelere destek verme işlevi, İslamiyet'in kurallarına uyulması için verilen öğütlerde, genç kızların ve erkeklerin eş seçiminde, gelin-kaynana eleştirilerinde, toplumsal ritüel olarak büyü yapılmasına ilişkin mesajlarda yer almaktadır.

Gece tırnaklar kesilmez,
Aynaya zaten bakılmaz,
Kaçan fırsatın ardından,
Gözyaşları da dökülmez(KK13).

Eğitim veya Kültürün Gelecek Kuşaklara Aktarılması İşlevi

Gelenek aktarımıyla, kapalı işlevlerinden eğitim fonksiyonunu da icra eden bu ürünler, kültürün gelecek nesillere iletilmesinde toplumun göstergesi kabul edilmektedir. En etkili ve kolay eğitim metodu olan eğlenceyle bilgi aktarımı, toplumu bir arada tutan ve sosyal parçalanmalara engel olan sosyal normların, yaşanan değerler olarak korunmasını sağlayacaktır (Eker, 2015:409-410). Bu işlev, toplumsal değerlere bağlılığın sağlanmasında ve bu değerlerin genç kuşaklara aktarılmasında yer almaktadır. Özellikle yazılı kültür geleneği olmayan ya da sözlü kültür ortamının tek kültür ortamı olduğu (Çobanoğlu, 2010: 250), okuma yazma eğitiminin bulunmadığı (Ekici, 2011: 125) toplumlarda folklorun eğitim işleviyle öne çıktığı ve insanlara yol gösterdiği düşünülebilir.

Ben varmam çarıklıya
 Tahtadan arabalıya
 Allah nasip eylesin
 Boynu giravatlıya.

Toplumsal ve Kişisel Baskılardan Kurtulma İşlevi

Mânilerin doğup gelişmesinde en büyük rolü sevginin oynadığı söylenebilir. Bir yandan seven insanın psikolojisi, bir yandan da sevişenler arasına yasaklar koyan toplum kanunları mânilerin doğmasını, gelişmesini ve yayılmasını sağlayan ortamı hazırlamıştır. Mâniler, toplumun yasakları karşısında baskılanan, şuur altına itilen cinsi isteklerin boşanmasına uygun bir kanal vazifesi görmüş, bu yolla sıkışan duyguların yükü hafifletilmiştir (Başgöz, 1957:10). Toplum tarafından yasaklanmış bazı söz, düşünce ve özellikle de davranışların halkbilgisi yaratmalarından ifade edilmesi yoluyla toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi olarak açıklanabilir. (Ekici: 2011: 125) Özellikle cinsellikle ilgili konular bu işlev altında incelenmelidir. Derlenen mânilerde ailenin onaylamadığı kişilere kaçma fikri mânilerde şu şekilde dile getirilmiştir:

Çorabımın gülüne,	Yorganın ipi
Neden geçtin önüme,	Babamdan al emri
Ben sana varmam mı dedim,	Eğer babam vermezse
Et babamın gönlüne(KK13).	Gaçmak allahın emri

2.2. Denizli Mânilerinin Tasnifi

Mânilerin kendi içlerinde sınıflandırılmaları üzerine pek çok araştırmacı çalışmalar yapmıştır. Elde edilen verilere göre araştırmacılar mâniyi en çok yapı ve biçim yönünden sınıflandırmıştır. Kimi araştırmacılar ise mânilerin konularını, söyleniş yerlerini, hazırlanış ve uygulanışlarını dikkate alan çalışmalarda bulunmuştur.

2.2.1. Şekil Yönünden Mâniler

Denizli’de derlenen mânilerin tamamı hece ölçüsü ile oluşturulmuştur. Bu mâniler içerisinde en fazla karşılaşılan mâniler 7’li iken bunu 8’li hece ile yazılmış olanlar izlemektedir. 5’li, 6’lı ve 9’lu hece ile yazılmış mânilere de rastlansa da bunun yaygın

olmadığı görülmektedir. Denizli’de derlenen mâniler içerisinde sıkça karşılaşılan bir durum ise mânilerin hece ölçülerinde kararlılık bulunmamasıdır.

Mânilerin sözlü ortamda yaratılan ürünler olması, söyleyenlerin çoğunlukla eğitimsiz kişilerden oluşması ve hece konusunda titizlik göstermemesi bu durumun oluşmasında etkilidir. Bu açıdan Denizli’de söylenen mânilerin hece ölçüsü açısından Türkiye mânilerinin özelliklerini yansıttığı söylenebilir.

Şekil yönünden mâniler; hece sayısına göre, dizelerine göre ve uyak yapısına göre olmak üzere üç bölümde ele alınmıştır.

2.2.1.1. Hece Sayısı Bakımından Mâniler

Denizli’den derlenen mânilerin tamamına yakın bir kısmı yedi ve sekiz hecelidir. Yedi heceli olmayan mâniler, derlenen malzeme içerisinde azlık bir orandayken, yedi ve sekiz heceli manilerin sayısı %94 oranındadır. Bu oranlar hesaplanırken hece kusuru olan maniler ayrı bir kategoride ele alınmamıştır. Denizli’den derlenen mânileri bu özelliklerinden dolayı yedi/sekiz heceden az olanlar, yedi/sekiz hece olanlar ve yedi/sekiz heceden fazla olanlar olmak üzere üç bölümde incelenmesi uygun görülmüştür.

Hece sayısı yediden az olan maniler: Hece sayısı bakımından yedi/sekizden az olan mânilere genellikle söylenen mânilerde rastlanmaktadır. Malzemenin içerisinde çok az yer tutan bu mânilerde üç, dört, beş ve altı hece kullanıldığı görülmektedir. Ancak hece sayısı bakımından yediden az olan bu mânilerde çoklukla hece kusurları vardır:

Ayağında çorap

Bakkalda toz şeker

İpliği yünden

Toz şeker yâri çeker

Yetişemedim yâre

Mintanı yok ama

Gecivedi önümden

Dalgalı saçı yeter.

Hece sayısı yedi olan mâniler: Denizli’den derlemiş olduğumuz manilerin büyük çoğunluğu yedi hecelidir. Derlenen mâni metinlerinin yaklaşık 2/2’si yedi hecelidir. Mânilerin yedi heceli oluşu bu şeklin diğer nazım şekillerinden ayıran başlıca özelliklerinden birisidir.

Dozer geliyor dozer	Mendilim düz beyaz
Çekilin yoldan ezer	Ayrı düştük bu yaz
Benim sevdiğim oğlan	Ben askere gidiyom
Tarık Akan'a benzer.(KK1)	Mektubunu sıkça yaz.(KK10)

Hece sayısı yediden fazla olan mâniler: Hece sayısı yediden fazla olan mânilere ramazanda söylenen mânilerde daha çok raslanmaktadır.

Besmele ile çıktım yola,	On bir aydır gelmez size ,
Selam verdim sağa sola,	Gayet gücendiniz bize,
A benim devletli beyim,	On birinci ayın on birinde ,
Vakti şerif hayrola(KK63).	Ramazan getirdim size

2.2.1.2. Dizelerine Göre Mâniler

Mânilerin büyük bir kısmı dört dizelidir. Mânî üzerine çalışma yapan araştırmacıların çoğu bu görüşte birleşmişlerdir.

Düz mâniler: Dört dizeden oluşan ve her dizesi heceli olan mâniler düz mânî olarak adlandırılır. Düz mâniler, uyağı cinassız mâniler olmakla birlikte mâninin bütün özelliklerini taşır. Tam mânî olarak da adlandırılan bu tip mâniler, diğer çeşitlerin içinde en fazla söylenen mânî özelliğindedir. Esasında mânî tipi söz konusu olduğunda akla gelen ilk şekil, düz mânilerdir (Kaya, 1999:35). Denizli'den derlenen mânilerin neredeyse tamamı düz mânî özelliği taşımaktadır.

Ayaklı mâniler: Genellikle dört, beş dizeli olan ayaklı mânilerin ilk dizesinde hazırlık sözüne yer verilir. Bu, mânide ayak vazifesi görür. Ayak, diğer dizelerde birkaç anlama gelecek cinsten sözcük ya da sözcüklerdir. Daha ziyade eskiden İstanbul semai kahvelerinde, İç ve Doğu Anadolu ile Güneydoğu Anadolu'da söylenmektedir (Kaya, 1999:35).

Mânî araştırmalarının başlangıcından bugüne kadar yapılan pek çok sınıflandırmada kesik mânî, ayaklı mânî ya da cinaslı mânî adlandırması yapılmıştır. Bu tip mânilerin kesik olarak adlandırılması, ilk dizenin düşmesine bağlanır. Dizdaroğlu, kesik mânîyi anlatırken “ilk dizesi düşerek, yerini yedi heceden az, anlamlı ya da anlamsız bir sözcük (sözcük öbeği) almış, uyakları cinaslı mânilerdir” der (Dizdaroğlu, 1969:59).

Karabaş, kesik mânî adlandırmasının yanlışlığına işaret ederek bu görüşe itiraz etmiş ve “kesik mânî demek başka şeydir, böyle mânîlerin kimi sözcükleri düştüğü için öyle olduklarını varsaymak başka şeydir. ...kimi sözcüklerin düştüğü varsayılınca kesik mânîlerin hiç olmazsa kimilerinin baştan başa öyle düzülmüş olabileceği olasılığı gözden kaçırılmış oluyor. Oysa İstanbul’da semai kahveleri geleneğinde olan mânîlerin baştan daha kesik olarak düşünüldüklerinde sanırım tüm araştırmacılar anlaşıyor.” demiştir (Karabaş, 1981:56).

Mâninin kesik denilen ilk dizesinde yer alan sözcük, ayak bildirimidir ve mâninin hangi ayak ile söyleneceğini bildirmek işlevini yüklenmiştir. Kesik mânî sınıflandırmasının ileri bir aşaması olarak Dizdaroğlu’nun, “kesik mânîlerde birinci dize yedi heceli olursa, doldurmalı kesik mânî ya da ayaklı mânî de denilir” (Dizdaroğlu, 1969:66) tanımlamasının da ilk dizenin sonradan doldurulduğu anlamını içerdiği görülmektedir. Denizli’den derlenen manilerde ayaklı mani özelliği gösteren mani metinlerine rastlanmamıştır.

Yedekli mânîler: Mânîler dize sayıları bakımından çeşitlilik gösterir. Büyük çoğunluğu dört dize olmakla beraber 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 17 dizeli olan şekilleri de vardır. Ne var ki, dize sayıları fazla olan mânîlerin sayısı oldukça sınırlıdır (Kaya, 1999:39). Denizli’den derlenen mânîlerde yedekli mânî özelliği gösteren mânî metinlerine rastlanmamıştır. Mânîlerin tamamı dört dizelidir. Ancak, derlemeler arasında bazı istisnalara da rastlanmıştır.

Ağlarım çağlar gibi
Derdim dağlar gibi
Ciğerden yaralıyım
Gülerim dersiz gibi
Her gelen bir gül ister
Sahipsiz bağlar gibi

2.2.1.3. Uyak Yapılarına Göre Mânîler

En az iki dizenin sonunda tekrarlanan ses benzerliğine kafiye (uyak) denmektedir. Türk halk edebiyatında kullanılan uyak çeşitleri şunlardır: Yârim kafiye, tam kafiye, zengin kafiye, cinaslı kafiye.

Uyak yapısı aaba şeklinde olan maniler: Denizli'den derlenen mânilerden en fazlasını uyak yapısı aaba şeklinde olanlar oluşturur. Aşağıda bu uyak yapısında olan manilerden beş örnek verilmiştir.

Dozer geliyor dozer
Çekilin yoldan ezer
Asker oldu piyade
Bugün aşkım ziyada

Benim sevdiğim oğlan
Tarık Akan'a benzer
Sen git yârim askere
Ben sılayı beklerim

Sulilerin bayramı
Bekarlardan ziyade
Asker yolu beklerim
Günü güne eklerim

Karşıdan gelenlere
Gaz koydum fenerlere
Annem beni verecek
Askerden gelenlere

Uyak yapısı aabb şeklinde olan maniler: denizli'den derlenen mânilerin az sayısında uyak yapısı aabb şeklindedir. Aşağıda bu uyak yapısında olan manilerden dört örnek verilmiştir:

Gidiyorum harmana ____a
Darıldın mı yâr bana ____a
Darıldıysan barışalım ____b
Kumru gibi konuşalım ____b

Gidiyorum harmana ____a
Darıldın mı yâr bana ____a
Darıldıysan barışalım ____b
Kumru gibi konuşalım ____b

Motursiklete minersin
Miner miner enersin
Burada gezersen
Beni hasda edersin

Garafilim mor aşdı
Saksılara dolaşdı
Benim sevdiğim olan
Gel boynuma dolan

Karanfil olacaktım
Sararıp solacaktım
Yârin yolları taşlı
Kızların gözleri yaşlı

Uyak yapısı aaaa şeklinde olan mâniler: Denizli'den derlenen mânilerde uyak yapısı aaaa şeklinde olan mânilere rastlanmıştır. Bu uyak yapısında olan mânilerin bir kısmında ikinci dizenin sonunda belirtilen eylem, üçüncü dizenin başında tekrar edilmektedir. Aşağıda bu uyak yapısında olan mânilerden üç örnek verilmiştir:

Ak yaşmağımı yel aldı _____ a	Mendilimin sol yanı
Bir yar sevdim el aldı _____ a	Söyle canımın canı
Aldıysa eller aldı _____ a	Dillerinin balı
Köyümü laf aldı (K75). _____ a	Kalpten seveni tanı

2.2.1.4. Dize Sayılarına Göre Mâniler

Türk halk şiirinde mânilerin büyük bir çoğunluğu dört dizelidir. Halk edebiyatı ile ilgili önemli çalışmaları olan Elçin, mânilerde ilk iki dizenin bir bakıma duygu, düşünce ve hayalin girişini teşkil ettiğini, dinleyen ya da okuyanın dikkat ve ilgisini çekmeye yaradığını, bu iki dizeden sonra üçüncü ve dördüncü dizelerin asıl konuyu vermeye çalıştığını ifade eder (Elçin, 2004: 324).

Aman aman değilmiş,	Kara koyun meler gelir,
Yenmeli bâli değilmiş,	Dağları deler gelir,
Al uçkurun bağıni,	Yalnız yatanların,
Çözmeli bâli değilmiş.	Aklına neler gelir.

Denizli mânilerinde dörtten az veya fazla sayıda dizeye oluşturulmuş mânilere de rastlanılmıştır.

Çanaklıkda tabaklar,	Goynu yalabık ayna,
İçi dolu kebab var,	Gızların goynunda gırmızı neyme,
Namusuma bok ettin,	Alcem deyip almayıverme,
Bir yaşmak yollarına,	Yârenler içinde yâr geliyoru,
Zaldenin garnında,	Ehbablar içinde zor geliyoru.
Üç buçuk aylık bebek var.	Necbaların motoru,
	Elin şöför oturur,

Denizli'den derlenen mânilerin neredeyse tamamına yakını dört dizeden oluşmaktadır.

Karanfilin moruna,
Varmam elin oğluna,
Varırsam el oğluna
Alır beni goynuna.

Cümle alem bene baktı.
Kadifeyi boyarlar,
Uzun söyle duyarlar,
Yârim sende al giyme.

Konak evinden toz kalktı,
Uzun yoldan kız kalktı,
Meğer olsam kalkmasam,
Seni benden alırlar.

Mercimekte taş mı olur,
Her güzel de kaş mı olur,
Her güzelde kaş olsa,
Bu dünyalar baş mı olur.

2.2.2. Konularına Göre Mâniler:

Denizli’de söylenen mâniler, Türkiye mâni söyleme geleneğinde olduğu gibi öncelikle aşk ve sevdâ konularını ele almakla beraber insan ve toplum hayatının her alanına değinmektedir. Birey ve toplum hayatının çeşitli aşamalarında ifade edilme ihtiyacı hissedilen bütün duygular, önemli geçiş dönemleri ve çeşitli törenler Denizli’de söylenen mâniler içerisinde yer bulmuştur. Denizli mâni söyleme geleneğinde konuların seçimini etkileyen unsurlar arasında mânilerin icra ortamı ve işlevsel özellikleri de önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle mâniler tasnif edilirken bu özellikler de dikkate alınmıştır. Derlenen mâniler incelendiğinde Denizli’de söylenen mâniler konuları bakımından ve geçiş dönemleri açısından alfabetik sıraya göre tasnif edilmiştir.

2.2.2.1. Geçiş Dönemleri ile İlgili Mâniler

İnsan yaşamında başlıca üç önemli geçiş dönemi vardır. Doğum, evlenme ve ölüm. Bu üç dönemin etrafında birçok inanç, âdet ,töre , vb. işlemler kümelenerek söz konusu geçişleri bağlı bulundukları kültürün beklentilerine uygun bir biçimde yönetmektedir.

2.2.2.1.1. Askerlik ile İlgili Mânileri

Askerlik yaşı gelmiş delikanlının vatani görevini yerine getirmesidir. Bu aşama erkekler için en önemli geçiş dönemlerinden biridir. Bu aşama Denizli’de törenler eşliğinde icra edilmektedir. Bu törenler birlikteliğin, vatan sevgisinin ve vazife bilincinin göstergesi olarak önemsenmektedir. (Çelepi, 2017: 275)

Mâni icracıları askere giden oğulları, eşleri ve sevgililerinin ardından onlara olan özlemlerini ve sevgilerini mâniler aracılığı ile dile getirmişlerdir. Bazen askere giden kişiler de duygularını mânilere yansıtmıştır.

Duvarlarda asılsın,
Asker yârim nasılsın,
İkimizin sevisi,
Bir bavula nasıl sığsın.(KK10)

Çaldığımda bağlama,
Kömür gözlüm ağlamam,
Ben askere giderim,
Bana gönül bağlama.(KK12)

Mendilim düz beyaz,
Ayrı düştük bu yaz,
Ben askere gidiyom,
Mektubunu sıkça yaz.(KK10)

Feride koyun kuzu,
Koynuna dökün tuzu,
Varman kızlar askere,
Ne tadı var ne tuzu.(KK12)

Ekin ektim bitire,
Yârim teskere getire,
Getirmezse bu sene,
Beni eller götüre.

Dambaşı yuguladım,
Hayatı kurguladım,
Askerlik vakti geldi,
Oğlanı uğurladım.(KK13)

Kenteyi mendilden asker mi sandın,
Giden askerlere kalır mı sandın,
Oğlum seni görünce mahcup oldum,
El almaz sevdiğe ben kendim
aldım.(KK11)

Üsen'im gitti askere,
Yokarı koştu beş kere,
Bulgur aşını pişirdim,
Yanına çok yenir tere.(KK13)

Bahçelerde badılcan,
Ben askere yazılcan,
Ben askerden gelince,
On beş yaşlı kız alcan.

Esger oldum piyade,
Bugün aşkım ziyade,
Evlilerin sevdası,
Bekarlardan ziyade.

Yumurtanın sarısı,
Yere düştü yarısı,
On beşinde kız iken,
Oldum asker karısı.

Esger oldum piyade,
Bugün aşkım ziyade,
Evlilerin sevdası,
Bekarlardan ziyade.

Bahçelerde badılcan,
Ben askere yazılcam,
Ben askerden gelince,
Yavuklumu alacam.

Karşıdan gelenlere,
Gaz koydum fenerlere,
Annem beni verecek,
Askerden gelenlere.(KK15)

Çaldığımda bağlama,
Kömür gözlüm ağlamam,
Ben askere giderim,
Bana gönül bağlama.(KK12)

Dağları delemedim,
Yanına geledim,
İzinim el elinde,
İzinsiz geledim.

Feride koyun kuzu,
Koynuna dökün tuzu,
Varman kızlar askere,
Ne tadı var ne tuzu.(KK12)

Çama çam eklenir mi?
Çam dibi beklenir mi?
Var git oğlan askere,
Üç sene beklenir mi?

Armut dalda asılsın,
Asker yarım nasılsın,
İkimizin sevdası,
Gastelere basılsın.(KK14)

Asker oldu piyade,
Bugün aşkım ziyada,
Sulilerin bayramı,
Bekarlardan ziyade.

Bizim motor ötmüyor,
Yokuşlardan çıkmıyor,
Bizim köyün kızları,
Askerleri bekliyor.(KK14)

Asker yolu beklerim,
Günü güne eklerim,
Sen git yârim askere,
Ben sılayı beklerim.

2.2.2.1.2. Evlilik ile İlgili Mânileri

Evlilik, Denizli’de söylenen mâniler içerisinde en çok göze çarpan temalardan biridir. Hayatın en önemli geçiş dönemlerinden biri olan evlilik ile ilgili olarak toplumun bu konuya bakış açısının yansıtıldığı, genç kız ve erkeğin beklentilerinin sıralandığı, evlilik çerçevesinde yaygın olan geleneklerin tespit edilebileceği çeşitli temalar içerisinde karşımıza çıkmaktadır.

Yörede evlilik aşama aşama gerçekleşen bir olgudur. Çeşitli biçimleri vardır. Derlenen mânilerde evlenme; “varmak”, “almak”, “satılmak”, “kaçmak”, “evermek”, vb. eylemlerle ifade edilmiştir. Ayrıca doğrudan “düğün” konusunu işleyen mâniler bu bölümde ele alınmıştır.

Selce'nin üzüm bağı,
Çal'ın Çökelez dağı,
Gızını aldık gidiyoz,
Hoşça kal Süleyman Dayı(KK17).

Yâr gapıdan girince şen olur,
Şen olur gelinin foyu,
Haydi yallah nişanlıma yolla,
Yolla yolla yâr yolla(KK50).

Miner atın eyisine,
Gider yolun goyusuna,
Haber verin dayısına,
Dayısız gız gelin olmaz,
Amcasız hiç ata minmez (KK17)

Gız evi gara gara yasda,
Oğlan evi bek havasda,
Ley ley ley vay de ley.

Küp içinde cevizim
Hazırlandı çeyizim,
Alacaksan al beni,
Ayvaya döndü benzim.

Evinizin önü otlu olsun,
Muhabbetiniz tatlı olsun,
Gelininiz kutlu olsun,
Gız evini goyup gider(KK33).

Yolcu dayı yolunu eyle,
Atını çalıya bağla,
Gelin mi güzel gız mı güzel,
Bi ayar eylede geç (KK35)

Evlerini ıssız goyan,
Torbalarını duzsuz goyan,
Anasını gızsız goyan
ley ley ley ley.

Hanini,yâreni yâreni,
Ocağ Ayşe yâreni,
O gece bu gece,
Gız seni musafir(KK17).

Vurdular gazın aşını,
Derdiler gelin başını,
Yidiler düğün aşını,
Ley ley ley vay de ley

Evinizin önü otlu olsun,
Muhabbetiniz tatlı olsun,
Gelininiz kutlu olsun,
Gız evini goyup gider(KK33).

Haber verin dayısına,
Dayısız gız gelin olmaz,
Gelin olsa gelin olmaz,
Gelin olsa başları gülmez,
Ley ley ley vay de ley.

Binmiş atın dorusuna,
Dolmuş yolun kuyusuna,
Haber verin amcasına,
Ley ley ley vay de ley,

Yazmaların oyalı,
Ak ellerin kınalı,
Al gelin ağlama,
Gidiyorsun yuvaya.

Binmiş atın dorusuna,
Dolmuş yolun kuyusuna,
Haber verin amcasına,
Ley ley ley vay de ley,

Küp içinde cevizim,
Doldu çıktı çeyizim,
Alacaksan al gari,
Ayvaya döndü benizim(KK13)

Amcasız gız gelin olmaz
Gelin olsa başaları gülmez (KK35)
Pamuk ektim dallandı,
Kazaları sallandı,
Çallı'nın kızları,
Beşibirliğe aldı(KK17).

Merdivenden inmem ben,
Naylon pabuç giymem ben,
Teyze oğlu dururken,
El oğluna varmam ben.(KK13)

Dolmuş geliyor dolmuş,
Dolmuşun rengi solmuş,
Hele bakın şu Ali'ye,
Ne zaman damat olmuş.

Buzağıyı çöz de gel,
Badılcı közle gel,
Sevenleri kavuştur,
Çocukları sözle gel(KK13).

Anan arkandan ağlar,
Sen gidiyorsun diye,
Koyun kuzusuz olmaz,
Meler yavrum diye.

Dağdan kestim ardıcı,
Hani bunun sağdıcı,
Sağdıcsız gelin olmaz,
Gözünde burnun ucu
.

Evimizin önü ufak yongalı,
Yongalı değil çifti yengeli,
Hemen yakma yengem dutsuz kınayı,
Benim başım dutsuz kına istemez.

Yollara geze geze,
Gönlüm düştü güzele,
Yılan aktı gazele,
Zengin düştü güzele,
Ben sevdiğimi alamadım,
Aldı düşmanla kör olsun gözü(KK27)

2.2.2.1.2.1. Bekârlık ile İlgili Mânileri

Evlilik öncesinde kişilerin evlilik isteklerini dile getirme biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kahve telvesini içti,
Ameli hemencik geçti,
Evde kalmayayım diye,
Sevdiğini çabuk seçti.(KK13)

Deniz dibi çok balık,
Okkalıktır okkalık,
Ana beni evlendir,
Yeter artık bekarlık.(KK16)

Çökelezin taşına,
Çıkamadım başına,
Yukarıseyit kızları,
Galdı kendi başına.(KK17)

Ben bir yeşil fenerim,
Hem yanar hem sönerim,
Ben nişanlı değilim,
Kime olsa dönerim(KK58).

Çökelezin taşına,
Çıkamadım başına,
Yukarıseyid'in kızları,
Galdı kendi başına.

2.2.2.1.2.2. Kına Düğün ile İlgili Mâniler

Türk Kültür coğrafyasında düğün ve düğünün en önemli parçası olan kına merasimleridir. Kına seçilmişliğin, adaklığın simgesi olarak evlenecek olan kız ve erkeğe özel olarak yapılan eğlence günüdür. Bu düğünden bir gün öncesinin, kızın artık evinden ayrılışının başladığı günün törenidir. Bu sebeple hem sevincin hem de hüznün yaşandığı bir andır. Bu sevinç ve hüznlerin en güzel ifade edildiği yer kına yakımı sırasında söylenen mânilerdir.

Sarı zıbın giyip gider,
Niyendesini sayıp gider,
Anası evini beğenmemiş,
Kocam evi deyip gider,

Pırtı günü geliverdi,
Gelinliği alıverdi,
Düğünü ertelenince,
Sevdiğine kaçıverdi(KK1)

Al Herimi örttüler,
Garip bırakıp gittiler,
Olanları anlatınca,
Elinsin artık dediler(KK13).

Ocağa yağı sürdüler,
Başıma çorap ördüler,
Varmayacağım deyince,
Elin oğlunu övdüler(KK13)

Vur davulcu davula,
Vur düğün olsun,
Gız gelin olsun,
Gümbüdü gümbüdü vuruladı.

Döğeni döndürüver,
Sapları öldürüver,
Ekin olarak bitince,
Kızı evlendiriver(KK13).

Yufka yeriz her yemekte,
Vardır düğünde dernekte,
Hazmı çok kolaydır onun,
Herkesler onu sevmekte(KK13).

Tebelleş olma bana,
Saksaklı diyor sana,
Gözüm baymıyor gari,
Everme beni ana(KK13).

Kara yılanım akıp giderim,
Aktığım yerleri yıkıp giderim,
Ben bir garip kız idim,
Gurbet ile giderim(KK16).

Anamdan yok fayda babamdan yok,
Aldım garip başımı çekip giderim,
Koca dağlar eteklidir etekli,
Eteğin altı türlü türlü çiçekli,
Benim sevdiğim İsmail'im,
Eli kafesli, çiğni tüfekli(KK16).

Eğil dağlar eğil sılama göreyim,
Sılam çayır çimen olmuş nasıl durayım?
Ananın oğlu var seni neylesin,
Soğuk sular içsin, gönül eylesin(KK16).

Gökyüzünde peştemalın çözüldü,
Altın tas içinde gınalarım ezildi,
Bu yazılar beni gurbetten beri yazıldı,
Gendi başım alıp giderim gadın anam.

Edirne'den aldım yeşil yaprak gınayı,
Yakma yingem ak ellerine al gınayı,
Ağ ellerim al gınalar istemez benim,
Duzsuz başlarım türlü bela istemez.

Hannidi benim elli de gram pransam,
Gonyalıyı mumlar yaksam arısam,
Ondan keri bir yol başladı,
Çek deveci develerin yokuca aman,
Bilmeycem gari.Tamam gari(KK16).

Beş yıl oldu ben bu çaydan geçeli,
Goyunula kuzusula seçeli,
Nerde benim çilli çuvallı eli heybelim,
Çilli çuvallı eli heybeli gören olursa,
Garabaş goyun ara gurbane
dedim(KK16).

Gelini bakın gelini,
Gınala yakmış elini,
Mendille dökmüş belini,
Sürmüle çekmiş gözünü (KK16).

Sandalyesi yan gelir,
Güzelliğin ammeri,
Bana gelen oğlanlar,
Ayak üstü can verir(KK24).

Gökte yıldız sayılmaz,
Çiz yumurta soyulmaz,
Gelin olcak kızların,
Cilvesinden doyulmaz(KK24).

Ben bir evler yaptırım,
Mavi camlar daktıralım,
Pezevingin oğluna,
Çoğ arkamdan baktırdım (KK24).

Hamalinden ele gal,
Gaşı gözü gele gal,
Namusuma bok ettin,
Bir yaşmak yollarına (KK24).

Galdırın başının allı fesini,
Çağırın anasını tutsun yasını,
Haydin arkadaşlar kına yakalım,
Kına yetmezse kına katalım(KK37).

Bu dağdan aşan gelin,
Al yeşil guşan gelin,
Gocan çirkin sen güzel,
Sen ondan boşan gelin (KK38).

Amca binmiş kırata,
Cebi dolu mazbata,
Gitme amcam davaya,
Düğünümüz bu hafta (KK36).

Sandalyeyi yatganda,
Merak edip taşlanma,
Sen benimsin,ben senin,
Kimseleri kimseleri seslenme(KK24).

Portakalın dilini,
Tut gaynana dilini,
Tutmayacaksan dilini,
Ne getirdin gelini(KK24).

Sandalyeyi yaktanma,
Merak edip taşlanma,
Sen benimdin ben senin,
Kimseleri seslenme(KK24).

Evlerinin önü gidelim avlu,
Avlu'nun içinde gır atın bağlı,
Var mı kızlarından bildirmelerde,
Gırat şöyle dursun eyeler bağlı(KK11).

Babadağ'ın tepeleri,
Geçilmezmiş dereleri,
Hazırlı göpüleri,
Yârin oluverin sandım(KK38).

Oturdum kalkmam,
Yapıştım korkmam,
Ben buraya tükenmez ekmeği,
Yemeğe geldim.

Al üzüm kara üzüm,
Daha bende mi gözün?
Daha bendeysen gözün,
Evlenelim gözün

Gelinim, güzelim, gınan gutlolsun,
Hem orda hem burda dilin datlolsun,
Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar,
Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler.

Çay içinde yuvalarım var benim,
Baş atıp ciğerimi dağledmen benim,
El içinde oğlum mu var benim,
Aglımı getirib ağledmen benim.

Yirmi yıldır ağlarıldım bugün güldüm,
Elimin kınasını duvarı sürdüm,
Babam gelir deye yolları vurdum,
Onun gelmeleri mahşere galmış.

Gökyüzünde peşdimalım yazılır,
Altın tas içindi kınam ezilir,
Yengelerim baş ucuma dizilir,
Yakma yenge ah elime kıneyi.

Yeşil meşelerde,
Gül gurusu şişelerde,
Herkes olmuş yerli,
Ben kaldım köşelerde

Avluları boş olsun,
Etrafı taş olsun,
Kınayı iyi tepin,
Düğünümüz hoş olsun

Aliverin filintinimi oymadan,
Ben gidiyorum gençliğime doymadan,
Soğuk su başında biter naneler,
İnci benli kız doğurmuş anneler

Elimin kınasını çamır edtiler,
Başımın boymasına sürme çektiler,
On iki yaşında gelin ettiler,
On iki yaşında kızlar gelin mi olur?

Evimizin önü bir dönüm tütün,
Dağları, daşları yol eddim bütün,
Versinler anamı alırım satın,
Onun müjdesi bir goca altın.

Elimin kınasını çamur eddiler,
Başımın boymasını sürme çekdiler.
On iki yaşındı beni gelin ettiler,
On iki yaşındı gelin olunmaz.

Goca gapının ganadına,
Gumrular dünedi,
Avlu içinizi, hep ölemler gınadı,
Aldık kızınızı, it görsün yüzünüzü

Geline bak geline,
Kına yakmış eline,
Gelin küsmüş gidiyor,
Babasının evine

Kim oturmuş üstüne,
Hacer gızcağız evlenmiş,
Hacıolanın üstüne,
Gadir Halil ölüyor,

Alma gadını sorarsan siğim gibi ağlıyor.

Kınalım süzülür altın tas içinde,
Her işim bitmişti kınam mı galmış,
Eller boğçalarının mı gelmiş,
Yeni küfeylen mi gelmiş

Elimi soktum astara,
Ni ni ni ni,
Elimi kesti destere,
Allah'ım şirin göstere,
Ni ni ni ni.
Gider evlerinden öte,
Ni ni ni ni,
Kız evlerinin yakışı,
Oğlan evi bakışı,
Ni ni ni ni.
Kız evleri kara yasta,
Ni ni ni ni,
Oğlan evi pek hasta,
Ni ni ni ni.

-I-

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna
Guyumcuya istiyoru vireyim sene,
Ana ben varmam ona.

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna,
Onun Fatımı gadını var,
Neylesin bene,
Ana ben varmam ona.

Süpürüverin evlerinin taşını,
Siliverin dünür anan gözlerin yaşını,
Yarın öğlen götürüyorum,
Ahmet'in eşini
Selam söyleyin dayısına,
Ni ni ni ni,
Dayısız gız gelin olmaz,
Gelin olsa melin olmaz,
Ni ni ni ni.

Çattılar kazanı,
Ni ni ni ni,
Düzdüler gelin başını,
Kız evlerinin yakışığı,
Ni ni ni ni

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna,
Davaznur isteyor vereyim sene,
Ana, ben varmam ona.

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna,
Onun adı bilinmez gadını var,
Neylesin bene,
Ana ben varmam ona.

Zeyna, a gülüm Zeyna,
 Zeyna, a balım Zeyna,
 Yeni güvey istiyor vereyim sene,
 Ana ben varmam ona.

Zeyna, a gülüm Zeyna,
 Zeyna, a balım Zeyna,
 Onun bi aşamlık gadını var,
 Neylesin bene,
 Ana, ben varmam ona.

-II-

Şu garşıda üç çalgı var,
 Çalınır aman da çalınır,
 Biri danbır biri cura biri saz,
 Aman da biri saz,
 Danbır, cura var senin olsun,
 Saz benim aman da saz benim,
 Yedi dağlar on tönüm olsun,
 Kömür gözlü kız benim.

Şu garşıda üç yimek var,
 Yenilir aman da yenilir,
 Aman da biri bal,
 Begmez, şeker senin olsun,
 Bal benim aman da bal benim,
 Yedi dağlar on tönüm olsun,
 Yâr benim aman da yâr benim.

Şu garşıda üç sırık var,
 Serilir aman da serilir,
 Biri sarı, biri beyaz, biri mor,
 Aman da biri mor,

Sarı, beyaz senin olsun,
 Mor benim aman da mor benim,
 Minerim ata giderim,
 Yâr benim aman da yâr benim.

-III-

Sekter gelir çatalar gulına,
 İyi sökmüş mor mintanın yenine,
 Toplamışlar varın mor çiğdemine,
 Eğil alam başındaki yemene.

Oğlanların goynu yalabık ayna,
 Gızların goynunda gırmızı neyme,
 Alcem deyip almayiverme,
 Yârenler içinde yâr geliyor,
 Ehbablar içinde zor geliyor.

Gız seyit ardından bakıverem,
 Anayına yapıgodum,
 Direğine saçıgodum,
 Entarisin alıgodum,
 Alırım dünür gızını.

Çadırlan şu dağ taş daşı düşmüş,
 İla babucumun maşası düşmüş,
 Yâr beni gomuş yabana kaçmış,
 Yabanın gahbesi aldı yârime,
 Yabanın yosması çaldı yârime.

Anayına yapıgodum,
 kirecine saçıgodum,
 Tullusuna alıgodum,
 Alırım dünür gızını.

-IV-

Pençiremin dilmeleri al değil yeşil,
 Galdır da gollarını da boynumdan aşır,
 Genç gelinler döşeklerde oynasır aman,
 Kaçındasın a yosmanın gızı kaçında,
 Gül yağları kokuyor gız senin saçında.

Pençiremin dilmeleri demirden aman,
 Sen değilmin al yanaktan kemiren,
 Gaşın değil, gözün bana demirden.

Uçurdum keyime gonduramadım,
 Küstürdün yârımı de döndüremedim.

Şu dağlara kar mı yağmış buz gibin,
 Şimdiki gelinle onbeşinde gız gibi,
 Mevlam size etmesin biz gibin aman,

Uçurdum keyime gonduramadım,
 Küstürdüm yârımı de döndüremedim.

Ak elime mor kınalar yaktılar,
 Kaderim yağ imiş gurbet ele attılar,
 Ah anecim vah anecim yaktın beni,
 Gurbet ellere attın beni.

Hadin arkadaşlar kına yakalım,
 Kına yetmez ise kına katalım,
 Kız ile gelini bir mi tutalım.

Çakmak çakmağa geldik,
 Kına yakmağa geldik,
 Ayşe Teyze ağlama,
 Kızın almağa geldik(KK48).

Evlerinin önü dutulan iğde,
 Yoktur salınışı halada beğde,
 Benim sevdiceğim bir hanay evde,
 Hanay evler var ömrümü yoğ itti,
 Yana yana ciğerimi kül itti.

Oğlanın adı Hüseyin,
 Ben kimlere küseyin,
 Hüseyin benim olursa,
 On yedi gurban keseysin.

Oğlanın adı Ali'dir,
 Boyları güller dalıdır,
 Ali benim olursa,
 Guru yirle halıdır.

Çökelezden çıktı bir ayı,
 Kulakları dayı dayı,
 Biz gelini aldık gidiyoz,
 Ağlama Mehmet Dayı.

Mahmutgazi, İsabey, Yazır,
 Boynunda delik heybesi hazır.
 Aşağıseyit, Yukarıseyit,
 Gız bulamazsan eğer,
 Çal'a seyirt.

Kayada kuzgun,
Kuyruğu kulağından düzgün,
Gençler var ise,
Yaşlılar ondan azgın.

Trenin penceresi,
Çal'ın Çökelez dağı,
Selcenin çekirdeksiz bağı,
Kızını aldık gidiyoz,
Hoşçakal Mehmet Dayı.

Dağlar dağladı beni,
Gören ağladı beni,
Zincirler zapt itmezdi,
Nikeh bağladı beni.

Köprünün altı diken,
Yaktın beni gül iken,
Allah'ta seni yakısın,
Üç günlük gelin iken

Gayınnala ilan olur,
Söylediği yalan olur.

İçinde çerçevesi,
Kızlar altın külçesi,
Oğlanlar bulaşık tenceresi.

Galeden aşan gelin,
Şal kuşak kuşan gelin,
Gocan çirkin sen güzel,
Gayret it boşan gelin.

Ben yârimi çiçek için küstürmem,
Laylon fistan çeyizlere astırman,
Basma fistan keysem bile yakışır,
Gadifeden olsa bile kestirmem.

Sevgi dedikleri daştan ağırmış,
Bunu bilmeyen ası cavırmış
Gelinler çiçek olur,
Söylediği gerçek olur,

2.2.2.1.2.3. Gelin Kaynana ile İlgili Mânileri

Yöreden derlenen mânilerde sıkça işlenen konulardan biri de gelin ve kaynana arasındaki ilişkidir. Gelinler ve kaynanalar daha çok aralarındaki uyuşmazlıklarla gündeme gelirler. Bu uyuşmazlıklar ve atışmalar mânilerde yerini almıştır.

Bayramdan yenir kavurma,
Pekmezi boşa savurma,
Kara vicdanlı kaynana,
Sevenleri sen ayırma(KK13)

Pınarın başında söylenen sözler,
Baba yok mu sende utanan yüzler,
Eller evladının yolunu gözler,
Diyzinide mi aldın? Sen bu gelini

Bahçelerde böğrölce,
Ben istemem görümce,
Görümcesiz evlerde,
Geçinirim ölünce(KK52)

Duvarlarda börölce,
Körolası görümce,
Görümcele olmasa,
Geçinirim ölünce

Bahçelerde lahana,
Kıydım koydum sahana,
Hiç ömrümde görmedim,
Böyle gâvur kaynana(KK40)

Eli elekli gelin
Basma yelekli gelin
Oğlanı ben doğurdum
Şişe bacaklı gelin(KK40)

Bahçelerde börölce,
Oynar gelin görümce,
Oynasınlar bir araya gelince

İki tahta arası,
Elimde bıçak yarası,
Sevgilisi gelince,
Oğlum sevda delisi

Makinemin iğnesi,
Yârin yelek düğmesi,
Kayınanne sevilmez mi?,
O da yârin annesi

Dikilen bayraklar düğün mü sandın?
Evdeki geline karın mı sandın?
Evlencekdik diye ya haber aldın,
El almaz sevdiğe dertten mi aldın(KK11)

Mendili mendili,
Dut gaynana dilini,
Dutmayacaksan dilini,
Ne getirdin.ne getirdin gelini(KK24).

Ak tavuk olmadın mı?
Kümeşe koymadın mı?
Seni gidi kaynana,
Hiç gelin olmadın mı(KK40)

Kaynananın cavuru,
Canı candan ayırı,
Merak etme efendim,
Bizi Allah kayıra(KK40)

Kapı kapı aralık,
Ne bakarsın analık,
Oğlanlar kokmuş balık,
Kızlar beş bin liralık

Sarı gavun dilimi,
Dud Emine dilini,
Son dilini dutarsa,
Mal edersin gelini

Ocağa vurdum aşı,
Dibindedir ataşı,
Görümce sevilmez mi?
O da yârin gardaş

Süpürge'nin telleri,
Süpürüyor yelleri,
Kaynananın dilleri,
Öldürür gelinleri

Bahçelerde börölce,
Oynar gelin görümce,
Oynasana bakalım,
Bir ocağa gelince

Çarşıdan aldım ilana,
Gıydım göydüm sahana,
Hiç ömrümde görmedim,
Senin gibi gaynana

Denevrenin çeşmesi,
İçindedir içmesi,
Biz bi gelin aldık,
Denevrenin seçmesi

Elim elekli gelin,
Basma yelekli gelin,
Selam verdim almadın almadın,
Çifte bilekli gelin,
Gatı yürekli gelin

Granfilim beş budak,
Ötüverdi cappudak,
Kör olası gaynanam,
Geliverdi zıppadak(KK42)

Sokakta geziyorsun
Oğlumu üzüyorsun,
O oğlanı ben doğurdum,
Utanmadan gülüyorsun(KK42)

Eli elekli gelin,
Basma yelekli gelin,
Oğlanı ben doğurdum,
Şişe bacaklı gelin

Dolaba fincan koydum,
İçine mercan koydum,
Kaynanamın adını,
Kuyruklu sıçan koydum

Yere yazdım kilimi,
Tut kaynana dilini,
Madem geçinmeyecektin,
Niye aldın gelini

Sıra sıra fişekler,
Üst üste döşekler,
Kaynanamdan kıymetli,
Ahırdaki eşekler

Menekşesi boynuna eymiş,
Yapırdağı suya değmiş,
Benim güzel gelinim gelmiş
Seni soran oğlan ölmüş

2.2.2.1.3. Ölüm ile İlgili Mâniler

Yaşamın değişmez bir parçası olan ölüm; mânilerde de kendine yer bulmuş, insanların acısının yansıması olarak vuku bulmuştur.

Yokarı bağda lop yemiş,
Dalları yere değmiş,
Yidi cavur Goca Memet,
Bağrından bıçak yimiş

Oduncula dağdan odununu endiri,
Gözümün yaşı silki değmen döndürü,
Bu dert beni ıslah etmez öldürü,
Öldüğmez gül benzimi soldurur

Goca bostanın selvisi
Gitti liranın ellisi,
Ankara'da asıldı,
Katip Memet'in kellesi

Mezar arsında harman olur mu?
Kama yarasında derman olur mu?
Kamayı sokanda din iman olur mu?
Aslanım Kazım'ım nerde yatıyo?
Burma bıyıkların kana batıyo(KK41)

Goyun gelir guzuyunan,
Ayağının tozu yunan,
Gelin Aşam suya düşmüş,
Yanı körpe guzuyunan(KK25)

Hanönü bastılar,
Beni dama kastılar,
Kölelerin Ahmed'i,
Kurban diye kestiler.

Hanönün hanları,
Yıkılmıyor damları,
Oluk olmuş akıyor,
Ahmet'imın kanları.

Yüce dağ başında kara kartal,
Açmış kanadını dünyayı örter,
Bazı yiğit vardır ölümden korkar,
Ben korkmam ölümden ergeç yolumdur.

Buhurcular bölük bölük geldiler,
Ciğerimi delik delik deldiler,
Mustafa'yı su çimene serdiler,
Malı yağmanın ırzı beylik dediler.

Elleken külleken düştü,
Ahırın boyunu ölçtü,
Yazık oldu ona dostlar,
Irmızan'ım erken göçtü(KK13)

Çağırınca geliverdi,
Gılvanda dönüverdi,
Yazık oldu ona canlar,
Gızardında ölüverdi(KK13)

Ocağa vurdum dığanı,
Göğlere ağdı figanı,
Anasının bir civanı,
Kara toprak mı aldı

Nerde ecdat nerde ata,
Hakka karşı etme hata,
Tabut denen ağaç ata,
Binmemeye çaren var mı

Kucak kucak mersinler,
Kara suya urgan gersinler,
Çam Memed'i vurmuşlar,
Anasına haber vermişler(KK21)

2.2.2.2. İş Ortamlarına Göre Mâniler

2.2.2.2.1. İş Mânileri

Modern tarım ve gübre depolama tekniklerinin henüz gelişmediği veya yaygınlaşmadığı yörelerde sosyal yardımlaşma geleneklerinden ilkinin imece oluşturur (Özdemir, 2005, s. 168). Çoğunlukla geleneksel köy yaşantısı içerisinde bir yardımlaşma geleneği olan ve çeşitli yörelerde kendine has bir mâni söyleme geleneğine sahip olduğu bilinen “imece” kavramı ile ilgili çeşitli tanımları şu şekilde sıralamak mümkündür:

İmece öncelikle, birçok kişinin bir araya gelerek, yardıma muhtaç bir kimsenin işlerini yapması olayıdır. Bu yönüyle imece karşılıksız yapılan yardımdır (Pürlü, 2002:612). Bir komşunun diğer komşuları yardıma çağırmasıdır.

“Orakla burçak, arpa, buğday veya ot yolma, bağ bozumu, çapa yapma, fındık toplama kırma, çay toplama / kırma, tütün dizme, bulgur kaynatma ve el değirmenlerinde çekme” (Özdemir, 2005:168).

Mâni; özellikle Ege ve Akdeniz Bölgesi'nde zor olan işlerde, zorluğu bir parça azaltmak, işi kolay ve eğlenceli hâle getirmek için genellikle karşılıklı, türkü atarak söylenir. Yaşlı ve bu konuda tecrübeli olanlar, karşılıklı olarak veya karşılıksız mâni söylerken gençler de çeşitli şekillerde kısmetini almaktadırlar (Demir, 2013:21-22).

Denizli'de kadınlar tütün yapraklarını iplere dizme, mısır soyma, zeytinleri sepetlere toplama, kına ekmeği pişirme, yufka ekmek yapma, tarhana yapma gibi işler sırasında mâni söylemektedir. Söylenen mâniler, imeceye katılanların uykuya yenik düşmelerini önleme, onları heveslendirilme, onların yapılan işe odaklanmalarını sağlama amaçlıdır. Söz konusu nedenlerle bir araya gelen kadınların gerek iş sırasında gerekse mola zamanlarındaki eğlencelerine bakıldığında, sosyal, kültürel ve ekonomik hayattaki gelişme ve değişmelerin, iletişim alanındaki gelişmelerin yansımaları görülmektedir.

Özellikle genç kızları heveslendirmek ve yapılan işe konsantre olmalarını sağlamaya yönelik atılan mâniler günümüzde artık unutulmuştur.

Tarlada çalışan kadınlar, meyve(kiraz, elma,vb.) toplayan, bulgur çeken, halı dokuyan kızlar hem eğlenmek hem neşe içinde çalışmak hem de yorgunluk gidermek ve iş arkadaşlarına sataşmak için mâni söylerler.

Vur kırkiti inlesin

Halının ardı doldu

Aşık olan dinlesin

Yüreğim gamla doldu

Halının direğine

Ne tükenmez halıymış

Koy başın serinlesin

Gelinler verem oldu

Elimde orak

Tarlada burçak

Geri kaldım o dostlaaa

Gün tepeme akıtcag

2.2.2.2.2. Bayram ve Mevsimler ile İlgili Mâniler

Türk kültüründe tören olarak adlandırabileceğimiz ilk kültür alanı aş verme toylarıdır. Yemek kültürü aslında bir bütünleşmenin amacının sonucu olarak karşımıza çıkar. Her toplum belli ritüellerle ve merasimlerle zamanının bir kısmını yemeğe ayırır. Yemek pişirilişinden sunuluşuna kadar kültürel bir biçimdir.

Türklerde bu törenler ilk olarak “Şeylan”adıyla düzenlenen yemek toyları evrilerek günümüzün “Aş Verme” toylarına dönüşmüştür. Bu Aş Vermeler, eskiden olduğu gibi kutsa sayılan mekânlarda düzenlenirler.

Denizli’de “Aş Verme” törenleri halkın en çok rağbet ettiği toylardır. Bu toylara genel olarak “Hayır Aşı” denilir. Bunu her köy ve ilçe kendilerinin seçtiği öncü heyetin rehberliğinde ilk olarak zamanı belirler. Öncü heyet zamanı belirledikten sonra, Aş olarak dağıtılacak malzemenin tayini, kadın erkek toplu iş paylaşımı ile büyük kazanlarda yemeklerin pişirilmesine karar verirler. Bereket, bolluk, güç, soy üstünlüğü isteyen

Türklerin Tanrı'ya kurban verme anlayışıyla ortaya çıkmış olan bu gelenek varolduğu günden günümüze kadar evrimleşerek gelmiştir. Denizli'de "Aş Verme" toylarında verilen ziyafetler aracılığı ile halkın bir araya gelmesi hem kültürel bağlamda beraberlik duygusunun güçlenmesine hem de diğer yandan mâni söyleme geleneğinin de yaşatılmasında aracı olmaktadır.

2.2.2.2.1. Doğa ile İlgili Mâniler

Denizli mânilerinde doğa temaları ve çeşitli doğa olayları geniş yer tutmaktadır. Başlı karlı-dumanlı dağlar, çoşkun sular, çiçekler, yıldızlar, vb.

Atımın karnı çok şişti,
Ceviz kabuğuyla geçti,
Zehirlendim anam diye,
Ak toprak suyunu içti(KK13)

Koyunum meler gider,
Çobana selam eder,
Kuşçu'da şafak söktü,
Gidiyorum bak yeter(KK13)

Duzumbayı pişirdim,
Sütünü de içirdim,
Doymadım gı deyince,
Yufkalarla şişirdim(KK13)

Başladı zara bülbül,
Ne demiş hara bülbül,
Gül yaprağı düşünce,
Düşer dehara bülbül

Kar pekmezi yedin mi,
Şifaymış ga dedin mi?
Kar kapıyı alıpba,
Soğununu sevdin mi(KK13)

Dağında lale sümbül,
Ocağından alınca kül,
Çiçeğe doyum olmaz,
Nergisin dalında gül.

Ey tepeler tepeler,
Birbirini sepeler,
Yağan yağmur, esen rüzgar,
Sandığımda kaldı elmas küpeler.

Burun ganı gibi kiraz,
Gülüverin galan biraz,
Ben tometiyi özledim,
Yanında isterim piyaz(KK13)

Kalk gidelim dağlar,
Dağlar yuvamız olsun,
Karşiki gürgen yaprakları,
Kiremitimiz olur(KK51)

Kekik suyu içiverdi,
Kalp ağrısı geçiverdi,
Iscaklardan bunalınca,
Bağlara da göçüverdi(KK13)

Artdeşini iyi seç,
 Vefasızı hemen geç,
 Bu sene verim yoktu,
 Ambarda kalmadı çeç(KK13)

Dıġana kıyma koydum,
 Soġanı güzel soydum,
 Tometi karıştırıp,
 Tıka basa ben doydum(KK13)

Eriġi kuruttun mu?
 Bulguru unuttun mu?
 Kış yaklaştı arkıdeş,
 Salçayı soġuttun mu(KK13)

Makarnayı yaptın mı?
 Samanları kattın mı?
 Kış yaklaştı arkıdeş,
 Öküzleri sattın mı(KK13)

Armudu kak yaptın mı?
 Dambaşa kum attın mı?
 Kış yaklaştı arkıdeş,
 Oluklara baktın mı(KK13)

Yufkayı pişirdin mi?
 Gumboşu şişirdin mi?
 Kış yaklaştı arkıdeş,
 Boş durma şaşkırdın mı(KK13)

Nohutları yoldun mu?
 Iscıklarda soldun mu?
 Kışları yeriz diye,
 Eve erzak koydun mu(KK13)

Kileri doldurdun mu?
 Arpayı yoldurdun mu?
 Kış yaklaştı arkıdeş,
 İşleri soldurdun mu(KK13)

Ekin orak biçtin mi?
 Soġuk sular içtin mi?
 Gün tepeye çıkınca,
 Kendinden de geçtin mi(KK13)

Testiden su içtin mi?
 Kendinden de geçtin mi?
 Öğle molalarında,
 Yarasını deştin mi?

Nohutları yoldun mu?
 Sıcaklarda soldun mu?
 Akşam eve varınca,
 Iscıkda amıt gibi oldun mu?(KK13)

Tütünleri astın mı?
 Türkü olup taştın mı?
 Yazları çok çalışıp,
 Kışa sağlam bastın mı?(KK13)

Koyunları sağdın mı?
 Hayallere daldın mı?
 Sütlerini de satıp,
 Eve şeker aldın mı(KK13)

Bahçeyi belledin mi?
 Tavuġu yemledin mi?
 Yârini özleyince,
 Selamı söyledin mi(KK13)

Tarhanayı yaptın mı?
 Azıcık nohut attın mı?
 Biraz fazlaca yapıp,
 Komşuya sattın mı(KK13)

Gelingadın yuva yapmış,
 Köstebekler cirit atmış,
 Bunu gören garip sincap,
 Ağaç kavuğuna yatmış(KK13)

Darhalat köye vardım,
 Evde yok bağa sardım,
 Ninemgillere varıp,
 Pekmezle helva kardım(KK13)

İlanayı haşladım,
 Sarmaya da başladım,
 Yümeden yemen gari,
 Eriği ilaçladım(KK13)

Bodiyeyi unutmuş,
 Pontulunu kurutmuş,
 Yağmur yağmadı garik,
 O yalancı bulutmuş(KK13)

Guluguluyu yemledim,
 Ocak çayını demledim,
 Göbeleği pişirince,
 Katırımızı gemledim(KK13).

Koyun güttüm çayırda,
 Yattım kaldım bayırda,
 Karnım bayırda yavanca,
 Akşam yeriz ayır da(KK13).

Dellar`dan keçi aldım,
 Tez Pınarlık`a vardım,
 Aç kalmasınlar diye,
 Memiş`in bağa saldım(KK13)

El ve ayak gidişiyor,
 İş yapmadan sivişiyor,
 Dalda garip serçe kuşu,
 Yaşam için dövüşüyor(KK13)

Zereyi ambara kattık,
 Kışın soğuklarda yattık,
 Zehmeri geliverince,
 Biz karlı pekmezi yedik(KK13)

Cuvarenin dumanı var,
 Sarayköy`ün hamamı var,
 Elleşmeyin ekinlere,
 Elenmedik samanım var(KK13)

Gocanamı bulamadım,
 Fasileden alamadım,
 Galegaleyi görünce,
 Bahçemizde duramadım(KK13)

Çırpı sardım ormandan,
 Amat gelir harmandan,
 Kafe taktım Umar`ım,
 Aşam sabah sormadan(KK13).

Kelleleri üttün mü?
 Davarları güttün mü?
 Yağmur yağıyor yârim,
 Tütünleri örttün mü(KK13)

Bağlara bahar gelmiş,
Kış ayları hep elmiş,
Börtü böcekler bile,
Yuvalarını delmiş(KK13)

Karabaş goyununu güttümde geldim,
Eğreciğine yatırdım,
Ablası sağdı bende süt bakracını götürdüm,
Karabaş koyun, koyunların beyidir,
Akta goyun, yüreciğimin yağıdır(KK49)

2.2.2.2.2. Hıdırellez ile İlgili Mâniler

Denizli'deki Hıdırellez kutlamalarının en güzel eğlencesi 'Bahtiyar açma adı verilen niyet oyunudur. Hıdırellezlerde fal ve büyü ritüelleri ile geleceğin tayini hakkında bilgi sahibi olunmaya çalışılır.

Bahtiyarım var olsun,
İçi dolu gül olsun,
Yılda bahtiyar açanın,
Muradı hâsıl olsun.

Uzanmışsın sırık gibi,
Ekşimissin koruk gibi,
Evden eve gezerken,
Haşlanmışsın tavuk gibi.

Demir yolu düz gider,
İnce belli kız gider,
Kız yolunu şaşırmış,
İnşallah bize gider.

Emmaan!Manici başı mısın?
Cevahir taşı mısın?
Bir mendil alsam yollasam,
Cebinde taşır mısın

Hey bahtiyar bahtiyar,
Bahtiyarın vakti var,
Bir güzelin çirkine,
Sarılmaya hakkı var.

Bizim cami direk ister,
Dayanmaya yürek ister,
Benim karnım toktur amma,
Arkadaşım börek ister.

2.2.2.2.3. Yağmur Duası ile İlgili Mâniler

Tarıma yönelik bereket toylarının başında yağmur duası törenleri gelir. Denizli’de yağmur duaları bir dizi hazırlıkla başlar. Yağmur duası mânileri yağmurun yağması, bereketin artması gibi dileklerin söylendiği iyi niyetlerden oluşur.

Su gelini su ister,

Göbekli harman ister,

Yerden bereket,

Göğden rahmet,

Ver Allah’ım ver,

Sellice sulluca,

Yağmur ver,

Yağmur gelin yağ ister,

Guzulu gurban ister,

Yerden bereket ister,

Göğden ırakmet ister,

Ver Allah’ım sellice yağmur,

Göbekli harman ister,

Yerden bereket,

Göğden rahmet,

Ver Allah’ım ver,

Sellice sulluca, yağmur ver,

Teyze hayır ver hayır.

Teyze hayır ver hayır.

Çomçe gelin ne ister su ister,

Ver Allah’ım ver! Yağmur ile sel!

Koç koyun kurban, göbekli harman,

Yaz yağmuru yalancı gâvur kızı dilenci,

Ver Allah’ım ver! Yağmur ile sel,

Koç koyun kurban, göbekli harman!

Ver Allah’ım suluca yağmur.

Yağmur, yağmur yağ ister,

Arpa, buğday bal ister,

Verenin evine altın düşsün,

Vermeyenin evine yılan düşsün

Yağ, yağ yağmur,

Tarlada çamur,

Teknede hamur,

Ver Allah’ım siccim gibi

yağmur(KK66)

2.2.2.2.3. Karşılıklı Mâniler

Çeşitli vesilelerle bir araya gelen kişilerin karşılıklı olarak birbirlerine söyledikleri mânilerdir. Bu kişiler, delikanlı-kız, anne- kız, baba-oğul, olabilir. Karşılıklı mânilere Anadolu’nun çeşitli yörelerinde “deyiş” denir.

2.2.2.2.3.1. Anne Kız Söyleşi Mânileri

Sen bunara vardım gızım,
Destini doldurdun gızım,
Kesilesi o bunarda,
Mendilin goydun gızım.(KK6)

Ben bunara vardım anne,
Destimi doldurdum anne,
Kesilesi o bunarda,
Mendilimi godum anne.(KK6)

Mendilin al mıydı gızım?
Ortası dal mıydı gızım?
Kesilesi o bunarda,
Su doldururken kimsele va mıdı
gızım?(KK6)

Mendilim alıdı anne,
Ortası güllüydü anne,
Kesilesi o bunarda,
Bi oğlan vadı anne.(KK7)

Ben bunara varam gızım,
Bi haberle salam gızım,
Eğer mendilin o oğlandese,
Boynuna dolayım, sürükleye sürükleye
verem gızım.(KK7)

Sen bunara varma anne,
Bi haberle salma anne,
Bir mendilden neler olur?
Benim adım çıkar
Sen dargınlık verme anne.(KK8)

2.2.2.3. Sosyal Konular ile İlgili Mâniler

2.2.2.3.1. Cinsellik ile İlgili Mânileri

Yöreden derlemiş olduğumuz mânilerde cinsellikle ilgili ifadeler oldukça yaygın olarak kullanılmıştır.

Pencereden bak beni,
Fındık fıstık at beni,
Fındık fıstık istemem,
Pencereden at beni.

Garanfilim kıpırdak,
Öpüverdim şapırdak,
Öpem derken gurtulmuş,
Buna can dayanır mı?
Hay gidi efendim seni beğendim(KK18)

Kara koyun meler gelir,
Dağları deler gelir,
Yalnız yatanların,
Aklına neler gelir (KK18)

Minaresi camiden,
Acemidir acemi,
Ben bir gelin olaydım,
Delirdirdim göcemi.

Dağda geyik yayılır,
Zülifleri sayılır,
Ak göbeğin altında,
Genç oğlanlar bayılır.

Gökten ıldız un kaldı,
Şalvar çıktı,don kaldı,
Ak güveğin altında,
Ellenmedik ne kaldı!

İnce çubuk bel verir,
Kız oğlana gül verir,
Kız oğlanı gördükçe,
Ellenmedik mal verir.

Mendilimin yeşili,
Ben bilirim işimi,
Kırmızı yanağında,
Kırcam fındık dişimi.

Aman aman hep deyve,
Gocam evde yok deyve,
Isırmazsan yiğidim,
Al yanagdan öp deyve.

Çorabım dize gadar,
Gidelim bize gadar,
Sarılalım yatalım,
Bahardan güze gadar.

Aynam gelir Aydın'dan,
Karlı dağın ardından,
Yörük çoban ne bilir?
Gül yanağın tadından.

Oğlum oğlum oturmuş,
Dalyanı buğday taşımış,
Oğlum kızları görünce,
Her yanını kaşırılmış (KK20)

Al yazmamın ayası,
Amanın gaşına vurulmuş boyası,
Ne dedim de darıldın,
Amanın Allah'ından bulası.

Ölcem ben,
Nolcam ben,
Tombul memelerden emcem ben.

Harman yeri yaş yeri,
Yavaş yürü hoş yürü,
Ak gerdanın arası,
Otuz iki diş yeri.

Bahçelerde ısırğan,
Cavur musun Müslüman,
Eğil yârim öpeyim,
Yemin ettim ısırmam.

Çanaklıkta çanak var,
Kız sende ne yanak var,
Öpmek isterdim ama,
Karakolda dayak var.

Al yazmama düreyim,
Aş goynuna gireyim,
Uyan uyan sar bene,
Yâr olduğuna bileyim (KK:17)

Yağmur yağdı süzüldü,
Ali gızu bağda büzüldü,
Veli gızının uşguru,
Ellimeden çözüldü (KK:3)

Elmayı bak elmayı,
Param yokdur almıya,
Oğlum oğlum oyunda,
Helva çörek koynunda,

Çanaklıkta çanak var,
Ay şu Fatma'da ne güzel yanak var,
Öpecektim ama,
Mahkeme de dayak var

Harım arası gedik mi?
Gız sene bi şey dedik mi?
Bi kerecik öpmeyle,
Yanağını yedik mi ?(KK:75)

Kara kaş gözlerin elmas,
Bu güzellik sende de kalmaz,
Söğüdün yaprağı dal arasında,
Güzeli severler bağ arasında.

Kadifeden giyenler,
Şöyle böyle diyenler,
Cennet yüzü görmesin,
Şeftalini yiyenler.

Gelin ıravant bala benzer,
Gız tomurcuk güle benzer,
Var git gız var git,
Senin bi gecelik işin va,

Çanaglıgda çanag va,
İçi dolu kebab va,
Akgaşların Emine'de,
Öpülmedig yanag va (KK:3)

Her gün cama dayanır,
Sarılıp sarılıp yatmıya
Ben oğlumu ararken,
Buldum kızlar koynunda (KK:40)

Karanfilim kırpıdak,
Öpüverdim şırpıdak,
Kalk gidelim diyorken,
Annesi geldi pattadak

İrlan karyolam ırlan,
Üstünde telli yorgan,
Sevince kavuşursam,
Keserim çifte kurban

2.2.2.3.2. Dert ile İlgili Mâniler

Denizli'den derlenen mânilerde dert konusu şu şekilde işlenmiştir:

Eski serdim sicime,
Endi geldi ucuna,
Alcan dedi almadı,
Orası gitti gücüme.

Karpuz kestim yiyen yok,
Halim nedir diyen yok,
Yarım askerden geldi,
Çözün aydın diyen yok.

Başıma şalvar dikerim,
Diker diker sökerim,
Alcan dedi almadı,
Ben boynumu bükerim.

Alaattin derler köyümüzün adına,
İçen bilir kahvemizin tadını,
Benden selam söyleyin anam kadına,
Kendi gülüp neni ağlatıp durmasın.

Şu dağlar şu meşede,
Gül yağı şişelerde,
Herkes almış yârini,
Ben galdım köşelerde.

İlana bak ilana,
İlan kaçdı ormana
Anam vercek,
Tanımadım oğlana

Kara taş boyanır mı?
Yar öpsem uyanır mı?
Yar üstüne yar evlenmiş,
Buna can dayanır mı?

Ateş oldum külüm yok,
Bülbül oldum dilim yok,
Sana çattı çatalı,
Ağlamadık günüm yok.

Şu dağlar meşelerde,
Gül yağı şişelerde,
Heba olmuş yârini,
Ben galdım köşelerde.

Yardan çayı harleyo,
Üskün fistan parleyo,
Mahmutların azime,
Siğim siğim ağleyo(KK23)

Hala oğlu hallıyor,
Özel fistan parlıyor,
Ümmülerin Hayriye,
Höngür höngür ağlıyor(KK24)

Derdim var yellere gibi,
Söyleyem eller gibi,
İlkbaharı yaz derler,
Şirin söze naz derler.

Gözlerimden yaşlar akar,
Bulanmış seller gibi,
Ciğerimden yaralıyım,
Gülerim sağlar gibi.

Aylarım çağlar gibi,
Derdim var dağlar gibi,
Kalbimin hüznü var,
Yıkınmış eller gibi

İlkbahara yaz derler,
Şirin söze naz derler,
Ciğerden yaralıyım,
Gülerim sağlar gibi

Evleri var sıralı,
Benim yârim buralı,
Geçme yârim kapının önünden,
Yüreğim yaralı

Ekini ekemedim,
Yoruldu bileklerim,
Yar üstüne yar sevmiş,
Yanıyo da yüreklerim(KK41)

Arpa buğday geç olur,
Kızın gönlü geç olur,
Kızın gönlü geç olursa,
Benim halim nice olur(KK20)

Urla kölü duruldu,
Gulula gazana vuruldu,
Beycamadin Esmâ'nın,
Alyollada bulundu(KK25)

Erzurum yaylasında yayılamadım,
Divane gönlüme gardeş eğliyemedim,
Gardaşım dilbeye söyleyemedim,
Ağla anam, ağla seller götürdü,
Bu siyah saçlarım suda söküldü(KK26)

Çay benim çeşme senin,
Derdimedeşme benim,
Ben bir öksüz çocuğum,
Ardıma düşme benim.

Gız oğlan depe üstü,
Çekirem yola düştü,
Eğildim olam derken,
Gam Osman yere düştü.(KK24)

Maydanoz ot değil mi?
Yaprağı dört değil mi?
Ben yârimden ayrıldım ama,
O bana dert değil mi?

Dağdan kestim kereste,
Kuş besledim kafeste,
Dediler yârin hasta,
Yetiştim son nefeste.

Her gelen bir gül ister,
Sahipsiz bağlar gibi,
Ağlarım çağlar gibi,
Derdim var dağlar gibi.

Ovıda pıtırecik,
Yâirim yeşil yeprecik,
Ben doyamadım yârime,
Doysun gara toprecik(KK27)

Afyon ekim azmamış,
Yârim gelip kazmamış,
Ben Mevlaya darıldım,
Seni bana yazmamış.

Ak koyunun aklığı,
Sütünün kayaklığı,
Bizi öksüz bırakan,
Bir ananın yokluğu.

Kara taş boyanır mı?
Yâr öpsem uyanır mı?
Yâr üstüne yâr evlenmiş,
Buna can dayanır mı?

İndim kuyu dibine,
Baktım suyun rengine,
Analar kız besliyor,
Vermiyor sevdiğine.

Konak evinden toz kalktı,
Uzun yoldan kız kalktı,
Meğer olsam kalkmasam,
Cümle alem bene baktı(KK28)

Gül saksıya dikildi,
Sırma saçlar döküldü,
Herkes bulmuş bir güzel,
Benim boynum büküld

Karanfilim mor açmış,
Saksıya da dolaşmış,
Benim sevdiğim oğlan,
Gurbet ele yol açmış(KK29)

Kalenin taşına bak,
Gözlerimin yaşına bak,
Kimi sevsem yar olmaz,
Talihsiz başıma bak.

İğdenin iğdesi yok,
Şişelerde gül yağı,
Evleri var sıralı,
Benim yârim buralı,
Yârimi eller aldı
Benim yüreğim yaralı

Geçme kapımın önünden,
Gövü bulut aldı,
Ovayı seller aldı,
İki gözüm bakarken,

Derenin tuz taşı,
 Asiye'nin göz kaşı,
 Çaylar olmuş akıyor,
 Anasının göz yaşı(KK36)

Evlerinin önü duttur çökülmez,
 Dudun yaprağından yağmır dökülmez,
 Bir ben ölmeyile cihan yıkılmaz,
 Goyver oğlan goyver benim peşimi,
 Düşmana gönderdiler benim eşimi.

Armut dalda burulur,
 Dibinde sular durulur,
 Eller yârim dedikçe,
 Benim kalbim kırılır

Dibinin gölgesi yok,
 Beş kardaşım var idi,
 Birinin faydası yok.

Tirenin düdükleri,
 Aşıyor gedikleri,
 Hiç aklımdan çıkmıyor,
 Yârimin dedikleri.

Gıymık kaçtı elime,
 Çok acıyor biline,
 Kendime geledim,
 Laf atmayın kelime.(KK13)

Çiğnilerim pek ağrıyor,
 Kimse derdim sormuyor,
 Yaşanıp durma İrmızan,
 Haber de saldım gelmiyor.(KK13)

Kabaktandır aşları,
 Zeynep Hanım başları,
 Hiç ileri gitmiyor,
 Ahmet Beyin işleri.

Dastarımı bağladım,
 Gediklerde ağladım,
 Güveyi gelmeyince,
 Yürekleri dağladım.(KK13)

Keler girdi o yuvaya,
 Yımırta sızdır tavaya,
 İşlerim ıraz gitmedi,
 Köye gidiyorum yaya.(KK13)

Tarlaya tütün diktim,
 Bahçeye yonca ekdim,
 Güllü kızı görünce,
 Kaderime of çektim.(KK13)

2.2.2.3.3. Dilek- İstek ile İlgili Mâniler

İnsanlar dileyip ama söze dökemedikleri ne varsa bunları anlatma yolu olarak mâniyi seçmiş ve burada bir bakıma içlerini dökme fırsatını bulmuşlardır.

Eyye oldun bana sen,
Minnettarım sana ben,
Gel gari barışalım,
Gururu, kibiri yen(KK13)

Dağdan ova engini,
Şıp deyip bul dengini,
Selam söyle sevdiğim,
Hoş kalasın kendini.

Çorabımın gülüne,
Neden geçtin önüme,
Ben sana varmam mı dedim,
Et babamın gönlüne(KK13)

Manici başı mısın?
Cevahir taşı mısın?
Sana bir mani versem,
Koynunda taşır mısın?

Ak çorap dize kadar,
Gidelim bize kadar,
Benim durağım burda,
Yaz ile güze kadar(KK9)

Bahçe bahçeye karşı,
Bahçenin ardı çarşı,
Gel seninle gezelim,
Dosta düşmana karşı.

Oğlan koyun güderse,
Sesim boğazım kısık,
Duymaz beni giderse.

Siyah saçı örmezler,
Seniz bana vermezler,
Gel beraber kaçalım,
Karanlıkta görmezler

Ak tozu kaldırda gel,
Yılanı öldürde gel,
Madem bende gözün,
Kesenı doldur da gel(KK9)

Burçak verin kır atım kişnesin,
Fitil sarın yârim işlesin,
Ben ölürsem yârim nişlesin?
Kalk gidelim ela gözlüm dağlara.

Pılı pırtıyı topla gel,
Yürüme sen hopla gel,
Beklerken ağaç oldum,
Komşuları yokla gel.

Köprü altı tarla,
Parla sevgilim parla,
Aylar yıllar gelmessem,
Şerbet dağından mendil salla(KK30)

Hak yardım ederse,
Köprünün altı gediz,
Üstünden gaciveriz,
Eğer anan vermezse,
Dağlara kaciveriz

Ah salım yeşil salım,
Şu dağı dolaşalım,
Sen güzel gocan çirkin,
Gayret et boşanalım(KK30)

Ocak başı yarıldı,
Gülsüm Ali'ye darıldı,
Darılırsa darılsın,
Gelsin bene sarılsın (KK31)

Armut aldım dağ dibinden,
İzin al gel abinden,
İzin vermesse kaç gel,
Duvar dibinden(KK32)

Ak üzüm asması,
Nazilli basmasıyım,
Ver buba sevdiğime,
Ben sevda hastasıyım.

Kabağın kökeniyim,
Ucunun dikeniyim,
Yiğide varacağım,
Kötüye tövbeliyim.

İki duru bir duru,
İliyinde su duru,
Ayle kızı sorarsan,
Kısmet bekleyip duru.

Atımın başında püsküllü kaza,
Kanlarım karıştı toprağa toza,
Elin nişanlısı yar mı olur bize,
Ver elini gidelim kömür gözlüm.

Döşekleri serelim,
Hamakları gerelim,
Allah'ın kulu deye,
Ona değer verelim.(KK13)

İşliğimi yüyüver,
Bazen beni görüver,
Kış gelipba gı diye,
Bana kazak örüver.(KK13)

Takalağa suyu doldur,
Çavış ağzına oldur,
Koparmasınlar gülleri,
Onları dalında soldur.(KK13)

Hasta mıyım bakıver,
Basmaları takıver,
Gel gari sen bidenem,
Gemileri yakıver.(KK13)

Huniyi şişeye tak,
Hokkayı düşürme bak,
Şart olsun geleceğim,
Sen ateşi iyi yak.(KK13)

Arabam badaneş yaptı,
Çavış dayım gaza bastı,
Nerdesin Irmızan'ım?
Güneş o tepeyi aştı.(KK13)

Musandırada yünüver,
Sahanlık nerde soruver,
Makarnaları kaynatıp,
İliştirene koyuver.(KK13)

Takgana Hatma gibi gez,
Kötülükleri hemen sez,
Tarlayı sürüverdim can,
Tezekleri iyice ez.(KK13)

Eşek semer ister,
Soğan dolu şişler,
Ben biraz yazayım,
Gecikti tüm işler.(KK13)

Çekirdeği çıtlat,
Sakızları patlat,
Karnı acıkınca,
Güzel masal anlat.(KK13)

Pencereyi açiver,
İki üç gün susuver,
Öngücü gelecektir,
Çağırınca koşuver.

Sırık attım cevize,
Selam söyle kerize,
Nerdesin Irmızan'ım?
İki çay yap sen bize.(KK13)

Bahçelerde pırasa,
Gece çıkar yarasa,
Gözlerim yolda kaldı,
Cemile kız arasa.(KK13)

Bir yumurta sıdırıver,
Pahal olma getiriver,
Nerdesin cavırın kızı?
Öğünümü yediriver.(KK13)

Alnımda pulum,
Vallahi dulum,
Amanın dostlar,
Şu kıza bir koca bulun.

Pencereyi açiver,
İki üç gün susuver,
Öngücü gelecektir,
Çağırınca koşuver.

Sırık attım cevize,
Selam söyle kerize,
Nerdesin Irmızan'ım?
İki çay yap sen bize.(KK13)

Manici başı mısın
Cevahir taşı mısın
Sana bir mani versem
Koynunda taşır mısın?

Çorabımın gülüne,
Neden geçtin önüme,
Ben sana varmam mı dedim,
Et babamın gönlüne(KK13)

Amanın imanını hop deve,
Gelen oluverse yog deve,
Amanın imanını hoplada gel,
Gız şalvarına toplada gel

2.2.2.3.4. Dua ve Beddua ile İlgili Mâniler

Alkış ve kargışların mâniyle olan ilişkisi, konu yönünden sınırlanmıştır. Türk halk edebiyatında alkış ve kargışların ayrı bir şekli yoktur. Alkış, iyi dilekleri ihtiva eden kalıplaşmış sözlerdir. İnsanlar toplum baskısı, inanç, töre gibi sebeplerden dolayı söylemeye çekindikleri birçok konuda, duygularını maniler aracılığıyla ifade ederek psikolojik bir rahatlama hissederler. Bu durum alkış ve kargışlar aracılığıyla da olur.

Derleme yaptığımız bölgelerde pek çok alkış ve kargış içeren mani örneklerine rastladık. Ancak niceliksel olarak kargışlar, alkışlardan daha fazladır. Bunun sebebinin toplum içinde alkışların açıkça ifade edilebilmesine karşılık, kargışların açıkça ifade edilememesine bağlıyoruz

İnsanlar uzun uzadıya anlatamadıkları, içlerinden geleni geldiği gibi söyleyemedikleri niyetleri bazen de hayırlı dualarını mâni ile anlatma fırsatı bulmuşlardır. Aşağıda dua ve beddua konulu mâni örneklerini sunuyoruz:

Kader bağladı bizi,
Böyle yazılmış yazı,
Allah nasip eyledi,
Denizli'den bir kızı.

Sular akmayınca durulmaz imiş,
Gönül gezmeyince yorulmaz imiş,
Kocalıkta demler süzülmez imiş,
Gençlik elde iken sürem demler.

Ay aydınlık varamam,
Dile destan olamam,
Ay buluta girince,
Boğsalar duramam(KK50)

Dolapta yeşil böce,
Misafir olcan bu gece,
Ben seni nine aldadan,
Eve girdiğin gece.

Ak gerdan üstünde gara yazıyım,
Ben anamın gelin değil gızıyım,
Allah'tan ne gelirse razıyım,
Şükür Allah'ım dan gelene.

Bahçelerde gül dalı,
Yârimin adı Ali,
Ali benim olursa,
Neyleyim dünya malı(KK40)

Şu dağlar kireç olsa,
Derdime ilaç olsa,
Ne yapayım dünya malını?
Yâr benden güleç olsa

At üstünden bakarım,
Köye ateş yakarım,
Sen hoca ben müfettiş,
Sana nişan takarım

Taksi geliyor taksi,
Dümeni ben olaydım,
İçindeki şoförün,
Hanımı ben olaydım

Evimizin önü duttur,
Yaprağı göktür dökülmez,
Küçücükten elin kahrı güçtür çekilmez,
Biz çekelim kul başına vermesin

Çağırırsanız duyar mı?
Boylarımız uyar mı?
Uzak gitsek a yârim,
Annen eve koyar mı(KK9)

Mendilim benek benek,
Ortası çarkıfelek,
Yazı böyle geçirdik,
Kışı kayırsın fele

Aşşa cami direğ isde,
Sölümeye yüreğ isde,
Benim gönlüm tokdur emme,
Arkıdeşim böreğ isde

Giden gemi durur mu?
Mektup yazsam varı mı?
İkimize bi yasdık,
Acep nasib olu mu

Yedi yıl oldu evlenem gideli,
Diktiğin fidanlar meyveyle doldu,
Seninle gidenler geriye döndü,
Ölüm ver Allah'ım ayrılık
verme(KK11)

Tezgahtarımın önü tarak,
Dokundukça eder firak,
Dünyada bir ahlak gerek,
Ne helal maldır çulhalı

Şu dereden iz gider,
Bir kınalı kız gider,
Söyle söyle o kıza,
İnşallah bize gider(KK47)

Yeşil ipek bükerim,
Her göynek dikerim,
Şu yâr benim olmazsa,
Çapar çapar atarım (KK20)

Masa üstünde soğan,
Yarimin adı Doğan,
Doğan sana varacam,
Hakim olduğu zaman

Çivri kaşıkları
Yanar ışıkları
Mevla'm ayırmasın
Bizim gibi âşıkları

Ak üzüm parmak gibi,
Sevgilim kaymak gibi,
Beni yardan ayıran,
Devrilsin kabak gibi

Mendilim benek benek,
Ortası çarkifelek,
Yazı böyle geçirdik,
Kışı kayırsın felek

Yeşil ipek bükene,
Yöre dizlik dikene,
Mevlam sabırlar versin,
Gizli sevda çekene

Çelendeki kuşa bak,
Ağızındaki dişe bak,
Manmanların düğünü,
Gele sene kışa bak

Limonu oyduzduk,
İçine gül doldurduk,
Ayşe ile Ahmet'i,
Birbirine uydurduk(KK41)

Tere koydum tabağa,
Haber yolladım bağa,
Bir yastıkda kocasın,
Sabah uydu kabağa(KK41)

Bir dalda iki kiraz,
Biri al biri beyaz,
İlahi kadir mevlam,
O güzeli bana yaz.

Gidene bak gidene,
Güller sarmış dikene,
Mevla sabırlar versin,
Gizli sevda çekene

Ay doğar bedir Allah,
Bu sevda nedir Allah,
Ya bana sevdiğimi ver,
Ya beni öldür Allah

Kalem kestim kirazdan,
Gez dolan gel birazdan,
Sen gelmezsen gelmeyeve,
Ben gelirim birazdan

Entarisi karadan
Dağlar kalksın aradan
Mektupla baş olmuyor
Kavuştursun yaradan (KK39)

Su verin susamışa,
Su ne yapar yanmışa
Allah sabırlar versin
Yârinden ayrılmışa (KK17)

Gidene bak gidene
Boyu benzer fidana
Allah sabırlar versin
Gizli sevda çekene (KK80)

Şu dağın eteğinden
Bal yedim peteğinden
Allah'ım ayırmasın
Kimseyi sevdiğinden (KK36)

Maniyi yaratan kişiler ilenme sözleriyle kendisini rahatlatır. Kimi zaman sevgilinin kendisi; kimi zaman da sevgililer arasına giren anne, baba ya da rakip de manilerde ifade edilen kargışlardan nasibini almıştır.

Kız seni alan neylesin?

Şeyi kurum bağlasın,

Çıksın dağlar başına,

Dövüne dövüne ağlasın(KK16)

Dam üstünde kerkenek,

Ganadı benek benek,

Beni yârdan ayıran,

Dakınsın galbır elek(KK33)

Şehirdeki evlere apartıman deyola,

Bizim evle yanında garınca,

Sinek galıya insanla,

Tepesinden bakınca(KK17)

Gidiyorum işde gö,

Hayalde gör düşde gö,

Hiç gıymatımı bilmedin,

Bir zalıma düşde gö

Ovanın yarısını,

Sel aldı yarısını,

Askere giden oğlan,

Boşasın karısını(KK40)

Kara kara kazanlar,

Kara yazı yazanlar,

Cennet yüzü görmesin,

Aramızı bozanlar

Köprü altında diken,

Yaktın beni gül iken,

Allah seni de yaksın,

Üç günlük gelin iken(KK13)

Al yazmanın oyası,

Yüze vurmuş boyası,

Alcen dedi almadı,

Allah'ından bulası(KK9)

Çamurlu damlaları,

Mor renkte olaları,

Sevdiğimi alanları,

Allah vire cezaları(KK9)

Köprünün altı diken,

Yaktın beni gül iken,

Allah seni de yaksın,

Üç günlük gelin iken(KK47)

Karanfil eker misin?

Bal ile şeker misin?

Dünyada yaptığını,

Ahrette çeker misin?

Nahti barın var olsun,

İçi dolu gül olsun,

Yâri yârdan ayıranın,

İki gözü kör olsun(KK47)

Hacıgız fidan gibi,
Donu va satan gibi,
Garadeli'yi sorarsa,
Şiyten gibi

Kara kara kazanlar,
Kara yazı yazanlar,
Cennet yüzü görmesin,
Aramızı bozanlar.

Ak gapı gara gapı,
Aktın fincanın sapı,
Beni yardım ayıran,
Sürünsün gapı gapı

Çaltı bastım harıma,
Peynir bastım tuluma,
Söylersen doğru söyle,
Köpek gibi uluma(KK41)

Tren gelir eşmeden,
Direkleri de vişneden,
Beşibirlik değil mi?
Bayanları kişneden(KK41)

Bahçeye giresice,
Gülleri deresice,
Bek küçükken nişanlanmışsın,
Yerlere düşesice

Masa üstünde
pekmez,(yergi
Bu pekmez bana yetmez,
Senin aldığın maaş,
Dudak boyama yetmez

Ak üzüm parmak gibi,
Yârin yüzü kaymak gibi,
Beni senden ayıran,
Kurusun toprak gibi

2.2.2.3.5. Gurbet ve Ayrılık ile İlgili Mâniler

Yöreden derlenen mânilerde “gurbet”, sıkça karşımıza çıkan kavramlardan biridir. Çalışmak için ya da başkaca sebeplerle başka bir şehre giden kişi ve o kişinin sılada bıraktıkları, gurbeti konu alan mâniler yakmışlardır.

Evlerin gülüm kızım,
Nerelere gidem kızım,
Beni kime koyup gidiyon,
Derdimi kime diyem(KK43)

Sadecimi özledim,
Badılcı közledim,
Birsanlar gelmeyince,
Televizyon izledim(KK13)

Dastarını bağlamış,
Gözü yaşlı ağlamış,
Sevdiği gelmeyince,
Karaları bağlamış(KK13)

Geycek yüdüğüm taşlar,
Gölgelendiğim ağaçlar,
Yarın öğlen gidiyorum,
Hoşçakalın arkadaşlar

Abilemi özledim,
Eniştemi gözledim,
Bize gelecek diye,
Badılcanı közledim(KK13)

Çal benim durağım,
Ben anamdan ırağım,
Eller anam dedikçe,
Buruktur benim yüreğim(KK17)

Çınar altı serince,
Hasırla senince,
Dünya cömert kesilir,
Yâr murada erince

Sepet sepet yumurta,
Sakın beni unutma,
Unutursan küserim,
Göz yaşını kurutma

Ekmek ettiğim suçlar,
Çamaşır yıkadığım taşlar,
Yarın öğlen gidiyorum,
Hoşçakalın arkadaşlar

Ak daşı galdırsala,
İlanın öldürsele,
Akşehir’de annem va,
Yanıma göndersele(KK25)

Al şalım yeşil şalım,
Dağları dolaşalım,
Aramız derya deniz,
Biz nasıl kavuşalım(KK40)

Armut dalda beş olur,
Yere düşer eş olur,
Ağlama kömür gözlüm,
Kırpiklerin yaş olur(KK40)

Masa üstünde tarak,
Deniz yolu uzak,
Ben aklına geldikçe,
Postaya mektup bırak(KK40)

Sarı kavun dilimi,
Uçurdum bülbülümü,
Çıksam dağlar başına,
Arasam sevdiğimi(KK40)

Mektup yazdım karadan,
Dağlar kalksın aradan,
Mektup olmayacak,
Kavuştursun yaradan(KK40)

Yüküm katran olsa,
Suya batıran olsa,
Gurbetteki yârimi,
Bana getiren olsa (KK40)

İki çeşme karşı karşı olamaz mı?
 Onda biten lale sümbül olamaz mı?
 İkimize bir ayrılık yetmez mi?
 Çekelim ayrılığı ne gelir elden(KK44)

Halıyı koydu yüke,
 Yedi kat büke büke,
 Ben anamdan ayrılmam,
 Boynumu büke büke

Erkeğin önünden geçmez,
 Ayakta kimse su içmez,
 Vcdansızsın güzel yârim,
 Bu hasretlik böyle bitmez(KK13)

Çorabıma incir sürdüm,
 Çıkınımı iyi dürdüm,
 Gurbette garip kalınca,
 Rüyamda bağları gördüm(KK13)

Giderim giderim ardıc arası,
 Dozunu doprağını yeller alası,
 Gurbet dedikleri adı galası,
 Büktü bellerimi doğrulamadım.

Al şalım yeşil şalım,
 Dağları dolaşalım,
 Aramız derya deniz,
 Biz nasıl kavuşalım.

Sarı kavun dilimi,
 Uçurdum bülbülümü,
 Çıksam dağlar başına,
 Arasam sevdiğimi

Mektup yazdım karadan,
 Dağlar kalsın aradan,
 Mektup ile olmayacak,
 Kavuştursun yaradan

Masa üstünde tarak,
 Denizli yolu uzak,
 Ben aklına gelince,
 Postaya mektup bırak

Yüküm katran olsa,
 Suya batıran olsa,
 Gurbetteki yârimi,
 Bana getiren olsa

Giden ay tutulur mu ?
 Bala duz gatılır mı?
 Geceler on beş saat,
 Yalnız yatılır mı?

Mani benim ezberim,
 Kan ağlıyor gözlerim
 Ben o yârin yolunu,
 Ölene dek gözlerim

Kara katran olsa,
Suya batıran olsa,
Uzaktaki yârımı,
Bana getiren olsa

2.2.2.3.6. Güzellik ve Çirkinlik ile İlgili Mâniler

Sevgilinin güzelliğine mânilerde sıkça yer verilmiştir. Bununla birlikte yâri çirkin olanın içinde bulunduğu duruma da mânilerde değinilmiştir. Diğer yandan yerleşim yerlerine ait güzellik unsurları da bu bölümde ele alınmıştır.

Kaşları altın gibi,
Saçlar salkım gibi,
Yârımı gören kalbim,
Ölüme yatkın gibi.(KK13)

Bahçeye bağdiyemem,
Elmaya nar diyemem,
Alışmışım güzele,
Çirkine yar diyemem.

Çapaladım haşhaşı,
Yârimin çatık gaşı,
Güzeller can yoldaşı,
Çirkinler mezar taşı(KK41)

Aşarısak karlı dağdan aşalım,
Düşerisek tozlu yola düşelim,
Çekerisek güzel gahrı çekelim,
Çirkinlerin gahrı güçtür çekilmez

A benim bakmalara gıymadığım,
A benim sarılıp yatmalara doymadığım,
Dolayıp dolayıp kollarımı saramadığım

Bir yanning bal
Bir yanning gaymak,
Gaymagın üstünde bal eğlenir mi?
Çirkin koynunuda yâr eylenir mi?

Bahçelerde bal erik,
Dallarını eğ erik,
Bize Türk genci derler,
Güzelleri severik.

Suya giderim suya,
Elmayı soya soya,
Kaldır yârim kâkülünü,
Göreyim doya doya(KK61)

Gayfe biştiği yerde,
Gaynayıp coştığı yerde,
Güzel çirkin aranmaz,
Sevginin düştüğü yerde.

Uzun uzun gamışla,
Dalini budamışla,
Sahat gözlü yârımı,
Suriyeye yollamışla

Hasan serçem düzeldi,
Hasan serçem düzelse de,
Mıstava ondan gözeldir.

Gara çorap öre go,
Annengile dura go.(KK35)

2.2.2.3.7. Hasret ve Özlem ile İlgili Mâniler

Denizli’de söylenen mâniler arasında Sevda konulu mânilerden sonra en fazla içeriğe sahip olan konu alanıdır.

Cemal oğlan nerdesin?
Unutmadım serdesin,
Yârenler öksüz kalmış,
Sanırım sen evdesin(KK13)

Yüzüğün var al daşlı,
Al değil mor daşlı,
Gitti yârim gelmedi,
Gözlerim ondan yaşlı

Patlıcanı haşladım,
Doldumaya başladım,
Yar aklıma gelince,
Ağlımaya başladım

Ormanlardan aşağı aşar gideyim,
Kaybettim ben nazlı yâre,ağlar giderim,
Ormanların gümbürtüsü başıma vurur,
Nazlı yârim hayali karşımda durur,
Babam cana doldurdum vururum diye,
Hiç aklıma gelmez ölürüm diye(KK11)

Gökte yıldız on galdı,
Tel gırıldı saz galdı,
Merak etme nazlı yar,
Sarılmamız az galdı(KK24)

Kara tren taşmaz mı?
Yol buradan aşmaz mı?
Merak etme sevgilim,
Ayrılar kavuşmaz mı?

Sıra sıra siniler,
Hasta olan iniler,
Aldı gitti yerimi,
Denizdeki gemiler

Al üzüm asmasıyım,
Avanta basmasıyım,
Bana toktor kâr etmez,
Ben zevda hastasıyım(KK24)

Ben bir evler yaptırdım,
İzmir ustalarına,
Toktor ilaç vermeyo,
Zevda hastalığına (KK24)

Galenin ardı bunar,
Elimi yüsam donar,
Ya kız oldum ya gelin,
Yüreğim ona yanar.

Yemenimin uçları,
Çıkamam yokuşları,
Selam edin yârime,
Yedi dağın kuşları.

İlanayı haşladım,
Sarmaya da başladım,
Nerdesin Irmızan'ım?
Ben armudu taşladım(KK13)

Kaşların hilal gibi,
Göründü kuyu dibi,
Nerdesin sen can Hatça'm,
Karşıma çıkıver bi(KK13)

Goca üzüm salkımı,
Helal etmem hakkımı,
Biyo yüzünü görem,
Gaybedcem aklımı

Al yazmam dalda galdı,
Civanım gözlerim yolda galdı,
Aman adam öpüp üç gün kesdim çınardan,
Dolanıp da geli zelvi boylum kenardan

İlana bak ilana,
Gıvrım gıvrım dolana,
Ben yârimi kaybettim,
Milyon var bula

Zeytin yapranı dökmez,
Gelem desem gücün yetmez,
Benim sevdiğim olan,
Gözüm önünden gitmez

Oveda arık mı olur,
İçinde balık mı olur,
Ben yerimi kaybettim,
Arasam ayıp mı olur

Atina hamam oldu,
Dört yanı duman oldu,
Nezik hanım gidelim,
Üç buçuk yıl oldu

Çekmece açılılar,
İçim çok sıkılıba,
Ben yörü özledim,
Hasreti yüreğimi yakıba.

Karanfil nasıl olur?
Saksıda hasıl olur,
Çekeyim gurbet seni,
Bakalım nasıl olur?

Al yazmam dalda galdı,
Gözlerim yolda galdı,
Eriyesi çürüyesi meyhane,
Sevdiğim nerde galdı,
Haydaaaa!(KK17)

Bağa karşı evimiz,
 Birçok bizim sevimiz,
 Bu sevilevin içinde,
 Ayrı da düştü bivimiz

Ekinne orag oldu,
 Yangınla ırag oldu,
 Evla'lam gitdi gelmez,
 O da bene merak oldu(KK39)

Ufukta bir gemi,
 Yoktur yelkeni,
 Hatıramı açtıkça,
 Hatırla beni

Şu dereyi gide gide yol sanırdım,
 Ayağıma diken battı gül sandım,
 Gurbetin kara yelleri bellerimi büken?
 Eğrildi bellerim yorulmaz

Bulgurumu kaydattım,
 Dambaşa bir yer yaptım,
 Geliver gari şındın,
 Ben aklımı oynattım(KK13)

Çimiyorum derede,
 Sende gel bir kerede ,
 Her yer balıkla dolu,
 Bizim oğlan nerede?(KK13)

Ah kapıda kapıda,
 Yüreğim tıkırtıda,
 Yârin gelmiş deseler,
 Beş lira var kutuda (KK9)

Yüce dağ başında yatmış uyumuş,
 Ela gözlerini uyku bürümüş,
 Evveli küçük idi şimdi büyümüş,
 Şimdi uzaklardan bakar oldum

Keklik kumda eşinir,
 Eşinirde eşinir,
 Ah benim kara gözlüm,
 Nerelerde düşünür

Kazım gelir kalka kalka,
 Kanadında gümüş halka,
 Yârim mendilini getirmiş,
 Ben ararım korka korka

Dağlara söyle beni,
 Sorar mısın ebedi?
 Karanfili kokunca,
 Hatırlar mısın beni?

Yârim susma bir şey söyle,
 Neden uzağımsan böyle,
 Derdimin dermanısın,
 Beklerim gecelerce.

Mercimekten aşım var,
 Ne gülmedik başım var,
 Karlı dağların ardından,
 Can veren gardaşım var.

Has bahçenin yakıştığı gül iken,
 Yaktı beni deli gönül dil iken,
 Ben derdime yanar idim,
 Derdime yanacak yârdan ayrıldım.

İğde çiçek açtı,
Kokuları saçtı,
Sevda canım Halinem,
Gençlik elden geçti

2.2.2.3.8. Mektup ve Haberleşme ile İlgili Mânileri

Telefonun henüz yaygın olmadığı zamanlarda, sevgililer haberleşme, dertleşme imkânını mektup yoluyla elde edebilmekteydi. Mektup mânileri, özellikle uzun süre birbirlerine hasret kalmış dostların sevgilerinin belirtisi olarak mektup sonlarına yazdıkları mâniler olarak karşımıza çıkmaktadır. Denizli halkı derdin neşesini mânilere dile getirmiş, yârinden, sevdiğinden ayrı kalan eşler dua eder gibi mâni söylemişler.

Bizim bahçe otlanmış,
Gel aaretim(ahiretim) kazalım,
Yârim mektup atıyor,
Gel aaretim yazalım

Eğildim üç gül yoldum harımdan,
Gırmızı gaplı mektub gelmiş yârimden,
Gelmez olsun bu mektublar yârimden,
Yazmaları bağlama kömür gözlü ağlama.
Ben burda değilem belini bağlama(KK34)

Gurben anam saçının teline,
Salladığça ensin Urum eline
Megtublarımı salen anam cavır köyüne
Mektubları ulaşicek garı yele yer mi
olu.

Güneş doğar doğudan,
Toprakları soğutan,
El kadar mektubun,
Yürekleri dağlatan,
Merakları dağıtan

Mektup yazdım acele,
Gat goynuna gecele,
Gecelemezsen bile,
Al eline hecele(KK41)

Elif üstünde beyaz,
Benim üstünde beyaz,
Mektup yâre gidecek,
Aman katip iyi yaz

Cevizim koğuk koğuk,
Ağlarım koyuk koyuk,
Yârimden mektup gelmiş,
Karilen buzdan soğuk

2.2.2.3.9. Mizahi Unsurlar Taşıyan Mâniler

Yöreden derlenen ve genellikle atışma ortamlarında söylenilen manilerde mizahi unsurlar bulunmaktadır. Hedef alınan kişi ya da grupla ilgili söylenen bu manilerde mizahi benzetmeler yapılarak dinleyici kitlesinin güldürülmesi amaçlanmaktadır.

Ah şölendik pek yakışmış,
Yadı yabancı akışmış,
Harap oldu dostlar bugün,
Yastıgeç gibi apışmış(KK13)

Pekmezi koydum küpeşe,
Hasret kaldım ben dübeşe,
Zar tutuyor o zannımca,
Çevrimdışımı şeşbeşe(KK13)

Grip oldum yatıyorum,
Goca hap atıyorum,
İsteyenler olursa,
Bedava satıyorum(KK13)

Kesede yoğurdu var,
İçecek Zafer'i var,
A benim gazoz yârim,
Senden gazlısı mı var?

Günaşı ekim tarlaya,
Selam efendi ağaya,
Birazcık ben üşütmüşüm,
Üs kurdum valla helaya(KK13)

Kabak aşısı pişti mi?
Zeynep buradan geçti mi?
Zeynep hanımı sorarsan,
Ahmet Beyle kaçtı mı(KK16)

Bize geldi mi şöyle böyle,
Size geldi mi eh işte,
İlahanaya geldi mi kımır kımır,
Pırasaya geldi mi acı diye bağır(KK21)

Hasır altı nem alır,
Yaşlı kızları kim alır,
Alırsa koca adamlar,
Almasa evde kalır?

Yeni bağın ekeni,
Akbasmanın dikenini,
Meture hanım hasta olmuş,
Müttehim beydir hekimi

2.2.2.3.10. Nazar ile İlgili Mânileri

Kendime göynekler diktim,
Kuyudan suyu da çektim,
Nazarın değmesin diye,
Çıtlıktan nazarlık taktım(KK13)

Derelerde üzerlik,
Hep sende mi güzellik,
Fatma muska yazdırmış,
Ak gerdana nazarlık.

Dürnükte boldur üzerlik,
Gız sende mi güzellik,
Ahmet Ağa yazdırmış,
Ak gerdana nazarlık(KK17)

Sudan çıkmış balık gibi,
Görünmüyor kuyu dibi,
Şeytan kulağına kurşun,
Kursağım kalktı gı ebi(KK13)

2.2.2.3.11. Öğüt ile İlgili Mânileri

Denizli mânilerinin seçilmiş olanlarında öğüt vererek yol gösterme işlevi vardır.

Başala'nın gerizi,
Godzenlerin cevizi,
Başalanı demecen,
Tastan yoğurt yimecen,
Godzenlerin oğuluna,
Benim gocem demecen.

Sarı zıbın giyip gide,
Çeyizine sayıp gide,
Anan evi ne olcemiş,
Gocam evi deyip gide

Belini sakat edersin,
Sonra şırkılıp gidersin,
Dikkat et sen Yörük kızı,
Kayadan falan düşersin(KK13)

Arabanın tikeri,
Çıkar yokuş yokarı,
Çakır Ayşe dükgen açmış,
Aman ondan alın şeker

Örenin suyu kuyu kuyu,
Uyu nazlı yâr uyu,
Yerini başkası alırsa,
Dönersin yol boyu.

Arabası dört teker,
Taş kayadan kum çeker,
Sevdiğini sormayan,
Ölür gider .

Irafta portakalsın,
Bu naflar burda galsın,
Bu devir Cumhuriyet devri,
Herkes sevdiğine varsın.

Suyu saldım dereye,
Bulanırsa bulansın,
İzin ver direktörüm,
Herkes sevdiğine varsın.

Karşıda koyun kuzu,
Gıvır gıvır buynuzu,
Mala tamah etmeyin,
Dengine verin kızınızı.

Mendilimin ol yanı,
Söyle canımın canı,
Yüze gülen coğdu,
Kalpten seveni tanı.

İçinden mi geçelim,
Algillerden seçelim,
Çiçeğe doyum olmaz,
Sevgi sunup içelim.

Alçacık dağları dağım var deme,
Diz boyunca karı olmayınca,
Olursa olmazsa meyil etme,
Kendine münasip yâr olmayınca.

Gece tırnaklar kesilmez,
Aynaya zaten bakılmaz,
Kaçan fırsatın ardından,
Gözyaşları da dökülmez(KK13)

Arabanın dingili,
Sok başına zümbülü,
Neylemeli zengini,
Bul kafanın dengini(KK17)

Ekin ekdim ekine,
Gunduramın tekine,
Bunda gücenmek yokdur,
Sende dut benimkine.

Güzelliğine güvenme,
Bir sivilce yeter,
Malına güvenme,
Bir kıvılcım yeter.

Keçi aldım kozlardan,
Bıktım valla tozlardan,
Koru artdeş kendini,
Yobazlardan yozlardan(KK13)

Darı ekdim evinsiz,
Yemesi pek sevimsiz,
Kendine gel arkedeş,
İş yapılmaz bilinçsiz(KK13)

Çamaşır astık ipe,
Pekmez doldurduk küpe,
Kızı oğlana verin,
Diz çökertmeyin tipe .

Tezgahımın önü tarak,
Dokundukça eder fırak,
Dünyada bir ahlak gerek,
Ne helal maldır çulhalık(KK52)

Sonbahar da gelibatı,
Dama bağlan doru atı,
Irmızan`ım erkenden yat,
Sabah erken olubatı(KK13)

Bağlara gidipbarız biz,
Yorumlar yapıverin siz,
Büberler çürücek dezem,
Üşenmeden sıırığa çiz(KK13)

Üzerine abanma,
Her denene aldanma,
Armılanıp duruyor,
Bozuk o inanma (KK13)

Peşkiri astım duvara,
Öldürür içme cuvara,
Sen adamın hasısın,
Bakmayın şu hıyara (KK13)

Bana bak geçmişini gör,
Unutma dünü olma kör,
Bunları da bilesin ki,
Geleceğinle bir bağ ör(KK13)

Şavk yak körezillik bitsin,
İşlerin ıpiras gitsin,
İnsanı Allah için sev,
Aradaki kinler yitsin(KK13)

Nohudun çakıladağı var,
Hatça dezemin bağı var,
Sakın üzümnden yemeyin,
Vallahi kardeş ağı var(KK13)

Huram ağrıpba galan,
Nerde gı doktor falan?
Her şeyin başı sağlık,
Mal mülk inanın yalan(KK13)

Gar kapıyı mı alıp mı alıpba,
İradyo zeybek çalıpba,
Takmayın kafaye fazla,
İşle olcene varıpba(KK13)

Cacur bozuk düğme tak,
Ütüsüde var mı bak,
Pantulu asmak için,
Duvara bir çivi çak (KK13)

Nenecen sen heç karışma,
Şıkara fazla alışma,
Kötülüklerden uzak dur,
Şerlerle sakın yarışma(KK13)

Kart dal şimdi eğilir mi?
Destursuz hiç girilir mi?
Kendine gel İrmazan`ım,
Herkesler dost bilinir mi(KK13)

Aşı ızmıkmış yenilmez,
Gök görmedikler sevilmez,
Divriki oluver gari,
İsmıklara kız verilmez (KK13)

Cibiliyetsizlik yapma,
Paraya pula tapma,
Adam gibi adam ol,
Doğru yoldan hiç sapma(KK13)

Yuvgu taşı damda olur,
Tarna içen şifa bulur,
Allah'a güvenin dostlar,
Her türlü beladan korur(KK13)

Zerre kadar akıl yok,
Her yerde zeyinsiz çok,
Düşünme bizim oğlan,
Bu işin sonu bombok(KK13)

Eli çakırmış onun,
Bek de gözelmış donun,
Kendine gel bidenem,
Kötü olcek bak sonun (KK13)

Saçı yok ki aklaşsın,
Vur tokucu paklaşsın,
Kendine gel cemile,
Sevenlerin yaklaşsın(KK13)

Davaz'a gar yağıpba,
Ortalık soğupba,
Acele et Irmızan,
Kış erkenden gelipba(KK13)

İğdeleri yerler,
Mayhoşmuş bu derler,
Boşa uğraşmayın,
Ayrılmaz sevenler(KK13)

Dığanı ocağa koy,
Kumpirleri iyi soy,
Kese yoğurdu ezip,
Kızartmayla güzel doy(KK13)

Engas dedim inanma,
Her söze sakın kanma,
Gereksiz işler yapıp,
Öbür dünyada yanma(KK13)

Hinci gitti kalmadı,
Netcen habar salmadı,
Tek dur şımarıp durma,
Baban düdük almadı(KK13)

Güneş gibi doğmuşsun,
Köre ışık olmuşsun,
Anjiyo gibisin dost,
Layığını bulmuşsun(KK13)

Pembe pembe giyersin,
Bakılmaya değersin,
Nazlanma gülfidan kı,
Az otur ga gidersin(KK13)

Yüklükten aldım döşek,
Mindere otur köçek,
Dellenme gari oğlum,
Kileyi getir ölçek(KK13)

Çerçöp toplayın,
Eskiye saklayın,
Günü geldiğinde,
Savruğu haklayın(KK13)

Güller fidandan ayrılmaz,
Onun gibisi bulunmaz,
Yemeği gelince yeriz,
Davete karşı durulmaz (KK13)

O kız sene mehel değil,
Kafanı vurcen az eğil,
Kurbağaya dokunmuştum,
Ellerimde çıktı siğil(KK13)

Teyyareye derler uçak,
Boz tarlada olur burçak,
Dikkatli ol sıtıratsız,
Elini kesecek bıçak (KK13)

Gül fidana küser mi?
Ateşsiz aş pişer mi?
Üzülme Yörük kızı,
Yeşil yaprak düşer mi(KK13)

Bir eli yağda bir eli blda,
Gariştıran garısı her dalda,
Açık boyacı olma güzelim,
Bak bir gün sende kalırsın darda

Yârim çıkmış çardağa,
Başkalık gelmiş bağa,
Sevenleri ayırmayın,
Onlarla mutlu doğa(KK13)

Karşıda koyun kuzu,
Gıvır gıvır boynuzu,
Nele temah etmem,
Dengine verin kızınızı.

Sular hep aktı geçti,
Kurudu vakti geçti,
Nice ben nice sultan,
Tahtı bıraktı geçti.

Dıngırdayıp da durma,
Gereksiz soru sorma,
Olmayacak iş için,
Boşuna hayal kurma(KK13)

Sıçanlara derler keme,
Tometsiz ekmek yeme,
Taslanıp bamın gari sen,
Potinler boyasız deme (KK13)

Gülüm balım geçipba,
Sucuk gibi olupba,
Pazar ola hayrola,
Davul gibi durupba(KK13)

Yahudi penceresi olma,
Az ye dost, yağlı olur dolma,
Tuluk gibi şiştin sen gari,
Bak sonra boğazından olma(KK13)

Fesligandan odun olmaz,
Beslengiden gadın olmaz,
Her hanımın doğurduğu evlat,
Pehlivan olmaz.

Kara gözlüm baksana,
Sevdalandım ben sana,
Yar üstüne yar sevmek,
Yaraşır mı insana.

2.2.2.3.12. Övgü ve Yüceltme ile İlgili Mâniler

Hacı Amad'ın pirinci,
Cahan Ananın sarıncı,
Ak topuklu Hatmanım,
Şu Zeyve'de birinci.(KK2)

Karanfilim fil fili,
Nerden aldın bu dili,
Bu dil buranın değil,
İstanbul'un bülbülü.

Babam kahveci olmuş,
Kahvenin köpüğünü yere savurur,
Sevdiğini başa oturtur,
Sevmediğini atıverir.(KK5)

Kara kara kediler,
Dolabıma girdiler,
Kralınız kim dedim
Bana İsmail dediler(KK4)

Tavas'ın makası var,
Yirmibeş camisi var,
A benim Yunus yârim,
Senden dürüstü mü var?

Evimin önü miller,
Yâre döktüğüm diller,
Aynı yâre benziyor,
Bahçede açan güller.

Makbule gelini var,
Zolan'ı, Marım'ı var,
A benim yerel yârim,
Senden Çağdaşı mı var?

Unutulmasın dünler,
Çaldır dedikleri,
Üzümdür yedikleri,
Pek hoşuma gidiyo dedikleri(KK17)

Karanfil deste gider,
Kokusu dosta gider,
Beni gören oğlanlar,
Evine hasta gider(KK41)

Mecliste bakanı var,
Bir de korkmazcan'ı var,
A benim vekil yârim,
Senden özeli mi var(KK13)

Güllünün sazları,
Erik Ali'nin kızları,
Gelininden yekte çıkmış,
Abdurman'ın kızları.

Arabam dolu susam,
Yârimin adı Hasan,
Hasan benim olursa,
Ne husam kalır ne tasam.

Giren ayın on dördü,
Kız saçını kim ördü,
Kim ördüyse yâr ördü,
Ay karanlık kim gördü.

Engimeden inirim,
Gören varsa sinerim,
Benimle oyun olmaz,
Güreşte hep yenerim(KK13)

İlyene salça kattım,
Böyün erkenden yattım,
Gurulanma gözelim,
Bu defa taş çatattım(KK13)

Kupa aldım bahalı,
Billurdan fiyakalı,
Foturaflı çektirip,
Mıtlaklara koyalım(KK13)

Evleri var aralı,
Gömleği var saralı,
Hacı Beyoğlu şöyle dursun,
Hasan çullu paralı(KK16)

Deniz dibinde muşamba,
Hacılar gider Şam'a,
Ne giydirsem yakışır,
Ela gözlü paşama(KK16)

Abemi çok severim,
Her ortamda överim,
Bana habar gelirse,
Koşa koşa giderim(KK13)

Yoğurdu keseledim,
Tatara ekeledim,
Lezzetini alınca,
Vallahi kekeledim(KK13)

Bahçe kapısı açılmaz,
Merdinozdan geçilmez,
Ben bir vezir kızıyım,
Benim baham biçilmez.

Mektup yazdım kış idi,
Kalemim gümüüşidi,
Daha yazıcedim,
Kibar elim üşüdü.

Kiremidin tozuyum,
Ben kurbanlık kuzuyum,
Alacaksan al beni,
Ben muhtarın kızıyım(KK53)

Bahçelerde gök bakla,
Tokla kekliğim tokla,
Kız güvercin olmuş,
Al da koynuna sakla(KK53)

Kızım kızım kız kişi,
İstemeye gelmiş yüz kişi,
Ben kızımı beyliğe veririm,
Ellidönüm bağlığa veririm.

Arpalar orak ister,
Yavuklu çorap ister,
Yavuklunun saçları,
Gümüştten tarak ister.

Erik gibi kurtlu olur,
Koca kızlar dertli olur,
Alacaksan küçük al,
Fındık gibi tatlı olur.

Susadım su isterim,
Kırmızı sürahidem,
Güler yüzlü istersen,
Al bizim sülaleden.

Ay doğar senin gibi,
İkinci gülü gibi,
Yârim çiçek,
Bursa'nın gülü gibi

Damdaş damdaş gezerim,
İnci mercan dizerim,
Hebileden güzelim,
Neden bekar gezerim(KK54)

İnce boncuk dizerim,
Ben ablamdan güzelim,
Ondan güzel değilsem,
Başım alıp giderim.

Gökte yıldız elli altmış,
Mevlam neler yaratmış,
Ak gerdanın altına,
Şeker suyu damlatmış.

Beyağaç kızları,
Eladır gözleri,
Çok hoşuma gidiyor,
Boynu bükük halleri.

Bahçelerde gül dalı,
Yârimin adı Ali,
Ali benim olursa,
Neyleyim dünya malı.

Çaya vardım daşı yok,
Yüzüğümün yaşı yok,
Karşıya bir kız gelmiş,
Bencileyin işi yok(KK40)

Kediye bak kediye,
Saat gelmiş yediye,
Şu bizim Boyağaç,
Tüm illere hediye (KK40)

Ah benim fesli yârim,
Güvercin sesli yârim,
Eller ne derse desin,
Sen böyle küsme yârim (KK40)

Karanfil deste gider,
Kokusu dosta gider,
Beni gören oğlanlar,
Evine hasta gider (KK40)

Bahçeniz de gül var mı?
Gül dibinde yol var mı?
Allah için söyleyin,
Bana uygun yâr var mı(KK40)

Masa üstünde pekmez,
Bu pekmez bana yetmez,
Bir oğlanın kazancı,
Benim süsüme yetmez (KK40)

Sülün gibi güzelsin,
Gülüşünle özelsin,
O kadar zekisin ki,
Her şeyi anında sezersin(KK13)

Alfabeyi öğretirim,
Bazen şarkı dinletirim,
Ana baba gibiyim ben,
Her şeyinize yeterim(KK13)

Çiğınlerim acıyor,
Yargınlarım ağrıyor,
Ebemle konuşunca,
Ağrım falan kalmıyor(KK13)

Çaydan geçtim çizmeylen,
Yar bulamadım gezmeylen,
Çok Kabadayı eskittim,
Çift oyalı yazmeylen(KK13)

Babuç aldım tokalı,
İşlik aldım yakalı,
Gezdikçe geziyom ben,
Cakalı mi cakalı(KK13)

Eşek aldım sıpasız,
Şişe olmaz tıpasız,
Peşin satan gibiyim,
Oturuyom husasız(KK13)

Atinenin urganı,
Çekilmiyor yorganı,
Nezik gızı üç çocuk,
Balıkların gurbanı(KK55)

Ağustosun sıcağı,
Yaktı bahçeyi bağı,
Meraklanma güzelim,
Geçmez güzelim çağı.

Ah benim fesli yârim,
Güvercin sesli yârim,
Eller ne derse desin,
Koca nefesli yârim.

Bağ kapısı açılmaz,
Maydanozdan geçilmez,
Ben bir esnaf kızıyım,
Bana paha biçilmez .

Bahçalarda narım ben,
Yandıkça yanarım ben,
Bir şey bilmez diyorlar,
Her telden oynarım ben.

Bahçede kara ceviz,
Dallarını eğeriz,
Biz Honazlıyız,
Ölene dek severiz.

Candan öte can ola,
Sevecekse tan ola,
Canına canı buldu,
Güzellikten an ola

Tren gelir yan gelir,
İskelede şan verir,
Şu Honaz'ın kızları,
Subay diye can verir

Tren gelir yanaşır,
İçi dolu dolaşır,
Şu Honaz'ın kızları,
Muallim diye dolaşır

Dağların başındayım,
On sekiz yaşımdayım,
On iki yaştan beri,
Güzeller peşindeyim.

Goca gapı sürgülü,
İpek mendil dürgülü,
Benim vardığım oğlan,
Annesinin bir gülü

Kara koyun güderiz,
Yününü dideriz,
Bize kaygısızlar derler,
Her dediğimi ederiz.

Çarşıdan gelen atlı,
Heybesi dolu tatlı,
Benim sevdiğim oğlan,
Bölükçe Mehmet adlı.

Ocağa vurdum dığanı,
Ni ni ni ni,
Göyler ağdı fudanı,
Anasının bir civanı,

Tren gelir yanaşır,
İçi dolu çamaşır,
Şu Honaz'ın kızları,
Muallim diye adaşır.

Hamamın taşı bende,
Bakırın pası bende,
Çatlasın düşmanlarım,
Yiğidin hası bende.

Bahçelerde narım ben,
Yandıkça yanarım ben,
Bir şey bilmez diyorlar,
Her telden oynarım be

Mercimekte taş mı olur,
Her güzel de kaş mı olur,
Her güzelde kaş olsa,
Bu dünyalar baş mı olur.

Hop deyiver,
Fistanını toplayiver,
Çalı güzeli,
Bunu oynayan hamam güzeli.

Mercimek koydum tasa,
Ağzını basa basa,
Benim yârim pek güzel,
Azıcık boyu kısa.

Tren gelir yan gelir,
İskeleye son verir,
Şu Honaz'ın kızları,
Subay diye can verir.

Gapıdan çıkışın,
Merdivenden inişin,
Çok hoşuma gidiyo,
Tıkır tıkır gülüşün.

Altınım va üç dane,
Dakınırım beş dane,
Alacaksan al beni,
Muşderim va on beş dane.

Çaya vardım çizmiynan,
Yar bulamadım gezmiynen,
Çok yosmanlar aldatdım,(yergi sitem
Cift oyalı yazmıynan(KK58)

İğde,
İğdenin dalları yerde,
Benim yâri sorarsan,
Ak sıralı hanay evde.

Çığı boncuk dizelim,
Alivecesen al meni,
Alivecesen al meni,
Ben Ayşe'den güzelim(KK57)

Goca gapı açıldı,
İncilerim saçıldı,
Kız oğlanı görünce,
Aklına geçirdi(KK59)

Gadifeden köşesi,
Gayfadan gelir sesi,
Oturmuş gumar oynar,
Nazlı yârin kendis

Hop deyiver,
Fistanımı toplayıver,
Çalı güzeli,
Bunu oynayan,
Honaz güzeli.

Buldan buldan dedikleri,
Balcan, soğan yedikleri,
Pek hoşuma gidiyo,
Galipba gidiba dedikleri.

Bahçelerde biber yeşil nanalar,
Yârim gibi yok doğursun analar,
Üstüne mi geldi çifte cumalar,
Cumalar elinden kurtarayım mı?

Fistan giymiş güzel olmuş,
Ardından bakanlar kül olmuş,
Sevdiğinle muhabbeti bir olmuş,
Onun bana sevgisi kalmamış

2.2.2.3.13. Pişmanlık ve Şikâyet ile İlgili Mânileri

İki tabak hoşmerim,
Haydar benim düşmenin,
Can Ayşe'yi vurduğuma,
Binler ile pişmenim(KK36)

Necbaların duvarı,
Kireç sökem ağarın,
Ben varmayacaktım amma,
Necba beylin hatırı(KK36)

Gonca gölden geçdin mi?
Sütlü gayfe içtin mi?
Fidan boylu ruku ya gadun da,
Havize gadına geçdin mi?

Karpuz kestim sulandı,
Yine gönlüm bulandı,
Kırılalı kollarım,
Dul adama dolandı.

Gayık saldım engine,
Baktım suyun rengine,
Gece gündüz yan gönlüm,
Düşemedim dengine.

Oğlum oğlum oyunda,
Helva çörek koynunda,
Ben oğlumu ararken,
Buldum kızlar koynunda.

Kara koyun kuzuladı,
Boynuzları yozuladı,
Çok bekletme hanım abla,
Ayaklarım sızıladi(KK65)

Kayfe önünden geçtim,
Bir filcan gayfe içtim,
Ben Ortaköylü'yü görünce,
Medele'den vazgeçtim.

Koca kapıyı açtım,
Açtım da geri kaçtım,
Yunan kapıya gelmiş,
Şaştım Allah'ım şaştım.

Necbaların motoru,
Elin şöför oturur,
Ben varmayacaktım hem amma,
Dut hanımın hatırı(KK36)

Hama'nın kirazı,
Altında terazi,
Vamicedin a kızım,
Niye yedin çerezi.

İğdenin iğnesi yok,
Dibinin gölgesi yok,
Üç gardaşım vardı,
Birin faydası yok.

Kara koyun kuzuladı,
Boynuzları yozuladı,
Çok bekletme hanım abla,
Ayaklarım sızıladi(KK63)

Hamam taşı gümüştən,
Ben anlamam bu işten,
Beni senden ayıran,
Ablan ile enişten.

Sandığa sıraladım,
Tefteri karaladım,
Hep iyiliğin için,
Kendimi paraladım(KK63)

Koca kapının üstü,
Saç bağım yere düşmüş,
Saç bağımı alırken,
Yunanlılar aldı kaç

Yumurtanın sarısı,
Yere düştü yarısı,
Kınamayın komşular,
Oldum yunan karısı

Gide gide,
Ak bulutu yol sandım,
Eloğlunu,
Ben kendime yar sandım.

Harman yerini kürüdüm,
Üstüne zambak bürüdüm,
On iki kölem var iken,
Ben neden yayan yürüdüm.

Karanfilim onuna,
Yandım marul donuna,
Anayı bubayı terk ettim,
Bir oğlanın yolun

Yüce dağ başında yatmış uyumuş,
Ela gözlerini uyku bürümüş,
Evveli küçük idi şimdi büyüümüş,
şimdi uzaklardan bakan ben oldum

İki tabak hoşmerim,
Haydar benim düşmenim,
Can Ayşe vurduğuma,
Binler ile pişmanım.

Sakıskıda feslağanım,
Kak gidem Ema'nım,
Alyollara geldime,
Köpek gada peşmanım(KK25)

Amanın imanın halımsız,
Ben duvamdan yavımsız,
Yârim ele gitdi gelmedi,
Gece geldi öhünsüz.

Bu çavdavu delmeli,
Ununan elemeli,
İçevim ah çekiyo,
Yâvimi görmeyeli

İşlig kesdim dar geldi,
Dar sokaktan yâr geldi,
Sevip sevip ayrılmag,
Genç ölümden zor geldi(KK39)

Gızoğlan depe demircan,
Kaftan yoğurt yimiycen,
Namusuma ne ettin,
Bir Ayşe'nin yollarına,
Namusuma bok ettin,
Bir gahbenin yollarına(KK24)

Ağamın geydiği göktür gövezi,
Sırmalı yağlını koymuş çerezi,
Konağın özünden doğan ülkeler terezi,
Ülkeleri terazi parkedemedim,
Sende ki bu sevlerimi farkedemedim(KK44)

Karalar geymişin dünya duralı,
 Dudak söyler ona yürek bereli,
 Senin gibi çapkına meyil vereli,
 Attın adım pul olmuş ah ta sevdiğim
 (KK44)

Yaza yaza yaz geldi,
 Pazara kiraz geldi,
 Ama biraz daha yazacaktım,
 Mürekkebim az geldi

Pencere de sinekler,
 Lokum olsam yecekler,
 İstemediğim bir oğlanla,
 Zorla evlendircekler.

Mendilim benek benek,
 Ortası çarşı felek,
 Yazı beraber geçirdik,
 Kış ayırdı felek.

Karlarda kar olmadı,
 Yürekte fer kalmadı,
 Yazacaktım ama,
 Defterde yer kalmadı.

Badılcan doğradım,
 Doğradım da furmadım,
 Böyle serbest gezerken,
 İftiraya uğradım

Dut gibi tuttun beni,
 Gül gibi kuruttun beni,
 Geleceğim diye gittin de,
 Gün gün unuttun beni

Dam ardında böcekler,
 Şeker versem yiyecekler,
 İstemediğim oğlana,
 Zorla mı verecekler?

Kalbimin hüznü var,
 Yıkılmış eller gibi,
 Kendin ettin kendine,
 Yana yana gez derler.

Dut gibi duttun beni,
 Gül gibi kuruttun beni,
 Ne mehanet yârmışsin,
 Gün gün unuttun beni

Köprüden geçemedim,
 Az doldur içemedim,
 Sen benden geçtin,
 Ben senden geçemedim.

Ufacık taştan güla mı yapılır?
 Üstüne çıkılır sıla mı bakılır?
 On iki aydır arz ederim,
 Yârin yoluna mı bakılır?

Sepeti taktım koluma,
Düştüm Hacıarap yoluna,
Gül benzimi soldurdum,
Ben bir oğlan yoluna(KK13)

Arabamı boyattım,
Üstüne cila attım,
Artık dikin tutmuyor,
Kafam atınca sattım(KK13)

Parmağım beştir benim,
Yaşım on beştir benim,
Hangi dala konsam,
Emeğim boştur benim(KK13)

Cemilemin saçları,
Altın ister uçları,
Cemilemi alcem ya,
Vermiyor kardeşleri

Cevizim govuk govuk,
Ağlarım goyuk göyük,
Yârdan selam gelmiş,
Kar ile buzdan soğuk .

Gide gide,
Ak bulutu yol sandım,
El oğlunu,
Ben kendime yâr sandım.

Harman yerini kürüdüm,
Üstüne zambak бүrüdüm,
On iki kölem var iken,
Ben neye yayan yürüdüm.

Karanfilim onuna,
Yardım marul donuna,
Anayı bubayı terk ettim,
Bir oğlanın uğruna

Ateş oldum külüm yok,
Bülbül oldum dilim yok,
Sana çatı çatı,
Ağlamadık günüm yok.

Tren gelir Eşme'den,
Direkleri vişneden,
Yeni kanun değil mi?
Ortalığı kişneden

Tütünü dizesim geldi,
Bitirip gidesim geldi,
Kâr olsun acı tütün,
Seni ezesim geldi.

Dağlar dağladı beni,
Gören ağladı beni,
Şu Denizli kızları,
İpsiz bağladı beni.

Tingildeyiver Hasan'ım,
Nizman gelecek Osman'ım?
Sırık gibi adam oldum,
Geçen zamana pişmanım(KK13)

Ayva geli nar geli,
Çağış yolu dar geli,
Kız bana gelir ama,
Anasına zor geli(KK41)

Portakal dilim dilim,
Soy değil benim gülüm,
Ne dedim de darıldın,
Çürüsün ağzım dilim.

Mendil serdim sicime,
Bakın benim cicime,
Ben sevdim eller aldı,
O gidiyor gücüme(KK60)

Ayrıldım güler miyim?
Ayrılık diler miyim?
Bilseydim ayrılık var,
Ben seni sever miydim(KK61)

Ay dedeyi görende,
Oğlan insaf nerende,
Kabahat sende değil,
Sana gönül verende(KK36)

Bağa girdim üzüme,
Çıbık gitti gözüme,
Kör olası Asiye,
Bir taş vurdu dizime(KK11)

Yüksek kayalardan hoplayamadım,
Terazim yok önümde tartılamadım,
Gahirli gahirli söyleyemedim,
Deis babanın elinden kurtulamadım.

Gahirli gahirli söyleme yârim,
Deis babanın elinden kurtulamadım,
Gahirli gahirli söyleme yârim,
Deis babanın elinden kurtulamadım.

Taş dönmüyor dönmüyor,
Taştan bulgur enmiyor,
Bu taşı çevirene,
Allah kuvvet vermiyor.

Bir kuş gördüm havada,
Yumurtası tavada,
Karpuz kestim yiyen yok,
O yâr gelmiş gören yok(KK62)

Ayna atım çayıra,
Gölgesi vurdu bayıra,
Sen gönderdin karşıya,
Kendisi geldi bayıra (KK62)

Çantamı aldım elime,
Düştüm gurbetin yoluna,
Ben seni sevdim seveli,
Düştüm ellerin diline.

Yokuşta yoruldun mu?
Kız bana darıldın mı?
Sen bana yol olaldan,
Doyunca sarıldın mı(KK47)

Martinim atılmıyor,
Pahalı satılmıyor,
Bu gece kadir gecesi,
Tek kişi yalnız yatılmıyor

Bugün işte bunlar var,
Yarın da devamı var,
A benim şair yârim,
Aklından zorun mu var(KK13)

Gerizler akamaz olmuş,
Sincaplar koşmaz olmuş,
Eskiye özler olduk,
Her şeyler yalan olmuş(KK13)

Tepesi delik laf etme,
Her çağrılan yere gitme,
Yalavıçlığı bırak da,
Gece kuşu gibi ötme(KK13)

Su katıyor gaynatmaya,
Çok az kaldı oynatmaya,
Nereye gitmiş küllü su,
Koyuverin kaynatmaya(KK13)

İş yok diye üzülme,
Bir köşede büzülme,
Hareketli ol dostum,
Gelin gibi süzülme(KK13)

Testiden içtim suyu,
Serensizmiş bu kuyu,
Canı sıkınmış onun,
Değişmiş kızın huyu(KK13)

Gastan güldüm hastayım,
Gomşum öldü yastayım,
Biyo bure bak dostum,
Avareyim boştayım(KK13)

Çırlangıcı kokladım,
Kavunları sakladım,
Karpuz unutmuş diye,
Suratına bakmadım(KK13)

Gadefiyi yediler mi?
Oğlan nerde dediler mi?
Gençleri de ayırınca,
Muradına erdiler mi(KK13)

Esirikliğe gerek yok,
Kullanılacak kürek yok,
Irmızan'a selam söyle,
Yalakalarda yürek yok(KK13)

Yürek tüpültüm boş çıktı,
Sanırım o deyyus bıktı,
Paftüfek biriymiş gari,
Sıtıratsız yuva yıktı(KK13)

Tapkası tütünle dolu,
Belli olmaz sağı solu,
Çok saksaklı biridir o,
Yaban olur evin yolu(KK13)

Essah değil buradayım,
Dokuz gündür turdayım,
Yatak yüzü görmedim,
Vallah kardeş hurdayım(KK13)

Essah değil dediniz,
Kumpirleri yediniz,
Velesbikle gelince,
Ercep'imi sevdiniz(KK13)

Bugün gelmeyecek yalım,
Sabah sabah attı çalım,
Çok örüzger var dışarıda,
Nerde gari benim şalım(KK13)

Bulaşığı yıkadın mı?
 Ekmeği çıkıladın mı?
 A benim vicdansız yârim,
 Göyneğini yaykadın mı(KK13)

Ne duruyon yazsana,
 Yazık kırdığın cana,
 Vicdansızmışsın gari,
 Kırıldım valla sana(KK13)

Tomatiyi kestim,
 Nerde senin testin?
 Mahanayı bulup,
 Bugün iyi estin(KK13)

Burçak ekim biçen yok,
 Samanına talip çok,
 Ben Güllüsüz yapamam,
 Güllü'mün sözleri ok(KK13)

Pabucumu boyattım,
 Bulgurları kaydattım,
 Sevdiğim gelmeyince,
 Azıcık ben tırlattım(KK13)

Tere ekim yiyen yok,
 Ne haldesin diyen yok,
 Ben sevmekten vazgeçtim,
 Aşık mısın diyen yok(KK13)

Bazar ekmeği yemedim,
 Fistanın nerde demedim,
 Fayızçıdan para almış,
 Ben bu işi hiç sevmedim(KK13)

Çenteyi taşıyamadım,
 Kel başa alışamadım,
 Yavıklım çağırdı emme,
 Vallahi buluşamadım(KK13)

Kuyruklular sokuverdi,
 Hısımları koşuverdi,
 Kıştırgeçlerden korkarken,
 İlan gibi yakıverdi.(KK13)

Destireyi dişlettim,
 Tunalıyı istettim,
 Bubası vermeyince,
 Begirimi kişnettim(KK13)

Haggetten gölle yedim,
 Hergele nerde dedim,
 Kemerler fink atıpba,
 Nerede kara kedim(KK13)

Havle gardım irmikten,
 Suyu döktüm ibrikten,
 Yanmıyor kör olası,
 Ben vazgeçtim kibritten(KK13)

Hecindevesi zıbarma,
 Hindiler gibi kabarma,
 Zaddine canım çok sıkkın,
 Mamır dur artık şımarma(KK13)

Çöğür kaçtı elime,
 Yumruk yedim belime,
 Birazcık da acıyın,
 Dokunmayın kelime(KK13)

Acır kestim yiyecek yok,
 Dert nedir diyen yok,
 Bulguru kaynatmışım,
 Savurdun mu diyen yok(KK13)

Kırk yılda bir kerecik geldim,
 Gece işi goca işi bildim,
 Ayağıma kara su indi,
 Iscaclarda vallahi erdim(KK13)

Şu parayı eberiver,
 Tutturgeci getiriver,
 Ermeni pençesi olma,
 İşini hemen bitiriver(KK13)

Yörük kızı gelmedi,
 Çorabımı örmedi,
 Garp mi garp kadım,
 Selam bile vermedi(KK13)

Kuyudan su çekerim,
 Bağa darı ekerim,
 Sıkıştırma güzelim,
 Eve geri giderim(KK13)

Tavukları yemledim,
 Çayımı demledim,
 Akşam oluyor dostum,
 Unuttun mu gelmedin(KK13)

Şeyim benim neyime,
 Dert ararım kelime,
 Her görüşe saygım var,
 Önce dostluk bilene(KK13)

Pazardan aldım kestane,
 Her derde devadır nane,
 Vefayı kaybettim dostlar,
 Arıyorum yane yane(KK13)

Bahçeye girerse,
 Güllere deresice,
 Bek küçükten nişanlanmışın,
 Yerlere deresice.

Mektup yazdım kış idi,
 Galemim gümüşüdi,
 Daha yazıcaktım,
 Kibar elim üşüdü.

Balıdım pekmez oldum,
 Gülüdüme kokmaz oldum,
 Eskiden beş bin liralık yar idim,
 Şimdi beş para etmez oldum.

Her sabah her sabah dayanırım direkte,
 Kalıp kalıp dert bağladım yürekte,
 Benim sevdiğimi bana verseler felekte,
 Karakoç kuzuyu kurban ederdim,
 Altı aylık yolları bir gün ederdim.

Masa üstünde turunç,
 Turunç değil on kuruş,
 İçme yârim sigara,
 Bi paket elli guruş

Kestaneyi budamışlar,
 Filiz sürmesin diye,
 Beni bu köyden budamışlar,
 Güzel sevmesin diye

Ak tepenin ayrıanı,
Yarın kurban bayramı,
Şu köyün oğlanı,
Evlenemeyen aşlıkdı

Kaç haftada toplanır,
Dede kağı yoklanır,
Harmana bak harmana,
Üstünden ayaklanır.

Evleri bar sıralı,
Benim yârim buralı,
Geçme kapım önünden,
Benim gönlüm yaralı.

Ekin ekim çöllere,
Biçtirmedim ellere,
On dördünde yar sevdim,
Bundan düştüm dillere.

Çıkayım dağlara ben,
Bakayım yollara ben,
Bir gün gatlanamazken,
Gatlandım yıllara ben.

Balıdım bekmez oldum,
Gülüdüm kokmaz oldum,
Eskiden beş binliralık yeriken,
Şimdi beş para etmez oldum.

Hey su yolu su yolu,
Destisinde su dolu,
Desti kulbun kırılısın,
Yoruldu yârin kolu.

Şu dağın ardı ova,
Elinde gümüş kova,
Gençliğim gitti elden,
Sormadım doya doya.

Su gider akar gider,
Yar gelir bakar gider,
Neyleyim ben o yâri,
Canımı yakar gider.

Şu derenin uzununu,
Kıramadım buzunu,
Aldım şehir kızını,
Çekemedim nazını.

Yılana bak yılana,
Kaydı gitti ormana,
Annem beni vermiyor,
Yan kırkmalı oğlana.

2.2.2.3.14. Ramazan ile İlgili Mânileri

Böyün cuma arifedir,
Manilerim tarifedir,
Eye bi söz söyledimse,
Benim sözüm arifedir.

Davulumun ipi tura,
Kolum yoruldu vura vura,
Hasan Efendizade'nin,
Hanesi mi bura(KK36)

Davulumun ipi kırmızı,
Yemedim kavunu karpuzu,
Arkadaşımı sorarsan,
Camide babuç hırsızı(KK63)

Şingırdağı salladım,
Tahinliyi balladım,
Sahurda yiyelim diye,
Uyumadım kolladım

Ramazan geldi dayandı,
Camiler nura boyandı,
Şad oldu kandiller,
Cümle alem uyana(KK63)

Besmele ile çıktım yola,
Selam verdim sağa sola,
A benim devletli beyim,
Vakti şerif hayrola(KK63)

Aşağıdan gelir hüküm hüküm,
Davul sırtımda ağır yüklüm,
Uyan hanım abla uyan,
Şimdi gelir benim uyum (KK63)

Şekerim var ezilecek,
Dülbentten süzülecek,
Çok bekletme hanım abla,
Çok yerim var gezilecek (KK63)

Yaram derin eşme,
Aman derdimedeşme,
Safurda börek yoktu,
Gözlerim oldu çeşme (KK63)

Cami direk istemez,
Gezmek yürek istemez,
Çok bahşış vererseniz,
Davulcu börek istemez(KK63)

Günler bir bir geçiyor,
Ninem pirinç seçiyor,
Davet duydukça insan,
Kendisinden geçiyor (KK63)

Yemekler boldur gayet,
Beni de edin davet,
Birlikte yer içeriz,
Şöyle ederiz sohbet(KK63)

Davılımın halkası iki,
Kaldı bacımı teki,
Hem ararım hem sorarım,
Ahmet Ağam burda mı ki(KK63)

Başışimi alıp giderim,
Sizlere dua ederim,
Gelcek sene sağ olursam,
Çok metime ederim (KK63)

Sokak yolu dar mıdır?
Minaresi var mıdır?
İftara kalk diyorlar,
Acep aslı var mıdır (KK63)

İşte geldi gidiyor,
Mutlu günler bitiyor,
On bir ayın sultanı,
Bize veda ediyor (KK63)

Dencereyi açıverdi,
Kapıdan çıkıverdi,
Esneme bir tokat geldi,
Gözlerimi açıverdi(KK63)

Ezanlar hep okundu,
İftarlığım lokumdu,
Aç kapıyı çok yedim,
Bana biraz dokundu(KK63)

Davılımı vursam tüm tüm öter,
İçinde de tütünüm tüter,
Çok bekletme hanım abla,
Şimdi küçük horoz öter(KK63)

Davılımın halkası iki,
Kaldı babucumun teki,
Uyan hanım abla uyan,
Yandı pilav tenceresi(KK63)

Verin benim fesimi,
Anam tutar yasımı,
Bu aydan başka,
Çıkarmam sesimi (KK63)

Bahçelerde olur bakla,
Güvercinler atar takla,
İki gözüm hanım abla,
Kesenin dibini güzel yokla(KK63)

Bak geldi etli dolma,
Çok yiyip göbek salma,
Üstüne bir kahve iç,
Teravihe geç kalma(KK63)

Eski cami direk ister,
Yeni cami kürek ister,
Arkadaşım Ali Bey,
Benim canım börek ister(KK63)

İşte geldim kapınıza,
Selam verdim hepinize,
Selamımı alırsanız,
Selam aleykim size(KK63)

Ne uyursun ne uyursun,
Uykuda sen ne bulursun,
Al abdesti kıl namazı,
Cennet mekanı bulursun(KK63)

Davulumun ipi sırmalı,
 Üstünde düven kurmalı,
 Ben bu evden çevre isterim,
 Dört köşesi sırmalı(KK63)

Davulumu vurdum geldim,
 Sen duydun mu Ali Ağam,
 Ben sana ekmek,
 Ismarlamaya geldim

Davulumu vurdum geldim,
 Mahalleyi dolandım geldim,
 Sen duydun mu Sadık Ağa,
 Ben hakkımı almaya geldim.

Eski cami direk ister,
 Söylemeye yürek ister,
 Bu da ayıptır ama,
 Arkadaşım börek ister

Ramazan geldi kuş gibi,
 Kanatları gümüş gibi,
 İşte geldik gidiyoruz,
 Dünyalık düş gibi

Davulumun ipi aba,
 Ben çıkarım kaba kaba,
 İki gözüm Recep Ağa,
 Sana da olsun merhaba

Davulumun ipi koptu,
 Köyün çocuğu başıma çoktu,
 Sağ olsun arkadaşım,
 Bu evde makarna yoktu

Şekerim var ezilecek,
 Dülbentlerden süzülecek,
 Çok bekletme Hacı amca,
 Çok yerim var gezilece

Ekmeğimi yimesem olmaz,
 Arkadaşım tayıl olmaz,
 Hadi gidelim be arkadaş,
 Bize burada sevda olmaz.

On bir aydır gelmez size,
 Gayet gücendiniz bize,
 On birinci ayın on birinde,
 Ramazan getirdim size

Ramazanın ilk gecesi,
 Kuruldu cennet köşesi,
 Bu aylarda oruç tutanın,
 Kabul olur her duası

İşte geldim iki büklüm,
 Davuldur sırtımda gülüm,
 İki gözüm Recep Ağa,
 Sana da selamün aleyküm

Davulu çalmasak olmaz,
 Bu ekmeği yemesek olmaz,
 İki gözüm Fatma abla,
 Ekmeği helal et bize

Ayağında pabuç yok,
 Sofrasında ekmek yok,
 İftar verin yetime,
 Bilin ki sevabı çok

Besmele ile çıktım yola,
Selam verdim sağa sola,
Uyanın komşular uyanın
Hakkın nuruna boyanın.

Davulumun içi tura,
Kolum şişti vura vura,
Ramazanınız mübarek ola.

Sular akar ince ince,
Su katarlar pirince,
İnsan bir hoş oluyor,
Mübarek günler gelince.

Sokakları darmadağın,
Minareleri var mıdır?
Hacı amcam başış alıcam diyor amma,
Acaba aslı var mıdır

Şekerim var ezilecek,
Dülbentlerden süzülecek,
Çok bekletme hacı emmi,
Çok yerim var gezilecek.

Bahçeler allı olur,
Allılar beyaz olur,
Sahur vaktinde uyanmayanların,
Oruçları da nazlı olur.

İşte geldim kapınıza,
Selam verdim hepinize,
Selamımı alırsanız,
Selam aleyküm size(KK64)

İşte geldi Ramazan dayandı,
Bütün camiler nura boyandı,
Mü'min olan kullar buna inandı,
Ne güzeldir mübarek Ramazan.

Size geldim size geldim,
İnci mercan dize geldim,
Uyanın komşular uyanın,
Arzuladım size geldim.

Karşıdan fener geldi,
Alıma neler neler geldi,
Tepsi tepsi börek beklerken,
Çıktı da önüme döner geldi

Arıklardan su geliyor,
Kokusu güllerden geliyor,
Fadimablam çayları demlemiş amma,
Yüreciğim de ona yanıyor.

Evlerinin önü asma,
Asmanın dalına basma,
Gece geldi kapıma,
Benim bahşişimi kasma

Geze geze geldim size,
Selam verdim hepinize,
Ramazanınız mübarek ola,
Bekleyen herkese.

Davılımı vursam tüm tüm öter,
İçinde de tütünüm tüter,
Çok bekletme hanım abla,
Şimdi küçük horoz öter(KK64)

Ne uyursun ne uyursun,
Uykuda sen ne bulursun,
Al abdesti kıl namazı,
Cennet mekânı bulursun(KK64)

Pencereyi açıverdi,
Kapıdan çıkıverdi,
Enseme bir tokat geldi,
Gözlerimi açıverdi(KK64)

Ezanlar hep okundu,
İftarlığım lokumdu,
Aç kapıyı çok yedim,
Bana biraz dokundu(KK64)

Davılımın halkası iki,
Kaldı babucumun teki,
Uyan hanım abla uyan,
Yandı pilav tenceresi(KK64)

Sokak yolu dar mıdır?
Minaresi var mıdır?
İftara kalk diyorlar,
Acep aslı var mıdır(KK64)

İşte geldi gidiyor,
Mutlu günler bitiyor,
On bir ayın sultanı,
Bize veda ediyor(KK64)

Aşağıdan gelir hüküm hüküm,
Davul sırtımda ağır yüküm,
Uyan hanım abla uyan,
Şimdi gelir benim uykum(KK65)

Davulumun ipi sırmalı,
Üstünde düven kurmalı,
Ben bu evden çevre isterim,
Dört köşesi sırmalı(KK64)

Sandığa sıraladım,
Tefteri karaladım,
Hep iyiliğin için,
Kendimi paraladım(KK64)

Davılımın halkası iki,
Kaldı bacımın teki,
Hem ararım hem sorarım,
Ahmet Ağam burda mı ki(KK64)

Başışimi alıp giderim,
Sizlere dua ederim,
Gelcek sene sağ olursam,
Çok metime ederim(KK64)

Bahçelerde olur bakla,
Güvercinler atar takla,
İki gözüm hanım abla,
Kesenin dibini güzel yokla(KK64)

Bak geldi etli dolma,
Çok yiyip göbek salma,
Üstüne bir kahve iç,
Teravihe geç kalma(KK64)

Yaram derin eşme,
Aman derdimideşme,
Sahurda börek yoktu,
Gözlerim oldu çeşme(KK65)

Cami direk istemez,
Gezmek yürek istemez,
Çok başış vererseniz,
Davulcu börek istemez(KK65)

Günler bir bir geçiyor,
Ninem pirinç seçiyor,
Davet duydukça insan,
Kendisinden geçiyor(KK65)

Yemekler boldur gayet,
Beni de edin davet,
Birlikte yer içeriz,
Şöyle ederiz sohbet(KK65)

Ramazan geldi dayandı,
Camiler nura boyandı,
Şad oldu kandiller,
Cümle âlem uyana(KK65)

Davulumun ipi kırmızı,
Yemedim kavunu karpuzu,
Arkadaşımı sorarsan,
Camide babuç hırsızı(KK65)

Besmele için yola,
Selam verdim sağa sola,
A benim devletli beyim,
Vakti şerif hayrola(KK65)

2.2.2.3.15. Seveda ile İlgili Mânileri

Aşk ve seveda Türkiye mânilerinin en çok işlenen teması olduğu gibi bu durum Denizli’de söylenen mâniler için de geçerlidir. Kişinin sevgilisine duyduğu hisler, aşkın zorlukları, âşğın beklenti ve arzuları, kavuşmanın önündeki engeller ve daha pek çok husus bu tema altında incelenebilir.

İngiliz makasıyım,
Terziler ustasıyım,
Beni doktor eyi etmez,
Ben seveda hastasıyım.

Al üzüm asmasıyım,
Vezirgan basmasıyım,
iler ne dese desin,
Ben yârin hastasıyım(KK54)

Merdivenim kırkayak,
Kırkına vurdum dayak,
Yar kapıdan girince,
Ne el tutar ne ayak(KK53)

Ak üzüm asmasıyım,
Nazilli basmasıyım,
Bana doktor getirmeyin,
Ben yârin hastasıyım)

A benim yaş gözlerim,
Yane muhtaç gözlerim,
Geçti güze kervanı,
Ağadı saç gözlerim.

Ak daşı galdı da gel,
İlanı öldü de gel,
Madem bende gözün va,
Keseye doldu da gel

Bağa girdim balıma,
Gara gözlüm alıma,
Ben buralı deyilem,
Bene gönül balıma

A benim bahdı yârim,
Gönlümün tahdı yârim,
Yüzünde göz izi va,
Seni kim bakdı yârim

Ak güvecin dedim,
Ganadıma yaledim,
Senin gibi bi gızı,
Ben kim neden soledim

Ayrıldım gidemiyem,
Heç ayrılık dile miyem,
Katlime ferman olsa,
Ben sende döne miyem?

Siyah saça ördüğüm,
Tehnilerde gördüğüm,
Seni hasta diyola,
Geçmiş olsun sevdiğim

Dağdan kestim kereste,
Kuş besledim kafeste,
Dediler yârin hasta,
Yetiştim son nefeste

İki tabak balım va,
Birin yesem biri va,
İki nazlı yârim va,
Biri ölse biri va(KK36)

Minarenin uçları,
Civildeşir guşları,
Sürme, gına görmemiş,
Can Ayşe'nin kaşları(KK36)

İki tahta çıkarız,
Arasından bakarız,
Bir Babadağ'ın kızları,
Çok delikanlı yakarız(KK24)

Garanfil oylum oylum,
Geliyor selvi boylum,
Selvi boylum gelirken,
Şen olur benim göynüm,
Hay gidi efendim efendim,
Ben seni beğendim(KK18)

Garanfilim güle açtı,
Saksılara dolaştı,
Benim sevdiğim oğlan,
İstasyona dolaştı(KK18)

Odaları dolaştım,
Ben hakime danıştım,
Sen benim olacaksın(KK18)

Kadifeyi boyarlar,
Uzun söyle duyarlar,
Yârim sende al giyme,
Seni benden alırlar(KK18)

Ambardan çıkarım,
Kara boncuk satarım,
Eller ne derse desin,
Ben yârime kaçarım

Menekşesi yepelek,
Yârim gelir sekerek,
Menekşe buldum derede,
Sordum evleri nerede

Karadır yârin kaşı,
Yirmiyi buldu yaşı,
On yıldır peşindeyim,
Olamadım yoldaşı

Keklik öter yükseğinde kayanın,
Gelin gider gölgesinde mayanın,
Bu dünyada sevdiğini saranın,
Gündüzü arife, gecesi bayram.

Akça derenin kesmesi,
Hatça kızın basması,
Hatça kızı sararsan,
Süleyman'ın hastası)

Denizin ortasında,
Mor mintan arkamda,
Benim sevdiceğim,
Köyümüzün ortasında

Ay akşamdan ışıktır,
Yüküm şimşir kaşıktır,
Benim suçum neydi a teyze,
Kızın bana âşıktır

Arabaya daş göydüm,
Gül yastığa baş göydüm,
Yârim gelecek diye,
Sol yanıma boş göydüm.
Haydi bas bas gidelim
Gidelim de yâr nasıl edelim.(KK49)

Yayla yollarında yürümüştüz dedin de,
Gılıç yaylasında goyun göttük seninle,
Sen süt sağardın ben de daşırdım,
Demek o zamandan beri gönlün varmış
bende(KK49)

Koyu dur Baba Ardic'in gölgesi,
Günden güne artar başın sevdası,
Nedir ağam çok uykuların faydası,
Uykular yiğidi yârdan ayırır(KK49)

Şu yaylanın etekleri,
Ötüşür keklikleri,
Hiç aklımdan çıkmayo,
Çoban gızının dedikleri(KK49)

Çökelezin tepeleri,
Oturmuş efeleri,
Ben seni seviyom,
Hazırla küpeleri(KK17).

Ak üzüm aklığı,
Sılanın ıraklığı,
Benim garib kalışım,
Yavuklumun yokluğu(KK17).

Sarı deve düzden gelir,
Yükü Kıprız'dan gelir,
Gız hasta olmuş,
Dermanı oğlandan gelir(KK66).

Güvercinim alaylandı,
Kaplarım galaylandı,
Merak etme oğlan,
İşlerimiz galaylandı(KK66).

Bahçelerde hasırım va,
Tarlalarda mısıрім va,
Ah gidi gâvurun gızı,
Benim nerde kusurum va(KK50)

Tavşan gider ekine,
Kulakları dikine,
Gız yanağına bal mı sürdün,
Tatlı geldi dilime(KK50).

Karanfilim sarkarım
Açılmaya korkarım,
Yâr gapıdan gelince,
Hasda olsam kalkarım,

Gadife boyanır mı?
Öpsem yâr uyanır mı ?
Öpem derken yatıgomuş,
Buna can, dayanır mı?

Taşlıca'yı dolaştım,
Gül yolmaya bulaşdım,
Gül yolmak dehil fikrim,
Cemile gıza dolaştım(KK34).

Uzun güyada urgan,
Yarım dağlarda çoban,
Kepenekde üşürsün,
Yollayım telli yorgan (KK34).

Kunduram takır takır,
Yâr güler hakır hakır,
Döndüm ardıma bakdıydım,
Yârin gözleri çakır (KK25).

Atın atik başlısı,
Hanımın çatık başlısı,
Oğlanın siyah saçlısı,
Köpen gara başlısı(KK:67).

Dalavda pavtıkavsın,
Dördün al dördü galsın,
Ne muhabbeli yavimsin,
Sözümüz böyle galsın

Gidin bulutlav gidin,
Yârime selam edin,
Yârim uykulavdese,
Uyarman geri gidin

İştig kesdim sirtare,
 Bir yâr sevdim fikare,
 Olsun varsın fikare,
 Sevim düşmüş ne çare (KK39)

Her tarafım oldu gazlava,
 İpek olsam sarılsam,
 İnce belli gızlara

Bir aldım nav içi,
 Gül gubardım yav içi,
 Anılar nile beslemiş,
 Delianlılar için

Dabancam dolu şaşma,
 Gız gerdana bez açma,
 Açarsen çok açma,
 Benden selamını kesme

Bülbülün yuvasından,
 Su içtim govasından,
 Ah ne olursam olayım anam,
 Hun-ı aşkın belasından

Otudum sazlara,
 Vardı buldu gazlara,
 İpek olsam sarısam,
 Fidan boylu gızlara

Ekinle ekiliken,
 Dibini dökülükten,
 Gız saçından üç tel ver,
 Kefenim dikiliken(KK39)

Yıımırtanın sarısı,
 Ah başımın arısı,
 Geldi başıma,
 Gitmet onun arısı(KK39)

Bahçelerde bal kabak,
 Açılır tabak tabak,
 Beni beğenmez iken,
 Bana kimler talip oldu bak(KK40)

Kahve değil çay değil,
 Sözlerim alay değil,
 Boş kalbe gider ama,
 Çıkarmak kolay değil(KK40)

Gökten uçan teyyare,
 Selam söyle o yâre,
 Benden ona fayda yok,
 Bulsun başına çare (KK40)

Karafanfilim mor açtı,
 Saksılara dolaştı,
 Sevda nedir bilmedim,
 İlk gözüm o açtı(KK40)

Asmadan üzüm aldım,
 Duvardan sazım aldım,
 Verin benim yârimi,
 Anamdan izin aldım (KK40)

Oğlan oğlan git oğlan,
 İpek getir sat oğlan,
 Kızlar halı dokuyor,
 Gel içine yat oğlan(KK40)

Yaylaya varmazlar,
Karpuzu yarmazlar,
Merak etme sevdiğim,
Bizi ayıramazlar (KK40)

Çama çıktım budaktan,
Lokum yedim tabaktan,
Ne hayırlı gün imiş,
Yâri gördüm sabahtan(KK40)

Siyah saçı örmezler,
Seni bana vermezler,
Gel beraber kaçalım,
Karanlıkta görmezler (KK40)

Merdimenim kırkayak,
Kırkına vurdum dayak,
Yârim gelsin diye,
Siyittim yalın ayak

Çikolota tatlıdır ama,
Senin kadar değil,
Herkes seni seviyor ama,
Benim kadar değil

Karlarda kar kalmadı,
Yürekte fer kalmadı,
Daha yazacaktım ama,
Baksana yer kalmadı.

Köprüden geçemedim,
Az doldur içemedim,
Sen benden geçtin ama,
Ben senden geçemedim.

Fındık fıstık olur mu?
Ateş olur mu?
Selam söyle o yâre,
Böyle dostluk olur mu ?

Mani benim ezberim,
Kan ağlıyor gözlerim,
Ben o yârin yolunu,
Ölene dek gözlerim.

Kara yere kahrolsun,
Gülmedik başlar,
Herkes sevdiğine
Neler bağışlar ?

Karanfilin filizi,
Ayırmazlar ikimizi,
Yedi devlet bir olsa,
Ayırmazlar içimizi.

Patlıcanı haşladı,
Doldurmya başladı,
Yâr aklıma gelince,
Ağlamaya başladım.

Bahçelerde intişah,
Boyu güzel kendi şah,
İki gönül bir olsa,
Karışamaz padişah

Karpuz kestim kan çıktı,
İçinde yalan çıktı,
Benim sevdiğim oğlan,
Askerde subay çıktı

Dam altında dolaştım,
Gül yolmaya bulaştım,
Meramım gül yolmak değil,
Yârim olmaya ulaştım

Bakkallarda toz şeker,
Toz şeker kilo çeker,
Sevdiğini göremeyen,
Durur durur ah çeker

Karanfil ocak ocak,
Gülüm var kucak kucak,
Ellerin gülü açmış,
Benim gülüm tomurcak.

Karşıda kavun yerler,
Ben varsam ne derler?
Ne derlerse desinler,
Nazlı yârime versinler

İnce kapısı açıldı,
İncelerim saçıldı,
Cennet kızı görünce,
Aklına kaçırdı.

Karanfili kurutmadım,
Yârim seni unutmadım,
Hatrını saydım,
Üstüne yâr tutmadım.

Karanfil suya neyler,
Güzel kokuya neyler,
İki güzel bir yastıkta,
O göz uykuya neyler?

Kayfenin piştiği yerler,
Kaynayıp coştığı yerler,
Güzel çirkin aranmaz,
Sevginin olduğu yerler .

Siyah saça ördüğüm,
Tenhilerde gördüğüm,
Seni hasta diyorlar,
Geçmiş olsun sevdiğim.

Altın yüzüğüm var benim,
Parmağıma dar benim,
Güzellerin içinde,
Kömür gözlü yâr benim.

Yüzüğüm var al daşlı,
Al değil mor daşlı,
Gitti yârim gelmedi,
Gözlerim ondan yaşlı.

Karanfilin moruna,
Ölüyorum yoluna,
Karanfil mor açtı,
Saksılara dolaştı.

Nazlım salınır gezersin,
Dertli bağrımı ezersin,
Beyaz kağıda benzersin,
Yazarmola kalem seni

İlkbahara yaz derler,
Şirin söze naz derler,
Sevda çekene,
Dertli âşık derler.

Dağları deleyim mi?
 Yanına geleyim mi?
 Eller beni isterse,
 Ben canımı vereyim mi(KK13)

Gara dığının yağısın,
 Kalbimin gönül bağısın,
 Annece geç yörük kızı,
 Islatsın beni yağışın(KK13)

Taksi geliyor taksi,
 Bağların arasından,
 Ben yârimi tanırım,
 Kaşlarının karasından(KK13)

Çömlek kırdırı,
 Karı dırdırı,
 Bırak Hıdırı,
 İlimon yar (KK13)

Altın olsam sarkarım,
 Yalnız olsam korkarım,
 Şu gelen yârim olsa
 Sarılıp koklarım(KK13)

Su doldurdum güğüme,
 Gidiyorum düğüne,
 Sen istersen güzelim,
 Ben gelirim ölüme(KK13)

Ağ üzüm asmasıyım,
 Nazilli basmasıyım,
 Anne doktor getirme,
 Ben sevda hastasıyım(KK13)

Şifonum yeşil olsun,
 Parası peşin olsun,
 El yârinde gözüm yok,
 İllaki sevdiğim olsun(KK13)

Pencereden bakarsın,
 Halka şeker atarsın,
 Nazlı yârim ol diye,
 Bana çalım atarsın(KK13)

Altın olsam sarkarım,
 Yalnız olsam korkarım,
 Şu gelen yârim olsa,
 Sarılıp koklarım(KK13)

Yağmur yağıyor yağmur,
 Mermer taşın üstüne,
 Tara yârim saçını,
 Kalem kaşın üstüne (KK13)

Trenler aracıdır,
 Sevdığım buralıdır,
 Bugün yâri görmedim,
 Yüreğim yaralıdır (KK13)

Çadırımın gülüsün,
 Kavalımın bülbülüsün,
 Yamece geç yörük kızı,
 Yaktı beni gülüşün(KK13)

Ağı gibi sözün var,
 Ceylan gibi gözün var,
 Üzülme sen bidenem,
 Her işte bir çözüm var(KK13)

Al giydim salsın diye,
Mor giydim alsın diye,
Çeşme başına gittim,
Nişanlım kalsın diye.

Babacımın dabanı,
Ben istemem yabanı,
Benim sevdiğim oğlan,
Dağda sığır çobanı

Can dedim canan dedim,
Benimle yanan dedim,
Sarıldıkça sarıldı,
Dalıma konan dedim

Cebimin ağzı dardır,
İçinde neler vardır,
Sabreyle deli gönül,
Sabırda neler vardır?

Ceylan demişti bana,
Mani gelir aklına,
Hakkı da yok değilmiş,
Gerçek olur saklında.

Cilvesine nazına,
Yandım teyze kızına,
Kız ben seni kaçırcem,
Buben gelsin sözüne.

Çakır gözlüm geliyor,
Dağı taşı deliyor,
Gül kınayı eliyor,
Ak elini beliyor.

Cama çıktım budaktan,
Lokum yedim tabaktan,
Ne hayırlı gün imiş,
Yâri gördüm sabahtan

Çamdan aldım sakızı,
Ormana sürdüm öküzü,
Haydi gelin gözde al,
Karanfilli kokusu.

Ak üzüm asmasıyım,
Nazilli basmasıyım,
Ve buba sevdiğime,
Ben sevda hastasıyım

İrîfte altın sini,
Gizliden sevdim seni,
Zalım anan duyarsa,
Hem seni döver hem beni.

Daldaki portakalsın,
Bu laf burda kalsın,
Bu Cumhuriyet devri,
Seven seveni alsın.

Dağdan kesim kereste,
Kuş besledim kafeste,
Dediler yârin gider,
Yetiştim son nefeste.

Âşıklar ismini dile getirir,
Mevlam renk vermiş güle,
Turna isen kan bizim bahçeye,
Yandım sevdiğim bu derdi sen eyledin.

Sağ gözüm de seyiriyor,
İşler rayına giriyor,
Sol gözümüz seyirince,
Sevilmez o da biliyor(KK13)

Hatça'm tütüne gider,
Sevdiğine göz eder,
Karşılık görmeyince,
Yıllanmış o aşk biter (KK13)

Parmağımı bıçak kesti,
Rüzgârların acı esti,
Yarama da tütün sürdüm,
Vallahi acımı kesti(KK13)

Kesimde sandığı gitti,
Yavukluya selam etti,
Fistanı da eksik diye,
Yıllanmış aşkları bitti (KK13)

Elmaları iridir,
Ekinleri diridir,
Yavuklum nerdesin sen?
Kalbim yangın yeridir (KK13)

Dastarını da bağladım,
Iscaktan inan ağladım,
Terketmesin beni diye,
Yemenisinden bağladım (KK13)

Yanakları elma gibi,
Göründü kuyu gibi,
Gözlerin güler oldu,
Doğuştan âşık gibi(KK13)

Tavas'ta yârenim var,
Bekilli şarabım var,
A benim canım yârim,
Senden güzeli mi var (KK13)

Dastarımı bağladım,
Badılcanı yağladım,
Yavuklum gelmeyince,
Sinirimden ağladım (KK13)

Buldan'ın üzümü var,
Çivil'in elması var,
A benim güzel yârim,
Senden özeli mi var (KK13)

Herif işine gider,
Köyüne selam eder,
Sıkıştırma Cemile'm,
Vallahi bu aşk biter (KK13)

Kale'de çıntarım var,
Narlı'nın da suyu var,
A benim yörük yârim,
Senden âlâsı mı var (KK13)

Horozum öter oldu,
Derdinden sanki soldu,
Tavuğunu görünce,
Özlenen sanki soldu(KK13)

Çameli balığım var,
Çardak'ımın gölü var,
A benim nazlı yârim,
Senin gibisi mi var (KK13)

Babadağ'ın dağı var,
Yenice'nin bağı var,
A benim gülen yârim,
Senden neşeli mi var (KK13)

Unutmam Çınar'ım var,
Dillerde horozum var,
A benim çimen yârim,
Senden yeşili mi var (KK13)

Beyaz Pamukkale var,
Sıcak Sarayköy'üm var,
A benim sümbül yârim,
Senden lilası mı var (KK13)

Çal' da ressam Çallı var,
Gönlüm de Özay'ım var,
A benim kaktüs yârim,
Senden dikenli mi var ? (KK13)

Daha neler neler var,
Honaz'ın salçası var,
A benim yulaf yârim,
Senden sarısı mı var (KK13)

Yarengüme efem var,
Yatağan'da Kefe'm var,
A benim çınar yârim,
Senden ulusu mu var (KK13)

Kelekçi kavunum var,
Keloğlan Mağara'm var,
A benim boncuk yârim,
Senden mavisi mi var?(KK13)

Hırka'nın Konağı var,
Yatağan bıçağı var,
A benim deli yârim,
Senden uçuğu mu var? (KK13)

Sarayköy'de neşen var,
Bey ağaç'ta Eşen var,
A benim badem yârim,
Senden iyisi mi var ?(KK13)

Çameli fasulyen var,
Çardak'ta uçağın var,
A benim tütün yârim,
Senden acısı mı var ?(KK13)

Honaz' da kirazın var,
Kızılca çerezin var,
A benim türkü yârim,
Senden özgünü mü var (KK13)

Yazacaklarım çok şey var,
Her şeyin sınırı var,
A benim canım yârim,
Senin garazın mı var ?(KK13)

Güney'in üzümü var,
Ege'mın şerefi var,
A benim bülbül yârim,
Senden seslisi mi var ?(KK13)

Çukur'un Yeşim'i var,
Solmaz'ın eşi mi var?
A benim zeybek yârim,
Senden efesi mi var ?(KK13)

Bozkurt'un sonumu var?
 Yolların sonu mu var?
 A benim uzak yârim,
 Senden yakını mı var ?(KK13)

Kültürün âlâsı var,
 Yörüğün coşkusu var,
 A benim şiir yârim,
 Senden liriği mi var (KK13)

Çal'ımın bamyası var,
 Asmanın omcası var,
 A benim üzüm yârim,
 Senden siyahı mı var ?(KK13)

Akköy'ün kanadı var,
 Serinhisar dağı var,
 A benim karlı yârim,
 Senden soğuğu mu var (KK13)

Kale'de Tabea var,
 Hierapolis de var,
 A benim tarih yârim,
 Senden eskisimi var ?(KK13)

Sırıktâ kebabım var,
 Tenekede tavuk var,A benim damak
 yârim,
 Senden lezizi mi var (KK13)

Güney Şelale'si var,
 Çivril'in Efe'si var,
 A benim ışık yârim,
 Senden aydını mı var(KK13)

Kale' de biberim var,
 Yoran' da yörüğüm var,
 A benim hırçın yârim,
 Senden sakini mi var (KK13)

Honaz Milli Parkı var,
 Baklan Beşparmağı var,
 A benim yüksek yârim,
 Senden zirvesi mi var (KK13)

Buldan' ın evleri var,
 Çameli yolları var,
 A benim mekân yârim,
 Senden rahatı mı var (KK13)

Cura'da Hayri Dev var,
 Sipside Halime var,
 A benim müzik yârim,
 Senden bestesi mi var (KK13)

Kaleiçi çarşım var,
 Kallimci yazarım var,
 A benim öykü yârim,
 Senden meşhuru mu var (KK13)

Bağlamada Dağal var,
 Klarnette Yiğit'i var,
 A benim nağme yârim,
 Senden güftesi mi var (KK13)

Kale' de İnceğiz var,
 Gülbağlık'ta tarih var,
 A benim yıldız yârim,
 Senden harita mı var (KK13)

Donguzlu' mun adı var,
 Bir de Gökpınar'ım var,
 A benim sulu yârim,
 Senden durusu mu var (KK13)

Yahşiler' de yörük var,
 Gökay'da kardeşlik var,
 A benim göçer yârim,
 Senden yerleşik mi var (KK13)

Yeşil, Yeşilyuva var,
 Ayakkabıcı çok var,
 A benim pabuç yârim,
 Senden rahatı mı var (KK13)

Kaklık Mağara'mız var,
 Demircide körük var,
 A benim esmer yârim,
 Senden beyazı mı var (KK13)

Server Gazi'miz de var,
 Avdan Baba'mız da var,
 A benim derviş yârim,
 Senden ermişi mi var (KK13)

Yediler Türbesi var,
 Çalı Dede'si de var,
 A benim dua yârim,
 Senden namlısı mı var (KK13)

Çamlık'ta hep hayat var,
 Kestane Dere'm de var,
 A benim hava yârim,
 Senden temizi mi var (KK13)

Pehlivan Çokal'ım var,
 Tekstilim, dokumam var,
 A benim tezgâh yârim,
 Senden kârlısı mı var (KK13)

Serin Çakıroluk var,
 Karcı'nın karları var,
 A benim soğuk yârim,
 Senden sıcaklığı mı var (KK13)

Tavas'ta zeybeğim var,
 Kilde Necip Savcı' m var,
 A benim yaren yârim,
 Senden ustası mı var (KK13)

Beyağaçta her şey var,
 Şanlı Kartal Gölü'n var,
 A benim ağaç yârim,
 Senden asırlık mı var (KK13)

Bugün işte bunlar var,
 Unuttuğum neler var,
 A benim dize yârim,
 Senin şiirin mi var (KK13)

Çivril'de serinlik var,
 Işıklı' da hava var,
 A benim ışık yârim,
 Senden balıklı mı var (KK13)

Kale'de Tatar'ın var,
 Tavas'ta kavurman var,
 A benim yemek yârim,
 Senden lezizi mi var (KK13)

Deve greşlerin var,
 Horoz dvşlerin var,
 A benim yarış yârim,
 Senden lideri mi var (KK13)

Akça Beton'un da var,
 Zorlu Tekstil'in de var,
 A benim esnaf yârim,
 Senden nls m var (KK13)

Goncalı'da şişin var,
 Kocabaş'ta neşen var,
 A benim candan yârim,
 Senden renklisi mi var (KK13)

Her yerde kalesi var,
 Sarayköy efesi var,
 A benim yiğit yârim,
 Senden kahraman mı var (KK13)

Derbent'in deresi var,
 Gireniz' de çayın var,
 A benim akan yârim,
 Senden coşkunu mu var (KK13)

Akmansoy stadım var,
 Bulut Aras'ım da var,
 A benim sanat yârim,
 Senden üstünü m var(KK13)

İncilipınar'ım var,
 Büyük bir sanayim var,
 A benim usta yârim,
 Senden gelişen mi var (KK13)

Bağbaşı'nda rüzgâr var,
 Kayalık' ta sıcak var,
 A benim serin yârim,
 Senden ılıman mı var (KK13)

Sevindik Pazarı'n var,
 Üçgen'de de çarşın var,
 A benim nakit yârim,
 Senden zengini mi var (KK13)

Babadağ İşhanı'm var,
 Havuzlu da çarşım var,
 A benim asıl yârim,
 Senden ticari mi var (KK13)

Dokuzkavaklar'ın var,
 Bakır çanakların var,
 A benim asil yârim,
 Senden vefalı mı var (KK13)

Bugün ancak bunlar var,
 Unuttuğum çok şey var,
 A benim dostça yârim,
 Hatırlat başka ne var (KK13)

Gözlerini güneş sandım,
 İlk görüşümde inandım,
 Yârim sensizlik çok zormuş,
 Kış mevsiminde ben yandım (KK13)

Gelin gibi süzülmüşsün,
 Zaman zaman zlmşsn,
 Uzat ellerini yârim,
 Niye böyle bzlmşsn (KK13)

Gözlerine esir kaldım,
 Gelmeyince haber saldım,
 Ben yârimsiz yapamam,
 Aşkıyla hayale daldım (KK13)

Çekirdeği çitledim,
 Çayımı ben dipledim,
 Hatçe`m beni çığırmiş,
 Kızıverdim gitmedim (KK13)

Tavukları yemle gel,
 Çayı hemen demle gel,
 Canımın içi hatça`m,
 Atımı sen gemle gel.

Bahçelerde pırasa,
 Gece çıkar yarasa,
 Neredesin sen Hatma kız?
 Amat bulmaz arasa (KK13)

Tarlada olur yonca,
 Emekler verdim onca,
 Bure bak biyo Aşa`m,
 Elimde kaldı gonca (KK13)

Semizotu yedin mi?
 Neymiş bu ga dedin mi?
 Körolası Ercep`im,
 Sen Iraz`ı sevdin mi (KK13)

Ası gel bizim bağa,
 Çıkalım hemen dağa,
 Yarengüme burası,
 Yazıya derler ova (KK13)

Nohutları yoldun mu?
 Çiçek gibi soldun mu?
 Köy güzeli Havane,
 Sen dertlerle doldun mu (KK13)

Zoraltıyı silktin mi?
 Bugün köye gittin mi?
 Benim çalışkan yârim,
 Akşam evde bittin mi (KK13)

Gözlerin ışık gibi,
 Karanlık kuyu dibi,
 Ben öksüz bir kişiyim,
 Benim için de gül bi (KK13)

Yılan gibi dilin var,
 Kavranacak belin var,
 Gülüşü güzel kadın,
 Söyle senin neyin var(KK13)

Çiçeklerden güzelsin,
 Âlemde en özelsin,
 Ben yolunda yanmışım,
 Bu konuda ne dersin (KK13)

Denizde olur yosun,
 Ahırda olur tosun,
 Seni üzen şeytanlar,
 Belalarını bulsun (KK13)

Gözlerinde misafirim,
 Işıltısı canmış bana,
 Kirpiklerin ne de şirin,
 Kurban olurum ben sana (KK13)

Bu devran böyle dönmez,
Akar da çaylar dinmez,
Gururlanma güzelim,
Eloğlu kıymet bilmez(KK13)

Gözlerimin ışıışın,
Sen derdimin dermanışın,
Kalbimde bir yara açtın,
Sevgilerin en hasısın (KK13)

Ekmek aldım fırından,
Bir kız sevdim Çorum`dan,
Dokunmayın Şaban`a,
Kıl aldırılmaz burnundan (KK13)

Denizde kum olayım,
Dağlarda yol olayım,
Sensiz nasıl yaparım,
İste solun olayım (KK13)

Sözlerini ölç de gel,
Kucağını aç da gel,
A benimnazlı yârim,
Çağırınca koş da gel (KK13)

Bozdağ`a çıkmaz oldu,
Irmaklar akmaz oldu,
Sevdiğim vicdansız kız,
Bu yana bakmaz oldu (KK13)

Hırka konağı bekler,
Torunum da emekler,
Neredesin Hatça gelin,
Soğuyor hep yemekler (KK13)

Davaz gavını aldım,
Yavıklıma haber saldım,
Geç galmayen eve deye,
Bi çırpıda köye vardım (KK13)

Gursağım ağrıyor galan,
Sene de sevdiğim yalan,
Tamışalık yapıp durma,
Nerde gı gurbanın olan(KK13)

Amıdı taşladın mı?
Mısırı haşladın mı?
A benim güzel yârim,
Çadırdı kışladın mı (KK13)

Bahçelerde ayva, nar,
Dağ taş gezipba davar,
A benim güzel yârim,
Bohçalarda neyin var (KK13)

Bağlarında üzüm var,
Sensizlikten her yer dar.
A benim güzel yârim,
Üşüdüm iyice sar (KK13)

Tarhanayı ısladım,
Patatesi haşladım,
A benim güzel yârim,
Ben yemeğe başladım(KK13)

Bulguru savurdun mu?
Bebeği doyurdun mu?
A benim güzel yârim,
Yemeğe buyurdun mu (KK13)

Tencere dibin kara,
 Cepte kalmadı para,
 A benim güzel yârim,
 Arada da sen ara (KK13)

Soğanı yere serdim,
 Komşuya koruk verdim,
 A benim güzel yârim,
 Size misafir geldim(KK13)

Olan yavırlı bekler,
 Arada bu aşk tekler,
 Kıntırlı oyun etti,
 Bozuldu bugün kekler (KK13)

Yalağa çiçek diktim,
 Tarlaya yonca ektim,
 Yavırlımı görünce,
 Vallah kendimden geçtim (KK13)

Allah keserini versin,
 İşler aksadı ne dersin?
 Ben İraz'ı çok seviyom,
 Çeşmenin başına gelsin (KK13)

Esirikliğe lüzum yok,
 Bizim tarlada gavın çok,
 Ben Hatçe'yi çok seviyom,
 Yalanlarına garnım tok (KK13)

Bugünlerin hesiredim,
 İstedğim oldu dedim,
 Ben Aşa'yı çok seviyom,
 Bunu ona diyemedim (KK13)

Mustakını versin bayat,
 Devam ediyor bu hayat,
 Ben Hatma'yı çok seviyom,
 Bakıversin bu yana dayat (KK13)

Yanından geçtim görmedi,
 Selamını hiç vermedi,
 Ben Cennet'i çok seviyom,
 Kör olası o sevmedi (KK13)

Çağırdım yıllık gelmedi,
 Hiç kadir kıymet bilmedi,
 Ben Cemile'yi çok seviyom,
 Amma velakin dönmedi (KK13)

Almeleri soydun mu?
 Portuğalı koydun mu?
 A benim şatır yârim,
 İyicene doydun mu (KK13)

Sabahtan kumpir soydum,
 Aşı ocağa koydum,
 A benim güzel yârim,
 Valla yemeden doydum (KK13)

Gorafa çanak astım,
 Kış için turşu bastım,
 A benim şındın yârim,
 Muz kabuğuna bastım (KK13)

Ezayı çakıverdim,
 Ocağı yakıverdim,
 A benim canım yârim,
 Lafları sokuverdim (KK13)

Beyağaç'a komşudur,
Cevizleri meşhurdur,
Alpalı dostlarımız,
Her zaman dosdoğrudur (KK13)

Turp ekim dün bahçeye,
Selam söylen Hatçe'ye,
İki gündür habar yok,
Ayrılık acep niye (KK13)

Kapıyı tırkıla gel,
Çocuğu hırkıla gel,
A benim şındın yârim,
Sütleri çalkala gel (KK13)

Tiksi oynadım ütıldüm,
Kumar yaramaz dökıldüm,
Yavıklım da gelmeyince,
İplikler gibi sökıldüm (KK13)

Turşularını kurdun mu?
Tometileri soydun mu?
Cemile kızı görünce,
Çayı ocağa koydun mu (KK13)

Iradyoyu açıverdim,
Ünneyince koşuverdim,
Ben güllü kızı görünce,
Altınları saçıverdim (KK13)

Zıvt gibi çay içilir mi?
Kışın ekin biçilir mi?
Kendine gel omar dayı,
Yârdan vazgeçilir mi (KK13)

Makket üstüne oturdum,
İncik ağrımdan kurtuldum,
Gevik çeneli oğlanla,
Ben yârenliğe tutuldum (KK13)

Şerefe çıkmış kaydırmaya,
Çalışıyor caydırmaya,
Yâri gören Irmızan'ım,
Başladın mı saydırmaya (KK13)

Karpuzun kasnağı yarım,
Yıkılacak bir gün harım,
Kendine dikkat bidenem,
Yanmasın gı sonra canım (KK13)

Göğelerini diktin mi?
Maydanozları ektin mi?
A benim gözelce yârim,
Sen harmanlara gittin mi (KK13)

Dığanağızlılık yapma,
Domeşip canımı sıkma,
A benim evinsiz yârim,
Kimseye kem gözle bakma (KK13)

Çiğnemini yutuverdi,
Deben düben koşuverdi,
Bülücü gören çil horoz,
Aşka geldi ötüverdi (KK13)

Yargınlarım ağrıyor,
İşlik beni sarmıyor,
Benim kehel yârim,
İnekleri sağmıyor (KK13)

Peçallıkta öndesin,
Bugün hangi gündesin?
A benim paldımsızım,
Kaç günlerdir nerdesin (KK13)

Sakız aldım patlamıyor,
Kafam seni saklamıyor,
Nerdesin sen güzel yârim,
Kalbim artık hoplamıyor (KK13)

Tarhanayı yurdun mu?
Bir de soğan soydun mu?
A benim güzel yârim,
Yiyemeden doydun mu (KK13)

Sarotumu yiyemedim,
Gel gidelim diyemedim,
Gözlerinin gölgesinde,
Ne dedim ben bilemedim (KK13)

Tahtaya attım çentek,
Çay yanında yenir kek,
A benim güzel yârim,
Yanıma oturak çek (KK13)

Malıçları attın mı?
Tozlarını çattın mı?
Benim biricik yârim,
Sabah erken kalktın mı (KK13)

Cevizin gıynağı var,
İzcinin oymağı dar,
Geleceksen gel gayri,
Nerdesin vicdansız yâr (KK13)

Makketlere kuruldum,
Yaşım geçti yoruldum,
Cemile'yi görünce,
Bir bakışta vuruldum (KK13)

Gözlerin derman gibi,
Sözlerin ferman gibi,
Düşünme güzel yârim,
Özlerin gürman gibi (KK13)

Dolağımı bağladım,
Sabah akşam ağladım,
Yavuklum gelmeyince,
Karalara bağladım (KK13)

Gültombağı kestiler,
Suyla dolu testiler,
Gözleri güzel yârim,
Rüzgâr olup estiler (KK13)

Çırlangeci kokladım,
Bağdan erik topladım,
Hatça kızı görünce,
Duramadım hopladım (KK13)

Palas pandıras geldi,
Seviyorum ben dedi,
Kızdan pas gelmeyince,
Kendi kendini yedi (KK13)

Kındırgece biniverdim,
Çağırınca geliverdim,
Elin oğlunu görünce,
Seviyorum deyiverdim (KK13)

Bağlar'da olur üzüm,
Görmez kimseyi gözüm,
Ben Güllüsüz yapamam,
Budur gari son sözüm (KK13)

Dişleri sırma gibi,
Yanaklar elma gibi,
Ben yârimi görence,
Yanarım çıra gibi (KK13)

Cacur taktım paçama,
Dokunmayın façama,
Çok irezillik çekti,
Acverin Aşa'ma (KK13)

Bakışları eritti,
Bir gördüm içim gitti,
Çiçeklere gerek yok,
Yârimle bu can bitti (KK13)

Şarpısı var allı morlu,
Yeleği var yarım kollu,
Dambaşından el sallayan,
Esmerce, çiçekli donlu (KK13)

Kirazları topladım,
Türküsüyle hopladım,
Yavuklum gelmeyince,
Çadırında yokladım (KK13)

Zereyi ambara koydum,
Yanınca şevteli soydum,
Bek şatır olmuşsun sen ga,
Vallahi ben âşık oldum (KK13)

Papatya dile geldi,
Gelincik selam verdi,
Dünya güzelisin sen,
Herkesler seni sevdi (KK13)

Abdaslıktan bakarım,
Bir de türkü yakarım,
Yavıklım geçmeyince,
Mesajımı atarım (KK13)

Al geydim alsın diye,
Mor geydim sarsın diye,
Çeşme başına gittim,
Yârim görsün diye

Gülüşü güneş gibi,
Bakışı ilaç gibi,
Ben yârimi unutmam,
Onsuzluk ölüm gibi (KK13)

Ay aydınlık varamam,
Dile destan olamam,
Ay buluta girince,
Bağlasala da duramam.

Saçlarımı taradım,
Köşe bucak aradım,
Sevdiğim gelmeyince,
Bir mâni karaladım (KK13)

Altın tabak olaydım,
Yar önüne koyaydım,
Yârim saat dakmış,
Gardonu ben olaydım

Bahçelerde hasırım va,
Tarlada mısırim va,
Ah gidi gâvurun gızı,
Benim nerede gusurum va

Ağacın dibinde yatarım,
Tabancamı atarım,
Beni beğenmeyen kızları,
Yarım soğan satarım

Bahçelerde maydanoz,
Dutam dutam yoldunuz,
Denizli'nin kızları,
Yeni moda oldunuz

Kara üzüm asmasıyım,
Nazilli'nin basmasıyım,
Gönder devlet yârımı,
Ben onun hastasıyım.

Bahçelerde bal gabak,
Açılır tabak tabak,
Beni beğenmez iken,
Aldığın madaha bak.

Bir taş attım gediğe,
Saat geldi yediye,
Analar kız büyütmüş,
Oğlanlara hediye

Bahçelerde Ak guzu,
Çangal çungal boynuzu,
Gızlar varmayın dula,
Ne tadı var ne tuzu

Evleri sıralıdır,
Sevdiğim buralıdır,
Geçme kapımın önünden,
Yüreğim yaralıdır

Gidin bulutlar gidin,
Yârime selam edin,
Yârim uykuda ise,
Uyarmadan öte gidin

Karyolaya basayım,
Ceketini asayım,
Bir boy fotoğraf yolla,
Ta kalbime asayım.

Akcalan'da gezerim,
Tütünleri yazarım,
Geleceksen gel Havize,
Hacılımı bozarım

Avluya kuyu kazdım,
Dibine halı yazdım,
O yârin kollarında,
Bayıldım öleyazdım.

Döver önünde turnalı,
Dumanları vurmali,
Can halime variken,
Guru Hatçe'ye nasıl sarmalı

Bahçelerde biberim,
Toplamaya giderim,
Yârin gelmiş deseler,
Koçu kurban ederim .

Şu dağların zinciri,
 Saatimin zenciri,
 Benim sevdiğim oğlan,
 Gönlümün güvercini

Ala koçum yayılır,
 Saçakları sayılır,
 Çıkma güzel, kapıya,
 Gören olur bayılır

Kara çorap dize kadar,
 Gel gidelim bize kadar,
 Kavuşmadık yâr mı olur?
 Kavuşuruz yaza kadar

Çökelenin tepeleri,
 Oturmuş efeleri,
 Ben seni seviyorum,
 Hazırla küpeleri.

Motor harlayıp gelir,
 Camı parlayıp gelir,
 O yar motorun üstünde,
 Mendil sallayıp gelir

Dürnükte boldur üzerlik,
 Gız sende mi güzellik?
 Amet ağa yazdırmış,
 Ak gerdana nazarlık.

Bahçelerde üzüksün,
 Benim iki gözüksün,
 Sanma ki unutmuşum,
 Gece gündüz sözümsün

Mâni mâni peşine,
 Bak feleğin işine,
 Yâre benzer yâr aradım,
 Bulamadım eşine

Bulgur yardım daş ile,
 Gözüm doldu taş ile,
 Ben nereye gideyim,
 Bu sevdalı iş ile ?

Gövenğin yollarında,
 Çimeydim göllerinde,
 İlik düğme olaydım,
 Yârimin kollarında.

Bazardan gelen atlı,
 Heybesi dolu datlı,
 Benim sevdiğim oğlan,
 Boğazı kıravatlı.

Ak üzüm parmak gibi,
 Yârim var kaymak gibi,
 Yârime göz atanlar,
 Kurusun yaprak gibi

Patlıcanı haşladım,
 Doldurmaya başladım,
 Kapı tık tık deyince,
 Sevdiğim geldi sandım.

Ak üzüm salkımda,
 Gizli yaprak altında,
 Yârimin sevgileri,
 Kalbimin altında

Çaya vardım çay susuz,
Etrafı çayırırsız,
Ellerin ki hayırlı,
Benim yârim hayırsız

Geminin düzeni yok,
İçinde gezeni yok,
Köycü köycü gezerim,
Yârimden güzeli yok

Göge bulut aldı,
Ovayı seller aldı,
İki gözüm bakarken,
Yârimi eller aldı

Ekin ekim biç oğlan,
Her gün burdan geç oğlan,
Anam beni sana vermeyecek,
Alıda burdan kaç oğlan

Garpuz kestim gan gibi,
Gızın gönlü var gibi,
Gızın gönlü var ise,
Beşi birlik nal gibi

Güp içinde cevizim,
Hazırlandı çeğizim,
Alıceğsen al beni,
Ayvaya döndü benzim

Kadifeden kesesi,
Gaveden gelir sesi,
Oturmuş kumar oynar,
Ah ciğerimin köşesi

Ekin ekim çöllere,
Bıçtıramadım ellere,
On dördünde yâr sevdim,
Bundan düştüm dillere

Altın tabak olaydım,
Yâr önüne konaydım,
Yârim saat takınmış,
Gordonu ben olaydım

Denizin ortasında,
Güllere deresice,
Bek küçükten nişanlanmışım,
Yerlere deresice.

Cevizim kovuk kovuk,
Ağlarım koyuk koyuk,
Yârimden mektup gelmiş,
Garılar buzdan soğuk

Bahçelerde ilahana,
Deli mi oldun divana?
Oğlan çiçek yollamış,
Ne diyelim ay ana

Karanfil olacaktım,
Sarıp solacaktım,
Ben hâkime danıştım,
Sen benim olacaktın

Keten gömlek geymiş yenleri yerde,
Yoktur ağamın salınışı ağada beyde,
Görmeyip görmeyip gördüğüm yerde,
Aklım deli kendim bir hoş olurum

Aşamadım karlı dağın karından,
 Duramadım bülbüllerin zarından,
 Kim ayrılmış ben ayrılalım yârimden,
 Yârdan ayrılanlar gelsin yanımdan

Çınar attı serince,
 Hasırla serince,
 Dünya cömert kesilir,
 Yâr murada erince

Eteklidir bizim dağlar etekli,
 Eteğinin ucu lale sümbül çiçekli,
 Ben bir yâr yitirdim çiğni tüfekli,
 Gördünüz mü dağlar sormaya geldim?

Süpürgemi dayadım,
 Saçlarımı taradım,
 Sevgilim gelecek diye,
 Bıyıklarımı boyadım

Denizin ortasında,
 Mor fistan arkasında,
 Benim yârim bekliyor,
 İki yol ortasında

Garafilim mor aşdı,
 Saksılara dolaşdı,
 Benim sevdiğim olan,
 Arkamda dolaşdı

Ekinler ekilirken,
 Tohumlar saçılırken,
 Saçından bir tel var,
 Kefenim dikilirken

Garafilim susuzum,
 Gaç gündür uykusuzum,
 Varsam yârin yanına,
 Dilim durmaz huysuzum

Minder üstünde pire,
 Atladı düştü yere,
 Ben o yâre yolladım,
 Mor budama hediye

Evimizin önü sarmaşık,
 Sarmaşıktan oldum âşık,
 Yâr aklıma gelince,
 Elimden fırladı gaşık.

Susadım su isterim,
 Bana pınar gösterin,
 Ben pınarı istemem,
 Ben yârimi isterim

Havuz başına burma,
 Çapkın karşımda durma,
 Kirpiklerin ok ok olmuş,
 Yeter galbime vurma.

Domatesin eziği,
 Yere düştü beziği,
 Oğlan sana varacam,
 Hazırla bileziği.

Entarisi pembeden,
 Yakışıp giymeden,
 Ben yârimi tanırım,
 Yakasındaki düğmeden

Pencereden baksana,
Fındık fındık atsana,
Madem beni seviyon,
Altın yüsük taksana

Mendilimin al yanı,
Söyle canımın canı,
Yüze gülen çoğolu,
Kolpta sever tanı

Fındıklı'da beni bekler,
Tam güneş batarken,
Anne cazı komşularda,
Cız cız çalarken.

Karanfil eker misin?
Bal ile şeker misin?
Dünyada yaptığını,
Ahirette çeker misin ?

Karanfilim kırpıdak,
Öpüvedim şırpıdak,
Kalk gidelim diyorken,
Annesi geldi pattadak

Keklik kumda eşinir,
Eşinir de eşinir,
Ah benim kara gözlüm,
Nerelerde düşünür?

Kazım gelir kalka kalka,
Kanaında gümüş halka,
Yârim mendilini getirmiş,
Ben ararım korka korka.

Havuz başında burma,
Çapkın garşımda durma,
Kırpiklerin ok ok olmuş,
Yeter galbimde vurma

Siyah keyme toz olur,
Beyaz keyme söz olur,
Gündüz gelme gece gel,
El duyarsa söz olur

Su içtim al bardaktan,
Kiraz yedim tebekten,
Böyün hayırlı imiş,
Yâri gördüm uzakden

Bir dalda iki ceviz,
Aramız garadeniz,
Bu seviler bizdeyken,
Ölür bizim birimiz

Motursiklete minersin,
Miner miner enersin,
Burada gezersen,
Beni hasda edersin.

Beyaz babucumun süsü,
Evimiz yol üstü,
Geçme yârim burdan,
Sevim seni düştü.

Mendilezin yaylanı,
Gelen gurban bayramı,
Onbeşlikte geliyor,
Gızlar etsin bayramı

Fasilliyi gurutdum,
Suyunu daldı gurutdum,
Gel yârim mutfak penciresine,
Ben annemi babamı uyutdum

Kırlarda altın seren,
Sen ol çiçeği deren,
Yârim karşısına çıkar,
Sana kalbini veren.

Masa üstünde beğmez,
Silerim silerim gitmez,
Ben sevdim olan,
Al yanaktan öpmez

Ayva geli nar geli,
Çağış yolu dar geli,
Kız bana gelir ama,
Anasına zor geli(KK41)

Aman aman hep deyve,
Abılan evde yok deyve,
İnanmazsam sevdim,
Gelden eve bak deyve

Armut dalda baş olu,
Yere düşer eş olu,
Ağlama kömür gözlüm,
Kırpiklerin yaş olu (KK41)

Çarşıdan gelen atlı,
Heybesi dolu tatlı,
Benim sevdiğim oğlan,
Bölükçe Mehmet adlı.

Gökten uçan tayyare,
Selam söylen o yâre,
Benden ona fayda yok,
Bulsun başına çare(KK41)

Süpürgemi dayadım,
Saçlarımı taradım,
Sevgilim gelecek diye,
Bıyıklarımı boyadım.

İndim kuyu dibine,
Baktım suyun rengine,
Analar kız besliyor,
Vermiyor sevdiğine(KK41)

Bakarım bakarım köyde göremem,
Al gadife giymiş yâri bilemem,
Orta boylarına gurban olduğum,
Âşık oldum sana eve giremem.

Ay doğar sini gibi,
Gün doğar kilim gibi,
Ölmek istedim ama,
Gelmedi ölüm gibi(KK41)

Sular akmayınca belki durulmaz,
Gönül gezmeyince insan yorulmaz,
Elin gızı kendi sarılmaz,
Kapısında yanıp kül olmayınca.

Gızın adı nuran,
Saçları burgan burgan,
O buradan giderse,
Ben buralarda duraman(KK41)

Asmadan üzüm aldım,
 Duvarıdan sazım aldım,
 Verin benim yârımı,
 Anandan izin aldım (KK41)

Ah benim fesli yârım,
 Güvercin sesli yârım,
 Eller ne derse desin,
 Sen böyle küsme yârım (KK41).

Bahçede yeşil çınar,
 Boyu, boyuma uyar,
 Ben seni gizli sevdim,
 Bilemedim el duyar(KK41).

Tavada yağ erittim,
 Gölgede gül kuruttum,
 Ne güçlü sevda imiş,
 Evi barkı da terk etdim(KK41).

Şu yollar uzar gider,
 Savrulur tozar gider,
 Islıkların kalbime,
 Gurbeti yazar gider(KK41).

Gelin geldi evine,
 Kemer takmış beline,
 Bu nasıl da sevda imiş,
 Düşüm âlemin diline(KK41).

Masada gül kuruttum,
 Billurda su duruttum,
 Gönder yârım resmini,
 Ben simanı unuttum(KK41).

Aktaş kaldır da gel,
 Yılanı öldür de gel,
 Madem bende gözün,
 Keseyi doldur da gel (KK41).

Al şalım yeşil şalım,
 Dağları dolaşalım,
 Aramız derya deniz,
 Biz nasıl kavuşalım(KK41).

Mendilim turalıdır,
 Sevdığım buralıdır,
 Geçme gapım önünden,
 Yüreğim yaralıdır (KK41).

Masa üstünde roman,
 Okurum zaman zaman,
 Ben seni alacağım,
 Doktor olduğum zaman(KK41).

Sarı gurdelan ensiz,
 Sarardım soldum sensiz,
 Çatal yürekli yârım,
 Nasıl durursun bensiz(KK41).

Anam gitse bostana,
 Bende kaçsam Osman'a,
 Osman beni görünce,
 Kaçıyor yosmaya (KK41).

Armut dalda boş olu,
 Yere düşer eş olu,
 Ağlama kömür gözlüm,
 Kirpiklerin yaş olu (KK41).

Ag işliğim ardınıym,
 Amanın gollarına dargınım,
 Ag işlig dedar geliyor,
 Amanın dar sokagdan yâr geliyor.

Şişide ilimon yağları,
 Görünüyo İzmir dağları,
 Fadimablayı görünce,
 Çözüyor fistan bağları.

Evlerinin önü sarpa kaya,
 Gayadan bakarlar aya,
 Avludaki doru taya,
 Bin gidelim emmim oğlu.

Anan duyar baban duyar,
 Arkamızdan atlı kovar,
 Gelen atlı beni vurar,
 Ben gidemem emmim gızı

Anam duysun, babam duysun,
 Arkamızdan atlı kovsun,
 Gelen atlı beni vursun,
 Gel gidelim emmim oğlu

Gır atımın çulu yokdur,
 Torbasında yemi yokdur,
 Ayağında nalı yokdur,
 Ben gidemem emmim gızı

Şalımlı çul deyüm,
 Bütün incirlerimi yem ideyüm,
 Beşi birliği nal ideyüm,
 Gel gidelim emmim oğlu

Gır atımın beli ince,
 Yol almayor sürmeyince,
 Ben de sene gönöl vermem,
 Asgerlikden gelmeyince

Guyu dibi daşlı olur,
 Öksüz gözö yaşlı olur,
 Anam bubam var emme,
 Yar gokusı başga olur(KK68).

Mani mani peşine,
 Bak feleğin işine,
 Yara benzer yar aradım,
 Bulamadım eşime

Güvengin yollarında,
 Çimeydim göllerinde,
 İlik düğme olaydım,
 Yârimin kollarında

Al yüzü parlak gibi,
 Yârim var kaymak gibi,
 Yârime göz atanlar,
 Kurusun yaprak gibi

Mani maniye geldim,
 Kaymak yemeye geldim,
 Maksat kaymak değil,
 Seni görmeye geldim.

Ağ üzüm salkımda,
 Gizli yaprak altında,
 Yârimin seveleri,
 Kalbimin altında

Gemimin düzeni yok,
İçinde gezini yok,
Köyce köyce gezerim,
Yârimden güzeli yok

Denizin ortasında,
Mor fistan arkasında,
Benim yârim bekliyor,
İki yol ortasında

Suyu saldım dereye,
Bulanırsa bulansın,
İzin ver direktörüm,
Herkes sevdiğine varsın

Bahçelerde boz ilan,
Cemide girdi tozılan,
Ben kızları oynattım,
On iki telli sazılan.

Aşağıdan gelen üç yeşil develi,
Devesinin üstü cıgalı,
Gönül verdim birisine,
Benim yârim gideli

Yâr sende yara bende,
İşliyor yara bende,
Mazlum gibi ağlarım,
Yârim yok diye bende .

Ekin ektim biç oğlan,
Hergün burdan geç oğlan,
Annem babam vermeyecek,
Alda burdan kaç oğlan

Karanfilim ez beni,
Tülbentlerden süz beni,
Sen kalem ol ben divit,
Ak gerdana yaz beni.

Karpuz kestim kan gibi,
Kızın gönlü var gibi,
Kzın gönlü var ise,
Beşi birlik nal gibi.

Bahçelere dalarım,
Her sözüne uyarım,
Eller seni alırsa,
Ben kendime kıyarım.

Altın tabak olaydım,
Yâr önüne konaydım,
Yârim saat takınmış,
Kordonu ben olaydım

Çayır çıktı dizime,
Dolaş da gel izime,
İki elin kandaysa,
Bir yol görün gözüme.

Bahçelerde ilahana,
Deli mi oldum divana,
Oğlan çiçek yollamış,
Ne diyelim oy ona

Kayalar karda kaldı,
Bülbüller zorda kaldı,
Gönlüm kapısı kitli,
Anahtar yarda kaldı.

Süpür süpür inceden,
Süpürgesi yoncadan,
Ben seni kıskanırım,
Yerdeki karıncadan

Çekmecem çekilmiyor,
Gümüşten seçilmiyor,
Gönül bir top ibrişim,
Dolaşmış açılmıyor

Pencerede duran kız,
Bayram geldidolan kız,
Kurbansız bayram olmaz,
Sana kurban olam kız

Kuş kayadan el eder,
Eşine gel gel eder
Gönüller bir olura,
Dağı taşı yol eder.

Kaşların karasına,
Meylolan arasına,
Seni derman diyorlar,
Yüreğim yarasına

Elimde tarak yanar,
Emdikçe dudak yanar,
Âşıklık bal şerbeti
İçtikçe yürek yanar

Üzüm koydum sepete,
Yar oturmuş tepede,
İstanbul'dan kız aldım,
Şan olsun memlekete.

Çağırdım sesin aldım,
Başından fesin aldım,
Gam yemem güzellerin,
Beğendim hasın aldım

Şu dağlar mazı dağlar,
Çekilir nazı dağlar,
Tutaydım yar elinden,
Gezeydim sizi dağlar .

Beyaz giyme tanırırlar,
Seni benim sanırırlar,
Çok sallanma sevdiğim,
Seni benden alırırlar(KK69).

Kız saçların iki kat,
Bir katını bana sat,
Ya göblümle oynama,
Ya içinden çıkar at.

Çeşmeye varmadın mı?
Gül koydum almadın mı?
Ben sevdadan ölüyorum,
Sen sevdalanmadın mı?

Kiraz yedim tabaktan,
Su içtim al bardaktan,
Bugün hayırlı imiş,
Yâri gördüm uzaktan.

Portakal sıktın kız,
Hatırımı yıktın kız,
Şu mahalle içinde,
Ne cilveli çıktın kız

Arpalar orak ister,
Yavuklu çorap ister,
Yavuklunun saçları,
Gümüştten tarak ister

Armudu dişledim,
Sapını gümüşledim,
Sevdiğimin ismini,
Bir mendile işledim

Karpuz kestim yiyen yok,
Halin nedir diyen yok,
Yenile bir yâr sevdim,
Gözün aydın diyen yok

Karanfil oylum oylum,
Geliyor selvi boylum,
Selvi boylum gelince,
Şen olur benim gönlüm(KK70).

Bugün ayın on dördü,
Kız saçını kim ördü?
Ördüyse yar ördü,
Ay gecede kim gördü? (KK71)

Evimizin önü pınar,
Pınarın üstü çınar,
Bugün yâri göremedim,
Yüreğim ona yanar

Verin benim fesimi,
Anam tutar yasımı,
Bu yardan başkasına,
Çıkarmam hiç sesimi(KK64).

Honaz'ın tepeleri,
Oturmuş efeleri,
Dilan sana varacam,
Hazırla küpeleri(KK54).

Kahve değil çay değil,
Sözlerim olay değil,
Baş kalbe gider ama,
Çıkarmak kolay değil.

Gökten uçar tayyare,
Selam söyle o yâre,
Benden ona fayda yok,
Bulsun başına çare.

Asmadan üzüm aldım,
Duvardan sazım aldım,
Verin benim yârimi,
Anamdan izin aldım.

Anam gitse bostana,
Ben de kaçsam Osman'a,
Osman beni görünce,
Kaçıyor yosmaya

Oğlan oğlan git oğlan,
İpe getir sat oğlan,
Kızlar halı dokuyor,
Gel içine yat oğlan

Yaylaya varmazlar,
Karpuzu yarmazlar,
Merak etme sevdiğim,
Bizi ayıramazlar

Ekin ekim çöllere,
 Biçirmedim ellere,
 On dördünde ah çektim,
 Bildirmedim ellere(KK72).

Penceresi al perde,
 Perdenin ucu yerde,
 Yürek oynar can titrer,
 Seni her gördüğüm yerde.

Masa üstünde hıyar,
 Boyun boyuma uyar,
 Senin gibi güzeli,
 Ayırmaya kim kıyar.

Açma pencereni,
 Esmesin yeller,
 Seni sevdiğimi,
 Bilmesin eller.

Karanfilim mor açtı,
 Saksılara dolaştı,
 Sevda nedir bilmezdim,
 İlk gözünü o açtı

Vur kalbime hançeri,
 Kalbim kana boyansın,
 Fazla derine inme sakın,
 Çünkü orda sen varsın

Cama çıktım budaktan,
 Lokum yedim tabaktan,
 Ne hayırlı gün imiş,
 Yâri gördüm sabahtan.

Sular çıkar tepeden,
 İçilmiyor köpüğünden,
 Ben Ayşem'i tanırım,
 Kınalı topuğundan.

Karanfil ekim taşına,
 Bitmedi kaldı kışa,
 Küçükken yâr sevdim,
 Ekmeğim gitti boşa

Gözlerini güneş sandım,
 İlk görüşümde inandım,
 Yârim sensizlik çok zormuş,
 Kış mevsiminde ben yandım.

Pencereden bak beni,
 Kırmızı güller at beni,
 Madem beni seviyorsun,
 Babamdan gel iste beni

Ay aydınlık varamam,
 Dile destan olamam,
 Ay buluta girince,
 Bağlasalar duramam(KK72).

Gelin gibi süzülmüşsün,
 Zaman zaman üzülmüşsün,
 Uzat ellerini yârim,
 Niye böyle büzülmüşsün.

Gözlerine esir kaldım,
 Gelmeyince haber saldım,
 Ben yârimsiz yapamam,
 Aşkıyla hayale daldı

Seni ellere yar etmem,
 Öpücük almadan gitmem,
 Sarıl bana güzel yarım,
 Sensiz bu hayata yetmem.

Boynunda misafir oldum,
 Kirazında huzur buldum,
 Sarılsana kız bir defa,
 Gölgede gül gibi soldum

Belinden kavradım,
 Ateşiyle dağlandım,
 Bana soğuk olunca,
 Ak göğsünde ağladım

Dudaklarını ver bana,
 Kurban olayım o cana,
 Sarılsana sen kara kız,
 Misafir olam kana kana.

2.2.2.3.16. Yergi ve Sitem ile İlgili Mânileri

Kar yağıyor kar yağıyor,
 Aba mı giyeceğim,
 Sakkalıya varıp da,
 Baba mı diyeceğim?

Muhtarların duvarı,
 Dışı kireç sıvalı,
 Gidi cavur Üseyin,
 Cennet gızın zağarı.

Maniye maraz derle,
 Güzele kirez derle,
 Mani bilmeyene,
 Tersik'te horaz derle(KK56).

Ayna attık çayıra,
 Şavkı vurdu bayıra,
 Onca islâm duruka,
 Nasıl vardın o cavıra(KK73)

Maniye maraz derler,
 Güzele kiraz derler,
 Mani bilmeyene,
 Küllükte horoz derler.

Haddine bakmaz gönül,
 Ayda şalvar eskitir,
 Güpteki bulguru kim görür,
 Baştaki yazmayı el örür

Minarenin ucunda,
 Yıldıza bak yıldıza,
 Sen beni alamazsın,
 Ucuza bak ucuza.

Bahçelerde bal kabak,
 Açılır tabak tabak,
 Sen beni beğenmezdin,
 Şu aldın mahata bak.

İl elden ele aticek,
 Terazim olsa bazarlarda saticen,
 Ani beni neden verdin çocuğa,
 Küçüğünü yuvarlarda gocana .

Çaya vardım çay susuz,
 Etrafı çayırırsız,
 Ellerinki hayırlı,
 Benimki hayırsız

Atlı geliyor atlı,
 Boynuda kravatlı,
 Kalkmış beni istiyor,
 Muşmula suratlı (KK40).

Türbe alanına guyu gazdım,
 Hem okudum hem yazdım,
 Almanın bokuna,
 Şerife Hanım'ı varayazdım.

Erciş dağının bastanı,
 Mor gatifeden giyer fıstanı,
 Gazeteler dolduruldu,
 Deli ananın destanı(KK17).

Yokarı bunar dingin mi?(
 Mamudiyen oğlu zengin mi?
 Beni Omarla alıp kaçmaya geldiler.
 Omar benim dengim mi?

Suların kükürtlüsü,
 Suların köpüklüsü,
 Ben o yâre neyleyem,
 Sokaklar sürpüntüsü(KK24).

Kekliğe bak kekliğe,
 Uçup gider Kaklık'a,
 Meryem gelin aldanıvermiş,
 Üç yüz gram tatlıya.

Hasıraltını nem alır,
 Mesture hanım kim alır?
 Mesture hanımı kim almaz?
 Ankara'ya ün olur .

Tren gelir Eşme'den,
 Direkleri vişneden,
 Yeni kanun değil mi?
 Ortılığı kişneten

Söğüdün yaprağı yeşil,
 Altında kayfe pişir,
 Bene sene vermezler,
 Aklını başına devşir.

Denize dolayım mı?
 Bir balık olayım mı?
 O balık bir okkalık,
 Gızlara kokmuş balık

Bahçelerin marulu,
 Sarma sarsan sarulu,
 Abdurman'ın boynuzlarını,
 Kör baltayla gırmalı

Vurdu dana sübyana,
 Boynuzları budana,
 Çıktı artık gözümden,
 Sizin olsun bu dana.

Limon atdim çarşıya,
Yuvarlandı garşıya,
Denizlinin kızları,
Endi geldi yarım çanak turşuya(KK58).

Tarladan gel tarladan,
Altınları parladan,
Terlik babuç değil mi?
Gızları aldadan(KK58).

Çay benim Çeşme benim,
Derdime deşme benim,
Seninle dalga geçdim,
Sevdiğim başka benim .

Kiremitten toz alma,
Sandalcıktan kız alma,
Sandalcığın kızları,
Dokuz kanadın kalma.

İki yanı bayırda,
Okuyanı hayırda,
Ayazı kışta kaldı,
Camışları çayırda.

Dombey danası gibisin,
Yemek içmek senin işin,
Aranıp durma bidenem,
Yeter gari camız yesin (KK13).

Çıkına ekmek koydum,
İki de kumpir soydum,
Suratsız görüncü,
Vallah yemeden doydum (KK13).

Sarımsağı soydular,
Aşa bir baş koydular,
Kokusunu duyunca,
Yiyemeden doydular (KK13).

Esik oğlak gibi bağırma,
Koca kulak gibi anırma,
Otur yanıma körolası,
Hırsız tazı gibi savurma (KK13).

Cacık içtim tuzu yok,
Yalanlara garnım tok,
Barnım çok acıparı,
Sözlerin zehirli ok (KK13).

Aşağı mahallede dibek var,
Koca Osman'da göbek var,
Pampurların göcer kolunda,
Beş kudurmuş köpek var(KK16).

Hasıraltı yamalıdır,
Zeynep Hanımı kim alır?
Alırsa Ahmet alır,
Almazsa kapıda kalır (KK16).

Şac üstünde bezdirme,
Ahmet kafa gezdirme,
Zeynep Hanım pek nazik,
Sıcaklarda gezdirme (KK16).

Eli bıçaklı oğlan,
Mendili saçaklı oğlan,
Kızlar seni neylesin,
Dolaşık bacaklı oğlan (KK16).

Pumparam dönmez oldu,
Bahçada nanam soldu,
Çok sevinme gökbaşı,
O belasını buldu(KK13).

Nalıncı keseri gibisin,
Gari ne oldum delisisin,
Vıngıldayıp durma sen galan,
Umar'la Aşa gibi sesin (KK13).

Bahçelerde hazırım var,
Torbalarda mısıрім var,
Ah gidi cavırın kızı,
Benim nerde kusurum var(KK74)

Bahçelerde lahana,
Kıydım koydum sahana,
Hiç ömrümde görmedim,
Böyle gâvur kaynana

İndim kuyu dibine,
Baktım suyun rengine,
Ana kız beslesede,
Vermez ki sevdiğine.

Atlı geliyor atlı,
Boynu da kıravatlı,
Kalkmış beni istiyor,
Muşmula suratlı

Masa üstünde pekmez,
Bu pekmez bana yetmez,
Bir oğlanın kazancı,
Benim süsüme yetmez.

Düdük gibi kotun var,
Çuval gibi botun var,
Sevinsen ya sen gari,
Benim gibi dostun var (KK13).

Bahçelerde pırasa,
Sadıcım da arasa,
Şaşırdın mı güzelim,
Gündüz çıkmış yarasa (KK13).

Ovanın darısını,
Sel aldı yarısı,
Askere giden oğlan,
Boşasın karısını

Ayva gelir nar gelir,
Köyün yolu dar gelir,
Kız bana gelir ama,
Anasına zor gelir.

Yumurtanın sarısı,
Yere düştü yarısı,
Kocası güzel ama,
Para etmez karısı

Karanfilin moruna,
Gitmem yörük oğluna,
On beş altın taksa da,
Yine girmem koluna.

Tarlan tezek değilmi,
Bağrın ezik değilmi,
Alcem dedin almadın,
Bana yazık değil mi(KK13)

Minarenin âlemi,
Kaşları kudret kalemi,
Madem doktor değildin,
Neden açtın yaremi (KK13)

Badılcanı soydular,
Üste soğan koydular,
Bana lokma vermeden,
İyicene doydular (KK13).

Göynüldüm artık sana,
Yanlış yaptın sen bana,
Gönlümü kırdın zalim,
Ağlıyom yana yana (KK13).

Yoşudum şu dünyada,
Dertler bende toplanmış,
Mutluyum hep rüyamda,
Gerçek değil yalanmış (KK13).

Kiremitin tozuyum,
Ben kurbanlık kuzuyum,
Beni neden almazlar?
Ben ağanın kızıyım(KK13).

Onu bunu yiriyor,
Her söze de giriyor,
Ona deneni duyan,
Donyağ gibi eriyor(KK13).

Bahçelerde bal kabak,
Açılır tabak tabak,
Beni beğenmeziken,
Aldığın guduza bak (KK50).

Bahçelerde bal kabak,
Açılır tabak tabak,
Beni beğenmezken,
Aldığın matafa bak(KK13)

Güz bülücü gibi zığıtma,
Kırıcı olup da dağıtma,
Nişledim sanıyon sen ileş?
Dostlar arasını soğutma (KK13).

Mızgayıp kalmış öğle,
Uyansın gari söyle,
İş yarına kalacak,
Olur mu kardeş böyle (KK13)

Bahçelerde gök biber,
Şimdi kızlar çok kibar,
Kibar olsa ne olcek,
Oglanlarda itibar(KK13).

Kaya dibi millî olur,
Zengin kızı dilli olur,
Dilli olsa ne olcek,
Gelin olunca belli olur (KK13).

Bağa girdim bağlama,
Yüreğimi dağlama,
Ben Güneyli değilim,
Bana gönül bağlama

Bahçelerde maydanoz,
Tutam tutam yoldunuz,
Denizli'nin kızları,
Yeni moda oldunuz .

Çaltı bastım harıma,
Peynir bastım tuluma,
Söylersen doğru söyle,
Köpek gibi uluma .

Minarenin ucunda,
Yıldıza bak yıldıza,
Sen beni alamazsın,
Ucuza bak ucuza.

Kekliğe bak kekliğe,
Uçup gider kaklığa,
Meryem gelin aldanıvermiş,
Üç gram tatlıya

Han altının darısı,
Yere düştü yarısı,
Ala donla gelmiş,
Kesik boyla karısı.

2.2.2.3.17. Yiğitlik ile İlgili Mânileri

Adını sevdiğim Avşar beyleri,
Siye vezirlik yakışıp durur,
Topla dizginini, tanı kendini,
Karşıda Germiyanlar bakıp durur.

Avşar Beyi derler biye ezelden,
Bülbül yuva yapmış gülelen gazelden,
Sarı topraklar gitmesin tez elden,
Çarpışalım der Avşar Beyleri.

Hani benim ekmeğimi yiyenler,
Samur kürkümle kır atıma binenler,
Germiyanlar fermanına uyupta,
Dövüşelim Avşar Beyi diyenler.

Çekilen bayrağı oyuncak mı sandın?
Avşar Beyini kancık mı sandın?
Kaçmayın dövüşelim der Avşar Beyi
(KK49).

2.2.2.3.18. Zenginlik-Fakirlik ile İlgili Mânileri

Avuçlarım kaşınıyor,
Acep para mı geliyor?
Borç nasıl ödenir diye,
Kara kara düşünüyor(KK13).

Amanın imanın yaz geldi,
Bazara kiraz geldi,
Aldım beş on gurusluk,
Oda yavın az geldi

Kadifeyi boyarlar,
Bulamadım dengimi,
Olursa dengim olsun,
Neylemeli zengini.

Dere coşmuş çağlıyor,
Dağı duman bağıyor,
Zengin olsan ne fayda,
Fakir gardaş ağlıyor(KK64).

Dere coşmuş çağlıyor,
Dağı duman bağıyor,
Zengin olsam ne fayda,
Fakir gardaş ağlıyor(KK63).

Para el kiridir, gelir geçer,
Eller, para değil adam seçer,
Dünya geçici, kırıncı olma,
Herkes ne ektiye onu biçer(KK13)

Cırt cırt geçiyom kartı,
Borçlarım oldu artı,
Rejim yapıyom emme,
Çekmeyo gari tartı(KK13).

2.2.2.3.19. Diğerleri

Bu güzellik soydan olur,
Haydan olur huydan olur,
Bu güzellik soydan olur,
Arap atıda taydan olur(KK46).

Ceviz dalı govuk govuk,
Ben ağlarım goyuk göyük,
Sındıramadım bir başlarım,
Çok mu büyük?

Buğdayım buğdayım,
Oluklara sular durmaz,
Ortakçının gönlü olmaz.(KK34)

Fındıklı'da beni bekler,
Tam güneş batarken,
Anne cadı komşularda,
Cız cız gezerken

Tan yeri leylekli,
Elleri gümüş deynekli,
Hatmanım da bek cavur,
Kasığından göynekli

Çökelez Zeybeği var,
Adnan Koparan dost var,
A benim efe yârım,
Senden yigidi mi var

Dağların mazısına,
Can gaynar bazısına,
Ne diyey de ağlıyay,
Annımın yazısına.

Çanaklıkda tabaklar,
İçi dolu kebab bar,
Zaldenin garnında,
Üç buçuk aylık bebek bar(KK24).

Dumancının abası,
Has ekmen un gabası,
Adil çocuk doğurmuş,
Hani bunun bubası(KK3).

Fişne dalı eğrilmiş,
Fişneleri yenilmiş,
Dün akşam yâri gördüm,
Lacivertler geyinmiş(KK24).

Ak menzilin zinciri,
Zaidenin inciri,
Yaşar Bey’de dururken,
Yassı Memet çimdirir (KK24).

Çil horozum ötüverdi,
Iraz anam küsüvedi,
Goca Osman’a kızınca,
Bülücünü kesivedi (KK13).

Gökten uçan tayyare,
Selam söylen o yâre,
Benden ona fayda yok,
Bulsun başına çare(KK33).

Arabların gediği,
Ayağında hediği,
Memed oğlan Cemile’yi almıcamış,
Olmuş Gülizar gızın dediği(KK33).

Ak çorap dize gada,
Gidelim bize gada,
Benim burda durağım,
Yaz ile güze gada(KK36).

Aşağı yakıdan toz kalktı,
Habar verir ağabeyime,
Gursaklarım da kalktı(KK24).

Çarşıda işlik gelir,
Necbaya haşlık gelir,
Ümmilerin Hayriye,
Cımbışlıktan goştur gelir(KK24).

Mâniyi baştan söyle,
Kalemi kaştan söyle,
Neyleyeyim onu bunu,
Ekmekle aştan söyle(KK24).

Guyunun dibi derindir,
Üstüne çıksam serindir,
Gabadayların eğlencesi,
Allı bullu gelindir

Çay benim çeşme benim,
Arızama düşme benim,
Ben sene olay ediyom,
Alcem kız başka benim.

Bahçelerde bal kabak,
Açılır tabak tabak,
Kız oğlanı görünce,
Seyidir başıkabak.

Yeni bağın ekeni,
Akbasmanın dikenii,
Mesture hanım hasta olmuş,
Müttehim beydir hekimi.

Denizde yüzüyorum,
Sözleri süzüyorum,
Okullar başlayacak,
Şimdilik geziyorum(KK13).

Nahasınız faceciler?
Nişediniz gececiler?
Altı üstü sanaldayız,
Yazıveren hececiler(KK13).

Sarımsağı kokladım,
Soğanı topladım,
Nişepba acep deye,
Komşumuzu yokladım(KK13).

Dambaşı yuguladım,
Misefiri uğurladım,
Sabah gerekir deye,
Tencere duruladım(KK13).

Gücülen geliverdi,
Patiği örüverdi,
Makarnası pişince,
Hemen de yiyiverdi(KK13).

Afyon ekim tepeye,
Haydi kızlar çapaya,
Salıncak mı kurayım,
Karnındaki sıpaya.

Burada çok ıscak var,
Oynamadım yerim dar,
Haden bene müsaade,
Örüzgârlı haber sal(KK13).

Molada yazıyorum,
Acıktım kızıyorum,
Neredesin sen simitçi?
Kafayı bozuyorum(KK13).

Ünneverin gidelim,
Gömbe ekmek yiyelim,
Çay ile yeriz deye,
Çörekler pişirelim(KK13).

Kayganayı yaptın mı?
Cuvare bıraktın mı?
İlazım olur deye,
Bohçe para attın mı(KK13)

Amıdları taşladım,
Mısırları haşladım,
Karnım da acıkınca,
Yemeklere başladım(KK13).

Ünnedi geliverdim,
Bi çenem çönüverdim,
Halam evde yoğumuş,
Ebeme deyivedim(KK13).

Evedin neyi gızım?
Dinmeyo ayak sızım,
Garnım eyice yavan,
Bize bir şipit lazım(KK13).

Sındı ile kesiver,
Örüzgâr ol esiver,
Bu olmazsa emşerim,
Yollara da düşüver(KK13).

Ezzayı çakıverdim,
Nohutu ütöverdim,
Yalnız tadı gelmedi,
Bıllamı ünneverdim (KK13).

Mataramı unuttum,
Kendimi zorla tuttum,
Dağlarda susayınca,
Kaklıklardan su yuttum(KK13).

Gızartmayı cerpledim,
Üste kahve ekledim,
Garnımı doyurunca,
Markette pinekledim(KK13).

Avlı kapıyı aç da gel,
Yâd insanları bak da gel,
Garnım çok acıktı Ercep,
Telli dolabı aç da gel(KK13).

Börülceler börügosun,
Sonrası afiyet olsun,
İlimansız hiç tadı yok,
Ekşi yoksa koruk gosun(KK13).

De ya oynayıverin,
Üşüdüm hava serin,
Bugün de akşam oldu,
Yarın Allah kerim(KK13)

İnge neyi depbarıdı,
Çok yoruldu gı farıdı,
Bıllamın çok selamı var,
Köyünden gelipbarıdı(KK13).

Ahara boşa akıtma suyu,
Senelerdir kör bizim kuyu,
Ne yaptığını bilmeyo,
Değişmez bu gızın huyu(KK13).

Gasser suyunu aldın mı?
Ayakyoluna daldın mı?
Ellerini silsin diye,
Peşkiri ona saldın mı?(KK13)

Şavkı yak ağarsın oda,
İçelim soğuk bir soda,
Farklı diye inanmıştık,
Yamuk çıktı vallah bu da(KK13).

Isıranı al da gel,
Sacağı koy da gel,
Orda dinlenip durma,
Geleceksen buy da gel(KK13).

Harımları yıktılar mı?
Dambaşlara çıktılar mı?
Davaları gelmeyince,
Deştimana baktılar mı(KK13)

Kirlileri şırk da gel,
Temizleri çırp da gel,
Bugün çamaşır günü,
Tokucunu kapta gel(KK13).

Dambıldayıp durmayın,
Bana soru sormayın,
Sabah uykudan kalkmam,
Saatleri kurmayın(KK13).

Ayvaları düşürdüm,
Sabah közde pişirdim,
Yaprağını kaynatıp,
Hacı beye içirdim(KK13).

Bodiyeyi giydin mi?
İğdeleri yedin mi?
Naciye gelmeyince,
Nerede bu dedin mi(KK13)

Nişebbasın Tunalı,
Payam yedim hurmalı,
Aşam biz köye gitcez,
Saat beşe kurmalı(KK13).

Gara dığanı al da gel,
Yumurtayı kır da gel,
Garnım açıktı yârim,
Çağırınca koş da gel(KK13).

Duvara siğiverdi,
Çağırdım geliverdi,
Ben Amad'a kızınca,
Geriye dönuverdi(KK13).

Akbaşları haşladım,
Somunu ben boşladım,
Karnım pek doymayınca,
Meyvelere başladım(KK13).

Çıkında olur ekmek,
Simide derler gevrek,
Aç mısın sen güzel dost,
Yiyelim gari levrek(KK13).

Harap oldum yatıyorum,
Çaya garcot katıyorum,
Yıllıklık yapıp durmayın,
Gocahaptan atıyorum(KK13).

Isıran nerde al da gel,
İteği bul da gel,
Gerizler akmaz oldu,
Su sesini duyda gel(KK13)

Alektirikler gitti mi?
Mıtlakta iş bitti mi?
Irmızan gelmeyince,
Hatça gelin yetti mi(KK13)

Çelendeki kuşa bak,
Ağzındaki dişe bak,
Manmanların düğünü,
Gele sene kışa bak.

Şinikalı ceviz aldım,
Baklava yapmaya daldım,
Kısık ateşte pişirip,
Hemencik yemeğe daldım (KK13).

Bulgur aşı pişirdim,
Acı turşu içirdim,
Gerdimeyle yiyince,
Göbeğimi şişirdim (KK13).

Vücudum çok sakırıyor,
Kıntışlı hep oturuyor,
Mıstıva'nın canı sıkkın,
Kem gözlerden sakınıyor (KK13).

Hey köstekli köstekli,
Bir ayağa kalk bebekli,
Ya Allah maşallah,
Çocuk yürü inşallah.

Meresçiler toplandı,
Tarla tokat hesaplandı,
Borçları hep ödenince,
Cavurun oğlu aklandı (KK13).

Abdullah'ı gördün mü?
Ona atkı ördün mü?
Çevrimiçi olunca,
Facebooktan dürttün mü? (KK13)

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Halk edebiyatı ürünleri; biçim, içerik, dil ve üslup özellikleriyle; yüzyıllar içerisinde kendiliğinden gelişerek sistematik bir bağlam haline gelen sözlü gelenekleriyle bir milletin duygu ve düşünce dünyasını; estetik ve ahlaki görüşünü ve yaşayış biçimini öğrenebilmek açısından yararlanılabilecek en değerli kültür hazinelerindendir. Mâniler, sözlü halk edebiyatı ürünleri olarak halk tarafından yaratılan, zaman içerisinde anonimleşerek günümüze gelen Türk halk edebiyatının önemli bir parçasıdır. Bu nedenle bu çalışmada Türkiye mâni söyleme geleneğinin bir parçası olan Denizli mâni söyleme geleneği, yaşatıldığı bağlam da dikkate alınarak, incelenmiştir.

Mâniler tüm Türk dünyasında olduğu gibi ülkemizde de anonim halk şiirinin en yaygın nazım şeklidir. Mâninin bu kadar sevilip yaygınlaşmasında aşk ve sevgiyi, en sade ve öznlü üslup olan, halk üslubu ile dile getirerek toplumun ve aynı zamanda da bireyin duygularına ilk elden tercüman olması etkili olmuştur. Mâni, bir ifade biçimi olarak o kadar sevilmiştir ki halk, mânileri yaşantısının her alanına dahil etmiştir. Düğün, bayram, mevsimlik tören, iş ortamı, konukluğa bağlı toplantılar manilerin kullanıldığı ortamlardan bazılarıdır. Mâni, halk edebiyatının diğer biçim ve türleri üzerinde de etkili olmuştur. Türkü, ağıt, ninni, bilmece, tekerleme gibi anonim halk şiiri örneklerinin biçimi olmuş; halk hikâyelerinin, fıkra ve masalların içerisinde yer almış; pek çok kalıplaşmış ifadenin adresi olmuştur.

Günümüzün gelişen teknoloji ve iletişim koşulları içerisinde anonim halk edebiyatı ürünleri işlevsel özelliklerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Halkın eğlence ve hoşça vakit geçirme anlayışı değişmekte, artık her bireyin kolaylıkla ulaşabildiği kitle iletişim araçlarıyla iletişimi sağlama ve duyguları karşı tarafa aktarma imkânı artmaktadır. Halk kültürünün tamamı gibi anonim halk edebiyatı ürünleri de bu değişimden payını almaktadır. Bu nedenle halk edebiyatı ürünlerinin derlenmesi, yaratılıp kullanıldıkları bağlamlarla birlikte incelenmesi ve Türk kültürü içerisindeki yerinin tayin edilmeye çalışılması günümüzde büyük önem taşımaktadır. Çünkü halkın ulusal benliğini tanıyarak öğrenmesinde ve onu geleceğe aktarabilmesinde bu ürünlerin önemi şüphesiz ki büyüktür. Denizli mâni söyleme geleneğinin metin ve bağlam yönünden incelenerek yorumlanması bu çalışmanın konusunu oluşturmuştur.

Mâniler toplumsal yaşamın devamlılığı noktasında geleneklerin, göreneklerin aktarılmasında; kalıplaşmış sözlerin, deyimlerin o kültür bölgesi içinde gelecek kuşaklara

öğretilmesinde etki millî kültür içerisinde gelişerek günümüze kadar varlığını sürdürmüş; yörenin kültür yapısını yansıtırken Türkiye mânî söyleme geleneğinin özelliklerini de bünyesinde barındırmıştır. Bu çalışmamızda sadece ürünü değil ürünün yaratıldığı ya da söylendiği ortamlarla birlikte icracıyı, dinleyiciyi ve icra edilen ürünün işlevlerini de dikkate alan günümüz bağlam merkezli halkbilim kuramlarının kullanılması uygun görülmüştür. İcrayı etkileyen bütün etmenlerin incelenmesiyle birlikte Denizli mânî söyleme geleneğinin daha canlı ve gerçekçi bir biçimde yansıtılması amaçlanmıştır.

Denizli’de derlenen mânîlerin biçim özelliklerine bakıldığında Türkiye mânîleri içerisinde olduğu gibi çoğunlukla yedi heceyle söylenildikleri, aaba kafiye örgüsüne, yarım kafiyeyle sahip oldukları ve tamamının dört dizeden oluştuğu görülmektedir. Mânîlerde dil ve üslup özellikleri incelendiğinde hazır anlatım kalıplarının anlatımda ağırlık kazandığı görülmektedir. Derlenen mânîler kalıplaşmış sözler, atasözü ve deyimler, alkış-kargışlar, edebi sanatlar ve yerel dil açısından zengindir. Yöre insanının estetik anlayışına ait olan bu kullanımlar yine yöre insanının günlük yaşantısını yansıtmaktadır. Mânîlerin içeriğini oluşturan bu yaşam biçimi konu ve tema seçiminde, zaman, mekân ve kişi öğelerinde de göze çarpmaktadır. Mânîlerde dile getirme ihtiyacı duyulan konuların başında aşk ve sevgi gelmektedir. Mânîlerin büyük bir kısmı bu konu çerçevesinde oluşturulan temalara sahiptir. Bunun yanında pek çok duygu, insan yaşantısını ilgilendiren geçiş dönemleri, törenler vb. mânîlere konu olabilmektedir.

Günümüzde gelişen teknoloji ve kültürel küreselleşme olgusundan etkilenerek eski canlılığını giderek kaybetmekte olduğunu tespit ettiğimiz Denizli mânî söyleme geleneğinin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi büyük önem taşımaktadır. Yörenin kültürel çeşitliliğinin ve zenginliğinin bir göstergesi olan Denizli mânî söyleme geleneğinin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi ve öğretilmesi yüzlerce yıllık bir kültürün devamlılığını sağlayacak ve geçmiş ile gelecek arasındaki bağın sağlamlığını artıracaktır.

Bu çalışmayla Denizli ili ilçeleri ve kırsal kesimiyle birlikte geniş bir alan araştırmasına tabi tutulmuştur. Çalışmamızın derleme aşamasından elde ettiğimiz sonuçlardan biri de, kültür çalışmalarında saha çalışmalarının ne kadar önemli olduğunun bize göstermiş olmasıdır. Küreselleşmeyle birlikte mahalli kültürlerin yeniden keşfedilmesi, kültürel ürünlerin korunması ve yayılması noktasında kültürün tamamlayıcı bir yaklaşımla değerlendirilmesinde saha araştırmaları çok önemli malzeme sunmaktadır.

Saha çalışmaları sırasında karşılaştığımız zenginlik karşısında kültürel mirasın yaşatılırken korunması gerektiği düşüncesi önem kazanmıştır.

Çalışmada ortaya çıkan diğer bir sonuç da, mâni söyleme geleneğinin farklı sosyal çevre ve şartlar içinde nasıl değişim ve dönüşüm yaşadığını ortaya koymak bakımından Denizli yöresinin konumunu belirleme noktasındadır. Yöredeki mâni söyleme geleneğinde icracı, dinleyici, mâninin kendisi çeşitli işlevler üstlenmiştir. Başta hoşça vakit geçirme, ve eğitme işlevi yanında, geleneğin aktarılması, birleştiricilik, sosyal motivasyon ve yardımlaşma gibi işlevlerin bu gelenekle beraber olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak elde edilen verilerin, Denizli mâni söyleme geleneğinin bugünü hakkında bilgi vermesi, ileride yapılacak olan çalışmalar için de fikir verici olması umulmaktadır.

KAYNAKLAR

- AÇA, Mehmet, (2004), *Halk Şiirinde Tür ve Şekil*, Oğuz, M. Öcal (Editör), Türk Halk Edebiyatı El Kitabı, Ankara, Grafiker Yayınları, 263-314.
- Ahmet Vefik Paşa, (2000), *Lehçe-i Osmanî*, Ankara, TDK Yayınları.
- AKALIN, L. Sami, - ŞİMŞEK, Esmâ, (2003), *Mâniler*, Türk Dünyası Ortak Edebiyatı, Türk Dünyası Edebiyat Tarihi, C. 3, Ankara.
- ALBAYRAK, Nurettin, (2003), *Mâni*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (C.27, s. 571573), Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi.
- ALBAYRAK, Nurettin, (2010), *Mâni*, Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü, (s. 370-376), İstanbul, Kapı Yayınları.
- ALPTEKİN, Ali Berat, - SAKAOĞLU, Saim, (2007), *Halk Şiirinden Seçmeler*, Ankara, Akçağ.
- ARTUN, Erman, (2011), *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, Karahan Kitabevi.
- ASLAN, Ensar, (2008), *Türk Halk Edebiyatı*, Ankara, Maya Akademi Yayınları.
- ARSLAN, Mustafa, (2008), *Denizli Yöresinden Derlenmiş Masallar İnceleme-Metinler*, Denizli, Zirve Yayınları
- ATILGAN, H. (2002), *Murtçu Folkloru*, Ankara, Karaisalı Kaymakamlığı Yayınları.
- AYVERDİ, İlhan, (2006), *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, (C. 2, s. 1932), İstanbul, Kubbealtı Yayınları.
- BAKIRCIOĞLU, N. Z. (2007), *Halk Şiirimiz*, İstanbul, Ötüken.
- BANARLI, Nihat Sami, (1983a), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.1.
- BANARLI, Nihat Sami, (1983b), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.2.
- BAŞGÖZ, İlhan, (1957), *Mânilerimizden*, Ankara, Dost Yayınevi.
- BEN-AMOS, D. (2007), *Halk Bilgisinin (Folklorun) Bağlamı, İmalar ve Beklentiler*, (Metin Ekici Çev.), Millî Folklor, 76, 232-243, Berker.
- DARKOT, Besim, (1993), *Denizli*, İslam Ansiklopedisi, c.3, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, , s.530.
- BORATAV, P. Naili, (1968), *Âşık Edebiyatı*, Türk Dili, Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı, 19 (207), 340-357.
- BORATAV, P. Naili, (1969), *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul, Gerçek Yayınevi.
- BORATAV, P. Naili, (1982a), *Folklor ve Edebiyat 1.*, İstanbul, Adam Yayınları.

- BORATAV, P. Naili, (1982b), *Folklor ve Edebiyat II.*, İstanbul, Adam Yayınları.
- BORATAV, P. Naili, (1988), *Mâni*, İslam Ansiklopedisi, (C. 7, s. 285-290), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.
- BORATAV, P. Naili, (1999), *100 Soruda Türk Folkloru*, İstanbul, Gerçek Yayınevi.
- BOZYİĞİT, A., Esat, (1986), *Eski İstanbul Semai Kahvelerinde, (Çalgılı Kahvelerde) Söylenen Ayaklı Mâniler, Türk Folkloru Araştırmaları Dergisi*, 1986 İçinde, (s. 73-122), Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- ÇATIKKAŞ, Ata, (1996), *Mâniler*, (Kilisli Rifat Bilge), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul,
- ÇELEPİ, M. Surur, (2017), *Türk Kültür Evreninde Toy Denizli Örneği*, Kömen Yayınları, Konya.
- ÇELİK, Ali, (2005), *Mânilerimiz ve Trabzon Mânileri*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ÇELİK, Ali, (2001), *Mânilerdeki Gizler ve Bayburt Mânileri*, Milli Folklor, 51, 100-108.
- ÇOBANOĞLU, Özkul, (1998), *Sözlü Kompozisyon Teorisi ve Günümüz Halkbilimi Çalışmalarındaki Yeri*, Metin Özarslan ve Özkul Çobanoğlu (Haz.), Folkloristik, Prof. Dr. Dursun Yıldırım, Armağanı İçinde, (s. 138-170), Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası.
- ÇOBANOĞLU, Özkul, (2000), *Yapısal ve işlevsel Bakımdan Geleneksel Bayramlar Bağlamında Nevruz ve Hıdırellez, Türkbilig H.Ü. Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 1, 51-59.
- ÇOBANOĞLU, Özkul, (2007), *Türk Halk Kültüründe Mâni Tipi İletişim Biçimi ve Sosyo-Kültürel İşlevleri*, Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği, (Türk Dünyasında Maniler), Sempozyumu Bildirileri İçinde, (s. 69-77), İzmir, Egeli Araştırmacı ve Yazarlar Birliği Yayınları.
- ÇOBANOĞLU, Özkul, (2015), *Halk Bilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- DEMİR, Necati, (2013), *Türk Mânileri*, Ankara, Gazi Kitabevi.
- DEMİRAY, Kemal. (1988), *Mâni*, Resimli Temel Türkçe Sözlük, İstanbul, İnkılap Kitabevi.
- DERDİYOK, İbrahim Çetin, (1987), *Adana Mânilerinde Hazır Söz Kalıpları*, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (2), 51-60.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, (1975), *En Yeni Büyük Türkçe Sözlük*, Birlik Matbaası, İstanbul.
- DİLÇİN, Cem, (2005), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DİZDAROĞLU, Hikmet, (1968), *Halk Şiirinde Türler*, *Türk Dili Dergisi*, Türk Dili ve Halk Edebiyatı Özel Sayısı, 19 (207), 186-293.

- DİZDAROĞLU, Hikmet, (1969), *Halk Şiirinde Türler*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DURBİLMEZ, Bayram, (1996), *Muhyiddin Abdal'ın "Tuyug ve Mâniler"*, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 427-439.
- DURBİLMEZ, Bayram, (2007), *Kazakistan'da Mani Söyleme Geleneği, Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği*, (Türk Dünyasında Maniler) Sempozyumu Bildirileri İçinde, (s. 167-173), İzmir, Egeli Araştırmacı ve Yazarlar Birliği Yayınları.
- Edebiyat Söz ve Söz Sanatı Terimleri Sözlüğü*, (1948), Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul.
- EKİCİ, Metin, (2002a), *Ödemiş Yöresi Mânileri Üzerine Bir Değerlendirme, Motif Dergisi*, 31, 24-27.
- EKİCİ, Metin, (2002b), *Tire Yöresi Yağmur Duası Gelenekleri Üzerine Bir İnceleme, Milli Folklor Dergisi*, 7 (56), 46-52.
- EKİCİ, Metin, (2015), *Kuramlar ve Yöntemler*, Öcal Oğuz, (Ed.), Türk Halk Edebiyatı El Kitabı İçinde, (s. 61-96), Ankara, Grafiker Yayınları.
- ELÇİN, Şükrü, (1986), *Halk Edebiyatına Giriş*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ELÇİN, Şükrü, (1992), *Mâni, Türk Dünyası El Kitabı* (3. Cilt, 2. Baskı) İçinde, Ankara, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- EMEKSİZ, Abdulkadir, (2003), *İstanbul Mânileri*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- EMEKSİZ, Abdulkadir, (2007), *Kesik Mâni ve Doldurmalı Kesik Mâni Adlandırmaları Ne Derece Doğrudur?*, IV. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türk Dünyasında Mâniler) Sempozyumu Bildirileri İçinde, (s. 107-114), İzmir, Egeli Araştırmacı ve Yazarlar Birliği Yayınları.
- ERŞAHİN, İbrahim, (2005), *Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü*, İstanbul, Ötüken Neşriyat.
- ESET, Niyazi, (1944), *Mukayeseli ve Neşredilmemiş Mâniler*, Ankara, Zerbamat Basımevi.
- EVLYAOĞLU, S. ve Baykurt, Şerif, (1988), *Türk Halkbilimi*, Ankara, Ofset Reprodüksiyon Matbaacılık.
- EYÜPOĞLU, İsmet, Zeki, (1988), *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*, İstanbul, Sosyal Yayınlar.
- Gençler İçin Genel Bilgi Ansiklopedisi*, 1981, s 946.
- GÖKSU, M. Hasan, (1996), *Mânilerimiz*, Say Yayınları, İstanbul.
- GÖRKEM, İsmail, (1998), *Türk Halk Hikâyelerinin Canlı Gösterim (Performance Oriented) Olarak İncelenmesi, Millî Folklor Dergisi*, 5 (37), 107-113.

GÖZAYDIN, Nevzat, (1989), *Anonim Halk Şiiri Üzerine, Türk Dili Dergisi*, Türk Şiiri Özel Sayısı-III (Halk Şiiri), LVII (445-450), 1-104.

GÜNEY, Eflatun Cem, (1971), *Folklor ve Halk Edebiyatı Özellikleri, Sözlü Gelenekleri ve Yazılı Örnekleri*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

Hayat Büyük Türk Sözlüğü, (t.y.), Hayat Yayınları.

İslam Ansiklopedisi, (1934), Türk Diyanet Vakfı, İstanbul.

İslam Ansiklopedisi C. 7, 1988, s. 285.

KAHRAMAN, Muhammet, (2015), *Şiirlerin Diliyle Tavas*, Tavas Belediyesi, Denizli.

KAHRAMAN, Muhammet, (2016), *Geleneklerimizden Günümüze Tavas*, Boy Yayıncılık, Denizli.

KALAFAT, Yaşar, (2005), *Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri*, Babil Yayıncılık, Ankara.

KAPTAN, Ş. Tekin, (Editör), (2007), *IV. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği Sempozyum Bildirileri*, Maniler, Denizli / Fethiye, Fethiye Belediyesi ve Yazar Bir Yayınları.

KARA, Ruhi, (1994), *Erzincan Manileri*, Erzincan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Yayınları, Ankara.

KALLİMCİ, Hasan, (2012), *Denizli İle İlgili Yarına Miras Yazılar*, Denizli Belediyesi, Kültür Yayınları, Denizli.

KAYA, Doğan, (2000), *Âşık Edebiyatı Araştırmaları*, Kitabevi Yayınları.

KAYA, Doğan, (2001), *Folklorumuzda Beddua Söyleme Geleneği ve Türk Halk Şiirinde Beddualar*, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.

KAYA, Doğan, (2010), *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Ankara, Akçağ.

KAYA, Doğan, (2014), *Anonim Halk Şiiri*, (3.Baskı), Ankara, Akçağ.

KILIÇ, Yusuf, (2006), *Denizli Yöresinin Prehistorik Yerleşimleri ve Yol Sistemi*, Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu, Bildiriler, Denizli.

KOYUNCU, Mehmet Ali, (2011), *Balıkesir Yöresi Mânileri*, Balıkesir Belediyesi Kent Arşivi Yayınları, No:4.

KOZ, M. Sabri, (2007), *Yazma Kaynaklardan Mâni Derlenebilir Mi? (Birkaç Tespit-Birkaç Değınme-Birkaç Anı)*, Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği, (Türk Dünyasında Maniler), Sempozyumu Bildirileri İçinde, (s. 279287), İzmir, Egeli Araştırmacı ve Yazarlar Birliği Yayınları.

KÖKSAL, Hasan, (1978), *Eğitim Enstitüleri İçin Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul, Toker Yayınları.

- KÖKSAL, Hasan, (1990), *İzmir’de Hıdırellez, Türk Halk Kültüründen Tekerlemeler Hıdırellez Özel Sayısı İçinde*, Ankara, Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat, (2004), *Saz Şairleri*, Ankara, Akçağ Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat, (2004), *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara, Akçağ Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat, (2011), *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara, Akçağ Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat, (2014), *Edebiyat Araştırmaları II*. İstanbul, Alfa Tarih.
- MUTLUAY, Rauf, (1979), *100 Soruda Edebiyat Bilgileri*, İstanbul, Gerçek Yayınevi.
- OĞUZ, M. Öcal, (2001), *Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam*, Ankara, Akçağ.
- OĞUZ, M. Öcal, (2016), *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, İstanbul.
- ÖNAL, M. Naci, (2007), *Muğla Mânilerinde Günlük Yaşam. Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türk Dünyasında Maniler)*, Sempozyumu Bildirileri İçinde (s. 369-388), İzmir, Egeli Araştırmacı ve Yazarlar Birliği Yayınları.
- ÖZBEK, Mehmet, (1998), *Türk Halk Müziği El Kitabı I (terimler sözlüğü)*, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- ÖZDEMİR, Nebi, (1999), *Eğlence Kavramı ve Hıdırellez Kutlamaları*, Milli Folklor, 6 (42), 31-35.
- ÖZDEMİR, Nebi, (2006), *Yenilenmek ve Nevruz*. Milli Folklor Dergisi, 9 (69), 15-27.
- ÖZEN, Kutlu, (2007), *Sivas Yöresinde Mani Söyleme Geleneği, Uluslararası Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türk Dünyasında Maniler)*, Sempozyumu Bildirileri İçinde (s. 313-324), İzmir, Egeli Araştırmacı ve Yazarlar Birliği Yayınları.
- ÖZKIRIMLI, Atilla, (2004), *Türk Edebiyatı Tarihi (C. 2)*, İstanbul, İnkılap.
- ŞİMŞEK, Esmâ, (2003), *Anadolu’da Yağmur Duasına Bağlı Olarak Oynanan Bir Oyun, Çömçeli Gelin*, Milli Folklor, 60, 78-87.
- ŞİMŞEK, Esmâ, (2012), *Halk Şiiri İle İlgili Bazı Problemler (Tür Şekil Kafiye ve Redif Konusunda)*, M. N. Önal (Ed.), IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri, II. Cilt İçinde (s. 805-809), Ankara, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları.
- ŞİMŞEK, Esmâ, (2015), *Anonim Halk Şiiri İçerisinde Mânilerin Yeri*, Akra Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi, 5, 59-87.
- TERZİBAŞI, Ata, (1970), *Kerkük Hoyratları ve Mânileri*, Bağdat, El-Ümme Basımevi.
- TURAN, Gökçe, *XVI ve XVII. Yüzyıllarda Lazıkıyye (Denizli) Kazası*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

TURGUT, Yiğit, M.Ö. *II. Binyılda Denizli ve Çevresi*, Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu, 6-8 Eylül 2006, Bildiriler I, Denizli, Ocak 2007.

Türk Ansiklopedisi, (1976), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, C. XXIII.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, (1977), Cilt 2, İstanbul.

Türk Dili, (1989), Türk Şiiri Özel Sayısı 3 (Halk Şiiri), TDK Yayınları

Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Antolojisi, C. VIII (2007), Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını.

Yeni Türk Ansiklopedisi, (1985), İstanbul, C. VI.

YARDIMCI, Mehmet,(2013), *Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri*, İstanbul, Kanyılmaz Matbaacılık.

YILMAZ, A. Müge, (2008), *Çanakkale Ezine İlçesi Mânileri*, Metel Atma Geleneği, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2, 143-156.

YOLCU, Mehmet Ali, (2011), *Balıkesir’de Mânî İcracıları*, Karadeniz, 12, 94-112.

YOLCU, Mehmet Ali, (2012a), *Kadın İcracılar Bağlamında Balıkesir Düğün Törenlerinde Mânî İcrası*, U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22, 113-132.

YOLCU, Mehmet Ali, (2012b), *Mânilerde Doldurma Dize Problemi ve Dizeler Arasındaki Anlamsal Bağı Sağlayan Unsurları Sınıflandırma Denemesi*, Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 7 (3), 2779-2793.

Bitirme Tezleri

ARI, Nurgül, (1999), *Denizli İlinin Çal İlçesinde Düğün Âdetleri*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.

ARSLAN, Melek, (1999), *Babadağı Üzerine Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.

AKAR, Mehmet, (1999), *Acıpayam İlçesinin Alaaddin Kasabası Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.

AKÇA, Şerife, (2012), *Emirhisar Beldesi Ağız Özellikleri*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.

BALABAN, Nezih, (1999), *Babadağ Yöresi Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.

- ÇETİN, Hilmi, (2005), *Gümüşsu Kasabası Halk Kültürü Ürünleri*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Bitirme Tezi, Denizli.
- ÇETİN, Muazzez, (2014), *Denizli İli, Acıpayam İlçesi Sırçalık Köyü Ağız Derlemeleri*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.
- ÇITAK, Filiz, (1999), *Babadağ Folklorü İle İlgili Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- ÇİMENTEPE, Gülhanım, (2012), *Denizli İli, Sarayköy İlçesi, Altıntepe Köyü, Ağız Derlemeleri*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.
- DEMİR, Mehmet, (1999), *Honaz İlçesinin Karaçay Köyü Saha Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli
- DEMİR, Sibel, *Çal Yöresine Ait Tekerlemeler, Maniler, Atasözleri Ve Türkülerle İlgili Derleme Yapılması*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- DEMİR, Sibel, (2000), *Çal Yöresinde Kız Alım Satımı, Düğünler, Maniler Ve Kına Gecesi Türküleri*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- DÖNMEZ, Derya, (1999), *Babadağ İle İlgili Folklorik Malzemeler*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- DÖNMEZ, Derya, (2000), *Çal Kuyucak Halk Bilimi Derlemesi*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Basılmamış Seminer Ödevi, Denizli.
- ERDEM, Davut, (2000), *Çal'ın Ortaköy Kasabası'nın Folklorik Özellikleri*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- GÜRBÜZ, Şerife, (1999), *Çal Yöresine Ait Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- HÜSÜNBEYİ, Sevgi, *Acıpayam Yöresi Mânî Derlemesi*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- İÇEL, Sibel, (2000), *Denizli Yöresinin Folklor Ürünleri*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- İNAN, Evren, *Şirinköy-Kızılhisar Saha Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- KALLİMCİ, Hasan, (2012), *Denizli İle İlgili Yarına Miras Yazılar*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bitirme Tezi, Denizli.

- KARABULUT, Selin, (2015), *Denizli İli Çameli İlçesi Ağız Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- KAYA, Barış, (2000), *Halk Bilimi Dersi Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- KOYUNCU, Ümit, (1999), *Babadağ Ve Serinhisar Bölgelerinde Folklor Ürünleri*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- KOYUNCU, Ayfeti, *Denizli-Acıpayam Yöresi Halk Edebiyatı ve Folkloru*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- ONAT, Gülkız, (1999), *Babadağ İle İlgili Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eğitim Fakültesi, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- ÖZBEK, Selçuk, (2000), *Denizli İlinde Folklor Ürünleri Derlemesi*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- ÖZKAN, Gizem, (2014), *Denizli İli Çameli Bölgesi Ağız Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.
- ÖZKAYA, Eyüp, (1999), *Mahmutgazi Köyü Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- ÖZDEMİR, Ayşe, (1999), *Babadağ Yöresi Folkloründen Bir Derleme*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- SELÇUK, Şenay, (2017), *Alaattin Mahallesi Monografisi*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.
- ŞAKIR, Kadriye, (2009), *Denizli İli, Acıpayam İlçesi Hisar Köyünden Derlemeler Ve Ünlü/Ünsüz Seslerinin İncelenmesi*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.
- TİSKE, Ayşe, (2013), *Kuyucak Köyü Ağız İncelemesi*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.
- TOKER, Cennet, (1999), *Babadağ Derlemesi*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- TOPALOĞLU, Pınar, (2000), *Halk Bilimi Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- TUĞRAN, Hanife, (1999), *Denizli-Irılanlı Köyü'nde Yapılan Derleme Çalışması*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- TUNCA, Barış, *Babadağ Derlemeleri*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.

- UYSAL, Ümran, (2016), *Denizli İli Çay İlçesi İsabey Kasabası Halk Kültürü İnançları*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Tezi, Denizli.
- VERİM, Osman, (2001), *Bey ağaç Halk Kültürü*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- YILDIRIM, Ali, (1999), *Denizli İlinde Folklorik Derlemeler*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- YILDIRIM, Ali Semih, (2017), *Dokuzkavaklar Mahallesi Halk Kültürü*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi, Denizli.
- YILDIZ, Savaş, (1999), *Babadağ'da Folklor Derlemesi*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- YILDIZ, Bülent, (2000), *Serve gazi Belediyesi Folklor Derlemesi*, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Bitirme Tezi, Denizli.
- YILMAZ, Nilgün, (2012), *Bozkurt İlçesinin Folkloru*, Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli.
- ZENGİN, Remziye, *Acıpayam Yöresi Mânî Derlemesi*. Pamukkale Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Basılmamış Bitirme Tezi, Denizli

EKLER

Ek-1**İLÇELERE GÖRE MÂNİ METİNLERİ****Acıpayam İlçesi'nden Derlenen Mâniler****-1-**

Çekilin yoldan ezer
Benim sevdiğim oğlan
Tarık Akan'a benzer
Dozer geliyor dozer

-2-

Asker oldu piyade
Bugün aşkım ziyada
Sulilerin bayramı
Bekarlardan ziyade

-3-

Asker yolu beklerim
Günü güne eklerim
Sen git yârim askere
Ben sılayı beklerim

-4-

Karşıdan gelenlere
Gaz koydum fenerlere
Annem beni verecek
Askerden gelenlere

-5-

Dağları delemedim
Yanına gelemedim
İzinim el elinde
İzinsiz gelemedim.

-6-

Harım arası gedik mi?
Gız sene bişey dedik mi?
Bir kerecik öpmeyle
Yanağını yedik mi?

-7-

Güvercin bıçakladım
Kana dın saçakladım
Yâri koynumda sandım
Yastığı kucakladım.

-8-

Gül saksıya dikildi
Sırma saçlar döküldü
Herkes bulmuş bir güzel
Benim boynum büküldü

-9-

Karanfilim mor açmış
Saksıya da dolaşmış
Benim sevdiğim oğlan
Gurbet ele yol açmış

-10-

Al üzüm kara üzüm
Daha bende mi gözün?
Daha bendeysen gözün
Evlenelim gözün

-11-

Çay benim çeşme benim
Arızama düşme benim
Ben sene olay ediyom
Alcem kız başka benim

-12-

Bahçelerde bal kabak
Açılır tabak tabak
Kız oğlanı görünce
Seyidir başıkabak

-13-

Afyon ekim tepeye
Haydi kızlar çapaya
Salıncak mı kurayım
Karnındaki sıpaya

-14-

Yere yazdım kilimi
Tut kaynana dilini
Madem geçinmeyecektin
Niye aldın gelini

-15-

Sıra sıra fişekler
Üst üste döşekler
Kaynanamdan kıymetli
Ahırdaki eşekler.

-16-

Menekşesi boynuna eymiş
Yapırdığı suya değmiş
Benim güzel gelinim gelmiş
Seni soran oğlan ölmüş

-17-

Karanfil nasıl olur?
Saksıda hasıl olur
Çekeyim gurbet seni
Bakalım nasıl olur?

-18-

Bahçeye giresice
Gülleri deresice
Bek küçükken nişanlanmışsın
Yerlere düşesice

-19-

Cevizim koğuk koğuk
Ağlarım koyuk koyuk
Yârimden mektup gelmiş
Karilen buzdan soğuk

-20-

Elif üstünde beyaz
Benim üstünde beyaz
Mektup yâre gidecek
Aman katip iyi yaz

-21-

Hasır altı nem alır
Yaşlı kızları kim alır
Alırsa koca adamlar
Almasa evde kalır.

-22-

At üstünden bakarım
Köye ateş yakarım
Sen hoca ben müfettiş
Sana nişan takarım

-23-

Vurdu dana sübyana
Boynuzları budana
Çıktı artık gözümden
Sizin olsun bu dana

-24-

Bir dalda iki kiraz
Biri al biri beyaz
İlahi kadir mevlam
O güzeli bana yaz.

-25-

Manici başı mısın
Cevahir taşı mısın
Sana bir mani versem
Koynunda taşır mısın?

-26-

Gidene bak gidene
Güller sarmış dikene
Mevla sabırlar versin
Gizli sevda çekene

-27-

Ay doğar bedir Allah
Bu sevda nedir Allah
Ya bana sevdiğimi ver
Ya beni öldür Allah

-28-

Kalem kestim kirazdan
Gez dolan gel birazdan
Sen gelmezsen gelmeyeve
Ben gelirim birazdan

-29-

Rafta portakalsın
Bu lafla burda kalsın
Bu devir Cumhuriyet devri
Herkes sevdiğine varsın

-30-

Karşıda koyun kuzu
Gıvır gıvır boynuzu
Nele temah etmem
Dengine verin kızınıızı

-31-

Kara gözlüm baksana
 Sevdalandım ben sana
 Yar üstüne yar sevmek
 Yaraşır mı insana?

-32-

Sular hep aktı geçti
 Kurudu vakti geçti
 Nice ben nice sultan
 Tahtı bıraktı geçti

-33-

Bahçe kapısı açılmaz
 Merdinozdan geçilmez
 Ben bir vezir kızımı
 Benim baham biçilmez

-34-

Mektup yazdım kış idi
 Kalemim gümüşidi
 Daha yazıcedim
 Kibar elim üşüdü

-35-

Kiremidin tozuyum
 Ben kurbanlık kuzuyum
 Alacaksan al beni
 Ben muhtarın kızımı

-36-

Merdivenim kırkayak
 Kırkına vurduğum dayak
 Yar kapıdan girince
 Ne el tutar ne ayak

-37-

Bahçelerde gök bakla
 Tokla kekliğim tokla
 Kız güvercin olmuş
 Al da koynuna sakla

-38-

Kara kız kaytan kız
 Un çuvalını yırtan kız
 Ekmek eder undan
 Ben de yerim ondan

-39-

Kızım kızım kız kişi
 İstemeye gelmiş yüz kişi
 Ben kızımı beyliğe veririm
 Elli dönüm bağlığa veririm.

-40-

Arpalar orak ister
 Yavuklu çorap ister
 Yavuklunun saçları
 Gümüşten tarak ister

-41-

Erik gibi kurtlu olur.
Koca kızlar dertli olur.
Alacaksan küçük al
Fındık gibi tatlı olur.

-42-

Susadım su isterim
Kırmızı sürahidem
Güler yüzlü istersen
Al bizim sülaleden

-43-

Ay doğar senin gibi
İkindi gülü gibi
Yârim çiçek
Bursa'nın gülü gibi

-44-

Damdaş damdaş gezerim
İnci mercan dizerim
Hebileden güzelim
Neden bekar gezerim

-45-

Al üzüm asmasıyım
Vezirgan basmasıyım
İler ne dese desin
Ben yârin hastasıyım

-46-

Gövu bulut aldı
Ovayı seller aldı
İki gözüm bakarken
Yârimi eller aldı

-47-

Ey tepeler tepeler
Birbirini sepeler
Yağan yağmur, esen rüzgar
Sandığımda kaldı elmas küpeler

-48-

Portakal dilim dilim
Soy değil benim gülüm
Ne dedim de darıldın
Çürüsün ağzım dilim

-49-

Mendil serdim sicime
Bakın benim cicime
Ben sevdim eller aldı
O gidiyor gücüme

-50-

Suya giderim suya
Elmayı soya soya
Kaldır yârim kakülünü
Göreyim doya doya

-51-

Mani mani peşine
 Bak feleğin işine
 Yara benzer yar aradım
 Bulamadım eşime

-52-

Güvengin yollarında
 Çimeydim göllerinde
 İlik düğme olaydım
 Yârimin kollarında

-53-

Al yüzü parlak gibi
 Yârim var kaymak gibi
 Yârime göz atanlar
 Kurusun yaprak gibi

-54-

Mani maniye geldim
 Kaymak yemeye geldim
 Maksat kaymak değil
 Seni görmeye geldim

-55-

Ağ üzüm salkımda
 Gizli yaprak altında
 Yârimin seveleri
 Kalbimin altında

-56-

Gemimin düzeni yok
 İçinde gezini yok
 Köyce köyce gezerim
 Yârimden güzeli yok

-57-

Suyu saldırm dereye
 Bulanırsa bulansın
 İzin ver direktörüm
 Herkes sevdiğine varsın

-58-

Aşağıdan gelen üç yeşil develi
 Devesinin üstü cıgalı
 Gönül verdim birisine
 Benim yârim gideli

-59-

Ekin ektim biç oğlan
 Hergün burdan geç oğlan
 Annem babam vermeyecek
 Alda burdan kaç oğlan

-60-

Karpuz kestim kan gibi
 Kızın gönlü var gibi
 Kızın gönlü var ise
 Beşi birlik nal gibi

-61-

Küp içinde cevazım
 Hazırlandı çeyizim
 Alacaksan al beni
 Ayvaya döndü benzim

-62-

Kadifeden kesesi
 Kahveden gelir sesi
 Oturmuş kumar oynar
 Ah ciğerimin köşesi.

-63-

Altın tabak olaydım
 Yar önüne konaydım
 Yârim saat takınmış
 Kordonu ben olaydım

-64-

Bahçelerde ilahana
 Deli mi oldum divana
 Oğlan çiçek yollamış
 Ne diyelim oy ona

-65-

Denizin ortasında
 Mor fistan arkasında
 Benim yârim bekliyor
 İki yol ortasında

-66-

Bahçelerde boz ilan
 Cemide girdi tozılan
 Ben kızları oynattım
 On iki telli sazılan

-67-

Yar sende yara bende
 İşliyor yara bende
 Mazlum gibi ağlarım
 Yârim yok diye bende.

-68-

Karanfilim ez beni
 Tülbentlerden süz beni
 Sen kalem ol ben divit
 Ak gerdana yaz beni

-69-

Bahçelere dalarım
 Her sözüne uyarım
 Eller seni alırsa
 Ben kendime kıyarım

-70-

Çayır çıktı dizime
 Dolaş da gel izime
 İki elin kandaysa
 Bir yol görün gözüme

-71-

Kayalar karda kaldı
 Bülbüller zorda kaldı
 Gönlüm kapısı kitli
 Anahtar yarda kaldı

-72-

Süpür s p r inceden
 Süpürgesi yoncadan
 Ben seni kıskanırım
 Yerdeki karıncadan

-73-

Pencerede duran kız
 Bayram geldidolan kız
 Kurbandsız bayram olmaz
 Sana kurban olam kız

-74-

Kaşların karasına
 Meylolan arasına
 Seni derman diyorlar
 Yüreğim yarasına

-75-

 z m koydum sepete
 Yar oturmuş tepede
 İstanbul'dan kız aldım
 şan olsun memlekete

-76-

şu dağlar mazı dağlar
  ekilir nazı dağlar
 Tutaydım yar elinden
 Gezeydim sizi dağlar.

-77-

Kız saçların iki kat
 Bir katını bana sat
 Ya g nl mle oynama
 Ya içinden çıkar at

-78-

Kiraz yedim tabaktan
 Su içtim al bardaktan
 Bugün hayırlı imiş
 Yâri gördüm uzaktan

-79-

 ekmecem  ekilmiyor
 Gümüşten seçilmiyor
 Gönül bir top ibrişim
 Dolaşmış açılmıyor.

-80-

Kuş kayadan el eder
 Eşine gel gel eder
 Gönüller bir olursa
 Dağı taşı yol eder

-81-

Elimde tarak yanar
Emdikçe dudak yanar
Aşıklık bal şerbeti
İçtikçe yürek yanar

-82-

Çağırdım sesin aldım
Başından fesin aldım
Gam yemem güzellerin
Beğendim hasın aldım

-83-

Beyaz giyme tanırlar
Seni benim sanırlar
Çok sallanma sevdiğim
Seni benden alırlar

-84-

Çeşmeye varmadın mı?
Gül koydum almadın mı?
Ben sevdadan ölüyorum.
Sen sevdalanmadın mı?

-85-

Portakal sıktın kız
Hatırım yıktın kız
Şu mahalle içinde
Ne cilveli çıktın kız

-86-

Arpalar orak ister
Yavuklu çorap ister
Yavuklunun saçları
Gümüşten tarak ister

-87-

Armudu dişledim
Sapını gümüşledim
Sevdiğimin ismini
Bir mendile işledim.

-88-

Karpuz kestim yiyen yok
Halin nedir diyen yok
Yenile bir yar sevdim
Gözün aydın diyen yok.

-89-

Karanfil oylum oylum
Geliyor selvi boylum
Selvi boylum gelince
Şen olur benim gönlüm

-90-

Bugün ayın on dördü
Kız saçını kim ördü
Ördüyse yar ördü
Ay gecede kim gördü

-91-

Evimizin önü pınar
 Pınarın üstü çınar
 Bugün yâri göremedim
 Yüreğim ona yanar

-92-

Honaz'ın tepeleri
 Oturmuş efeleri
 Dilan sana varacam
 Hazırla küpeleri

-93-

Çaya vardım çay susuz
 Etrafı çayırsız
 Ellerinki hayırlı
 Benimki hayırsız.

-94-

Evleri bar sıralı
 Benim yârim buralı
 Geçme kapım önünden
 Benim gönlüm yaralı.

-95-

Ekin ektim çöllere
 Biçtirmedim ellere
 On dördünde yar sevdim
 Bundan düştüm dillere.

-96-

Çıkayım dağlara ben
 Bakayım yollara ben
 Bir gün gatlanamazken
 Gatlandım yıllara ben

-97-

Balıdım bekmez oldum
 Gülüdüm kokmaz oldum
 Eskiden beş binliralık yeriken
 Şimdi beş para etmez oldum

-98-

Hey su yolu su yolu
 Destisinde su dolu
 Desti kulbun kırılısın
 Yoruldu yârin kolu

-99-

Şu derenin uzununu
 Kıramadım buzunu
 Aldım şehir kızını
 Çekemedim nazını

-100-

Eski serdim sicime
 Endi geldi ucuna
 Alcan dedi almadı
 Orası gitti gücüme

-101-

Yılana bak yılana
Kaydı gitti ormana
Annem beni vermiyor
Yan kırkmalı oğlana

-102-

Başıma şalvar dikerim
Diker diker sökerim
Eller yarım dedikçe
Ben boynumu bükerim

-103-

Şu dağın ardı ova
Elinde gümüş kova
Gençliğim gitti elden
Sormadım doya doya

-104-

Mendilim düz beyaz
Ayrı düştük bu yaz
Ben askere gidiyom
Mektubun sıkça yaz

-105-

Karpuz kestim yiyecek yok
Halim nedir diyen yok
Yarım askerden geldi
Çözün aydın diyen yok

-106-

Ateş oldum külüm yok
Bülbül oldum dilim yok
Sona çattı çatalı
Ağlamadık günüm yok

-107-

Aman aman hep deyve
Gocam evde yok deyve
Isırmazsan yığdım
Al yanagdan öp deyve

-108-

Şu dağlar meşelerde
Gül yağı şişelerde
Heba olmuş yârini
Ben galdım köşelerde

-109-

Çarşıdan aldım ilana
Gıydım göydüm sahana
Hiç ömrümde görmedim
Senin gibi gaynana

-110-

Denevrenin çeşmesi
İçindedir içmesi
Biz bi gelin aldık
Denevrenin seçmesi

-111-

Goca üzüm salkımı
Helal etmem hakkımı
Biyo yüzünü görem
Gaybedcem aklımı

-112-

Zeytin yapranı dökmez
Gelem desem gücün yetmez
Benim sevdiğim olan
Gözüm önünden gitmez

-113-

Aşarısak karlı dağdan aşalım
Düşerisek tozlu yola düşelim
Çekerisek güzel gahrı çekelim
Çirkinlerin gahrı güçtür çekilmez.

-114-

Ak gerdan üstünde gara yazıyım
Ben anamın gelin değil gızıyım
Allah'tan ne gelirse razıyım
Şükür Allah'ım dan gelene

-115-

Karşıda koyun kuzu
Gıvır gıvır buynuzu
Mala tamah etmeyin
Dengine verin kızınızı

-116-

Suyu saldı dereye
Bulanırsa bulansın
İzin ver direktörüm
Herkes sevdiğine varsın

-117-

Irafta portakalsın
Bu naflar burda galsın
Bu devir Cumhuriyet devri
Herkes sevdiğine varsın.

-118-

Yeşil ipek bükene
Yöre dizlik dikene
Mevlam sabırlar versin
Gizli sevda çekene

-119-

Atıvadile anam beni ıssız deriye
Gurt hiç ölmez oraya
Nüsavirim almazmısınız siz derler
Alırım müsevirim sonsuz delini

-120-

Sıra sıra siniler
Hasta olan iniler
Aldı gitti yerimi
Denizdeki gemiler

-121-

Mendilimin sol yanı
Söyle canımın canı
Yüze gülen coğdu
Kalpten seveni tanı

-122-

Gapıdan çıkışın
Merdivenden inişin
Çok hoşuma gidiyo
Tıkır tıkır gülüşün

-123-

Çığı boncuk dizelim
Alıvecesen al meni
Alıvecesen al meni
Ben Ayşe'den güzelim

-124-

Goca gapı açıldı
İncilerim saçıldı
Kız oğlanı görünce
Aklına kaçırıldı

-125-

Gadifeden köşesi
Gayfadan gelir sesi
Oturmuş gumar oynar
Nazlı yârin kendisi

-126-

İlana bak ilana
Gıvrım gıvrım dolana
Ben yârimi kaybettim
Milyon var bulana

-127-

Mani mani peşine
Bak feleğin işine
Yare benzer yar aradım
Bulamadım eşine

-128-

Gövengin yollarında
Çimeydim göllerinde
İlik düğme olaydım
Yarimin kollarında

-129-

Ak üzüm parmak gibi
Yârim var kaymak gibi
Yârime göz atanlar
Kurusun yaprak gibi

-130-

Ak üzüm salkımda
Gizli yaprak altında
Yarimin sevgileri
Kalbimin altında

-131-

Çaya vardım çay susuz
Etrafı çayırırsız
Ellerin ki hayırlı
Benim yârim hayırırsız

-132-

Geminin düzeni yok
İçinde gezeni yok
Köycü köycü gezerim
Yarimden güzeli yok

-133-

Göge bulut aldı
 Ovayı seller aldı
 İki gözüm bakarken
 Yarimi eller aldı

-135-

Garpuz kestim gan gibi
 Gızın gönlü var gibi
 Gızın gönlü var ise
 Beşi birlik nal gibi

-137-

Kadifeden kesesi
 Gaveden gelir sesi
 Oturmuş kumar oynar
 Ah ciğerimin köşesi

-139-

Ekin ekim çöllere
 Bıçtıramadım ellere
 Ondördünde yar sevdim
 Bundan düştüm dillere

-141-

Denizin ortasında
 Güllere deresice
 Bek küçükten nişanlanmışım
 Yerlere deresice

-143-

Bahçelerde ilahana
 Deli mi oldun divana?
 Oğlan çiçek yollamış
 Ne diyelim ay ana?

-134-

Ekin ekim biç oğlan
 Her gün burdan geç oğlan
 Anam beni sana vermeyecek
 Alıda burdan kaç oğlan

-136-

Güp içinde cevizim
 Hazırlandı çeğizim
 Alıceğsen al beni
 Ayvaya döndü benzim

-138-

Evleri var sıralı
 Benim yârim buralı
 Geçme kapımın önünden
 Benim yüreğim yaralı

-140-

Altın tabak olaydım
 Yar önüne konaydım
 Yarım saat takınmış
 Gordonu ben olaydım

-142-

Cevizim kovuk kovuk
 Ağlarım koyuk koyuk
 Yarimden mektup gelmiş
 Garılar buzdan soğuk

-144-

Karanfil olacaktım
 Sararıp solacaktım
 Ben hakime danıştım
 Sen benim olacaktın

-145-

Denizin ortasında
Mor fistan arkasında
Benim yârim bekliyor
İki yol ortasında

-146-

Ekinler ekilirken
Tohumlar saçılırken
Saçından bir tel var
Kefenim dikilirken

-147-

Garafilim mor aşdı
Saksılara dolaşdı
Benim sevdiğim olan
Arkamda dolaşdı

-148-

Garafilim susuzum
Gaç gündür uykusuzum
Varsam yârin yanına
Dilim durmaz huysuzum

-149-

Evimizin önü sarmaşık
Sarmaşıktan oldum aşık
Yar aklıma gelince
Elimden fırladı gaşık

-150-

Eteklidir bizim dağlar etekli
Eteğinin ucu lale sümbül çiçekli
Ben bir yar yitirdim çiğni tüfekli
Gördünüz mü dağlar sormaya geldim?

-151-

Aşamadım karlı dağın karından
Duramadım bülbüllerin zarından
Kim ayrılmış ben ayrılalım yârimden
Yârdan ayrılanlar gelsin yanımdan.

-152-

Keten gömlek geymiş yenleri yerde
Yoktur ağamın salınışı ağada beyde
Görmeyip görmeyip gördüğüm yerde
Aklım deli kendim bir hoş olurum

-153-

Balıdım pekmez oldum
Gülüdüm kokmaz oldum
Eskiden beş bin liralık yar idim
Şimdi beş para etmez oldum.

-154-

Mektup yazdım kış idi
Galemim gümüşi idi
Daha yazıcaktım
Kibar elim üşüdü

-155-

Bahçeye girerse
 Güllere deresice
 Bek küçükten nişanlanmışın
 Yerlere deresice

-156-

Aman aman hep deyve
 Abılan evde yok deyve
 İnanmazsam sevdim
 Gelden eve bak deyve

-157-

Masa üstünde beğmez
 Silerim silerim gitmez
 Ben sevdim olan
 Al yanaktan öpmez

-158-

Fasilliyi gurutdum
 Suyunu daldı gurutdum
 Gel yârim mutfak penciresine
 Ben annemi babamı uyutdum

-159-

Mendilezin yaylanı
 Gelen gurban bayramı
 Onbeşlikte geliyo
 Gızlar etsin bayramı

-160-

Beyaz babucumun süsü
 Evimiz yol üstü
 Geçme yârim burdan
 Sevim seni düştü

-161-

Motursiklete minersin
 Miner miner enersin
 Burada gezersen
 Beni hasda edersin

-162-

Evleri var sıralı
 Benim yârim buralı
 Geçme yârim kapının önünden
 Yüreğim yaralı

-163-

Bir dalda iki ceviz
 Aramız garadeniz
 Bu seviler bizdeyken
 Ölür bizim birimiz

-164-

Havuz başında burma
 Çapkın garşımda durma
 Kirpiklerin ok ok olmuş
 Yeter galbimde vuma

-165-

Mendilimin al yanı
Söyle canımın canı
Yüze gülen çoğolu
Kolpta sever tanı

-167-

Entarisi pembeden
Yakışıp giymeden
Ben yârımı tanırım
Yakasındaki düğmeden

-166-

Pencereden baksana
Fındık fındık atsana
Madem beni seviyon
Altın yüsük taksana

-168-

Havuz başına burma
Çapkın karşımda durma
Kırpiklerin ok ok olmuş
Yeter galbime vurma

-169-

Ak tepenin ayrıanı
Yarın kurban bayramı
Şu köyün oğlanı
Evlenemeyen aşlıkdı

-170-

Haddine bakmaz gönül
Ayda şalvar eskidir
Güpteki bulguru kim görür
Baştaki yazmayı el örür.

-171-

Söğüdün yaprağı yeşil
Altında kayfe pişir
Bene sene vermezler
Aklını başına devşir

-172-

Çay benim Çeşme benim
Derdime deşme benim
Seninle dalga geçdim
Sevdiğim başka benim

-173-

Altın tas içinde kınam ezilir
Her işim bitmişti kınam mı galmış
Eller boğçalarının mı gelmiş
Yeni küfeylen mi gelmiş

-174-

Oduncula dağdan odununu endiri
Gözümün yaşı silki değmen döndürü
Bu dert beni ıslah etmez öldürü
Öldüğmez gül benzimi solduru

-175-

Her sabah her sabah dayanırım direkte
Kalıp kalıp dert bağladım yürekte
Benim sevdiğimi bana verseler felekte
Karakoç kuzuyu kurban ederdim,
Altı aylık yolları bir gün ederdim

-176-

Elim elekli gelin
Basma yelekli gelin
Selam verdim almadın
Çifte bilekli gelin
Gatı yürekli gelin

-177-

Mâniyi baştan söyle,
Kalemi kaştan söyle,
Hangi yoldan gideyim?
Yola düşmeden söyle.

-178-

Karanfil kurutmadım,
Yâr seni unutmadım,
Hatırın çok saydım,
Üstüne yâr koklamadım.

-179-

Bugün al,
Yârim giymiş bugün al,
Geleceksen bugün gel,
Tez elden koynuna al

Babadağ İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-180-

Aman aman değilmiş,
Yenmeli bâli değilmiş,
Al uçkurun bağını,
Çözmeli bâli değilmiş.

-181-

Karanfilin moruna,
Varmam elin oğluna,
Varırsam el oğluna
Alır beni goynuna.

-182-

Konak evinden toz kalktı,
Uzun yoldan kız kalktı,
Meğer olsam kalkmasam,
Cümle alem bene baktı.

-183-

Guyunun dibi derindir,
Üstüne çıksam serindi,
Gabadayların eğlencesi,
Allı bullu gelindir.

-184-

Garanfilim beş budak,
Öpüverdi şappudak.
Kör olası gaynanam,
Geliverdi zıppadak.

-185-

Sokakta geziyorsun,
Oğlumu üzüyorsun,
O oğlanı ben doğurdum,
Utanmadan gülüyorsun.

-186-

Yağmur yağdı süzüldü,
Ali gızu bağda büzüldü,
Veli gızının uşguru ,
Ellemeden çözüldü.

-187-

Çanaglıda çanag va.
İçi dolu kebab va,
Akgaşların Emine'de,
Öpülmedig yanag va

-188-

Erzurum yaylasında yayılamadım,
Divane gönlüme gardaş, eğliyemedim,
Gardaşım dilbeye söyleyemedim,
Ağla anam, ağla ağla seller götürdü,
Bu siyah saçlarım anam suda söküldü.

-189-

Gız oğlan depe üstü,
Çekirem yola düştü,
Eğildim olam derken,
Gam Osman yere düştü.

-190-

Mendili mendili,
Dut gaynana dilini,
Dutmayacaksan dilini,
Ne diye getirdin gelini.

-191-

Gara goyun guzuladı,
Arkasından büzüledi,
Çok bekletme arkadaş,
Ayaklarım ayaklarıma suladı.

-192-

Tezgahımın önü tarak,
Dokundukça eder firak,
Dünyada bir ahlak gerek,
Ne helal maldır çulhalık.

-193-

Gızoğlan depe demircan ,
Kaftan yoğurt yimiycen,
Namusuma ne ettin,
Bir Ayşe'nin yollarına,
Namusuma bok ettin,
Bir gahbenin yollarına.

-194-

Atın atik başlısı,
Hanımın çatık gaşlısı,
Oğlanın siyah saçlısı,
Köpen gara başlısı.

-195-

Kenteyi mendilden asker mi sandın,
Giden askerlere kalır mı sandın,
Oğlum seni görünce mahcup oldum,
El almaz sevdiğe ben kendim aldım.

-196-

Garanfilim kıpırdak,
 Öpüverdim şapırdak,
 Öpem derken gurtulmuş,
 Gidivedi koşarak.

-197-

Derdim var dağlar gibi,
 Ağlarım çağlar gibi,
 Yürekten yaralıyım,
 Yanarım korlar gibi.

-198-

Buna can dayanır mı?
 Hay gidi efendim efendim,
 Ben seni beğendim,
 Sabahına ereyim.

-199-

Kara koyun meler gelir,
 Dağları deler gelir,
 Yalnız yatanların ,
 Aklına neler gelir.

-200-

Yârdan çayı harleyo ,
 Üskün fistan parleyo,
 Mahmutların azime,
 Siğim siğim ağleo.

-201-

Hala oğlu hallıyor,
 Özel fistan parlıyor,
 Ümmülerin Hayriye,
 Höngür höngür ağlıyor

-202-

Derenin tuz taşı ,
 Asiye'nin göz kaşı,
 Çaylar olmuş akıyor,
 Anasının göz yaşı.

-203-

Sandalyesi yan gelir,
 Güzelliğin ammeri,
 Bana gelen oğlanlar,
 Ayak üstü can verir.

-204-

Sandalyeyi yatganda,
 Merak edip taşlanma,
 Sen benimsin,ben senin,
 Kimseleri kimseleri seslenme.

-205-

Al üzüm asmasıyım,
 Avanta basmasıyım,
 Bana toktor kâr etmez,
 Ben zevda ben zevda hastasıyım.

-206-

Gökte yıldız on galdı,
 Tel gırıldı saz galdı,
 Merak etme nazlı yâr,
 Sarılmamız sarılmamız az galdı.

-207-

Gökte yıldız sayılmaz,
 Çiz yumurta soyulmaz,
 Gelin olacak kızların,
 Cilvesinden cilvesinden doyulmaz.

-208-

Portakalın dilimi,
 Tut gaynana dilini,
 Tutmayacaksan dilini,
 Ne getirdin gelini?

-209-

Ben bir evler yaptırdım,
 İzmir ustalarına,
 Toktor ilaç vermeyor,
 Zevda hastalığına.

-210-

Ben bir evler yaptırdım .
 Mavi camlar daktıralım.
 Pezevingin oğluna ,
 Çoğ arkamda baktırdım.

-211-

Fişne dalı eğrilmiş ,
 Fişneleri yenilmiş ,
 Dün akşam yanı gördüm,
 Lacivertler geyinmiş.

-212-

Suların kükürtlüsü ,
 Suların köpüklüsü,
 Ben o yâre neyleyem,
 Sokaklar sokaklar sürpüntüsü.

-213-

Sandalyeyi yaktanma ,
 Merak edip taşlanma ,
 Sen benimdin ben senin.
 Kimseleri seslenme.

-214-

Hamalinden ele gal,
 Gaşı gözü gele gal,
 Yârim on dört yaşında,
 Kimsele almaz bene gal.

-215-

Çanaklıkda tabaklar,
 İçi dolu kebab var,
 Namusuma bok ettin,
 Bir yaşmak yollarına,
 Zaldenin garnında ,
 Üç buçuk aylık bebek var.

-216-

Ak menzilin zinciri,
Zaidenin inciri,
Yaşar Bey’de dururken,
Yassı Memet çimdirir.

-217-

Babadağ’ın tepeleri,
Geçilmezmiş dereleri,
Hasırlı göprüleri,
Yârin oluverin sandım.

-218-

Bu dağda aşan gelin,
Al yeşil guşan gelin,
Gocam çirkin sen güzel,
Bayrak ve boşan gelin.

-219-

Hey şunlara gelin başdan başlayalım,
Elma turuç taşlayalım,
Oyuncum olmuş şaşkınlığa,
Gel bizden ol gel bizden ol

-220-

Meşe yana kül olu,
Kaya dibi yol olu,
Gitme amcam davaya,
Mahkememiz sulh olu.

-221-

Ak çorap dize gada,
Gidelim bize gada,
Benim burda durağım,
Yaz ile güze gada.

-222-

Aşağı yakıdan toz kalktı,
Yârin haberi tez ulaştı,
Habar verir ablacığime,
Gursaklarım ateş yaktı.

-223-

Çarşıda işlik gelir ,
Necbaya haşlık gelir,
Ümmilerin Hayriye ,
Cımbışlıktan goştur gelir

-224-

Mâniyi baştan söyle ,
Kalemi kaştan söyle ,
Neyleyeyim onu bunu ,
Ekmekle aştan söyle.

-225-

Pınarın başında söylenen sözler,
Baba yok mu sende utanan yüzler,
Eller evladının yolunu gözler,
Diyzinide mi aldın sen bu gelini.

-226-

Dikilen bayraklar düğün mü sandın,
Evdeki geline karın mı sandın,
Evlencekdik diye ya haber aldın,
El almaz sevdiğe dertten mi aldın.

-227-

Ormanlardan aşağı aşar gideyim,
Kaybettim ben nazlı yâri, ağlar giderim,
Ormanların gümbürtüsü başıma vurur,
Nazlı yârim hayali karşımda durur,
Babam cana doldurdum vururum diye,
Hiç aklıma gelmez ölürüm diye.

-228-

Keten gömlek giyme dedim giymişsin,
Yenlerini oyma dedim oymuşsun ,
Ben gideli bal kaymağa dönmüşsün ,
Kaymağın üstünde bal eğlenir mi?
Çirkin koynunda can eğlenir mi?

-229-

Öteye gitme beri gel ben adam yemem,
Ellerin yârine ben yârim demem.
Yedi yıl oldu evlenem gideli,
Diktiğin fidanlar meyveyle doldu,
Seninle gidenler geriye döndü,
Ölüm ver Allah'ım ayrılık verme.

-230-

Başala'nın gerizi,
Godzenlerin cevizi,
Başalanı demecen,
Tastan yoğurt yimecen,
Godzenlerin oğuluna,
Benim gocem demecen.

-231-

Yokarı bağda lop yemiş,
Dalları yere değmiş,
Yidi cavur goca Memet,
Bağrından bıçak yemiş.

-232-

Muhtarların duvarı,
Dışı kireç sıvalı,
Gidi cavur Üseyin,
Cennet gızın zağarı

-233-

Goca bostanın selvisi,
Gitti liranın ellisi,
Ankara'da asıldı,
Kâtip Memet'in kellesi.

-234-

İki tabak hoşmerim,
Haydar benim düşmenin,
Can Ayşe'yi vurduğuma,
Binler ile pişmenim.

-235-

Necbaların duvarı,
Kireç sökem ağarın,
Ben varmayacaktım amma,
Necba beylin hatırı.

-236-

Necbaların motoru,
Elin şöför oturur,
Ben varmayacaktım hem amma,
Dut hanımın hatırı.

-237-

Minarenin uçları,
Civildeşir guşları,
Sürme,gına görmemiş,
Can Ayşe'nin kaşları.

-238-

İki tahta çakarız,
Arasından bakarız,
Bir Babadağ'ın kızları,
Çok delikanlı yakarız.

-239-

Garanfil oylum oylum,
Geliyor selvi boylum,
Selvi boylum gelirken,
Şen olur benim göynüm,
Hay gidi efendim efendim,
Ben seni beğendim.

-240-

Davulumun ipi tura,
Kolum yoruldu vura vura,
Hasan Efendizade'nin,
Hanesi mi bura?

-241-

İki tabak balım va,
Birin yesem biri va,
İki nazlı yârim va,
Biri ölse biri va

-242-

Garanfilim güle açtı,
Saksılara dolaştı,
Benim sevdiğim oğlan,
İstasyona dolaştı.

-243-

Odaları dolaştım,
Ben hâkime danıştım,
Sen benim olacaksın,
Ondan ardında dolaştım.

-244-

Kadifeyi boyarlar,
 Uzun söyle duyarlar,
 Yârim sende al giyme,
 Seni benden alırlar.

-246-

Yüksek kayalardan hoplayamadım,
 Terazim yok önümde tartılamadım,
 Gahirli gahirli söyleyemedim,
 Deis babanın elinden kurtulamadım,
 Deis babanın elinden kurtulamadım.

-247-

Taş dönmüyor dönmüyor,
 Taştan bulgur enmeyer,
 Bu taşı çevirene,
 Sevdiği yâri vermeyorla

-249-

Kadifeyi boyarlar ,
 Bulamadım dengimi,
 Olursa dengim olsun,
 Neylemeli zengini.

-251-

Guyu dibi daşlı olur,
 Öksüz gözü yaşlı olur,
 Anam bubam var emme,
 Yâr gogusu başga olur

-245-

Bağa girdim üzüme,
 Çıbık gitti gözüme,
 Kör olası Asiye,
 Bir taş vurdu dizime.

Gahirli gahirli söyleme yârim,
 Deis babanın elinden kurtulamadım,
 Gahirli gahirli söyleme yârim ,
 Deis babanın elinden kurtulamadım.

-248-

Kucak kucak mersinler,
 Kara suya urgan gersinler,
 Çam Memed'i vurmuşlar,
 Anasına haber versinler.

-250-

Bize geldi mi şöyle böyle,
 Size geldi mi eh işte,
 İlahanaya geldi mi kımır kımır,
 Pırasaya geldi mi acı diye bağır.
 Allah kuvvet vermiyor

-252-

Evlerinin önü gidelim avlu,
 Avlu'nun içinde gır atın bağlı,
 Gırat şöyle dursun eyeler bağlı,
 Var mı kızlarından bildirmelerde,
 Gırat şöyle dursun eyeler bağlı

Gelin- Kaynana Kına Mânisi

-253-

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna
Guyumcuya istiyoru vireyim sene,
Ana ben varmam ona.

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna,
Davaznur isteyor vereyim sene,
Ana, ben varmam ona.

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna,
Yeni güvey isteyor vereyim sene,
Ana ben varmam ona.

-254-

Şu garşıda üç çalgı var,
Çalınır aman da çalınır,
Biri danbır biri cura biri saz,
Aman da biri saz,
Danbır, cura var senin olsun,
Saz benim aman da saz benim,
Yedi dağlar on tönüm olsun,
Kömür gözlü kız benim.

Şu garşıda üç sırık var,
Serilir aman da serilir,
Biri sarı, biri beyaz, biri mor,
Aman da biri mor,

Zeyna, a gülüm Zeyna
Zeyna, a balım Zeyna
Onun Fatımı gadını var,
Neylesin bene,ben varmam ona

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna,
Onun adı bilinmez gadını var,
Neylesin bene,ben varmam ona

Zeyna, a gülüm Zeyna,
Zeyna, a balım Zeyna.,
Onun bi aşamlık gadını var,
Neylesin bene.ben varmam ona.

Şu garşıda üç yimek var,
Yenilir aman da yenilir,
Aman da biri bal,
Begmez, şeker senin olsun,
Bal benim aman da bal benim,
Yedi dağlar on tönüm olsun,
Yâr benim aman da yâr benim.

Sarı, beyaz senin olsun,
Mor benim aman da mor benim,
Minerim ata giderim,
Yâr benim aman da yâr benim.

-255-

Sekter gelir çatalar gulına,
İyi sökmüş mor mintanın yenine,
Toplamışlar varın mor çiğdemine,
Eğil alam başındaki yemene.

Gız seyit ardından bakıverem,
Anayına yapıgodum,
Direğine saçıgodum,
Entarisin alıgodum,
Alırım dünür gızını.

Anayına yapıgodum,
kirecine saçıgodum,
Tullusuna alıgodum,
Alırım dünür gızını

-256-

Pençiremin dilmeleri al değil yeşil,
Galdır da gollarını da boynumdan aşır,
Genç gelinler döşeklerde oynasır aman,
Kaçındasın aaa yosmanın gızı kaçında,
Gül yağları kokuyor a gız senin siyah
saçında.

Şu dağlara kar mı yağmış buz gibin aman,
Şimdiki gelinle onbeşinde gız gibi,
Mevlam size etmesin biz gibin aman,
Uçurdum keyime gonduramadım,
Küstürdüm yârımı de döndüremedim.

Oğlanların goynu yalabık ayna,
Gızların goynunda gırmızı neyme,
Alcem deyip almayıverme,
Yârenler içinde yâr geliyoru,
Ehbablar içinde zor geliyoru.

Çadırlan şu dağ taş daşı düşmüş,
İla babucumun maşası düşmüş,
Yâr beni gomuş yabana kaçmış,
Yabanın gahbesi aldı yârime,
Yabanın yosması çaldı yârime.

Pençiremin dilmeleri demirden aman,
Sen değilmin al yanaktan kemiren,
Gaşın değil, gözün bana demirden
aman,
Uçurdum keyime gonduramadım,
Küstürdün yârımı de döndüremedim.

-257-

Ayrılgı ucunu saplar,
Benim yüreğime bıçak,
Ayrılgı günleri gelecek haniyi,
Yârenim dilin datlı olsun,
Gelinim gınan gutlu olsun.

Evlerinin önü kümes,
İki tavuğuna gumaz,
Dayın ratı başın yümek haniyi,
Yârenim dilin datlı olsun,
Gelinim, gınan gutlu olsun. (Arpalı Fatma)

Baklan İlçesi'nden Derlenen Maniler

-258-

Eski serdim sicime,
Endi geldi ucuna,
Alcan dedi almadı,
Orası gitti gücüme.

-259-

Başıma şalvar dikerim,
Diker diker sökerim,
Eller yârim dedikçe,
Ben boynumu bükerim.

-260-

Karpuz kestim yiyecek yok,
Halim nedir diyen yok,
Yârim askerden geldi,
Çözün aydın diyen yok.

-261-

Makinemin iğnesi,
Yârin yelek düğmesi,
Kayınanne sevilmez mi,
O da yârin annesi.

-262-

Ocağa vurdum aş,ı,
Dibindedir ataşı,
Görümce sevilmez mi,
O da yârin gardaşı.

-263-

Ak gapı gara gapı,
Aktın fincanın sapı,
Beni yârdan ayıran,
Sürünsün gapı gapı.

-264-

Masa üstünde soğan,
Yârimin adı Doğan,
Doğan sana varacam,
Hakim olduğu zaman.

-265-

Goca gapı sürgülü,
İpek mendil dürgülü,
Benim vardığım oğlan,
Annesinin bir gülü.

-266-

Mercimekte taş mı olur,
Her güzel de kaş mı olur,
Her güzelde kaş olsa,
Bu dünyalar baş mı olur.

-267-

Karpuz kestim sulandı,
Yine gönlüm bulandı,
Kırılması kollarım,
Dul adama dolandı.

-268-

Minder üstünde pire,
Atladı düştü yere,
Ben o yâre yolladım,
Mor budama hediye.

-269-

Susadım su isterim,
Bana pınar gösterin,
Ben pınarı istemem,
Ben yârimi isterim.

-270-

Domatesin eziği,
Yere düştü beziği,
Oğlan sana varacam,
Hazırla bileziği.

-271-

Masa üstünde turunç,
Turunç değil on kuruş,
İçme yârim sigara,
Bi paket elli guruş.

-272-

Elmanın irisine ,
Taş attım birisine ,
Ben kendimi sakladım,
Yiğidin iyisine.

-273-

Harman yerine deve geldi,
Sevdiğim eve geldi,
Kaldırdım bir yere vurdum,
Ayakları göğe geldi.

Beyağaç İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-274-

Kediye bak kediye,
Saat gelmiş hediye,
Şu bizim Beyağaç,
Tüm illere hediye.

-275-

Kalenin taşına bak,
Gözlerimin yaşına bak,
Kimi sevsem yar olmaz,
Talihsiz başıma bak

-276-

İğdenin iğdesi yok,
Dibinin gölgesi yok,
Beş kardaşım var idi,
Birin faydası yok.

-277-

Ak tavuk almadın mı?
Kümese koymadın mı?
Seni gibi kaynana,
Hiç kaynana olmadın mı?

-278-

Eli elekli gelin,
Basma yelekli gelin,
Oğlanı ben doğurdum,
Şişe bacaklı gelin.

-279-

Dolaba fincan koydum,
İçine mercan koydum,
Kaynanamın adını,
Kuyruklu sıçan koydum

-280-

Al şalım yeşil şalım,
Dağları dolaşalım,
Aramız derya deniz,
Biz nasıl kavuşalım.

-281-

Sarı kavun dilimi,
Uçurdum bülbülümü,
Çıksam dağlar başına,
Arasam sevdiğimi.

-282-

Mektup yazdım karadan,
Dağlar kalsın aradan,
Mektup ile olmayacak,
Kavuştursun yaradan.

-283-

Masa üstünde tarak,
Denizli yolu uzak,
Ben aklına gelince,
Postaya mektup bırak.

-284-

Yumurtanın sarısı,
Yere düştü yarısı,
On beşinde kız iken,
Oldum asker karısı.

-285-

Dağlarda meşelerde,
Gülsuyu şişelerde,
Herkes yârini almış,
Ben kaldım köşelerde

-286-

Yüküm katran olsa,
Suya batıran olsa,
Gurbetteki yârimi,
Bana getiren olsa.

-287-

Giden ay tutulur mu?
Bala düz gatılır mı?
Geceler on beş saat,
Yalnız yatılır mı?

-288-

Mani benim ezberim,
Kan ağıyor gözlerim
Ben o yârın yolunu,
Ölene dek gözlerim.

-289-

Kara katran olsa,
Suya batıran olsa,
Uzaktaki yârimi,
Bana getiren olsa.

-290-

Armut dalda burulur,
Dibinde sular durulur,
Eller yârım dedikçe,
Benim kalbim kırılır.

-291-

Bahçelerde böğrölce,
Ben istemem görümce,
Görümcesiz evlerde,
Geçinirim ölünce

-292-

Siyah saç örmezler,
Seniz bana vermezler,
Gel beraber kaçalım,
Karanlıkta görmezler.

-293-

Köprünün altı gediz,
Üstünden kaçırırız,
Eğer anan vermezse,
Dağlara kaçırırız.

-294-

İnce boncuk dizerim,
Ben ablamdan güzelim,
Ondan güzel değilsem,
Başım alıp giderim.

-295-

Gökte yıldız elli altmış,
Mevla'm neler yaratmış,
Ak gerdanın altına,
Şeker suyu damlatmış.

-296-

Oğlum oğlum oyunda,
Helva çörek koynunda,
Ben oğlumu ararken,
Buldum kızlar koynunda.

-297-

Beyağaç kızları,
Eladır gözleri,
Çok hoşuma gidiyor,
Boynu bükük halleri

-298-

Bahçelerde gül dalı,
Yârimin adı Ali,
Ali benim olursa,
Neyleyim dünya malı.

-299-

Çaya vardım suyu yok,
Yüzüğünün taşı yok,
Karşıya bir kız gelmiş,
Bencileyin eşi yok.

-300-

Ay dedeyi görende,
Oğlan insaf nerende,
Kabahat sende değil,
Sana gönül verende.

-301-

Kahve değil çay değil,
Sözlerim olay değil,
Baş kalbe gider ama,
Çıkarmak kolay değil.

-302-

Gökten uçar tayyare,
Selam söyle o yâre,
Benden ona fayda yok,
Bulsun başına çare.

-303-

Asmadan üzüm aldım,
Duvardan sazım aldım,
Verin benim yârimi,
Anamdan izin aldım

-304-

Anam gitse bostana,
Ben de kaçsam Osman'a,
Osman beni görünce,
Kaçıyor yosmaya.

-305-

Oğlan oğlan git oğlan,
İpe getir sat oğlan,
Kızlar halı dokuyor,
Gel içine yat oğlan

-306-

Yaylaya varmazlar,
Karpuzu yarmazlar,
Merak etme sevdiğim,
Bizi ayıramazlar.

-307-

Ekin ekim çöllere,
Biçirmedim ellere,
On dördünde ah çektim,
Bildirmedim ellere.

-308-

Masa üstünde hıyar,
Boyun boyuma uyar,
Senin gibi güzeli,
Ayırmaya kim kıyar.

-309-

Karanfilim mor açtı,
Saksılara dolaştı,
Sevda nedir bilmezdim,
İlk gözünü o açtı.

-310-

Cama çıktım budaktan,
Lokum yedim tabaktan,
Ne hayırlı gün imiş,
Yâri gördüm sabahtan.

-311-

Karanfil ekim taşına,
Bitmedi kaldı kışa,
Küçükken yar sevdim,
Ekmeğim gitti boşa.

-312-

Pencereden bak beni,
Kırmızı güller at beni,
Madem beni seviyorsun,
Babamdan gel iste beni.

-313-

Penceresi al perde,
Perdenin ucu yerde,
Yürek oynar can titrer,
Seni her gördüğüm yerde.

-314-

Açma pencereni,
Esmesin yeller,
Seni sevdiğimi,
Bilmesin eller.

-315-

Vur kalbime hançeri,
Kalbim kana boyansın,
Fazla derine inme sakın,
Gönlü orda sen varsın.

-316-

Sular çıkar tepeden,
İçilmiyor köpüğünden,
Ben Ayşe'mi tanırım,
Kınalı topuğundan.

-317-

Ay aydınlık varamam,
Dile destan olamam,
Ay buluta girince,
Bağlasalar duramam.

-318-

Bahçenizde gül var mı?
Gül dibinde yol var mı?
Allah için söyleyin,
Bana uygun yar var mı?

-319-

Bahçelerde hazırım var,
Torbalarda mısıрім var,
Ah gidi cavırın kızı,
Benim nerde kusurum var?

-320-

Ovanın darısını,
Sel aldı yarısı,
Askere giden oğlan,
Boşasın karısını.

-321-

Bahçelerde lahana,
Kıydım koydum sahana,
Hiç ömrümde görmedim,
Böyle gavur kaynana.

-322-

Ayva gelir nar gelir,
Köyün yolu dar gelir,
Kız bana gelir ama,
Anasına zor gelir.

-323-

İndim kuyu dibine,
Baktım suyun rengine,
Ana kız beslese de,
Vermez ki sevdiğine.

-324-

Yumurtanın sarısı,
Yere düştü yarısı,
Kocası güzel ama,
Para etmez karısı.

-325-

Atlı geliyor atlı,
Boynu da kravatlı,
Kalkmış beni istiyor,
Muşmula suratlı.

-326-

Karanfilin moruna,
Gitmem yörük oğluna,
On beş altın taksa da,
Yine girmem koluna.

-327-

Masa üstünde pekmez,
Bu pekmez bana yetmez,
Bir oğlanın kazancı,
Benim süsüme yetmez.

-328-

Oğlum oğlum oyunda,
Helva çörek koynunda,
Ben oğlumu ararken,
Buldum kızlar koynunda.

-329-

Bahçelerde lahana,
Kıydım koydum sahana,
Hiç ömrümde görmedim,
Böyle gavur kaynana.

-330-

Ak tavuk olmadın mı?
Kümeşe koymadın mı?
Seni gidi kaynana,
Hiç gelin olmadın mı?

-331-

Eli elekli gelin,
Basma yelekli gelin,
Oğlanı ben doğurdum,
Şişe bacaklı gelin.

-332-

Kaynananın cavuru,
Canı candan ayır,
Merak etme efendim,
Bizi Allah kayıra.

-333-

Al şalım yeşil şalım,
Dağları dolaşalım,
Aramız derya deniz,
Biz nasıl kavuşalım.

-334-

Armut dalda beş olur,
Yere düşer eş olur,
Ağlama kömür gözlüm,
Kırpiklerin yaş olur.

-335-

Masa üstünde tarak,
Deniz yolu uzak,
Ben aklına geldikçe,
Postaya mektup bırak.

-336-

Sarı kavun dilimi,
Uçurdum bülbülümü,
Çıksam dağlar başına,
Arasam sevdiğimi.

-337-

Mektup yazdım karadan,
Dağlar kalksın aradan,
Mektup olmayacak,
Kavuştursun yaradan.

-338-

Yüküm katran olsa,
Suya batıran olsa,
Gurbetteki yârimi,
Bana getiren olsa.

-339-

Ovanın yarısını,
Sel aldı yarısını,
Askere giden oğlan,
Boşasın karısını.

-340-

Atlı geliyor atlı,
Boynunda kravatlı,
Kalkmış beni istiyor,
Muşmula suratlı.

-341-

Ay dedeyi görende,
Oğlan insaf nerende,
Kabahat sende değil,
Sana gönül verende.

-342-

Bahçelerde gül dalı,
Yârimin adı Ali,
Ali benim olursa,
Neyleyim dünya malı.

-343-

Çaya vardım daşı yok,
Yüzüğümün yaşı yok,
Karşıya bir kız gelmiş,
Bencileyin işi yok.

-344-

Kediye bak kediye,
 Saat gelmiş yediye,
 Şu bizim Beyağaç,
 Tüm illere hediye.

-345-

Ah benim fesli yârim,
 Güvercin sesli yârim,
 Eller ne derse desin,
 Sen böyle küsme yârim

-346-

Karanfil deste gider,
 Kokusu dostu gider,
 Beni gören oğlanlar,
 Evine hasta gider.

-347-

Bahçeniz de gül var mı?
 Gül dibinde yol var mı?
 Allah için söyleyin,
 Bana uygun yâr var mı?

-348-

Masa üstünde pekmez,
 Bu pekmez bana yetmez,
 Bir oğlanın kazancı,
 Benim süsüme yetmez.

-349-

Bahçelerde bal kabak,
 Açılır tabak tabak,
 Beni beğenmez iken,
 Kahve değil çay değil.

-350-

Gözlerim yaşlı değil,
 Sözlerim alay değil,
 Boş kalbe gider ama,
 Çıkarmak kolay değil.

-351-

Gökten uçan teyyare,
 Selam söyle o yâre,
 Benden ona fayda yok,
 Bulsun başına çare.

-352-

Karanfilim mor açtı,
 Saksılara dolaştı,
 Sevda nedir bilmedim,
 İlk gözümü o açtı.

-353-

Asmadan üzüm aldım,
 Duvardan sazım aldım,
 Verin benim yârimi,
 Anamdan izin aldım

-354-

Oğlan, oğlan git oğlan,
İpek getir sat oğlan,
Kızlar halı dokuyor,
Gel içine yat oğlan.

-355-

Yaylaya varmazlar,
Karpuzu yarmazlar,
Merak etme sevdiğim,
Bizi ayıramazlar.

-356-

Çama çıktım budaktan,
Lokum yedim tabaktan,
Ne hayırlı gün imiş,
Yâri gördüm sabahtan.

-357-

Siyah saçı örmezler,
Seni bana vermezler,
Gel beraber kaçalım,
Karanlıkta görmezler.

Bozkurt İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-358-

Trenin düdükleri,
Aşıyor gedikleri,
Hiç aklımdan çıkmıyor,
Yârimin dedikleri.

-359-

Emmaan !Mânici başı mısın?
Cevahir taşı mısın?
Bir mendil alsam yollasam ,
Cebinde taşır mısın?

-360-

Masa üstünde pekmez,
Bu pekmez bana yetmez,
Senin aldığın maaş ,
Dudak boyama yetmez.

-361-

Bizim bahçe otlanmış,
Gel aaretim(ahiretim) kazalım,
Yârim mektup atıyo

-362-

Evimin önü miller,
Yâre döktüğüm diller ,
Aynı yâre benziyor,
Bahçede açan güller.

-363-

Buğdayın özüyüm,
İsmail Ağa'nın kızıyım.
Karayım karayım,
Bir parça parayım

-364-

Arabam dolu susam ,
 Yârimin adı Hasan ,
 Hasan benim olursa,
 Ne husam kalır ne tasam.

-365-

Davulumu vurdum geldim ,
 Sen duydun mu Ali Ağam,
 Ben sana ekmek,
 Ismarlamaya geldim.

-366-

Ekmeğimi yimesem olmaz,
 Arkadaşım tayıl olmaz,
 Hadi gidelim be arkadaş.
 Bize burada sevda olmaz.

-367-

Davulumu vurdum geldim ,
 Mahalleyi dolandım geldim,
 Sen duydun mu Sadık Ağa,
 Ben hakkımı almaya geldim.

-368-

On bir aydır gelmez size ,
 Gayet gücendiniz bize,
 On birinci ayın on birinde ,
 Ramazan getirdim size.

-369-

Eski cami direk ister ,
 Söylemeye yürek ister ,
 Bu da ayıptır ama ,
 Arkadaşım börek ister.

-370-

Ramazanın ilk gecesi,
 Kuruldu cennet köşesi,
 Bu aylarda oruç tutanın,
 Kabul olur her duası.

-371-

Ramazan geldi kuş gibi,
 Kanatları gümüş gibi ,
 İşte geldik gidiyoruz,
 Dünyalık düş gibi.

-372-

İşte geldim iki büklüm ,
 Davuldur sırtımda gülüm ,
 İki gözüm Recep Ağa,
 Sana da selamünaleyküm.

-373-

Davulumun ipi aba,
 Ben çıkarım kaba kaba,
 İki gözüm Recep Ağa,
 Sana da olsun merhaba.

-374-

Davulu çalmasak olmaz,
 Bu ekmeği yemesek olmaz,
 İki gözümler Fatma abla,
 Ekmeği helal et bize.

-375-

Davulumun ipi koptu,
 Köyün çocuğu başıma çoktu,
 Sağ olsun arkadaşım ,
 Bu evde makarna yoktu.

-376-

Ayağında pabuç yok,
 Sofrasında ekmek yok ,
 İftar verin yetime ,
 Bilin ki sevabı çok.

-377-

Ambardan çıkarım ,
 Kara boncuk satarım,
 Eller ne derse desin,
 Ben yârime kaçarım.

-378-

Menekşesi yepelek,
 Yârım gelir sekerek,
 Menekşe buldum dere,de,
 Sordum evleri nerede.

-379-

Karadır yârın kaşı,
 Yirmiye buldu yaşı,
 On yıldır peşindeyim ,
 Olamadım yoldaşı.

-380-

Keklik öter yüksek,inde kayanın,
 Gelin gider gölgesinde mayanın,
 Bu dünyada sevdiğini saranın,
 Gündüzü arife, gecesi bayram.

-381-

Kar yağıyor kar yağıyor,
 Aba mı giyeceğim?
 Sakallıya varıp da,
 Baba mı diyeceğim

Çal İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-382-

Ak elime mor kınalar yaktılar,
 Kaderim yağ imiş gurbet ele attılar,
 Ah annecim vah annecim yaktın beni,
 Gurbet ellere attın beni.

-383-

Hadin arkadaşlar kına yakalım,
 Kına yetmez ise kına katalım,
 Kız ile gelini bir mi turalım.

-384-

Çakmak çakmağa geldik,
Kına yakmağa geldik,
Ayşe Teyze ağlama,
Kızın almağa geldik.

-385-

Evlerinin öñü dutulan iğde,
Yoktur salınışı halada beğde,
Benim sevdiceğim bir hanay evde,
Hanay evler var ömrümü yoğ itti,
Yana yana ciğerimi kül itti

-386-

Oğlanın adı Hüseyin,
Ben kimlere küseyim,
Hüseyin benim olursa,
On yedi gurban keseyim.

-387-

Oğlanın adı Ali'dir,
Boyları güller dalıdır,
Ali benim olursa,
Guru yirle halıdır

-388-

Oğlanın adı Mustafa,
Gir goynuma sür sefa,
Bir muskalar yazdırsam,
Gelir misin insafa?

-389-

Çökelezden çıktı bir ayı,
Kulakları dayı dayı,
Biz gelini aldık gidiyoz,
Ağlama hoşça kal Mehmet Dayı.

-390-

Aşağıseyit, Yukarıseyit,
Gız bulamazsan eğer,
Çal'a seyit.

-391-

Mahmutgazi, İsabey, Yazır
Boynunda delik heybesi hazır

-392-

Kayada kuzgun,
Kuyruğu kulağından düzgün,
Gençler var ise,
Yaşlılar ondan azgın.

-393-

Çökelezin taşına,
Çıkamadım başına,
Yukarıseyid'in kızları,
Galdı kendi başına.

-394-

Trenin penceresi,
İçinde çerçevesi,
Kızlar altın külçesi,
Oğlanlar bulaşık tenceresi.

-395-

Çal'ın Çökelez dağı
Selcenin çekirdeksiz bağı
Kızını aldık gidiyoz
Hoşça kal Mehmet Dayı.

-396-

Çorabım dize gadar
Gidelim bize gadar
Sarılalım yatalım
Bahardan güze gadar.

-397-

Galeden aşan gelin
Şal kuşak kuşan gelin
Gocan çirkin sen güzel
Gayret it boşan gelin.

-398-

Dağların mazısına
Can gaynar bazısına
Ne diyey de ağılay
Anamın yazısına.

-399-

Dağlar dağladı beni
Gören ağladı beni
Zincirler zapt itmezdi
Nikah bağladı beni.

-400-

Evlerinin önü duttur çökülmez,
Dudun yaprağından yağmur dökülmez,
Bir ben ölmeyle cihan yıkılmaz
Goyver oğlan goyver benim peşimi
Düşmana gönderdiler benim eşimi.

-401-

Bahçeye bağ diyemem
Elmaya nar diyemem
Alışmışım güzele
Çirkine yar diyemem.

-402-

İngiliz makasıyım,
Terziler ustasıyım,
Beni doktor eyi etmez
Ben sevda hastasıyım.

-403-

Bahçelerde bal erik
Dallarını eğ erik
Bize Türk genci derler
Güzelleri severik.

-404-

Galenin ardı bunar
 Elimi yüsam donar,
 Ya kız oldum ya gelin
 Yüreğim ona yanar.

-405-

Bahçelerde badılcan,
 Ben askere yazılcan
 Ben askerden gelince
 On beş yaşlı kız alcan.

-406-

Ben yârimi çiçek için küstürmem,
 Naylon fistan çeyizlere astırman,
 Basma fistan keysem bile yakışır
 Gadifeden olsa bile kestirmem.

-407-

Hem çiçek düzer salma hayat başında,
 Sürme çekmiş eğret durur kaşında,
 Gündemiye naylon fistan keyinir,
 Para bulmaz her dünyann işinde.

-408-

Kayfe önünden geçtim,
 Bir filcan gayfe içtim,
 Ben Ortaköylü'yü görünce,
 Medele'den vazgeçtim.

-409-

Derelerde üzerlik,
 Hep sende mi güzellik,
 Fatma muska yazdırmış,
 Ak gerdana nazarlık.

-410-

Akşam olur goca kapılar kapanır,
 Deliğine goca daşlar dıkanır,
 Eller komşum derse,
 O da bana dokanır.

-411-

Köprünün altı diken,
 Yaktın beni gül iken,
 Allah'ta seni yaksın
 Üç günlük gelin iken.

-412-

Yokarı bunar dingin mi,
 Mamudiyen oğlu zengin mi,
 Beni Omarla alıp kaçmaya geldiler,
 Omar benim dengim mi?

-413-

Gayfe biştiği yerde,
 Gaynayıp coştığı yerde,
 Güzel çirkin aranmaz,
 Sevinin düştüğü yerde.

-414-

Sepet sepet yumurta,
Sakın beni unutma ,
Unutursan küserim,
Göz yaşını kurutma.

-415-

Gelinler çiçek olur,
Söylediği gerçek olur,
Gayınnala ilan olur,
Söylediği yalan olur.

-416-

Sevi sevi dedikleri
Daştan ağırılmış,
Bunu bilmeyen
Ası goça cavırmış.

-417-

Gelinim, güzelim, gınan gutlolsun,
Hem orda hem burda dilin datlolsun,
Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar,
Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler

-418-

Kahvenin telvesine,
Gapılıvedim hevesine,
Doyulmeyomuş dünyada,
Güzelin cilvesine.

-419-

Hacı Amad'ın pirinci,
Cahan Ananın sarıncı,
Ak topuklu Hatman'ım,
Şu Zeyve'de birinci.

-420-

Goru dağında düzgün,
Tüyü kendinden düzgün,
Yusuf'larınAlma'sı,
Kafesteki keklikten düzgün.

-421-

Çaldır dedikleri,
Üzümdür yedikleri,
Bek hoşuma gidiyor
İnce dedikleri.

-422-

Çökelenin daşına,
Çıkamadım başına,
Yukarı seyidin kızlan,
Geldi kendi başına.

-423-

Sarı gavun dilimi ,
Dud Emine dilini,
Son dilini dutarsan,
Mal edersin gelini

-424-

Gonca gölden geçdin mi
 Sütü gayfa içtin mi?
 Fidan boylu ruku ya gadun da,
 Havize gadına geçdin mi?

-425-

Hacıgız fidan gibi,
 Donu va satan gibi,
 Garadeli'yi sorarsa,
 Şiyten gibi.

-426-

Türbe alanına guyu gazdım,
 Hem okudum hem yazdım,
 Almanın bokuna,
 Şerife Hanım'ı varayazdım.

-427-

Güllünün sazları,
 Erik Ali'nin kızları,
 Gelininden yekte çıkmış
 Abdurman'ın kızları.

-428-

Bahçelerin marulu,
 Sarma sarsan sarulu
 Abdurman'ın boynuzlarını
 Kör baltayla gırmalı.

-429-

Goca gölün gızıyın,
 Üstünün yıldızıyın,
 Sen guburların oğluysan
 Ben Derviş Aga'nın gızıyın.

-430-

Tan yeri leylekli,
 Elleri gümüş değnekli,
 Hatman'ım da bek cavur,
 Kasığından göynekli

-431-

Kara kara kazanlar,
 Kara yazı yazanlar,
 Cennet yüzü görmesin,
 Aramızı bozanlar

-432-

‘‘Goca gapının ganadına,
 Gumrular dünedi,
 Avlu içinizi,
 Hep ölemler gınadı,
 Aldık gızınızı,

İt görsün yüzünüzü.

-433-

Koca koca meşelerde
 Gül gurusu şişelerde,
 Herkes olmuş yerli,
 Ben galdım köşelerde.’

-434-

Hasan serçem gözeldir,
Hasan serçem düzelse de,
Mıstava ondan gözeldir.

-436-

Kim oturmuş üstüne,
Hacer gızcağız evlenmiş,
Hacı oğlanın üstüne,
Gadir Halil ölüyor,
Alma gadını sorarsan
Sicim sicim ağlıyor.

-438-

Döver önünde turnalı,
Dumanları vurmali,
Can halime var iken,
Guru Hatçe'ye nasıl sarmalı.

-440-

Dürnükte boldur üzerlik,
Gız sende mi güzellik,
Amet ağa yazdırmış,
Ak gerdana nazarlık.

Sellice sulluca,
Yağmur ver,
Teyze hayır ver hayır

Yağmur gelin yağ ister,

-435-

İrafıkda çanakla,
Hatman'ım da yanak va,
Doğru söyle Hatmahan'ım,
Mahkemede dayak var.

-437-

Akçalan'da gezerim,
Tütünleri yazarım,
Geleceksen gel Havize,
Hacılımı bozarım.

-439-

Çökelenin tepeleri,
Oturmuş efeleri,
Ben seni seviyorum,
Hazırla küpeleri.

-441-

'Su gelini su ister,
Göbekli harman ister,
Yerden bereket,
Göğden rahmet,
Ver Allah'ım ver.

Guzulu gurban ister,
Yerden bereket ister,
Göğden rahmet ister.
Ver Allah'ım sellice yağmur,
Çekmedi hamur,

-442-

Ver Allah'ım suluca yağmur.
Çökelezin taşına,
Çıkamadım başına,
Yukarıseyit kızları,
Galdı kendi başına.

-444-

Gelin ırvant bala benzer ,
Gız tomurcuk güle benzer ,
Var git gız var git,
Senin bi gecelik işin var,
Ertesi gün kervan geçe yol olur.

-446-

Selce'nin üzüm bağı,
Çal'ın Çökelez dağı,
Gızını aldık gidiyoz,
Hoşça kal Süleyman Çavuş Dayı.

-448-

Hanini, yâreni yâreni,
Ocağ Ayşe yâreni ,
O gece bu gece ,
Gız seni musafir.

-450-

Evinizin önü otlu olsun,
Muhabbetiniz tatlı olsun,
Gelininiz kutlu olsun.

-443-

Al yazmama düreyim,
Aş goynuna gireyim,
Uyan uyan sar bene,
Yâr olduğuna bileyim.

-445-

Urla kölü duruldu,
Gulula gazana vuruldu,
Beycamadin Esma'nın,
Alyollada bulundu.

-447-

Minder atın eyisine ,
Gider yolun goyusuna ,
Haber verin dayısına ,
Dayısız gız gelin olmaz ,
Amcasız hiç ata minmez

-449-

Yâreni yâreni güllü yâreni ,
Gece bu gece ,
Gız seni musafir.

-451-

Gız evini goyup gider,
Evlerini ıssız goyan,
Torbalarını duzsuz goyan,
Anasını gızsız goyan ley ley ley ley.

-452-

Buğdayım buğdayım,
Oluklara sular durmaz ,
Ortakçının gönlü olmaz.

-453-

Yolcu dayı yolunu eyle,
Atını çalıya bağla ,
Gelin mi güzel kız mı güzel ,
Bi ayar eylede geç.

-454-

Gız evi gara gara yasda ,
Oğlan evi bek havasda,
Ley ley ley vay de ley.

-455-

Vurdular gızın aşını,
Derdiler gelin başını ,
Yidiler düğün aşını,
Ley ley ley vay de ley

-456-

Haber verin dayısına ,
Dayısız gız gelin olmaz ,
Gelin olsa gelin olmaz,
Gelin olsa başları gülmez ,
Ley ley ley vay de ley.

-457-

Binmiş atın dorusuna ,
Dolmuş yolun kuyusuna,
Haber verin amcasına ,
Ley ley ley vay de ley ,
Amcasız gız gelin olmaz
Gelin olsa başları gülmez

-458-

Pamuk ektim dallandı,
Kazaları sallandı,
Çallı'nın gızları,
Beşibirliğe aldandı.

-459-

Arabların gediği,
Ayağında hediği,
Memed oğlan Cemile'yi almıcamış,
Olmuş Gülizar gızın dediği.

-460-

Yumurtanın sarısı ,
Yire düştü yarısı,
Gınamayın gomşula,
Oldum Yunan garısı.

-461-

Yumurtanın sarısı,
Yire düştü yarısı,
Gınamayın gomşula ,
Olmam Yunan garısı.

-462-

Yumurtanın gupu yok ,
 Gözlerimde uyku yok,
 Sür gayıkçı gayıǵı,
 Yunan'dan gorkum yok.

-463-

Atenanın üzümü ,
 Dudduramadım sözümü,
 Evladlarımı atarken,
 Yuma godum gözümü

-464-

Alma atdım denize ,
 Gelir yüze yüze ,
 Anne beni götür dedemize ,
 Döneceğim dininize.

-465-

Atena'nın urganı,
 Gurban olur yorganı,
 Nezik Hanım'ın çocukları,
 Balıkların gurbanı.

-466-

Atena'ya duman oldu ,
 Halimiz yaman oldu,
 Evladlarımı atarken,
 İki gözüm pınar oldu.

-467-

Çal benim durağım,
 Ben anamdan ırağım,
 Eller anam dedikçe,
 Buruktur benim yüreğim.

-468-

Ak daşı galdırsala ,
 İlanın öldürsele,
 Akşehir'de annem va ,
 Yanıma göndersele.

-469-

Bir yannın bal bir yannın gaymak ,
 Gaymagın üstünde bal eğlenir mi?
 Çirkin koynunuda yâr eğlenir mi?
 A benim bakmalara gıyamadığım.
 A benim sarılıp yatmalara
 doyamadığım,
 Dolayıp dolayıp kollarını sar boynuma.

-470-

Uzun uzun gamışla ,
 Dalini budamışla ,
 Sahat gözlü yârimi ,
 Suriye yollamışla ,

-471-

Gara çorap öre go,
 Annengilde dura go.
 Yârim çok bekleme
 Yoldan geliyom durago

-472-

Al yazmam dalda galdı ,
 Gözlerim yolda galdı,
 Eriyesi çürüyesi meyhane,
 Sevdiğim nerde galdı,

-473-

Şehirdeki evlere apartıman,
 Bizim evle yanında garınca,
 Sinek galıya insanla,
 Tepesinden bakınca

-474-

Erciş dağının bastanı ,
 Mor gatifeden giyer fıstanı,
 Gazeteler dolduruldu,
 Deli ananın destanı.

-475-

Dam üstünde kerkenek,
 Ganadı benek benek,
 Beni yârdan ayıran,
 Dakınsın galbır elek.

-476-

Eğildim üç gül yoldum harımdan ,
 Gırmızı gaplı mektub gelmiş yârimden
 ,Gelmez olsun bu mektublar yârimden,
 Ayırdı bir gece sevdiğimden.

-477-

Yazmaları bağlama,
 Kömür gözlü ağlama ,
 Ben burda değilem
 Bana belini bağlama

-478-

Arabanın dingili ,
 Sok başına zümbülü,
 Neylemeli zengini ,
 Bul kafanın dengini.

-479-

Gaynatası yün darıya,
 Kakmış gitmiş gelin arıyo,
 Efendisi Osman Çavuş,
 Uçan guşladan umut soruyo.

-480-

Aman Aşam çakır Aşam,
 Dağlar başı duman Aşam ,
 Dağlar başı duman olsa,
 Öngürlede goman Aşam.

-481-

Sandık sandık yeşil sandık,
 Biz onu ak köprüden döner sandık
 Biz onu yaşıl köprüden geler sandık
 Komşulara sorar sandık.

-482-

Koyun gelir yata yata ,
 Çöre çöpe bata bata ,
 Gelin Aşam suya düşmüş,
 Ilgınları duta duta.

-483-

Goyun gelir guzuyunan ,
 Ayağının tozuyunan,
 Gelin Aşam suya düşmüş,
 Yanı körpe guzuyunan.

-484-

Sakıskıda feslağanım,
 Kak gidem Esma'nım,
 Alyollara geldime,
 Köpek gada peşmanım.

-485-

Çökelezin tepeleri,
 Oturmuş efeleri,
 Ben seni seviyom,
 Hazırla küpeleri.

-486-

Dürnükte boldur üzerlik,
 Gız sende mi güzellik ,
 Ahmet Ağa yazdırmış ,
 Ak gerdana nazarlık.

-487-

Ak üzüm aklığı ,
 Sılanın ıraklığı ,
 Benim garib kalışım,
 Yavuklumun yokluğu

-488-

Sarı deve düzden gelir,
 Yüğü Kıprız'dan gelir,
 Gız hasta olmuş,
 Dermanı oğlandan gelir.

-489-

Güvercinim alaylandı,
 Kaplarım galaylandı,
 Merak etme oğlan,
 İşlerimiz golaylandı

-490-

Taşlıca'yı dolaştım,
 Gül yolmaya bulaşdım,
 Gül yolmaz dehil fikrim,
 Cemile gıza dolaştım.

-491-

Uzun guyuda urgan ,
 Yarım dağlarda çoban,
 Kepenekde üşürsün ,
 Yollayım telli yorgan.

-492-

Kunduram takır takır,
Yâr güler hakır hakır ,
Döndüm ardıma bakıydım,
Yârin gözleri çakır.

-493-

Hey oynayan yavrular ,
Ağaçta kuş yavrular,
Ellerin derdi tükenir ,
Benim derdim yavrular.

-494-

Çaldır dedikleri,
Üzümdür yedikleri,
Pek hoşuma gidiyo,
İne ! dedikleri.

-495-

Bu güzellik soydan olur,
Haydan olur huydan olur,
Bu güzellik soydan olur,
Arap atıda taydan olur.

-496-

Hey köstekli köstekli,
Bir ayağa kalk bebekli,
Ya Allah maşallah ,
Çocuk yürü

Çameli İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-497-

Evlerin gülüm kızım,
Nerelere gidem kızım ,
Beni kime koyup gidiyon ?
Derdimi kime diyem?

-498-

Minaresi camiden ,
Acemidir acemi,
Ben bir gelin olaydım ,
Delirdirdim göcemi.

-499-

Köprü altı tarla ,
Parla sevgilim parla,
Aylar yıllar gelmessem,
Şerbet dağından mendil salla.

-500-

Ah salım yeşil salım,
Şu dağı dolaşalım,
Sen güzel gocan çirkin,
Gayret et boşanalım.

-501-

Ocak başı yarıldı,
 Gülsüm Ali'ye darıldı,
 Darılırsa darılsın ,
 Gelsin bene sarılsın.

-502-

Armut aldım dağ dibinden,
 İzin al gel abinden ,
 İzin vermezse kaç gel ,
 Duvar dibinden.

-503-

Galdırın başının allı fesini,
 Çağırın anasını tutsun yasını ,
 Haydin arkadaşlar kına yakalım,
 Kına yetmezse kına katalım.

-504-

Örenin suyu kuyu kuyu,
 Uyu nazlı yâr uyu ,
 Yerini başkası alırsa ,
 Dönersin yol boyu.

-505-

Bir kuş gördüm havada,
 Yumurtası tavada,
 Karpuz kestim yiyen yok,
 O yâr gelmiş gören yok.

-506-

Ayna atım çayıra ,
 Gölgesi vurdu bayıra ,
 Sen gönderdin karşıya,
 Kendisi geldi bayıra.

-507-

Ayna attık çayıra,
 Şavkı vurdu bayıra,
 Onca islâm duruka,
 Nasıl vardın o cavıra.

Çivril İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-508-

Bahçelerde ısırgan,
 Cavur musun Müslüman?
 Eğil yârim öpeyim,
 Yemin ettim ısırmam.

-509-

Atine'nin urganı,
 Çekilmiyor yorganı,
 Nezik gızı üç çocuk,
 Balıkların gurbanı.

-510-

Mâniye maraz derle,
Güzele kirez derle,
Mâni bilmeyene,
Tersik'te horaz derle.

Dokuzkavaklar Mahallesi'nden Derlenen Mâniler

-511-

Davulumun ipi kırmızı,
Yemedim kavunu karpuzu,
Arkadaşımı sorarsan ,
Camide babuç hırsız.

-512-

Besmele ile çıktım yola,
Selam verdim sağa sola ,
A benim devletli beyim ,
Vakti şerif hayrola.

-513-

Dere çoşmuş çağlıyor,
Dağı duman bağlıyor ,
Zengin olsam ne fayda,
Fakir gardaş ağlıyor.

-514-

Aşağıdan gelir hüküm hüküm,
Davul sırtımda ağır yüklüm,
Uyan hanım abla uyan ,
Şimdi gelir benim uykum.

-515-

Şekerim var ezilecek,
Dülbentten süzülecek,
Çok bekletme hanım abla,
Çok yerim var gezilecek .

-516-

Kara koyun kuzuladı,
Boynuzları yozuladı,
Çok bekletme hanım abla,
Ayaklarım sızladı.

-517-

Ramazan geldi dayandı,
Camiler nura boyandı,
Şad oldu kandiller,
Cümle âlem uyana.

-518-

Yaram derin eşme,
Aman derdimedeşme,
Safurda börek yoktu ,
Gözlerim oldu çeşme.

-519-

Cami direk istemez ,
Gezmek yürek istemez,
Çok bahşış verirsiniz ,
Davulcu börek istemez.

-520-

Günler bir bir geçiyor,
Ninem pirinç seçiyor ,
Davet duydukça insan,
Kendisinden geçiyor.

-521-

Yemekler boldur gayet,
Beni de edin davet,
Birlikte yer içeriz,
Şöyle ederiz sohbet.

-522-

Davılımın halkası iki,
Kaldı bacımı teki,
Hem ararım hem sorarım,
Ahmet Ağam burda mı ki?

-523-

Davılımın halkası iki,
Kaldı babucumun teki,
Uyan hanım abla uyan ,
Yandı pilav tenceresi.

-524-

Başışımı alıp giderim ,
Sizlere dua ederim ,
Gelcek sene sağ olursam,
Çok metime ederim

-525-

Verin benim fesimi,
Anam tutar yasımı ,
Bu aydan başka ,
Çıkarmam sesimi.

-526-

Sokak yolu dar mıdır?
Minaresi var mıdır?
İftara kalk diyorlar,
Acep aslı var mıdır?

-527-

Bahçelerde olur bakla,
Güvercinler atar takla ,
İki gözüm hanım abla ,
Kesenin dibini güzel yokla.

-528-

İşte geldi gidiyor,
Mutlu günler bitiyor,
On bir ayın sultanı,
Bize veda ediyor .

-529-

Bak geldi etli dolma ,
Çok yiyip göbek salma,
Üstüne bir kahve iç,
Teravihe geç kalma.

-530-

Pencereyi açıverdi,
Kapıdan çıkıverdi,
Esneme bir tokat geldi,
Gözlerimi açıverdi.

-531-

Sandığa sıraladım,
Tefteri karaladım,
Hep iyiliğin için,
Kendimi parladım.

-532-

Eski cami direk ister ,
Yeni cami kürek ister,
Arkadaşım Ali Bey ,
Benim canım börek ister.

-533-

Ezanlar hep okundu,
İftarlığım lokumdu,
Aç kapıyı çok yedim,
Bana biraz dokundu.

-534-

İşte geldim kapınıza ,
Selam verdim hepinize,
Selamımı alırsanız,
Selamünaleyküm size

-535-

Davılımı vursam tüm tüm öter ,
İçinde de tütünüm tüter ,
Çok bekletme hanım abla,
Şimdi küçük horoz öter.

-536-

Ne uyursun ne uyursun ,
Uykuda sen ne bulursun ,
Al abdesti kıl namazı,
Cennet mekanı bulursun.

-537-

Davulumun ipi sırmalı,
Üstünde düven kurmalı,
Ben bu evden çevre isterim,
Dört köşesi sırmalı

Güney İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-538-

Gökten uçan tayyare,
Selam söylen o yâre,
Benden ona fayda yok,
Bulsun başına çare.

-540-

İndim kuyu dibine,
Baktım suyun rengine,
Analar kız besliyor,
Vermiyor sevdiğine.

-542-

Karyolanın demiri,
Allah versin emiri,
Şu Güney'in kızları,
Kaykî yufka kemeri.

-544-

Tren gelir eşmeden,
Direkleri de vişneden,
Beşibirlik değil mi ?
Bayanları kişneden.

-546-

Limonu oyduzduk,
İçine gül doldurduk,
Ayşe ile Ahmet'i,
Birbirine uydurduk.

-539-

Gayık saldı engine,
Baktım suyun rengine,
Gece gündüz yan gönlüm,
Düşemedim dengine.

-541-

Ak tavuk olmadın mı,
Kümeşe koymadın mı ?
Seni gidi kaynana,
Hiç gelin olmadın mı ?

-543-

Dozer geliyor dozer,
Çekilin kıyıya ezer,
Şu Güney'in kızları,
Türkan Şoray'a benzer,

-545-

Mektup yazdım acele,
Gat goynuna geceler,
Gecelemezsen bile,
Al eline hecele.

-547-

Tere koydum tabağa,
Haber yolladım bağa,
Bir yastıkda kocasın,
Sabah uydu kabağa.

-548-

Çapaladım haşhaşı,
Yârimin çatık gaşı,
Güzeller can yoldaşı,
Çirkinler mezar taşı.

-549-

Ayva geli nar geli,
Çağış yolu dar geli,
Kız bana gelir ama,
Anasına zor geli.

-550-

Mezar arsında harman olur mu?
Kama yarasında derman olur mu?
Kamayı sokanda din iman olur mu?
Aslanım Kazım'ım nerde yatıyo,
Burma bıyıkların kana batıyo.

-551-

Ayva geli nar geli,
Çağış yolu dar geli,
Kız bana gelir ama,
Anasına zor geli.

-552-

Armut dalda baş olu,
Yere düşer eş olu,
Ağlama kömür gözlüm,
Kırpiklerin yaş olu.

-553-

Gökten uçan tayyare,
Selam söylen o yâre,
Benden ona fayda yok,
Bulsun başına çare.

-554-

İndim kuyu dibine,
Baktım suyun rengine,
Analar kız besliyor,
Vermiyor sevdiğine.

-555-

Ay doğar sini gibi,
Gün doğar kilim gibi,
Ölmek istedim ama,
Gelmedi ölüm gibi.

-556-

Gızın adı nuran,
Saçları burgan burgan,
O buradan giderse,
Ben buralarda duramam.

-557-

Asmadan üzüm aldım,
Duvardan sazım aldım,
Verin benim yârimi,
Anandan izin aldım.

-558-

Bahçede yeşil çınar,
 Boyu, boyuma uyar,
 Ben seni gizli sevdim,
 Bilemedim el duyar.

-559-

Şu yollar uzar gider,
 Savrulur tozar gider,
 Islıkların kalbime,
 Gurbeti yazar gider

-560-

Masada gül kuruttum,
 Billurda su duruttum,
 Gönder yârim resmini,
 Ben simanı unuttum.

-561-

Al şalım yeşil şalım,
 Dağları dolaşalım,
 Aramız derya deniz,
 Biz nasıl kavuşalım

-562-

Masa üstünde roman,
 Okurum zaman zaman,
 Ben seni alacağım,
 Doktor olduğum zaman.

-563-

Anam gitse bostana,
 Bende kaçsam Osman'a,
 Osman beni görünce,
 Kaçıyor yosmaya.

-564-

Karanfil deste gider,
 Kokusu dosta gider,
 Beni gören oğlanlar,
 Evine hasta gider.

-565-

Ah benim fesli yârim,
 Güvercin sesli yârim,
 Eller ne derse desin,
 Sen böyle küsme yârim.

-566-

Ekini ekemedim,
 Yoruldu bileklerim,
 Yar üstüne yar sevmiş,
 Yanıyo da yüreklerim.

-567-

Tavada yağ erittim,
 Gölgede gül kuruttum,
 Ne güçlü sevda imiş,
 Evi barkı da terk etdim.

-568-

Ay dedeyi görende,
 Oğlan insaf nerende,
 Kabahat sende değil,
 Sana da gönül verende.

-569-

Gelin geldi evine,
 Kemer takmış beline,
 Bu nasıl da sevda imiş,
 Düşüm alemin diline.

-570-

Çaltı bastım harıma.
 Peynir bastım tuluma,
 Söylersen doğru söyle,
 Köpek gibi uluma.

-571-

Mendilim turalıdır,
 Sevdiğim buralıdır,
 Geçme gapım önünden,
 Yüreğim yaralıdır.

-572-

Sarı gurdelañ ensiz,
 Sarardım soldum sensiz,
 Çatal yürekli yârim,
 Nasıl durursun bensiz.

Honaz İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-573-

Mendilimin yeşili,
 Ben bilirim işimi,
 Kırmızı yanağında,
 Kırcañ fındık dişimi.

-574-

Harman yeri yaş yeri,
 Yavaş yürü hoş yürü,
 Ak gerdanın arası,
 Otuz iki diş yeri.

-575-

Kara taş boyanır mı?
 Yâr öpsem uyanır mı?
 Yâr üstüne yâr evlenmiş,
 Buna can dayanır mı?

-576-

Ak üzüm asmasıyım,
 Nazilli basmasıyım,
 Ver buba sevdiğime,
 Ben sevda hastasıyım.

-577-

Yeni bağın ekeni,
 Akbasmanın dikenî,
 Mesture hanım hasta olmuş,
 Müttehim beydir hekimi.

-578-

Mendilim benek benek,
 Ortası çarkıfelek,
 Yazı böyle geçirdik,
 Kışı kayırsın felek.

-579-

Tren gelir yan gelir,
 İskeleye son verir,
 Şu Honaz'ın kızları,
 Subay diye can verir.

-580-

Tren gelir yanaşır,
 İçi dolu çamaşır,
 Şu Honaz'ın kızları,
 Muallim diye adaşır.

-581-

Hama'nın kirazı,
 Altında terazi,
 Vamicedin a kızım,
 Niye yedin çerezi.

-582-

Koca kapıyı açtım,
 Açtım da geri kaçtım,
 Yunan kapıya gelmiş,
 Şaştım Allah'ım şaştım.

-583-

Koca kapının üstü,
 Saç bağım yere düşmüş,
 Saç bağımı alırken,
 Yunanlılar aldı kaçtı.

-584-

Yumurtanın sarısı,
 Yere düştü yarısı,
 Kınamayın komşular,
 Oldum yunan karısı.

-585-

Fındıklı'da beni bekler,
 Tam güneş batarken,
 Anne cazı komşularda,
 Cız cız çalarken.

-586-

Karanfil eker misin?
 Bal ile şeker misin?
 Dünyada yaptığını,
 Ahirette çeker misin?

-587-

Karanfilim kırpıdak,
 Öpüvedim şırpıdak,
 Kalk gidelim diyorken,
 Annesi geldi pattadak.

-588-

Keklik kumda eşinir,
 Eşinir de eşinir,
 Ah benim kara gözlüm,
 Nerelerde düşünür.

-589-

Kazım gelir kalka kalka,
 Kanadında gümüş halka,
 Yârim mendilini getirmiş,
 Ben ararım korka korka.

-590-

Kestaneyi budamışlar,
 Filiz sürmesin diye,
 Beni bu köyden budamışlar,
 Güzel sevmesin diye.

-591-

Minarenin ucunda,
 Yıldıza bak yıldıza,
 Sen beni alamazsın,
 Ucuza bak ucuza.

-592-

Bahçelerde bal kabak,
 Açılır tabak tabak,
 Sen beni beğenmezdin,
 Şu aldın mahata bak.

-593-

Kekliğe bak kekliğe,
 Uçup gider Kaklık'a,
 Meryem gelin aldanıvermiş,
 Üç yüz gram tatlıya.

-594-

Hasıraltını nem alır,
 Mesture hanım kim alır?
 Mesture hanımı kim almaz?
 Ankara'ya ün olur.

-595-

Tren gelir Eşme'den,
 Direkleri vişneden,
 Yeni kanun değil mi?
 Ortılığı kişneten.

-596-

Fındıklı'da beni bekler,
 Tam güneş batarken,
 Anne cazı komşularda,
 Cız cız gezerken

-597-

Karanfilim kırpıdak ,
 Öpüverdim şırpıdak ,
 Kalk gidelim diyorken,
 Annesi geldi pattadak.

-598-

Kara taş boyanır mı?
 Yâr öpsem uyanır mı?
 Yâr üstüne yâr evlenmiş,
 Buna can dayanır mı?

-599-

Kestaneyi budamışlar ,
 Filiz sürmesin diye ,
 Beni bu köyden budamışlar,
 Güzel sevmedin diye.

-600-

Yüce dağ başında yatmış uyumuş,
 Ela gözlerini uyku bürümüş ,
 Evveli küçük idi şimdi büyümüş,
 Şimdi uzaklardan bakan ben oldum.

-601-

Keklik kumda eşinir,
 Eşinirde eşinir ,
 Ah benim kara gözlüm ,
 Nerelerde düşünür.

-602-

Kazım gelir kalka kalka,
 Kanadında gümüş halka ,
 Yârim mendilini getirmiş,
 Ben ararım korka korka

-603-

Karanfil eker misin?
 Bal ile şeker misin?
 Dünyada yaptığını,
 Ahrette çeker misin?

-604-

Yeni bağın ekeni,
 Akbasmanın dikenî,
 Meture hanım hasta olmuş,
 Müttehim beydir hekimi.

-605-

Ay aydınlık varamam,
 Dile destan olamam,
 Ay buluta girince ,
 Boğsalar duramam.

-606-

Mendilim benek benek,
 Ortası çarkıfelek ,
 Yazı böyle geçirdik,
 Kışı kayırsın felek.

-607-

Tren gelir yan gelir,
İskeleye şan verir ,
Şu Honaz'ın kızları,
Subay diye can verir.

-608-

Tren gelir yanaşır,
İçi dolu dolaşır,
Şu Honaz'ın kızları,
Muallim diye dolaşır.

-609-

Gide gide ,
Ak bulutu yol sandım,
El oğlunu ,
Ben kendime yâr sandım.

-610-

Harman yerini kürüdüm,
Üstüne zambak bürüdüm,
On iki kölem var iken ,
Ben neye yayan yürüdüm.

-611-

Karanfilim onuna ,
Yardım marul donuna,
Anayı bubayı terk ettim,
Bir oğlanın uğruna .

-612-

Ateş oldum külüm yok ,
Bülbül oldum dilim yok,
Sana çattı çatalı,
Ağlamadık günüm yok.

-613-

Tren gelir Eşme'den ,
Direkleri vişneden ,
Yeni kanun değil mi?
Ortalığı kişneden.

-614-

Bahçelerde hasırım va,
Tarlalarda mısıрім va,
Ah gidi gavurun gızı,
Benim nerde kusurum va.

-615-

Tavşan gider ekine,
Kulakları dikine ,
Gız yanağına bal mı sürdün,
Tatlı geldi dilime.

-616-

Karanfilim sarkarım,açılmaya korkarım,
Yâr gapıdan gelince hasda olsam,
Hasda olsam kalkarım,
Haydi yallah sevdiğini yolla,
Yolla yolla yâr yolla.

-617-

Şişelerde gül yağı,açılır Gordon boyu,
 Yâr gapıdan girince şen olur,
 Şen olur gelinin foyu,
 Haydi yallah nişanlıma yolla,
 Yolla yolla yâr yolla.

-618-

Gadife boyanır mı ,
 Öpsem yâr oyanır mı ,
 Öpem derken yatıgomuş,
 Buna can, buna can dayanır mı,
 Haydi yallah sinemaya yolla,
 Yolla yolla yâr yolla.

-619-

Ak üzüm asmasıyım,
 Nazilli basmasıyım ,
 Ve buba sevdiğime ,
 Ben sevda hastasıyım.

-620-

Bahçelerde bal kabak,
 Açılır tabak tabak ,
 Beni beğenmeziken,
 Aldığın guduza bak.

-621-

Minarenin ucunda ,
 Yıldıza bak yıldıza ,
 Sen beni alamazsın,
 Ucuza bak ucuza .

-622-

Kekliğe bak kekliğe,
 Uçup gider kaklığa ,
 Meryem gelin aldanıvermiş,
 Üç gram tatlıya

-623-

Hasıraltını nem alır,
 Mesture hanımı kim alır,
 Mesture hanımı kim almaz,
 Ankara'ya ün alır.

-624-

Tavşan girer ekine,
 Kulakları dikine ,
 Gız yanağına bal mı sürdün,
 Tatlı geldi dilime.

-625-

Ay aydınlık varamam,
 Dile destan olamam,
 Ay buluta girince,
 Boğsalar duramam.

-626-

Bahçelerde hasırım va,
 Tarlalarda mısıрім va,
 Ah gidi gavurun gızı,
 Benim nerde kusurum va.

-627-

Bahçelerde bal kabak,
Açılır tabak tabak ,
Beni beğenmeziken ,
Aldığın guduza bak.

Kızılhisar İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-628-

Engindir Kızılhisar engine,
Rengine baktım ekinlerin rengine,
Güzel kızlar gelin olmuş gidiyo,
Güneş vurmuş ak tenlerine .

-630-

Tarih yazdım Kızılhisar'da ,
Cenk yapılmış kalın harmanda,
Okuyun gençler yine okuyun ,
Kimler gelip geçmiş eski zamanda,

-632-

Haydi bas bas gidelim ,
Gidelim yâr nasıl idelim, (nakarat)
Arabanın tikeri,
Çıkar yokuş yokarı,

-634-

Koyu dur Baba Ardiç'in gölgesi,
Günden güne artar başın sevdası ,
Nedir ağam çok uykuların faydası,

-629-

Derler ki doğduğum yer mi ,
Derler ki doğduğum yer mi ,
İkisini de ayırmassın ,
Buna güç yeter mi

-631-

Arabaya daş göydüm,
Gül yastığa baş göydüm,
Yârim gelecek diye,
Sol yanıma boş göydüm.

-633-

Çakır Ayşe dükgen açmış,
Aman ondan alın şekerı,
Haydi bas bas gidelim,
Gidelim de yâr nasıl edelim, (nakarat)

-635-

Çok uykular ,yiğidi yârdan ayırır.
Şu yaylanın etekleri,
Ötüşür keklikleri,
Hiç aklımdan çıkmayo,
Çoban gızının dedikleri.

-636-

Karabaş koyun,
Koyunların beyidir,
Akta goyun,
Yüreciğimin yağıdır.

-637-

Adını sevdiğim Avşar beyleri,
Siye vezirlik yakışıp durur,
Topla dizginini, tanı kendini,
Karşıda Germiyanlar bakıp durur.

-638-

Avşar Beyi derler biye ezelden ,
Bülbül yuva yapmış gülelen gazelden,
Sarı topraklar gitmesin tez elden,
Çarpışalım der Avşar Beyleri.

-639-

Hani benim ekmeğimi yiyenler ,
Samur kürkümle kır atıma binenler,
Germiyanlar fermanına uyupta,
Dövüşelim Avşar Beyi diyenler

-640-

Çekilen bayrağı oyuncak mı sandın,
Avşar Beyini kancık mı sandın ,
Kaçmayın dövüşelim der Avşar Beyi

Merkez'den Derlenen Mâniler

-641-

Antalya'dan aldım bulgurnan pirinci,
Cazgırlı Memed pelivanlar içinde birinci,
Endin gül bahçesine gül demet demet,
Denizli ve Hisarlı Cazgız Memed.

-642-

Sen bunara vardım gızım,
Destini doldurdun gızım,
Kesilesi o bunarda,
Mendilin goydun gızım.

-643-

Ben bunara vardım anne,
Destimi doldurdum anne,
Kesilesi o bunarda,
Mendilimi godum anne.

-644-

Mendilin al mıydı gızım ?
Ortası dal mıydı gızım?
Kesilesi o bunarda,
Sen su dolduruken kimsele va mıdı gızım?

-645-

Mendilim alıdı anne,
Ortası güllüydü anne,
Kesilesi o bunarda,
Bi oğlan vadı anne.

-646-

Ben bunara varam kızım,
Bi haberle salam kızım,
Eğer mendilin o oğlandese,
Boynuna dolayım,
sürükleye sürükleye verem kızım.

-647-

Sen bunara varma anne,
Bi haberle salma anne,
Bir mendilden neler olur,
Benim adım çıkar dargınlık verme anne.

-648-

Yazı yazı ,
Goyun garıştı guzu,
O deyüsün ilsülüne,
Ben de vermen gızı.

-649-

Al yazmamın ayası,
Amanın gaşına vurulmuş boyası,
Ne dedim de darıldın,
Amanın Allah'ından bulası.

-650-

Ölcam ben ,
Nolcam ben,
Tombul tombul memelerden
Emcem ben.

-651-

Vur davulcu davula,
Vur düğün olsun,
Gız gelin olsun,
Gümbüdü gümbüdü vuruladı.

-652-

Civanım genç ölümünden zor geliyor,
Keklig olsam gaya gibi eşerdim,
Güzel olsam ben dengime düşerdim.

-653-

Alıverin filintinimi oymadan,
Ben gidiyorum gençliğime doymadan,
Soğuk su başında biter naneler,
İnci di benli gız doğurmuş anneler.

-654-

Belimde iki kalkan,
Sırtımda kalmadı mintan,
Verin komşular beş on kuruş,
Alayım sırtıma mintan.

-655-

Fesligandan odun olmaz,
Beslengiden gadın olmaz,
Her hanımın doğurduğu evlat,
Pehlivan olmaz.

-656-

Nerde ecdat nerde ata?
Hakka karşı etme hata,
Tabut denen ağaç ata,
Binmemeye çaren var mı?

-657-

Besmele ile çıktım yola,
Selam verdim sağa sola,
Ramazanınız mübarek ola.

-658-

İşte geldi Ramazan dayandı,
Bütün camiler nura boyandı,
Mümin olan kullar buna inandı,
Ne güzeldir mübarek Ramazan.

-659-

Davulumun içi tura,
Kolum şişti vura vura,
Ramazanınız mübarek ola,
Uyanın komşular uyanın (Nakarat),
Hakkın nuruna boyanın.

-660-

Size geldim size geldim,
İnci mercan dize geldim,
Uyanın komşular uyanın ,
Arzuladım size geldim.

-661-

Sular akar ince ince,
Su katarlar pirince,
İnsan bir hoş oluyor ,
Mübarek günler gelince.

-662-

Karşıdan fener geldi,
Alıma neler neler geldi,
Tepsi tepsi börek beklerken,
Çıktı da önüme döner geldi.

-663-

Sokakları darmadağın,
Minareleri var mıdır,
Hacı amcam başış alıcam diyor amma,
Acaba aslı var mıdır.

-664-

Arıklardan su geliyor,
Kokusu güllerden geliyor,
Fadimablam çayları demlemiş amma,
Yüreciğim de ona yanıyor.

-665-

Şekerim var ezilecek,
 Dülbentlerden süzülecek,
 Çok bekletme hacı emmi,
 Çok yerim var gezilecek.

-666-

Evlerinin önü asma,
 Asmanın dalına basma,
 Gece geldi kapıma,
 Benim bahşışımı kasma

-667-

Bahçeler allı olur,
 Allılar beyaz olur,
 Sahur vaktinde uyanmayanların,
 Oruçları da nazlı olur.

-668-

Geze geze işte geldim kapınıza,
 Selam verdim hepinize,
 Ramazanınız mübarek olsun cümlemize.

-669-

İşte geldim kapınıza,
 Selam verdim hepinize,
 Selamımı alırsanız,
 Selam aleyküm size.

-670-

Davılımı vursam tüm tüm öter,
 İçinde de tütünüm tüter,
 Çok bekletme hanım abla,
 Şimdi küçük horoz öter.

-671-

Ne uyursun ne uyursun,
 Uykuda sen ne bulursun,
 Al abdesti kıl namazı,
 Cennet mekânı bulursun.

-672-

Davulumun ipi sırmalı ,
 Üstünde düven kurmalı,
 Ben bu evden çevre isterim,
 Dört köşesi sırmalı.

-673-

Pencereyi açıverdi,
 Kapıdan çıkıverdi,
 Enseme bir tokat geldi,
 Gözlerimi açıverdi.

-674-

Sandığa sıraladım,
 Tefteri karaladım,
 Hep iyiliğin için,
 Kendimi paraladım

-675-

Ezanlar hep okundu,
İftarlığım lokumdu,
Aç kapıyı çok yedim,
Bana biraz dokundu.

-676-

Davılımın halkası iki,
Kaldı bacımın teki,
Hem ararım hem sorarım,
Ahmet Ağam burda mı ki.

-677-

Davılımın halkası iki,
Kaldı babucumun teki,
Uyan hanım abla uyan,
Yandı pilav tenceresi.

-678-

Başışimi alıp giderim,
Sizlere dua ederim,
Gelcek sene sağ olursam,
Çok metime ederim.

-679-

Sokak yolu dar mıdır,
Minaresi var mıdır,,,
İftara kalk diyorlar,
Acep aslı var mıdır.

-680-

Bahçelerde olur bakla,
Güvercinler atar takla,
İki gözüm hanım abla,
Kesenin dibini güzel yokla.

-681-

İşte geldi gidiyor,
Mutlu günler bitiyor,
On bir ayın sultanı,
Bize veda ediyor.

-682-

Bak geldi etli dolma,
Çok yiyip göbek salma,
Üstüne bir kahve iç,
Teravihe geç kalma.

-683-

Dere coşmuş çağlıyor,
Dağı duman bağlıyor,
Zengin olsan ne fayda ,
Fakir gardaş ağlıyor.

-684-

Aşağıdan gelir hüküm hüküm,
Davul sırtımda ağır yüküm,
Uyan hanım abla uyan,
Şimdi gelir benim uykum.

-685-

Kara koyun kuzuladı,
Boynuzları yozuladı ,
Çok bekletme hanım abla,
Ayaklarım sızıladi.

-686-

Yaram derin eşme,
Aman derdimi deşme,
Safurda börek yoktu,
Gözlerim oldu çeşme.

-687-

Cami direk istemez,
Gezmek yürek istemez,
Çok başış verirseniz,
Davulcu börek istemez.

-688-

Günler bir bir geçiyor,
Ninem pirinç seçiyor,
Davet duydukça insan,
Kendisinden geçiyor.

-689-

Yemekler boldur gayet,
Beni de edin davet,
Birlikte yer içeriz,
Şöyle ederiz sohbet.

-690-

Davulumun ipi kırmızı ,
Yemedim kavunu karpuzu,
Arkadaşımı sorarsan,
Camide babuç hırsız.

-691-

Ramazan geldi dayandı,
Camiler nura boyandı,
Şad oldu kandiller,
Cümle alem uyana.

-692-

Besmele için yola,
Selam verdim sağa sola,
A benim devletli beyim,
Vakti şerif hayrola.

-693-

Al yazmam dalda galdı,
Civanım gözlerim yolda galdı,
Aman adam öpüp üç gün kesdim
çınardan,
Dolanıp da geli zelvi boylum kenardan.

-694-

Ag işliğim ardınıyım,
Amanın gollarına dargınım,
Ag işlig dedar geliyor,
Amanın dar sokagdan yâr geliyor.

-695-

Memed efendi kapı gezdirme,
 Şişide ilimon yağları,
 Görünüyo İzmir dağları,
 Fadimablayı görünce,
 Çözüyor fistan bağları.

-696-

Denizin dibinde Hatçem demirden evler,
 Ah gerdan altından aman çiftedir benler,
 O kınalı barmakları, o beyaz eller,
 Yolcuya yolundan haram eyleyen dilber,
 Onun onun onun uğruna,
 Hatçemi yandırdım boy fistanına.

-697-

Evlerinin önü sarpa kaya,
 Gayadan bakarlar aya,
 Avludaki doru taya,
 Bin gidelim emmim oğlu.

-698-

Anan duyar baban duyar,
 Arkamızdan atlı kovar,
 Gelen atlı beni vurar,
 Ben gidemem emmim gızı

-699-

Anam duysun, babam duysun,
 Arkamızdan atlı kovsun,
 Gelen atlı beni vursun,
 Gel gidelim emmim oğlu.

-700-

Gır atımın çulu yokdur,
 Torbasında yemi yokdur,
 Ayağında nalı yokdur,
 Ben gidemem emmim gızı

-701-

Şalımı çul ideyüm,
 Bütün incirlerimi yem ideyüm,
 Beşi birliği nal ideyüm,
 Gel gidelim emmim oğlu.

-702-

Gır atımın beli ince,
 Yol almayor sürmeyince,
 Ben de seni gönül vermem,
 Asgerlikden gelmeyince

-703-

Verin benim fesimi ,
 Anam tutar yasımı,
 Bu yârdan başkasına,
 Çıkarmam hiç sesimi.

-704-

Duvarlarda asılsın,
 Asker yârim nasılsın,
 İkimizin sevgisi,
 Bir bavula nasıl sığsın.

-705-

Ekin ektim bitire,
Yârim teskere getire,
Getirmezse bu sene,
Beni eller götüre.

-706-

Bahçelerde ısırgan,
Cavur musun Müslüman,
Eğil yârim öpeyim,
Yemin ettim ısırمام

-707-

Baklan tarlasında yorulmadın mı?
Şu gelen güzelden vurulmadın mı?
Yemin etme yeminlere düşersin,
Gız iken sen bana sarılmadan mı?

-708-

Çanaklıkta çanak var,
Kız sende ne yanak var,
Öpmek isterdim ama,
Karakolda dayak var.

-709-

Kadifeden giyenler,
Şöyle böyle diyenler,
Cennet yüzü görmesin,
Şeftalini yiyenler.

-710-

Kabağın kökeniyim,
Ucunun dikeniyim,
Yiğide varacağım,
Kötüye tövbeliyim.

-711-

İki duru bir duru,
İliyinde su duru,
Ayle kızı sorarsan,
Kısmet bekleyip dur.

-712-

Atımın başında püsküllü kaza,
Kanlarım karıştı toprağa toza,
Elin nişanlısı yâr mı olur bize,
Ver elini gidelim kömür gözlüm.

-713-

Kader bağladı bizi,
Böyle yazılmış yazı,
Allah nasip eyledi,
Denizli'den bir kızı.

-714-

Sular akmayınca durulmaz imiş,
Gönül gezmeyince yorulmaz imiş,
Kocalıkta demler süzülmez imiş,
Gençlik elde iken sürem demler.

-715-

Süpürge'nin telleri,
Süpürüyor yelleri,
Kaynana'nın dilleri,
Öldürür gelinleri.

-716-

Bahçelerde börölce,
Oynar gelin görümce,
Oynasana bakalım,
Bir ocağa gelince.

-717-

Atina hamam oldu,
Dört yanı duman oldu,
Nezik hanım gidelim,
Üç buçuk yıl oldu.

-718-

Çekmece açılılar,
İçim çok sıkılıba,
Ben yörü özledim,
Hasreti yüreğimi yakıba.

-719-

Elimin kınasını çamır edtiler,
Başımın boymasına sürme çektiler,
On iki yaşında gelin ettiler,
On iki yaşında kızlar gelin mi olur? (de).

-720-

Gurben anam saçının teline ,
Salladığça ensin Urum eline,
Mektublarımı salen anam cavır köyüne,
Mektubları ulaşicek garı yele yer mi olu.

721-

Çay içinde yuvalarım var benim,
Baş atıp ciğerimi dağledmen benim,
El içinde gelin gızımılın oğlum mu var
benim,
Aglımı getirib aledmen benim.

-722-

Allahısmarladığ konşular size,
Köyden dışarıyı çıkarın bize,
Sağ olurseğ gelir görürüz size,
Sağ olmasseğ galıverir mahşere.

-723-

Yirmi yıldır ağlarıldım,
Ben köyün güldüm,
Elimin kınasını duvarı sürdüm,
Babam gelir deye yolları vurdum.

-724-

Onun gelmeleri mahşere galmış,
Evimizin önü bir dönüm tütün,
Dağları, daşları yol eddim bütün,
Versinler anamı alırım satın,
Onun müjdesi bir goca altın.

-725-

Elimin kınasını çamur eddile
Başımın boymasını sürme çekdiler.
On iki yaşındı beni gelin ettiler,
On iki yaşındı gelin olunmaz.

-726-

Gökyüzünde peşdimalım yazılır,
Altın tas içindi kınam ezilir,
Yengelerim baş ucuma dizilir,
Yakma yenge ah elime kineyi.

-727-

Benim al ellerim kına isdimez,
Öksüz yetim başlarım civan isdimez.

-728-

Geline bak geline,
Kına yakmış eline,
Gelin küsmüş gidiyor,
Babasının evine.

-729-

Avluları boş olsun,
Etrafı taş olsun,
Kınayı iyi tepin,
Düğünümüz hoş olsun.

-730-

Ekmek ettiğim suçlar,
Çamaşır yıkadığım taşlar ,
Yarın öğlen gidiyorum,
Hoşçakalın arkadaşlar.

-731-

Geycek yüdüğüm taşlar,
Gölgelendiğim ağaçlar,
Yarın öğlen gidiyorum,
Hoşçakalın arkadaşlar.

-732-

Elimi soktum astara,
N ini ni ni,
Elimi kesti destere,
Allah'ım şirin göstere,
Ni ni ni ni.

-733-

Gider evlerinden öte ,
Ni ni ni ni,
Kız evlerinin yakışı,
Oğlan evi bakışı,
Ni ni ni ni.

-734-

Selam söyleyin dayısına,
Ni ni ni ni,
Dayısız kız gelin olmaz,
Gelin olsa melin olmaz,
Ni ni ni ni.

-735-

Kız evleri kara yasta,
Ni ni ni ni,
Oğlan evi pek hasta,
Ni ni ni ni.

-736-

Çattılar kazanı,
Ni ni ni ni,
Düzdüler gelin başını,
Kız evlerinin yakışığı,
Ni ni ni ni.

-737-

Güneş doğar doğudan,
Toprakları soğutan,
El kadar mektubun,
Merakları dağıtan.

-738-

Çivri kaşıkları,
Yanar ışıkları,
Mevla'm ayırmasın,
Bizim gibi aşıkları.

-739-

Ak üzüm parmak gibi,
Sevgilim kaymak gibi,
Beni yârdan ayıran,
Devrilsin kabak gibi.

-740-

Çelendeki kuşa bak,
Ağızındaki dişe bak,
Manmanların düğünü,
Gele sene kışa bak.

-741-

İçinden mi geçelim,
Algillerden seçelim,
Çiçeğe doyum olmaz,
Sevgi sunup içelim.

-742-

Alçacık dağları dağım var deme,
Diz boyunca karı olmayınca,
Olursa olmazsa meyil etme,
Kendine münasip yâr olmayınca.

-743-

İğdenin iğnesi yok,
Dibinin gölgesi yok,
Üç gardaşım vardı,
Birinin faydası yok.

-744-

Ocağa vurdum dığanı,
Göglere ağdı fığıanı,
Anasının bir civanı,
Kara toprak mı aldı?

-745-

Kara koyun güderiz,
Yününü dideriz,
Bize kaygısızlar derler,
Her dedigim ki ederiz.

-746-

Hop deyiver,
Fistanını toplayıver,
Çalı güzeli,
Bunu oynayan Hama güzeli.

-747-

Çarşıdan gelen atlı
Heybesi dolu tatlı
Benim sevdiğim oğlan
Bölükçe Mehmet adlı

-748-

Ak üzüm asmasıyım,
Nazilli basmasıyım,
Bana doktor getirmeyin,
Ben yârin hastasıyım.

-749-

Mercimek koydum tasa,
Ağzını basa basa,
Benim yârim pek güzel,
Azıcık boyu kısa.

-750-

Ocağa vurdum dığanı,
Ni ni ni ni,
Göyler ağdı fudanı,
Anasının bir civanı,
Ni ni n ini.

-751-

Hop deyiver,
Fistanını toplayıver,
Çalı güzeli,
Bunu oynayan ,
Honaz güzeli.

-752-

Buldan buldan dedikleri,
Balcan, soğan yedikleri,
Pek hoşuma gidiyo,
Galipba gidibba dedikleri.

-753-

Bahçelerde biber yeşil nanalar,
Yârim gibi yok doğursun analar,
Üstüne mi geldi çifte cumalar,
Cumalar elinden kurtarayım mı?

-754-

Fistan giymiş güzel olmuş,
Ardından bakanlar kül olmuş,
Sevdiğinle muhabbeti bir olmuş,
Onun bana sevgisi kalmamış.

-755-

Mercimekten aşım var,
Ne gülmedik başım var,
Karlı dağların ardından,
Can veren gardaşım var.

-756-

Has bahçenin yakıştığı gül iken,
Yaktı beni deli gönül dil iken,
Ben derdime yanar idim,
Derdime yanacak yârdan ayrıldım.

-757-

İğde çiçek açtı,
Kokuları saçtı,
Sevda canım Halinem,
Gençlik elden geçti.

-758-

Hama'nın kirazı,
Altında terazi,
Vamicedin a kızım,
Niye yedin çerezi.

-759-

Koca kapıyı açtım,
Açtım da geri kaçtım,
Yunan kapıya gelmiş,
Şaştım Allah'ım şaştım.

-760-

Koca kapının üstü,
Saç bağım yere düşmüş,
Saç bağımı alırken,
Yunanlılar aldı kaçtı.

-761-

Yumurtanın sarısı,
Yere düştü yarısı,
Kınamayın komşular,
Oldum yunan karışı.

-762-

İki tabak hoşmerim,
Haydar benim düşmenim,
Can Ayşe vurduğuma,
Binler ile pişmanım.

-763-

Al geydim alsın diye,
Mor geydim sarsın diye,
Çeşme başına gittim,
Yârim görsün diye.

-764-

Ay aydınlık varamam ,
Dile destan olamam,
Ay buluta girince,
Bağlasala da duramam.

-765-

Altın tabak olaydım,
Yâr önüne koyaydım,
Yârim saat dakmış,
Gardonu ben olaydım.

-766-

Bahçelerde hasırım va,
Tarlada mısırim va,
Ah gidi gavurun gızı,
Benim nerede gusurum va,

-767-

Bahçelerde maydanoz,
Dutam dutam yoldunuz,
Denizli'nin kızları,
Yeni moda oldunuz.

-768-

Bahçelerde bal gabak,
Açılır tabak tabak ,
Beni beğenmez iken,
Aldığın madaha bak.

-769-

Bahçelerde Ak guzu,
Çangal çungal boynuzu,
Gızlar varmayın dula,
Ne tadı var ne tuzu.

-770-

Gidin bulutlar gidin,
Yârime selam edin,
Yârim uykuda ise,
Uyarmadan öte gidin.

-771-

Ağacın dibinde yatarım,
Tabancamı atarım,
Beni beğenmeyen kızları,
Yarım soğan satarım.

-772-

Kara üzüm asmasıyım,
Nazilli'nin basmasıyım,
Gönder devlet yârimi ,
Ben onun hastasıyım.

-773-

Bir taş attım gediğe,
Saat geldi yediye,
Analar kız büyötmüş,
Oğlanlara hediye.

-774-

Evleri sıralıdır,
Sevdiğim buralıdır,
Geçme kapımın önünden,
Yüreğim yaralıdır.

-775-

Karyolaya basayım,
 Ceketini asayım,
 Bir boy fotoğraf yolla,
 Ta kalbime asayım.

-776-

Avluya kuyu kazdım,
 Dibine halı yazdım ,
 O yârin kollarında,
 Bayıldım öleyazdım.

-777-

Bahçelerde biberim,
 Toplamaya giderim,
 Yârin gelmiş deseler,
 Koçu kurban ederim.

-778-

Şu dağların zinciri,
 Saatimin zenciri,
 Benim sevdiğim oğlan,
 Gönlümün güvercini.

-779-

Kara çorap dize kadar,
 Gel gidelim bize kadar ,
 Kavuşmadık yâr mı olur,
 Kavuşuruz yaza kadar.

-780-

Motor harlayıp gelir,
 Camı parlayıp gelir,
 O yâr motorun üstünde,
 Mendil sallayıp gelir.

-781-

Bahçelerde üzümsün,
 Benim iki gözümsün,
 Sanma ki unutmuşum,
 Gece gündüz sözümsün.

-782-

Bulgur yardım daş ile,
 Gözüm doldu taş ile,
 Ben nereye gideyim,
 Bu sevdalı iş ile?

-783-

Bazardan gelen atlı ,
 Heybesi dolu datlı,
 Benim sevdiğim oğlan ,
 Boğazı kıravathı.

-784-

Patlıcanı haşladım,
 Doldurmaya başladım,
 Kapı tık tık deyince,
 Sevdiğim geldi sandım

-785-

Ala koçum yayılır,
Saçakları sayılır,
Çıkma güzel, kapıya,
Gören olur bayılır.

-786-

Çınar attı serince,
Hasırla serince,
Dünya cömert kesilir,
Yâr murada erince.

-787-

Süpürgemi dayadım,
Saçlarımı taradım,
Sevgilim gelecek diye ,
Bıyıklarımı boyadım.

-788-

Çarşıdan gelen atlı,
Heybesi dolu tatlı,
Benim sevdiğim oğlan,
Bölükçe Mehmet adlı.

-789-

Çınar altı serince,
Hasırla senince,
Dünya cömert kesilir,
Yâr murada erince.

-790-

Süpürgemi dayadım,
Saçlarımı taradım,
Sevgilim gelecek diye,
Bıyıklarımı boyadım.

-791-

Bakarım bakarım köyde göremem,
Al gadife giymiş yâri bilemem,
Orta boylarına gurban olduğum,
Aşık oldum sana eve giremem.

-792-

Sular akmayınca belki durulmaz,
Gönül gezmeyince insan yorulmaz,
Elin gızı kendi sarılmaz,
Kapısında yanıp kül olmayınca

-793-

Kırlarda altın seren,
Sen ol çiçeği deren,
Yârim karşısına çıkar,
Sana kalbini veren.

-794-

Çelendeki kuşa bak,
Ağzındaki dişe bak,
Manmanların düğünü,
Gele sene kışa bak

-795-

Kaç haftada toplanır,
Dede kağı yoklanır,
Harmana bak harmana,
Üstünden ayaklanır.

-796-

Maniye maraz derler,
Güzele kiraz derler,
Mani bilmeyene,
Küllükte horoz derler

-797-

Maniye maraz derler,
Güzele kiraz derler,
Mani bilmeyene,
Küllükte horoz derler.

-798-

Kiremitten toz alma,
Sandalcıkıtan kız alma,
Sandalcığın kızları,
Dokuz kanadın kalma.

-799-

İki yanı bayırda,
Okuyanı hayırda,
Ayazı kışta kaldı,
Camişları çayırda.

-801-

Esger oldum piyade ,
Bugün aşkım ziyade ,
Evlilerin sevdası,
Bekarlardan ziyade.

-802-

Armut dalda asılsın,
Asker yârim nasılsın,
İkimizin sevdası,
Gastelere basılsın.

-803-

Bizim motor ötmüyor,
Yokuşlardan çıkmıyor,
Bizim köyün kızları,
Askerleri bekliyor.

-804-

Çama çam eklenir mi?
Çam dibi beklenir mi?
Var git oğlan askere,
Üç sene beklenir mi?

-805-

Elmayı bak elmayı
Param yokdur almıya
Her gün cama dayanır
Sarılıp sarılıp yatmıya

-806-

Dut ağacı değilim,
 Dut verici değilim,
 Eğil biyo öpeyim,
 Can alıcı değilim.

-807-

İrlan karyolam ırlan,
 Üstünde telli yorgan,
 Sevince kavuşursam ,
 Keserim çifte kurban.

-808-

Kara kaş gözlerin elmas ,
 Bu güzellik sende de kalmaz ,
 Söğüdün yaprağı dal arasında ,
 Güzeli severler bağ arasında .

-809-

Çay benim çeşme senin ,
 Derdime deşme benim ,
 Ben bir öksüz çocuğum,
 Ardıma düşme benim.

-810-

Dağdan ova engini,
 Şıp deyip bul dengini,
 Selam söyle sevdiğim ,
 Hoş kalasın kendini.

-811-

Bahçe bahçeye karşı,
 Bahçenin ardı çarşı,
 Gel seninle gezelim,
 Dosta düşmana karşı.

-812-

Burçak verin kır atım kişnesin ,
 Fıtil sarın yârim işlesin ,
 Ben ölürsem yârim nişlesin?
 Kalk gidelim ela gözlüm dağlara.

-813-

Hak yardım ederse ,
 Oğlan koyun güderse,
 Sesim boğazım kısık,
 Duymaz beni giderse.

-814-

Pılı pırtıyı topla gel,
 Yürüme sen hopla gel,
 Beklerken ağaç oldum,
 Komşuları yokla gel.

-815-

Dağdan kestim ardıcı ,
 Hani bunun sağdııcı ,
 Sağdıcsız gelin olmaz ,
 Gözünde burnun ucu.

-816-

Sarı zıbın giyip gider,
Niyendesini sayıp gider ,
Anası evini beğenmemiş ,
Kocam evi deyip gider ,
Git gelinim sağlıklı Sil gözünü sağlıklı.

-817-

Çay olalım akalım ,
Düşünelim bakalım,
Düşünmeylen baş mı olur,
Et döşe yatalım.

-818-

Üzümünen gar ,
Tamam oldu söz,
Hadin gidin siz,
Yatalım biz.

-819-

Duvarlarda börölce ,
Körolası görümce,
Görümcele olmasa ,
Geçinirim ölünce,

-820-

Halıyı koydu yüke ,
Yedi kat büke büke ,
Ben anamdan ayrılmam,
Boynumu büke büke.

-821-

Bağa karşı evimiz,
Birçok bizim sevimiz,
Bu sevillevin içinde ,
Ayrı da düştü bivimiz.

-822-

Ekinne orag oldu ,
Yangınla ırag oldu,
Evla'lam gitdi gelmez,
O da bene merak oldu.

-823-

Dağlara söyle beni,
Sorar mısın ebedi?
Karanfili kokunca ,
Hatırlar mısın beni?

-824-

Yârim susma bir şey söyle ,
Neden uzağımsan böyle,
Derdimin dermanısın,
Beklerim gecelerce .

-825-

Gidiyorum işde gö,
Hayalde gör düşde gö,
Hiç gıymatımı bilmedin ,
Bir zalıma düşde gö.

-826-

Ak üzüm parmak gibi,
Yârin yüzü kaymak gibi,
Beni senden ayıran,
Kurusun toprak gibi.

-827-

Hamam taşı güneşten,
Ben anlamam bu işten ,
Beni senden ayıran ,
Ablan ile enişten.

-828-

Dolapta yeşil böceg,
Misafir olca bu gece ,
Ben seni nine aldadan,
Eve girdiğin gece .

-829-

Amanın imanın hop deve ,
Gelen oluverse yog deve,
Amanın imanın hoplada gel,
Gız şalvarına topla da gel.

-830-

Ekin ekdim ekine
Gunduramın tekine
Bunda gücenmek yokdur
Sende dut benimkine

-831-

Hanönü bastılar ,
Beni dama kastılar ,
Kölelerin Ahmed'i,
Kurban diye kestiler.

-832-

Hanönün hanları ,
Yıkılmıyor damları ,
Oluk olmuş akıyor ,
Ahmet'imın kanları.

-833-

Yüce dağ başında kara kartal,
Açmış kanadını dünyayı örter ,
Bazı yiğit vardır ölümden korkar ,
Ben korkmam ölümden ergeç yolumdur

-834-

Buhurcular bölük bölük geldiler,
Ciğerimi delik delik deldiler ,
Mustafa'yı su çimene serdiler ,
Malı yağmanın ırzı beylik dediler.

-835-

Hamamın taşı bende ,
Bakırın pası bende ,
Çatlasın düşmanlarım ,
Yiğidin hası bende

-836-

Dağların başındayım ,
 On sekiz yaşındayım ,
 On iki yaştan beri,
 Güzeller peşindeyim.

-837-

Bahçelerde narım ben ,
 Yandıkça yanarım ben ,
 Bir şey bilmez diyorlar ,
 Her telden oynarım ben

-838-

Amanın imanın halımsız ,
 Ben duvamdan yavımsız,
 Yârim ele gitdi gelmedi ,
 Gece geldi öhünsüz.

-839-

Bu çavdavi delmeli,
 Ununan elemeli,
 İçevim ah çekiyo,
 Yâvimi görmeyeli.

-840-

İl elden ele aticek ,
 Terazim olsa bazarlarda saticen ,
 Ani beni neden verdin çocuğa ,
 Küçüğünü yuvarlarda gocana .

-841-

İşlig kesdim dar geldi,
 Dar sokaktan yâr geldi,
 Sevip sevip ayrılmag,
 Genç ölümden zor geldi.

-842-

Tütünü dizesim geldi,
 Bitirip gidesim geldi,
 Kâr olsun acı tütün ,
 Seni ezesim geldi.

-843-

Dağlar dağladı beni,
 Gören ağladı beni,
 Şu Denizli kızları ,
 İpsiz bağladı beni.

-844-

Dalavda pavtıkavsın ,
 Dördün al dördü galsın,
 Ne muhabbeli yavimsin,
 Sözümüz böyle galsın.

-845-

Gidin bulutlav gidin ,
 Yârime selam edin ,
 Yârim uykulavdese ,
 Uyarman geri gidin.

-846-

İştig kesdim sirtare,
 Bir yâr sevdim fikare ,
 Olsun varsın fikare ,
 Sevim düşmüş ne çare .

-847-

Her tarafım oldu gazlava ,
 İpek olsam sarılsam ,
 İnce belli gızlara.

-848-

Bir aldım nav içi ,
 Gül gubardım yav içi,
 Anılar nile beslemiş,
 Delianlıla için.

-849-

Dabancam dolu şaşma,
 Gız gerdana bez açma ,
 Açarsen çok açma ,
 Benden selamını kesme

-850-

Bülbülün yuvasından,
 Su içtim govasından ,
 Ah ne olursam olayım anam,
 Hun-ı aşkın belasından.

-851-

Otudum sazlara ,
 Vardı buldu gazlara ,
 İpek olsam sarısam ,
 Fidan boylu gızlara.

-852-

Ekinle ekiliken ,
 Dibini dökülükten ,
 Gız saçından üç tel ver ,
 Kefenim dikiliken.

-853-

Yımirtanın sarısı,
 Ah başımın arısı ,
 Geldi başıma ,
 Gitmet onun arısı.

-854-

İrifte altın sini,
 Gizliden sevdim seni,
 Zalım anan duyarsa ,
 Hem seni döver hem beni.

-855-

Daldaki portakalsın,
 Bu laf burda kalsın ,
 Bu Cumhuriyet devri ,
 Seven seveni alsın

-856-

Süpürüverin evlerinin taşını,
 Siliverin dünür anan gözlerin yaşını,
 Yarın öğlen götürüyorum,
 Ahmet'in eşin.

-857-

Dağdan kesim kereste ,
 Kuş besledim kafeste ,
 Dediler yârin gider ,
 Yetiştim son nefeste.

-858-

Âşıklar ismini dile getirir ,
 Mevlam renk vermiş güle ,
 Turna isen kan bizim bahçeye ,
 Yandım sevdiğim bu derdi sen eyledin .

-859-

Dağında lale sümbül ,
 Ocağından alınca kül ,
 Çiçeğe doyum olmaz ,
 Nergisin dalında gül.

-860-

Belimde iki kalkan,
 Sırtımda kalmadı mintan,
 Verin komşular beş on kuruş,
 Alayım sırtıma mintan.

Pınarkent Mahallesi'nden Derlenen Mâniler

-861-

Afyon ekdim azmamış ,
 Yârim gelip kazmamış ,
 Ben Mevlaya darıldım ,
 Seni bana yazmamış.

-862-

Ak koyunun aklı ,
 Sütünün kayaklığı ,
 Bizi öksüz bırakan,
 Bir ananın yokluğu.

-863-

Ak çorap dize kadar,
 Gidelim bize kadar ,
 Benim durağım burda,
 Yaz ile güne kadar.

-864-

Ak tozu kaldırda gel,
 Yılanı öldürde gel,
 Madem bende gözün,
 Keseni doldur da gel.

-865-

Ah kapıda kapıda ,
 Yüreğim tıkırtıda ,
 Yârin gelmiş deseler ,
 Beş lira var kutuda.

-866-

Al yazmanın oyası,
 Yüze vurmuş boyası,
 Alcen dedi almadı ,
 Allah'ından bulası.

-867-

Çamurlu damlaları,
 Mor renkte olaları,
 Sevdigimi alanları,
 Allah vire cezaları.

-868-

Çağırırsanız duyar mı?
 Boylarımız uyar mı?
 Uzak gitsek a yârim ,
 Annen eve koyar mı?

-869-

Çamaşır astık ipe ,
 Pekmez doldurduk küpe,
 Kızı oğlana verin ,
 Diz çökertmeyin tipe.

-870-

Ağustosun sıcaklığı,
 Yaktı bahçeyi bağı,
 Meraklanma güzelim,
 Geçmez güzelim çağı.

-871-

Ah benim fesli yârim,
 Güvercin fesli yârim,
 Eller ne derse desin,
 Koca nefesli yârim.

-872-

Bağ kapısı açılmaz ,
 Maydanozdan geçilmez,
 Ben bir esnaf kızıyım,
 Bana para biçilmez.

-873-

Bahçalarda narım ben,
 Yandıkça yanarım ben,
 Bir şey bilmez diyorlar,
 Her telden oynarım ben.

-874-

Bahçede kara ceviz,
 Dallarını eğeriz ,
 Biz Honazlıyız ,
 Ölene dek severiz.

-875-

Candan öte can ola,
Sevecekse tan ola,
Canına canı buldu,
Güzellikten an ola.

-876-

Cemilemin saçları ,
Altın ister uçları,
Cemilemi alcem ya,
Vermiyor kardeşleri

-877-

Cevizim govuk govuk,
Ağlarım goyuk göyük,
Yârdan selam gelmiş,
Kar ile buzdan soğuk.

-878-

Al giydim salsın diye,
Mor giydim alsın diye,
Çeşme başına gittim ,
Nişanlım kalsın diye

-879-

Babacımın dabanı,
Ben istemem yabanı,
Benim sevdiğim oğlan,
Dağda sığır çobanı.

-880-

Can dedim canan dedim,
Benimle yanan dedim,
Sarıldıkça sarıldı,
Dalıma konan dedim.

-881-

Cebimin ağzı dardır,
İçinde neler vardır,
Sabreyle deli gönül,
Sabırda neler vardır.

-882-

Ceylan demişti bana,
Mani gelir aklına ,
Hakkı da yok değilmiş,
Gerçek olur saklında

-883-

Cilvesine nazına ,
Yardım teyze kızına ,
Kız ben seni kaçırcem,
Buben gelsin sözüne .

-884-

Çakır gözlüm geliyor ,
Dağı taşı deliyor,
Gül kınayı eliyor,
Ak elini beliyor.

-885-

Aktaş kaldır da gel,
Yılanı öldür de gel,
Madem bende gözün,
Keseyi doldur da gel.

-886-

Cama çıktım budaktan,
Lokum yedim tabaktan,
Ne hayırlı gün imiş,
Yâri gördüm sabahtan.

-887-

Çamdan aldım sakızı,
Ormana sürdüm öküzü,
Haydi gelin gözde al ,
Karanfilli kokusu.

-888-

Bahçelerde maydanoz,
Tutam tutam yoldunuz,
Denizli'nin kızları,
Yeni moda oldunuz.

-889-

Çaltı bastım harıma ,
Peynir bastım tuluma,
Söylersen doğru söyle,
Köpek gibi uluma.

Serinhisar İlçesi'nden Derlenen Mâniler

-890-

Kara kara kediler,
Dolabıma girdiler,
Kraliçeniz kim dedim,
Bana İsmail dediler.

-891-

Karanfilim fil fili,
Nerden aldın bu dili,
Bu dil buranın değil,
İstanbul'un bülbülü.

-892-

Babam kahveci olmuş,
Kahvenin köpüğünü yere savurur,
Sevdiğini başa oturtur,
Sevmediğini atıverir.

-893-

Bahçelerde badılcın,
Ben askere yazılcam,
Ben askerden gelince,
Yavuklumu alacam.

-894-

Çanaklıkta çanak var,
Ay şu Fatma'da ne güzel yanak var,
Öpecektim ama,
Mahkeme de dayak var.

-895-

Elmanın irisine,
Taş attım birisine,
Ben kendimi sakladım,
Yiğidin iyisine.

-896-

Harman yerine deve geldi,
Sevdiğim eve geldi,
Kaldırdım bir yere vurdum,
Ayakları göğse geldi.

-897-

Maydanoz ot değil mi?
Yaprağı dört değil mi?
Ben yârimden ayrıldım ama,
O bana dert değil mi?

-898-

Dağdan kestim keleşte,
Kuş besledim kafeste,
Dediler yârin hasta,
Yetiştim son nefeste.

-899-

Her gelen bir gül ister,
Sahipsiz bağlar gibi,
Ağlarım çağlar gibi,
Derdim var dağlar gibi.

-900-

Dolmuş geliyor dolmuş,
Dolmuşun rengi solmuş,
Hele bakın şu Ali'ye,
Ne zaman damat olmuş.

-901-

Yazmaların oyalı,
Ak ellerin kınalı,
Al gelin ağlama,
Gidiyorsun yuvaya

-902-

Anan arkandan ağlar,
Sen gidiyorsun diye,
Koyun kuzusuz olmaz,
Meler yavrum diye.

-903-

Evimizin önü ufak yongalı,
Yongalı değil çifti yengeli,
Hemen yakma yengem dutsuz kınayı,
Benim başım dutsuz kına istemez.

-904-

Bahçeye kuyu kazdım,
İçine halı yazdım,
Kapı tıktık deyince,
Arkadaşım geldi sandım.

-905-

Kesilirim kellem,
Örtüverin boyunu mu?
Ünneyi verin sağ tarafını babam,
Onları dert bana merak olmasın.

-906-

Gök yüzünde iki katlı karınca,
Sarı buğday bile ayrılmamış çeçinden,
Ben nasıl ayılırim,
Ölen kardeşlerimden.

-907-

Bahçelerde börtölce,
Oynar gelin görümce ,
Oynasınlar,
Bir araya gelince.

-908-

Kapı kapı aralık ,
Ne bakarsın analık,
Oğlanlar kokmuş balık,
Kızlar beş bin liralık.

-909-

İki tahta arası,
Elimde bıçak yarası,
Sevgilisi gelince,
Oğlum sevda delisi.

-910-

Ufukta bir gemi,
Yoktur yelkeni,
Hatıramı açtıkça,
Hatırla beni.

-911-

Şu dereyi gide gide yol sanırdım,
Ayağıma diken battı gül sandım,
Gurbetilen kara yel değil mi
Bellerimi büken?
Eğrildi bellerim yorulmaz.

-912-

Yemenimin uçları
Çıkamam yokuşları
Selam edin yârime
Yedi dağın kuşları.

-913-

Şu dağlar kireç olsa,
Derdime ilaç olsa ,
Ne yapayım dünya malını?
Yâr benden güleç olsa

-914-

Taksi geliyor taksi,
Dümeni ben olaydım,
İçindeki şoförün,
Hanımı ben olaydım.

-915-

Mektup yazdım karadan,
Dağlar kalksın aradan,
Kavuşmamıza çare yok,
Kavuştursun Yaradan.

-916-

Evimizin önü duttur,
 Yaprığı göktür dökülmez,
 Küçücükten elin kahrı güçtür çekilmez,
 Biz çekelim kul başına vermesin.

-917-

Güzelliğine güvenme ,
 Bir sivilce yeter ,
 Malına güvenme ,
 Bir kıvılcım yeter.

-918-

Yaza yaza yaz geldi,
 Pazara kiraz geldi,
 Ama biraz daha yazacaktım,
 Mürekkebim az geldi.

-919-

Pencere de sinekler ,
 Lokum olsam yicekler,
 İstemediğim bir oğlanla,
 Zorla evlendircekler.

-920-

Mendilim benek benek,
 Ortası çarşı felek,
 Yazı beraber geçirdik,
 Kışı ayırdı felek.

-921-

Karlarda kar olmadı,
 Yürekte fer kalmadı,
 Yazacaktım ama,
 Defterde yer kalmadı.

-922-

Badılcan doğradım,
 Doğradım da vurmadım,
 Böyle serbest gezerken,
 İftiraya uğradım.

-923-

Dut gibi tuttun beni,
 Gül gibi kuruttun beni,
 Geleceğim diye gittin de,
 Gün gün unuttun beni.

-924-

Dam ardında böcekler,
 Şeker versem yiyecekler ,
 İstemediğim oğlana ,
 Zorla mı verecekler?

-925-

Kalbimin hüznü var,
 Yıkılmış eller gibi,
 Kendin ettin kendine,
 Yana yana gez derler

-926-

Dut gibi duttun beni,
 Gül gibi kuruttun beni,
 Ne maharetli yârmışsın,
 Gün gün unuttun beni.

-927-

Köprüden geçemedim,
 Az doldur içemedim,
 Sen benden geçtin,
 Ben senden geçemedim.

-928-

Ufacık taştan güla mı yapılır?
 Üstüne çıkılır sıla mı bakılır?
 On iki aydır arz ederim,
 Yârin yoluna mı bakılır?

-929-

Merdivenim kırk ayak,
 Kırkına vurduğum dayak,
 Yârim gelsin diye,
 Siyittim yalın ayak.

-930-

Çikolata tatlıdır ama ,
 Senin kadar değil,
 Herkes seni seviyor ama ,
 Benim kadar değil .

-931-

Karlarda kar kalmadı,
 Yürekte fer kalmadı,
 Daha yazacaktım ama ,
 Baksana yer kalmadı.

-932-

Köprüden geçemedim,
 Az doldur içemedim,
 Sen benden geçtin ama
 Ben senden geçemedim.

-933-

Fındık fıstık olur mu?
 Ateş olur mu ?
 Selam söyle o yâre ,
 Böyle dostluk olur mu?

-934-

Mani benim ezberim ,
 Kan ağlıyor gözlerim ,
 Ben o yârin yolunu ,
 Ölene dek gözlerim.

-935-

Kara yere kahrolsun,
 Gülmedik başlar
 Herkes sevdiğine neler bağışlar.

-936-

Karanfilin filizi,
 Ayırmazlar ikimizi,
 Yedi devlet bir olsa,
 Ayırmazlar içimizi

-937-

Patlıcanı haşladı,
 Doldurmaya başladı,
 Yâr aklıma gelince,
 Ağlamaya başladım.

-938-

Bahçelerde intişar,
 Boyu güzel kendi şah,
 İki gönül bir olsa,
 Karışamaz padişah.

-939-

Karpuz kestim kan çıktı,
 İçinde yalan çıktı,
 Benim sevdiğim oğlan ,
 Askerde subay çıktı.

-940-

Dam altında dolaştım,
 Gül yolmaya bulaştım,
 Meramım gül yolmak değil
 Yârim olmaya ulaştım.

-941-

Bakkallarda toz şeker ,
 Toz şeker kilo çeker ,
 Sevdiğini göremeyen,
 Durur durur ah çeker

-942-

Karanfil ocak ocak ,
 Gülüm var kucak kucak ,
 Ellerin gülü açmış,
 Benim gülüm tomurcuk.

-943-

Kahvenin piştiği yerler ,
 Kaynayıp coştığı yerler,
 Derdim var beller gibi,
 Söyleyem eller gibi,
 İlkbaharı yaz derler,
 Şirin söze naz derler.

-944-

Gözlerimden yaşlar akar,
 Bulanmış seller gibi,
 Ciğerimden yaralıyım,
 Gülerim sağlar gibi.

-945-

Aylarım çağlar gibi,
 Derdim var dağlar gibi,
 Kalbimin hüznü var ,
 Yıkınmış eller gibi.

-946-

İlkbahara yaz derler,
Şirin söze naz derler,
Ciğerden yaralıyım,
Gülerim sağlar gibi.

-947-

Karşıda kavun yerler,
Ben varsam ne derler?
Ne derlerse desinler ,
Nazlı yârime versinler.

-948-

İnce kapısı açıldı,
İncelerim saçıldı,
Cennet kızı görünce,
Aklına kaçırdı.

-949-

Karanfili kurutmadım,
Yârim seni unutmadım,
Hatırını saydım,
Üstüne yâr tutmadım.

-950-

Karanfil suya neyler ,
Güzel kokuya neyler ,
İki güzel bir yastıkta ,
O göz uykuya neyler.

-951-

Kayfenin piştiği yerler ,
Kaynayıp coştığı yerler,
Güzel çirkin aranmaz ,
Sevinin olduğu yerler.

-952-

Siyah saça ördüğüm,
Tenhalarda gördüğüm,
Seni hasta diyorlar,
Geçmiş olsun sevdiğim.

-953-

Altın yüzüğüm var benim ,
Parmağıma dar benim,
Güzellerin içinde ,
Kömür gözlü yâr benim.

-954-

Yüzüğüm var al daşlı,
Al değil mor daşlı,
Gitti yârim gelmedi,
Gözlerim ondan yaşlı.

-955-

Karanfilin moruna ,
Ölüyorum yoluna ,
Karanfil mor açtı,
Saksılara dolaştı.

-956-

Nazlım salınır gezersin,
Dertli bağrımı ezersin,
Beyaz kağıda benzersin,
Yazar mola kalem seni.

-957-

İlk bahara yaz derler,
Şirin söze naz derler,
Sevda çekene ,
Dertli aşık derle

-958-

Pencereden bak beni,
Fındık fıstık at beni,
Fındık fıstık istemem ,
Pencereden at beni.

-959-

Edirne'den aldım yeşil yaprak gınayı,
Yakma yingem ak ellerine al gınayı,
Ağ ellerim al gınalar istemez benim ,
Dertsiz başlarım bela istemez benim.

-960-

Gökyüzünde peştamalin çözüldü,
Altın tas içinde gınalarım ezildi,
Bu yazılar beni gurbetten beri yazıldı.
Gendi başım alıp giderim gadın anam.

-961-

Beş yıl oldu ben bu çaydan geçeli,
Goyunula kuzusula seçeli,
Nerde benim çilli çuvallı eli heybelim,
Çilli çuvallı eli heybeli gören olursa ,
Garabaş goyun ara gurban ededim ana.

-962-

Hannidi benim elli de gram pransam ,
Gonyalıyı mumlar yaksam arısam ,
Ondan keri bir yol başladı,
Çek deveci develerin yokuca aman,
Bilmeycem gari.

-963-

Gelini bakın gelini ,
Gınala yakmış elini
Mendille dökmüş belini ,
Sürmüle çekmiş gözünü

-964-

Yüzüğün var al daşlı ,
Al değil mor daşlı ,
Gitti yârim gelmedi,
Gözlerim ondan yaşlı.

-965-

Patlıcanı haşladım ,
Doldumaya başladım ,
Yar aklıma gelince ,
Ağlımaya başladım

-966-

Kara kara kazanlar ,
 Kara yazı yazanlar ,
 Cennet yüzü görmesin ,
 Aramızı bozanlar.

-967-

Aşşa cami direğ iş,
 Sölümeye yüreğ isde,
 Benim gönlüm tokdur emme,
 Arkıdeşim böreğ isde.

-968-

Mektup yazdım karada ,
 Dağlar kalksın aradan,
 Gavuşmamıza çare yok ,
 Gavuştursun yaradan.

-969-

Giden gemi durur mu?
 Mektup yazsam varı mı?
 İkimize bi yasdık,
 Acep nasib olu mu?

-970-

Sarı zıbın giyip gide ,
 Çeyizine sayıp gide,
 Anan evi ne olcemiş ,
 Gocam evi deyip gide.

-971-

Böyün cuma arifedir,
 Manilerim tarifedir ,
 Eye bi söz söyledimse,
 Benim sözüm arifedir

-972-

Şekerim va ezilecek,
 Tülbentleden süzülecek ,
 Çok bekletme hanım abla ,
 Çok yerim va gezilecek.

-973-

Şekerim var ezilecek,
 Dülbentlerden süzülecek,
 Çok bekletme Hacı amca,
 Çok yerim var gezilecek

-974-

Şekerim var ezilecek,
 Tülbentlerden süzülecek,
 Çok bekletme Hacı amca,
 Çok yerim var gezilecek.

-975-

A benim yaş gözlerim,
 Yane muhtaç gözlerim ,
 Geçti güze kervanı,
 Ağadı saç gözlerim .

-976-

Ak daşı galdı da gel ,
 İlanı öldü de gel,
 Madem bende gözün va ,
 Keseye doldu da gel.

-977-

Bağa girdim balıma ,
 Gara gözlüm alıma ,
 Ben buralı deyilem,
 Bene gönül balıma

-978-

A benim bahdı yârim ,
 Gönümün tahdı yârim ,
 Yüzünde göz izi va ,
 Seni kim bakdı yârim.

-979-

Ak güvecin dedim
 Ganadıma yaledim
 Senin gibi bi gızı
 Ben kim neden soredim.

-980-

Ayrıldım gidemiyem,
 Heç ayrılık dile miyem ,
 Katlime ferman olsa,
 Ben sende döne miyem.

-981-

Siyah saça ördüğüm ,
 Tehnilerde gördüğüm ,
 Seni hasta diyola,
 Geçmiş olsun sevdiğim

-982-

Dağdan kestim kereste ,
 Kuş besledim kafeste,
 Dediler yârin hasta ,
 Yetiştim son nefeste .

-983-

Başladı zara bülbül,
 Ne demiş hara bülbül ,
 Gül yaprağı düşünce ,
 Düşer dehara bülbül.

Tavas İlçesinden Derlenen Mâniler

-984-

Köpekçi Nuri'si var,
 Bağlar Mesiresi var,
 Benim efe Tavas'ım,
 Senden yiğidi mi var?

-985-

Kesede yoğurdum var,
 Ocakta pekmezin var,
 Benim güzel Tavas'ım,
 Senden özeli mi var

-986-

Kuşcu Mezarlığı'n var,
 Buçuk pazarlığın var,
 Benim canım Tavas'ım,
 Senden eskisi mi var?

-987-

Her yerde pidecin var,
 Mis gibi gövecin var,
 Benim damak Tavas'ım,
 Senden lezizi mi var?

-988-

Mestan Ağa'sı da var,
 Bakır tavaşı da var,
 Benim kültür Tavas'ım,
 Senden tarihi mi var?

-989-

Makbere Meydanı'n var,
 Faytonlu Habeş'in var,
 Benim meşhur Tavas'ım,
 Senden ünlüsü mü var?

-990-

Patlıcan közlemen var,
 Çadırdaki gözlemen var,
 Benim narın Tavas'ım,
 Senden nazlısı mı var?

-991-

Sacında bezdirmen var,
 Kazanda tuzluman var,
 Benim canım Tavas'ım,
 Senin benzerin mi var?

-992-

Avdan' da tütünün var,
 Tekke' de ekinin var,
 Benim çimen Tavas'ım,
 Senden yeşili mi var?

-993-

“Garsanlı Amad”ın var,
 Her yerden damadın var,
 Benim zeybek Tavas'ım,
 Senden ustası mı var?

-994-

Medet'te höyüğün var,
 Üç gece düğünün var,
 Benim canım Tavas'ım,
 Senin gibisi mi var?

-995-

Garipköy'de Zolan var,
 Solmaz' da da Marım var,
 Benim güzel Tavas'ım,
 Senin gibisi mi var?

-996-

Zeybekçi Bakan'ım var,
Gönüllü Başkan'ım var,
Benim özel Tavas'ım,
Senin gibisi mi var?

-997-

Sırıktaki kebabım var,
Tarlada nohudum var,
Benim tatlı Tavas'ım,
Senin gibisi mi var?

-998-

Yirmibeş camisi var,
Soğanlı yahnisi var,
Benim canım Tavas'ım,
Senin gibisi mi var?

-999-

Aydoğdu' da Yoran var,
Baharlarda Duran var,
Benim canım Tavas'ım,
Senden iyisi mi var?

-1000-

Akyar'da göletin var,
Seki' de zeytinin var,
Benim canım Tavas'ım,
Senin gibisi mi var?

-1001-

Gönlüm de Özey'ım var,
Ulukent madenim var,
Benim canım Tavas'ım var,
Senden iyisi mi var?

-1002-

Hırka' da konağım var,
Tavas'lı Beyliği'm var,
Benim canım Tavas'ım,
Senin gibisi mi var?

-1003-

Kızılca leblebim var,
Köyümde bademim var,
Benim canım Tavas'ım,
Senden iyisi mi var?

-1004-

Kamalı da Efe'm var,
Dağında "Memed"im var,
Benim canım Tavas'ım,
Senden iyisi mi var?

-1005-

Semercim kalaycım var,
Kantarcım, urgancım var,
Benim canım Tavas'ım,
Senin gibisi mi var.

-1006-

Hüseyin Çoban'ım var,
Halil Bayraktar'ım var,
Benim usta Tavas'ım,
Senin gibisi mi var?

-1007-

'Uralen'' der uğurlarız,
Sobayı erken kurarız,
Allah'ın her akşamında,
Çayımızı yudumlarız.

-1008-

Hureye bak ıla ''deriz,
Salı günü etli yeriz,
Allah'ın her Cuma günü,
Mezarlıklara gideriz.

-1009-

'Avkileve onu '' deriz,
Bazen de kızırırız,
Allah'ın her cuma günü,
Küsseki barışırırız.

-1010-

'Dibek gibi otur '' deriz,
Tamışalığı sevmeyiz,
Allah'ın her cuma günü,
Tüm düğünleri gezeriz.

-1011-

Engibenli oldum '' deriz,
Bazen de müjde veririz,
Allah'ın her pazar günü,
Pikniğe koşar gizeriz.

-1012-

'Atıldım gittim ga'' deriz,
Bağlara yayan gideriz,
Ne dersiniz deyin valla,
Bu gonaşmayı severiz.

-1013-

'İrlanıver oğlum '' deriz,
Zeybekliği çok severiz,
Biz Tavaslıyız kardeşim,
Bağlarda güverci yeriz.

-1014-

' Fırıldak gibisin '' deriz,
Dimdik olmayı severiz,
Biz Tavaslıyız kardeşim,
Akşamları yufka yeriz.

-1015-

'Gücülen gittiler '' deriz,
Yârenliği çok severiz,
Biz Tavaslıyız kardeşim,
'Daşcı armudu''nu yeriz.

-1016-

'Neyıla İrmızan ''deriz,
Bu konuşmayı severiz,
Biz Tavaslıyız kardeşim,
Ütölmüş nohut da yeriz.

-1017-

'Accık iliman sık ''deriz,
Biz ekşiyi çok severiz.
Biz Tavaslıyız kardeşim,
''Goruk suyu ''nu çok yeriz

-1018-

'Yaşanma garı gı'' deriz,
Konuşmayı çok severiz,
Biz Tavaslıyız kardeşim,
Karadutu da çok yeriz.

-1019-

'Tingildeve garı '' deriz,
Sohbet etmeyi severiz,
Biz Tavaslıyız kardeşim,
Keşkek aşını çok yeriz.

-1020-

Horozlarımız bellidir,
Gelinlikleri tellidir,
Plakaları yirmidir,
Vilayetim Denizli'dir.

-1021-

Narlı'nın suyu şıfalı,
Kelekçi kavunu ballı,
Gelinliklerimiz allı,
Ressamım İbrahim Çallı.

-1022-

Pırtı günü geliverdi
Gelinliği alıverdi,
Düğünü ertelenince,
Sevdiğine kaçıverdi.

-1023-

Ocağa yağı sürdüler,
Başıma çorap ördüler,
Varmayacağım deyince,
Elin oğlunu övdüler.

-1024-

Tavas'ın baklavası var,
Akyar Göleti sanki yar,
Cankurtaran'a gelmiş kar,
Zeybeklerime meydan dar.

-1025-

Meşhurdur Koca Efe'si,
Akıllardadır Kefe'si,
İncedir Kale pidesi
Dillerde Hatçe ninesi.

-1026-

Yazdık öylesi dizeler,
Ayrılmasın sevgililer,
Tamtakır olsa da kiler,
Herkesi iyi gezmeler.

-1027-

Erkeğin önünden geçmez,
Ayakta kimse su içmez,
Vcdansızsın güzel yârim,
Bu hasretlik böyle bitmez.

-1028-

Çorabıma incir sürdüm ,
Çıkınımı iyi dürdüm,
Gurbette garip kalınca,
Rüyamda bağları gördüm.

-1029-

Çökelez Zeybeği var,
Adnan Koparan dost var,
A benim efe yârim,
Senden yiğidi mi var?

-1030-

Tavas' ın makası var,
Yirmibeş camisi var,
A benim Yunus yârim,
Senden dürüstü mü var?

-1031-

Kesede yoğurdu var,
İçecek Zafer'i var,
A benim gazoz yârim,
Senden gazlısı mı var?

-1032-

Makbule gelini var,
Zolan'ı, Marım'ı var,
A benim yerel yârim,
Senden Çağdaşı mı var?

-1033-

Mecliste bakanı var,
Bir de korkmazcan'ı var,
A benim vekil yârim,
Senden özeli mi var?

-1034-

Gözlerini güneş sandım,
İlk görüşümde inandım,
Yârim sensizlik çok zormuş,
Kış mevsiminde ben yandım.

-1035-

Gelin gibi süzülmüşsün,
Zaman zaman üzölmüşsün,
Uzat ellerini yârim,
Niye böyle büzülmüşsün.

-1036-

Gözlerine esir kaldım,
 Gelmeyince haber saldım,
 Ben yârimsiz yapamam,
 Aşkıyla hayale daldım.

-1037-

Tavukları yemle gel,
 Çayı hemen demle gel,
 Canımın içi hatça'm,
 Atımı sen gemle gel.

-1038-

Tarlada olur yonca,
 Emekler verdim onca,
 Bure bak biyo Aşa'm,
 Elimde kaldı gonca.

-1039-

Ası gel bizim bağa,
 Çıkalım hemen dağa,
 Yarengüme burası,
 Yazıya derler ova.

-1040-

Zoraltıyı silktin mi?
 Bugün köye gittin mi?
 Benim çalışkan yârim,
 Akşam evde bittin mi?

-1041-

Yılan gibi dilin var,
 Kavranacak belin var,
 Gülüşü güzel kadın,
 Söyle senin neyin var?

-1042-

Denizde olur yosun,
 Ahırda olur tosun,
 Seni üzen şeytanlar,
 Belalarını bulsun.

-1043-

Çekirdeği çitledim,
 Çayımı ben dipledim,
 Hatçe'm beni çığırmış,
 Kızıverdim gitmedim.

-1044-

Bahçelerde pırasa,
 Gece çıkar yarasa,
 Neredesin sen Hatma kız?
 Amat bulmaz arasa.

-1045-

Semizotu yedin mi?
 Neymiş bu ga dedin mi?
 Körolası Ercep'im,
 Sen Iraz'ı sevdin mi?

-1046-

Nohutları yoldun mu?
 Çiçek gibi soldun mu?
 Köy güzeli Havane,
 Sen dertlerle doldun mu?

-1047-

Gözlerin ışık gibi,
 Karanlık kuyu dibi,
 Ben öksüz bir kişiyim,
 Benim için de gül bi.

-1048-

Çiçeklerden güzelsin,
 Alemde en özelsin,
 Ben yolunda yanmışım,
 Bu konuda ne dersin.

-1049-

Gözlerinde misafirim,
 Işıltısı canmış bana,
 Kırpiklerin ne de şirin,
 Kurban olurum ben sana.

-1050-

Bu devran böyle dönmez,
 Akar da çaylar dinmez,
 Gururlanma güzelim,
 Eloğlu kıymet bilmez.

-1051-

Gözlerimin ışığısın,
 Sen derdimin dermanısın,
 Kalbimde bir yara açtın,
 Sevgilerin en hasısın.

-1052-

Ekmek aldım fırından,
 Bir kız sevdim Çorum`dan,
 Dokunmayın Şaban`a,
 Kıl aldırılmaz burnundan.

-1053-

Denizde kum olayım,
 Dağlarda yol olayım,
 Sensiz nasıl yaparım,
 İşte solun olayım.

-1054-

Sözlerini ölç de gel,
 Kucağını aç da gel,
 A benim nazlı yârım,
 Çağırınca koş da gel.

-1055-

Bozdağ`a çıkmaz oldu,
 Irmaklar akmaz oldu,
 Sevdığım vicdansız kız,
 Bu yana bakmaz oldu.

-1056-

Hırka konağı bekler,
Torunum da emekler,
Neredesin Hatça gelin,
Soğuyor hep yemekler.

-1057-

Davaz gavınını aldım,
Yavıklıma haber saldım,
Geç galmayen eve deye,
Bi çırpıda köye vardım.

-1058-

Gursağım ağrıyor galan,
Sene de sevdiğim yalan,
Tamışalık yapıp durma,
Nerde gı gurbanın olan?

-1059-

Amıdı taşladın mı?
Mısırı haşladın mı?
A benim güzel yârim,
Çadırda kışladın mı?

-1060-

Bahçelerde ayva, nar,
Dağ taş gezipba davar,
A benim güzel yârim,
Bohçalarda neyin var?

-1061-

Bağlarında üzüm var,
Sensizlikten her yer dar.
A benim güzel yârim,
Üşüdüm iyice sar.

-1062-

Tarhanayı ısladım,
Patatesi haşladım,
A benim güzel yârim,
Ben yemeğe başladım.

-1063-

Bulguru savurdun mu?
Bebeği doyurdun mu?
A benim güzel yârim,
Yemeğe buyurdun mu?

-1064-

Tencere dibin kara,
Cepte kalmadı para,
A benim güzel yârim,
Arada da sen ara.

-1065-

Soğanı yere serdim,
Komşuya koruk verdim,
A benim güzel yârim,
Size misafir geldim.

-1066-

Olan yavıklı bekler,
Arada bu aşk tekler,
Kıntışlı oyun etti,
Bozuldu bugün kekler.

-1067-

Yalağa çiçek diktim,
Tarlaya yonca ekim,
Yavıklımı görünce,
Vallah kendimden geçtim.

-1068-

Allah keserini versin,
İşler aksadı ne dersin?
Ben İraz'ı çok seviyom,
Çeşmenin başına gelsin.

-1069-

Esirikliğe lüzum yok,
Bizim tarlada gavın çok,
Ben Hatçe'yi çok seviyom,
Yalanlarına garnım tok.

-1070-

Bugünlerin hesiredim,
İstedğim oldu dedim,
Ben Aşa'yı çok seviyom,
Bunu ona diyemedim.

-1071-

Mustakını versin bayat,
Devam ediyor bu hayat,
Ben Hatma'yı çok seviyom,
Bakıversin bu yana dayat.

-1072-

Yanından geçtim görmedi,
Selamını hiç vermedi,
Ben Cennet'i çok seviyom,
Kör olası o sevmedi.

-1073-

Çağırdım yıllık gelmedi,
Hiç kadir kıymet bilmedi,
Ben Cemile'yi çok seviyom,
Amma velakin dönmedi.

-1074-

Almeleri soydun mu?
Portugali koydun mu?
A benim şatır yârim,
İyicene doydun mu?

-1075-

Sabahtan kumpir soydum,
Aşı ocağa koydum,
A benim güzel yârim,
Valla yemeden doydum.

-1076-

Gorafa çanak astım,
Kış için turşu bastım,
A benim şındın yârim,
Muz kabuğuna bastım.

-1077-

Ezayı çakıverdim,
Ocağı yakıverdim,
A benim canım yârim,
Lafları sokuverdim.

-1078-

Beyağaç'a komşudur,
Cevizleri meşhurdur,
Alpalı dostlarımız,
Her zaman dosdoğrudur.

-1079-

Turp ektim dün bahçeye,
Selam söylen Hatçe'ye,
İki gündür habar yok,
Ayrılık acep niye?

-1080-

Kapıyı tırkıla gel,
Çocuğu hırkıla gel,
A benim şındın yârim,
Sütleri çalkala gel.

-1081-

Tiksi oynadım ütöldüm,
Kumar yaramaz dököldüm,
Yavıklım da gelmeyince,
İplikler gibi sököldüm.

-1082-

Turşularını kurdun mu?
Tometileri soydun mu?
Cemile kızı görünce,
Çayı ocağa koydun mu?

-1083-

Iradyoyu açıverdim,
Ünneyince koşuverdim,
Ben güllü kızı görünce,
Altınları saçıverdim.

-1084-

Zıvt gibi çay içilir mi?
Kışın ekin biçilir mi?
Kendine gel omar dayı,
Yârdan vazgeçilir mi?

-1085-

Makket üstüne oturdum,
İncik ağrımdan kurtuldum,
Gevik çeneli oğlanla,
Ben yârenliğe tutuldum.

-1086-

Şerefe çıkmış kaydırmaya,
 Çalışıyor caydırmaya,
 Yârî gören Irmızan'ım,
 Başladın mı saydırmaya?

-1087-

Karpuzun kasnağı yarım,
 Yıkılacak bir gün harım,
 Kendine dikkat bidenem,
 Yanmasın gı sonra canım,

-1088-

Göğherlerini diktin mi?
 Maydanozları ektin mi?
 A benim güzelce yârim,
 Sen harmanlara gittin mi?

-1089-

Dığanağızlılık yapma,
 Domeşip canımı sıkma,
 A benim evinsiz yârim,
 Kimseye kem gözle bakma.

-1090-

Çiğnemini yutuverdi,
 Deben düben koşuverdi,
 Bülücü gören çil horoz,
 Aşka geldi ötüverdi.

-1091-

Yargınlarım ağrıyor,
 İşlik beni sarmıyor,
 Benim kehel yârim,
 İnekleri sağmıyor.

-1092-

Peçallıkta öndesin,
 Bugün hangi gündesin?
 A benim paldımsızım,
 Kaç günlerdir nerdesin?

-1093-

Tarhanayı yurdun mu?
 Bir de soğan soydun mu?
 A benim güzel yârim,
 Yiyemeden doydun mu?

-1094-

Tahtaya attım çentek,
 Çay yanında yenir kek,
 A benim güzel yârim,
 Yanıma oturak çek.

-1095-

Cevizin gıynağı var,
 İzcinin oymağı dar,
 Geleceksen gel gayri,
 Nerdesin vicdansız yâr.

-1096-

Gözlerin derman gibi,
Sözlerin ferman gibi,
Düşünme güzel yârim,
Özlerin gürman gibi.

-1097-

Gültombağı kestiler,
Suyla dolu testiler,
Gözleri güzel yârim,
Rüzgar olup estiler.

-1098-

Palas pandıras geldi,
Seviyorum ben dedi,
Kızdan pas gelmeyince,
Kendi kendini yedi.

-1099-

Sakız aldım patlamıyor,
Kafam seni saklamıyor,
Nerdesin sen güzel yârim,
Kalbim artık hoplamıyor

-1100-

Sarotumu yiyemedim,
Gel gidelim diyemedim,
Gözlerinin gölgesinde,
Ne dedim ben bilemedim,

-1101-

Malıçları attın mı?
Tozlarını çattın mı?
Benim biricik yârim,
Sabah erken kalktın mı?

-1102-

Makketlere kuruldum,
Yaşım geçti yoruldum,
Cemile'yi görünce,
Bir bakışta vuruldum.

-1103-

Dolağımı bağladım,
Sabah akşam ağladım,
Yavuklum gelmeyince,
Karalara bağladım.

-1104-

Çırlangeci kokladım,
Bağdan erik topladım,
Hatça kızı görünce,
Duramadım hopladım.

-1105-

Kındırgece biniverdim,
Çağırınca geliverdim,
Elin oğlunu görünce,
Seviyorum deyiverdi

-1106-

Bağlar'da olur üzüm,
Görmez kimseyi gözüm,
Ben Güllüsüz yapamam,
Budur gari son sözüm.

-1107-

Cacur taktım paçama,
Dokunmayın façama,
Çok irezillik çekti,
Acverin Aşa'ma.

-1108-

Şarpısı var allı morlu,
Yeleği var yarım kollu,
Dambaşından el sallayan,
Esmerce, çiçekli donlu.

-1109-

Zereyi ambara koydum,
Yanınca şevteli soydum,
Bek şatır olmuşsun sen ga,
Vallahi ben aşık oldum.

-1110-

Abdaslıktan bakarım,
Bir de türkü yakarım,
Yavıklım geçmeyince,
Mesajımı atarım.

-1111-

Gülüşi güneş gibi,
Bakışı ilaç gibi,
Ben yârimi unutmam,
Onsuzluk ölüm gibi.

-1112-

Saçlarımı taradım,
Köşe bucak aradım,
Sevdiğim gelmeyince,
Bir mâni karaladım.

-1113-

Dişleri sırma gibi,
Yanaklar elma gibi,
Ben yârimi görence,
Yanarım çıra gibi.

-1114-

Bakışları eritti,
Bir gördüm içim gitti,
Çiçeklere gerek yok,
Yârimle bu can bitti.

-1115-

Kirazları topladım,
Türküsüyle hopladım,
Yavuklum gelmeyince,
Çadırında yokladım.

-1116-

Papatya dile geldi,
Gelincik selam verdi,
Dünya güzelisin sen,
Herkesler seni sevdi.

-1117-

Dambaşı yuguladım,
Hayatı kurguladım,
Askerlik vakti geldi,
Oğlanı uğurladım.

-1118-

Üsen'im gitti askere,
Yokarı koştu beş kere,
Bulgur aşını pişirdim,
Yanına çok yenir tere.

-1119-

Çıbık diktım bağına,
Çardak yaptık sağına,
Şükür olsun İrabbım,
Çıktık babadağ'ına.

-1120-

Gıymık kaçtı elime,
Çok acıyor biline,
Kendime geledim,
Laf atmayın kelime.

-1121-

Çiğnilerim pek ağrıyor,
Kimse derdim sormuyor,
Yaşanıp durma İrmızan,
Haber de saldım gelmiyor.

-1122-

Tarlaya tütün diktım,
Bahçeye yonca ektim,
Güllü kızı görünce,
kaderime of çektim.

-1123-

Keler girdi o yuvaya,
Yımırta sızır tavaya,
İşlerim ıraz gitmedi,
Köye gidiyorum yaya.

-1124-

Köpeğim artık ürmüyor,
Gözleri bile görmüyor,
Bir gün uçmağa varacak,
Kulakları da duymuyor.

-1125-

Tomatiyi kestini mi?
Rüzgar olup estini mi?
İki beşlik de bozup,
Dertlerini deştini mi?

-1126-

Döğeni döndürüver,
Sapları öldürüver,
Ekin olarak bitince,
Kızı evlendiriver.

-1127-

Yufka yeriz her yemekte,
Vardır düğünde dernekte,
Hazmı çok kolaydır onun,
Herkesler onu sevmekte.

-1128-

Tebelleş olma bana,
Saksaklı diyor sana,
Gözüm baymıyor gari,
Everme beni ana.

-1129-

Çil horozum ötüverdi,
Iraz anam küsüvedi,
Goca Osman`a kızınca,
Bülücünü kesivedi.

-1130-

Burada çok ıscak var,
Oynamadım yerim dar,
Haden bene müsaade,
Örüzgârlı haber sal.

-1131-

Denizde yüzüyorum,
Sözleri süzüyorum,
Okullar başlayacak,
Şimdilik geziyorum.

-1132-

Molada yazıyorum,
Acıktım kızıyorum,
Neredesin sen simitçi?
Kafayı bozuyorum.

-1133-

Nahasınız faceciler?
Nişediniz geceçiler?
Altı üstü sanaldayız,
Yazıverin hececiler.

-1134-

Ünneverin gidelim,
Gömbe ekmek yiyelim,
Çay ile yeriz deye,
Çörekler pişirelim.

-1135-

Sarımsağı kokladım,
Soğanı topladım,
Nişepba acep deye,
Komşumuzu yokladım

-1136-

Kayganayı yaptın mı?
 Cuvare bıraktın mı?
 İlazım olur deye,
 Bohçe para attın mı?

-1137-

Dambaşı yuguladım,
 Misefiri uğurladım,
 Sabah gerekir deye,
 Tencere duruladım.

-1138-

Amıdları taşladım,
 Mısırları haşladım,
 Karnım da acıkınca,
 Yemeklere başladım.

-1139-

Gücülen geliverdi,
 Patiği örüverdi,
 Makarnası pişince,
 Hemen de yiyiverdi.

-1140-

Ünnedi geliverdim,
 Bi çenem çönüverdim,
 Halam evde yoğumuş,
 Ebeme deyivedim.

-1141-

Evedin neyi kızım?
 Dinmeyo ayak sızım,
 Garnım eyice yavan,
 Bize bir şipit lazım.

-1142-

Sındı ile kesiver,
 Örüzgâr ol esiver,
 Bu olmazsa emşerim,
 Yollara da düşüver.

-1143-

Ezzayı çakıverdim,
 Nohutu ütüverdim,
 Yalnız tadı gelmedi,
 Bıllamı ünneverdim.

-1144-

Mataramı unuttum,
 Kendimi zorla tuttum,
 Dağlarda susayınca,
 Kaklıklardan su yuttum.

-1145-

Gızartmayı cerpledim,
 Üste kahve ekledim,
 Garnımı doyurunca,
 Markette pinekledim.

-1146-

Avlı kapıyı aç da gel,
Yad insanları bak da gel,
Garnım çok acıktı Ercep,
Telli dolabı aç da gel.

-1147-

Börülceler börügosun,
Sonrası afiyet olsun,
İlimansız hiç tadı yok,
Ekşi yoksa koruk gosun.

-1148-

De ya oynayıverin,
Üşüdüm hava serin,
Bugün de akşam oldu,
Yarın Allah kerim.

-1149-

İnge neyi depbarıdı,
Çok yoruldu gı farıdı,
Bıllamın çok selamı var,
Köyünden gelipbarıdı.

-1150-

Ahara boşa akıtma suyu,
Senelerdir kör bizim kuyu,
Ne yaptığını bilmeyo,
Değişmez bu gızın huyu.

-1151-

Gasser suyunu aldın mı?
Ayakyoluna daldın mı?
Ellerini silsin diye,
Peşkiri ona saldın mı?

-1152-

Şavkı yak ağarsın oda,
İçelim soğuk bir soda,
Farklı diye inanmıştık,
Yamuk çıktı vallah bu da.

-1153-

Isıranı al da gel,
Sacağı koy da gel,
Orda dinlenip durma,
Geleceksen buy da gel.

-1154-

Harımları yıktılar mı?
Dambaşlara çıktılar mı?
Davaları gelmeyince,
Deştimana baktılar mı?

-1155-

Kirlileri şırk da gel,
Temizleri çırp da gel,
Bugün çamaşır günü,
Tokucunu kapta gel.

-1156-

Akbaşları haşladım,
Somunu ben boşladım,
Karnım pek doymayınca,
Meyvelere başladım.

-1157-

Dambıldayıp durmayın,
Bana soru sormayın,
Sabah uykudan kalkmam,
Saatleri kurmayın.

-1158-

Çıkında olur ekmek,
Simide derler gevrek,
Aç mısın sen güzel dost,
Yiyelim gari levrek.

-1159-

Ayvaları düşürdüm,
Sabah közde pişirdim,
Yaprağını kaynatıp,
Hacı beye içirdim.

-1160-

Harap oldum yatıyorum,
Çaya garcot katıyorum,
Yıllıklık yapıp durmayın,
Gocahaptan atıyorum.

-1161-

Bodiyeyi giydin mi?
İğdeleri yedin mi?
Naciye gelmeyince,
Nerede bu dedin mi?

-1162-

Isıran nerde al da gel,
İteği bul da gel,
Gerizler akmaz oldu,
Su sesini duyda gel.

-1163-

Nişebbasın Tunalı?
Payam yedim hurmalı,
Aşam biz köye gitcez,
Saat beşe kurmalı.

-1164-

Alektirikler gitti mi?
Mıtlakta iş bitti mi?
İrmızan gelmeyince,
Hatça gelin yetti mi?

-1165-

Gara dığanı al da gel,
Yumurtayı kır da gel,
Garnım açıktı yârim,
Çağırınca koş da gel.

-1166-

Bayramdan yenir kavurma,
 Pekmezi boşa savurma,
 Kara vicdanlı kaynana,
 Sevenleri sen ayırma.

-1167-

Cemal oğlan nerdesin?
 Unutmadım serdesin,
 Yârenler öksüz kalmış,
 Sanırım sen evdesin.

-1168-

Gerizler akamaz olmuş,
 Sincaplar koşmaz olmuş,
 Eskiye özler olduk,
 Her şeyler yalan olmuş.

-1169-

Pılı pırtıyı topla gel,
 Yürüme sen hopla gel,
 Beklerken ağaç oldum,
 Komşuları yokla gel.

-1170-

Sadecimi özledim,
 Badılcanı közledim,
 Birsanlar gelmeyince,
 Televizyon izledim.

-1171-

Burun ganı gibi kiraz,
 Gülüverin galan biraz,
 Ben tometiyi özledim,
 Yanında isterim piyaz.

-1172-

Pazardan aldım kestane,
 Her derde devadır nane,
 Vefayı kaybettim dostlar,
 Arıyorum yane yane.

-1173-

Dastarını bağlamış,
 Gözü yaşlı ağlamış,
 Sevdigi gelmeyince,
 Karaları bağlamış.

-1174-

Dastarımı bağladım,
 Gediklerde ağladım,
 Güveyi gelmeyince,
 Yürekleri dağladım.

-1175-

Abilemi özledim,
 Eniştemi gözledim,
 Bize gelecek diye,
 Badılcanı közledim.

-1176-

Kaşları altın gibi,
Saçlar salkım gibi,
Yârimi gören kalbim,
Ölüme yatkın gibi.

-1177-

Eriği kuruttun mu?
Bulguru unuttun mu?
Kış yaklaştı arkıdeş,
Salçayı soğuttun mu?

-1178-

Makarnayı yaptın mı?
Samanları kattın mı?
Kış yaklaştı arkıdeş,
Öküzleri sattın mı?

-1179-

Armudu kak yaptın mı?
Dambaşa kum attın mı?
Kış yaklaştı arkıdeş,
Oluklara baktın mı?

-1180-

Yufkayı pişirdin mi?
Gumbarı şişirdin mi?
Kış yaklaştı arkıdeş,
Boş durma şaşırdın mı?

-1181-

Nohutları yoldun mu?
Isıcaklarda soldun mu?
Kışları yeriz diye,
Eve erzak koydun mu?

-1182-

Kileri doldurdun mu?
Arpayı yoldurdun mu?
Kış yaklaştı arkıdeş,
İşleri soldurdun mu?

-1183-

Ekin orak biçtin mi?
Soğuk sular içtin mi?
Gün tepeye çıkınca,
Kendinden de geçtin mi?

-1184-

Nohutları yoldun mu?
Sıcaklarda soldun mu?
Akşam eve varınca,
Yatağı zor buldun mu?

-1185-

Tütünleri kırdın mı?
Yapışaktan yıldın mı?
Öğle sıcaklarında,
Armut dibi buldun mu?

-1186-

Testiden su içtin mi?
Kendinden de geçtin mi?
Öğle molalarında,
Yarasını deştin mi?

-1187-

Tütünleri astın mı?
Türkü olup taştın mı?
Yazları çok çalışıp,
Kışa sağlam bastın mı?

-1188-

Koyunları sağdın mı?
 Hayallere daldın mı?
 Sütlerini de satıp,
 Eve şeker aldın mı?

-1189-

Bahçeyi belledin mi?
 Tavuğu yemledin mi?
 Yârini özleyince,
 Selamı söyledin mi?

-1190-

Tarhanayı yaptın mı?
 Azıcık nohut attın mı?
 Biraz fazlaca yapıp,
 Komşuya sattın mı?

-1191-

Irmızan üç çay söyle,
 Durumlar işte böyle,
 Beni soran olursa,
 Ordayım yarın öğle.

-1192-

Dellar`dan keçi aldım,
 Tez Pınarlık`a vardım,
 Aç kalmasınlar diye,
 Memiş`in bağa saldım.

-1193-

Gelingadın yuva yapmış,
 Köstebekler cirit atmış,
 Bunu gören garip sincap,
 Ağaç kavuğuna yatmış.

-1194-

El ve ayak gidişiyor,
 İş yapmadan sivişiyor,
 Dalda garip serçe kuşu,
 Yaşam için dövüşüyor.

-1195-

Darhalat köye vardım,
 Evde yok bağa sardım,
 Ninemgillere varıp,
 Pekmezle helva kardım.

-1196-

Zereyi ambara kattık,
 Kışın soğuklarda yattık,
 Zehmeri geliverince,
 Biz karlı pekmezi yedik.

-1197-

İlanayı haşladım,
 Sarmaya da başladım,
 Yümeden yemen gari,
 Eriği ilaçladım.

-1198-

Cuvarenin dumanı var,
 Sarayköy'ün hamamı var,
 Elleşmeyin ekinlere,
 Elenmedik samanım var.

-1199-

Bodiyeyi unutmuş,
 Pontulunu kurutmuş,
 Yağmur yağmadı garik,
 O yalancı bulutmuş.

-1200-

Gocanamı bulamadım,
 Fasileden alamadım,
 Galegaleyi görünce,
 Bahçemizde duramadım.

-1201-

Guluguluyu yemledim,
 Ocak çayını demledim,
 Göbeleği pişirince,
 Katırımızı gemledim.

-1202-

Çırpı sardım ormandan,
 Amat gelir harmandan,
 Kafe taktım Umar'ım,
 Aşam sabah sormadan.

-1203-

Koyun güttüm çayırda,
 Yattım kaldım bayırda,
 Karnım bayırda yavanca,
 Akşam yeriz ayır da.

-1204-

Kelleleri üttün mü?
 Davarları güttün mü?
 Yağmur yağıyor yârim,
 Tütünleri örttün mü?

-1205-

Bağlara bahar gelmiş,
 Kış ayları hep elmiş,
 Börtü böcekler bile,
 Yuvalarını delmiş.

-1206-

Ah şölendik pek yakışmış,
 Yadı yabanı akışmış,
 Harap oldu dostlar bugün,
 Yastıgeç gibi apışmış.

-1207-

Pekmezi koydum küpeşe,
 Hasret kaldım ben dübeşe,
 Zar tutuyor o zannımca,
 Çevrimdışıyım şeşbeşe.

-1208-

Grip oldum yatıyorum,
Goca hap atıyorum,
İsteyenler olursa,
Bedava satıyorum.

-1209-

Günaşı ekim tarlaya,
Selam efendi ağaya,
Birazcık ben üşütmüşüm,
Üs kurdum valla helaya.

-1210-

Döşekleri serelim,
Hamakları gerelim,
Allah'ın kulu deye,
Ona değer verelim.

-1211-

İşliğimi yüyüver,
Bazen beni görüver,
Kış gelipba gı diye,
Bana kazak örüver.

-1212-

Takalağa suyu doldur,
Çavış ağzına oldur,
Koparmasınlar gülleri
Onları dalında soldur.

-1213-

Hasta mıyım bakıver,
Basmaları takıver,
Gel gari sen bidenem,
Gemileri yakıver.

-1214-

Huniyi şişeye tak,
Hokkayı düşürme bak,
Şart olsun geleceğim,
Sen ateşi iyi yak.

-1215-

Arabam badaneş yaptı,
Çavış dayım gaza bastı,
Nerdesin Irmızan'ım?
Güneş o tepeyi aştı.

-1216-

Musandırada yünüver,
Sahanlık nerde soruver,
Makarnaları kaynatıp,
İliştirene koyuver.

-1217-

Takgana Hatma gibi gez,
Kötülükleri hemen sez,
Tarlayı sürüverdim can,
Tezekleri iyice ez.

-1218-

Eşek semer ister,
Soğan dolu şişler,
Ben biraz yazayım,
Gecikti tüm işler.

-1219-

Çekirdeği çıtlat,
Sakızları patlat,
Karnı acıkınca,
Güzel masal anlat.

-1220-

Bahçelerde pırasa,
Gece çıkar yarasa,
Gözlerim yolda kaldı,
Cemile kız arasa.

-1221-

Bir yumurta sıdırıver,
Pahal olma getiriver,
Nerdesin cavırın kızı?
Öğünümü yediriver.

-1222-

Pencereyi açıver,
İki üç gün susuver,
Öngücü gelecektir,
Çağırınca koşuver.

-1223-

Şingirdağı salladım,
Tahinliyi balladım,
Sabah yiyelim diye,
Uyumadım kolladım.

-1224-

Sırık attım cevize,
Selam söyle kerize,
Nerdesin Irmızan'ım?
İki çay yap sen bize.

-1225-

Sonbahar da gelibatı,
Dama bağlan doru atı,
Irmızan'ım erkenden yat,
Sabah erken olubatı.

-1226-

Huram ağrıpba galan,
Nerde gı doktor falan?
Her şeyin başı sağlık,
Mal mülk inanın yalan.

-1227-

Bağlara gidipbarız biz,
Yorumlar yapıverin siz,
Büberler çürücek dezem,
Üşenmeden sırığa çiz.

-1228-

Gar kapıyı mı alıp mı alıpba,
 Iradyo zeybek çalıpba,
 Takmayın kafaye fazla,
 İşle olcane varıpba.

-1229-

Üzerine abanma,
 Her denene aldanma,
 Armılanıp duruyor,
 Bozuk o inanma.

-1230-

Cacur bozuk düğme tak,
 Ütüsüde var mı bak,
 Pantulu asmak için,
 Duvara bir çivi çak.

-1231-

Peşkiri astım duvara,
 Öldürür içme cuvara,
 Sen adamın hasısın,
 Bakmayın şu hıyara.

-1232-

Nenecen sen heç karışma,
 Şikara fazla alışma,
 Kötülüklerden uzak dur,
 Şerlerle sakın yarışma.

-1233-

Bana bak geçmişini gör,
 Unutma dünü olma kör,
 Bunları da bilesin ki,
 Geleceğinle bir bağ ör.

-1234-

Kart dal şimdi eğilir mi?
 Destursuz hiç girilir mi?
 Kendine gel Irmazan'ım,
 Herkesler dost bilinir mi?

-1235-

Şavk yak körezillik bitsin,
 İşlerin ıııras gitsin,
 İnsanı Allah için sev,
 Aradaki kinler yitsin

-1236-

Aşı ımzıkımış yenilmez,
 Gök görmedikler sevilmez,
 Divriki oluver gari,
 İsmıklara kız verilmez.

-1237-

Nohudun çakıldağı var,
 Hatça dezemin bağı var,
 Sakın üzümünden yemeyin,
 Vallahi kardeş ağı var.

-1238-

Cibiliyetsizlik yapma,
Paraya pula tapma,
Adam gibi adam ol,
Doğru yoldan hiç sapma.

-1239-

Yuvgu taşı damda olur,
Tarna içen şifa bulur,
Allah'a güvenin dostlar,
Her türlü beladan korur.

-1240-

Engas dedim inanma,
Her söze sakın kanma,
Gereksiz işler yapıp,
Öbür dünyada yanma.

-1241-

Zerre kadar akıl yok,
Her yerde zeyinsiz çok,
Düşünme bizim oğlan,
Bu işin sonu bombok.

-1242-

Hinci gitti kalmadı,
Netcen habar salmadı,
Tek dur şımarıp durma,
Baban düdük almadı.

-1243-

Eli çakırmış onun,
Bek de gözelmiş donun,
Kendine gel bidenem,
Kötü olcek bak sonun.

-1244-

Güneş gibi doğmuşsun,
Köre ışık olmuşsun,
Anjiyo gibisin dost,
Layığını bulmuşsun.

-1245-

Sacı yok ki aklaşsın,
Vur tokucu paklaşsın,
Kendine gel cemile,
Sevenlerin yaklaşsın.

-1246-

Pembe pembe giyersin,
Bakılmaya değersin,
Nazlanma gülfidan kızı,
Az otur ga gidersin.

-1247-

Davaz'a gar yağıpba,
Ortalık soğupba,
Acele et Irmızan,
Kış erkenden gelipba

-1248-

Yüklükten aldım döşek,
Mindere otur köçek,
Dellenme gari oğlum,
Kileyi getir ölçek.

-1249-

İğdeleri yerler,
Mayhoşmuş bu derler,
Boşa uğraşmayın,
Ayrılmaz sevenler.

-1250-

Çerçöp toplayın,
Eskiye saklayın,
Günü geldiğinde,
Savruğu haklayın.

-1251-

Dığanı ocağa koy,
Kumpirleri iyi soy,
Kese yoğurdu ezip,
Kızartmayla güzel doy.

-1252-

Güller fidandan ayrılmaz,
Onun gibisi bulunmaz,
Yemeği gelince yeriz,
Davete karşı durulmaz.

-1253-

O kız sene mehel değil,
Kafanı vurcen az eğil,
Kurbağaya dokunmuştum,
Ellerimde çıktı siğil.

-1254-

Dıngırdayıp da durma,
Gereksiz soru sorma,
Olmayacak iş için,
Boşuna hayal kurma.

-1255-

Teyyareye derler uçak,
Boz tarlada olur burçak,
Dikkatli ol sıtıratsız,
Elini kesecek bıçak.

-1256-

Sıçanlara derler keme,
Tometisiz ekmek yeme,
Taslanıp bamanın gari sen,
Potinler boyasız deme.

-1257-

Gül fidana küser mi?
Ateşsiz aş pişer mi?
Üzülme Yörük kızı,
Yeşil yaprak düşer mi?

-1258-

Gülüm balım geçipba,
Sucuk gibi olupba,
Pazar ola hayrola,
Davul gibi durupba.

-1259-

Bir eli yağda bier eli blda,
Gariştıran garısı her dalda,
Açık boyacı olma güzelim,
Bak bir gün sende kalırsın darda.

-1260-

Yahudi penceresi olma,
Az ye dost, yağlı olur dolma,
Tuluk gibi şiştin sen gari,
Bak sonra boğazından olma.

-1261-

Yârim çıkmış çardağa,
Başkalık gelmiş bağa,
Sevenleri ayırmayın,
Onlarla mutlu doğa.

-1262-

Elleken külleken düştü,
Ahırın boyunu ölçtü,
Yazık oldu ona dostlar,
Irmızan'ım erken göçtü.

-1263-

Çağırınca geliverdi,
Gılıvanda dönüverdi,
Yazık oldu ona canlar,
Gızardında ölüverdi.

-1264-

Elleken külleken düştü,
Ahırın boyunu ölçtü,
Yazık oldu ona dostlar,
Irmızan'ım erken göçtü.

-1265-

Çağırınca geliverdi,
Gılıvanda dönüverdi,
Yazık oldu ona canlar,
Gızardında ölüverdi.

-1266-

Engimeden inirim,
Gören varsa sinerim,
Benimle oyun olmaz,
Güreşte hep yenerim.

-1267-

İlyene salça kattım,
Böyün erkenden yattım,
Gurulanma gözelim,
Bu defa taş a çattım.

-1268-

Kaşların hilal gibi,
Göründü kuyu dibi,
Nerdesin sen can Hatça'm,
Karşıma çıkıver bi.

-1269-

Kupa aldım bahalı,
Billurdan fiyakalı,
Foturafi çektip,
Mıtlaklara koyalım.

-1270-

Abemi çok severim,
Her ortamda överim,
Bana habar gelirse,
Koşa koşa giderim.

-1271-

Sudan çıkmış balık gibi,
Görünmüyor kuyu dibi,
Şeytan kulağına kurşun,
Kursağım kalktı gı ebi.

-1272-

Yoğurdu keseledim,
Tatara ekeledim,
Lezzetini alınca,
Vallahi kekeledim.

-1273-

Tingildeyiver Hasan'ım,
Nizman gelecek Osman'ım?
Sırık gibi adam oldum,
Geçen zamana pişmanım.

-1274-

Duvara siğiverdi,
Çağırdım geliverdi,
Ben Amad'a kızınca,
Geriye dönüverdi.

-1275-

Şinikalı ceviz aldım,
Baklava yapmaya daldım,
Kısık ateşte pişirip,
Hemencik yemeğe daldım.

-1276-

Bulgur aşı pişirdim,
Acı turşu içirdim,
Gerdimeyle yiyince,
Göbeğimi şişirdim.

-1277-

Meresçiler toplandı,
Tarla tokat hesaplandı,
Borçları hep ödenince,
Cavurun oğlu aklandı.

-1278-

Vücudum çok sakırıyor,
Kıntılı hep oturuyor,
Mıstıva'nın canı sıkkın,
Kem gözlerden sakınıyor.

-1279-

Abdullah'ı gördün mü?
Ona atkı ördün mü?
Çevrimiçi olunca,
Facebooktan dürttün mü?

-1280-

Gadefiyi yediler mi?
 Oğlan nerde dediler mi?
 Gençleri de ayırınca,
 Muradına erdiler mi?

-1281-

Tepesi delik laf etme,
 Her çağrılan yere gitme,
 Yalavıçlığı bırak da,
 Gece kuşu gibi ötme.

-1282-

Esirikliğe gerek yok,
 Kullanılacak kürek yok,
 Irmızan'a selam söyle,
 Yalakalarda yürek yok.

-1283-

Belini savak edersin,
 Sonra şırkılıp gidersin,
 Dikkat et sen Yörük kızı,
 Kayadan falan düşersin.

-1284-

Su katıyor gaynatmaya,
 Çok az kaldı oynatmaya,
 Nereye gitmiş küllü su,
 Koyuverin kaynatmaya.

-1285-

Yürek tüpültüm boş çıktı,
 Sanırım o deyyus bıktı,
 Paftüfek biriymiş gari,
 Sıtıratsız yuva yıktı.

-1286-

İş yok diye üzülme,
 Bir köşede büzülme,
 Hareketli ol dostum,
 Gelin gibi süzülme.

-1287-

Tapkası tütünle dolu,
 Belli olmaz sağı solu,
 Çok saksaklı biridir o,
 Yaban olur evin yolu.

-1288-

Testiden içtim suyu,
 Serensizmiş bu kuyu,
 Canı sıkınmış onun,
 Değişmiş kızın huyu.

-1289-

Essah değil buradayım,
 Dokuz gündür turdayım,
 Yatak yüzü görmedim,
 Vallah kardeş hurdayım.

-1290-

Gastan güldüm hastayım,
 Gomşum öldü yastayım,
 Biyo bure bak dostum,
 Avareyim boştayım.

-1291-

Essah değil dediniz,
 Kumpirleri yediniz,
 Velesbikle gelince,
 Ercep'imi sevdiniz.

-1292-

Çırlangıcı kokladım,
 Kavunları sakladım,
 Karpuz unutmuş diye,
 Suratına bakmadım.

-1293-

Bugün gelmeyecek yalım,
 Sabah sabah attı çalım,
 Çok örüzger var dışarıda,
 Nerde gari benim şalım?

-1294-

Bulaşığı yıkadın mı?
 Ekmeği çıkıladın mı?
 A benim vicdansız yârim,
 Göyneğini yaykadın mı?

-1295-

Ne duruyon yazsana,
 Yazık kırdığın cana,
 Vicdansızmışsın gari,
 Kırıldım valla sana.

-1296-

Tomatiyi kestim,
 Nerde senin testin?
 Mahanayı bulup,
 Bugün iyi estin.

-1297-

Burçak ekdim biçen yok,
 Samanına talip çok,
 Ben Güllüsüz yapamam,
 Güllü'mün sözleri ok.

-1298-

Pabucumu boyattım,
 Bulgurları kaydattım,
 Sevdığım gelmeyince,
 Azıcık ben tırlattım.

-1299-

Tere ekdim yiyecek yok,
 Ne haldesin diyen yok,
 Ben sevmekten vazgeçtim,
 Aşık mısın diyen yok.

-1300-

Bazar ekmeği yemedim,
Fistanın nerde demedim,
Fayızçıdan para almış,
Ben bu işi hiç sevmedim.

-1301-

Çenteyi taşıyamadım,
Kel başa alışamadım,
Yavıklım çağırdı emme,
Vallahi buluşamadım.

-1302-

Kuyruklular sokuverdi,
Hısımları koşuverdi,
Kıstırgeçlerden korkarken,
İlan gibi yakıverdi.

-1303-

Destireyi dişlettim,
Tunalıyı istettim,
Bubası vermeyince,
Begirimi kişnettim.

-1304-

Haggetten gölle yedim,
Hergele nerde dedim,
Kemerler fink atıpba,
Nerede kara kedim?

-1305-

Havle gardım ırmikten,
Suyu döktüm ibrikten,
Yanmıyor kör olası,
Ben vazgeçtim kibritten.

-1306-

Hecindevesi zıbarma,
Hindiler gibi kabarma,
Zaddine canım çok sıkkın,
Mamır dur artık şımarma.

-1307-

Çöğür kaçı elime,
Yumruk yedim belime,
Birazcık da acıyın,
Dokunmayın kelime.

-1308-

Artdeşini iyi seç,
Vefasızı hemen geç,
Bu sene verim yoktu,
Ambarda kalmadı çeç.

-1309-

Acır kestim yiyen yok,
Derdin nedir diyen yok,
Bulguru kaynatmışım,
Savurdun mu diyen yok.

-1310-

Kırk yılda bir kerecik geldim,
Gece işi goca işi bildim,
Ayağıma kara su indi,
Iscaklarda vallahi erdim.

-1311-

Şu parayı eberiver,
Tutturgeci getiriver,
Ermeni pençesi olma,
İşi hemen bitiriver.

-1312-

Yörük kızı gelmedi,
Çorabımı örmedi,
Garp mi garp kadım,
Selam bile vermedi.

-1313-

Kuyudan su çekerim,
Bağa darı ekerim,
Sıkıştırma güzelim,
Eve geri giderim.

-1314-

Tavukları yemledim,
Çayımı demledim,
Akşam oluyor dostum,
Unuttun mu gelmedin.

-1315-

Şeçim benim neyime,
Dert ararım kelime,
Her görüşe saygım var,
Önce dostluk biline.

-1316-

Çatkemer`de cenk olmuş,
Solmaz zeybeği doğmuş,
Kültürü merak eden,
Türkülerde yoğrulmuş.

-1317-

Al yazma dalda kalmış,
Köpekçi haber salmış,
Bunu duyan kızanlar,
Tez mekanına varmış.

-1318-

Babıcımı boyattım,
Pontura ütü yaptım,
Yarın bayrammış diye,
Bugün erken yattım.

-1319-

Semerci arar oldum,
Nalbant sorar oldum,
Hepsi de unutulmuş,
Kültüre yaban oldum.

-1320-

Yoran`da kuzu meler,
Ebelerim un eler,
Gençliği geri gelse,
Neler vermezdi neler.

-1321-

“Gelipbamin gı” deriz,
Cuma tarhana yeriz,
Bizim Davas burası,
Bağları çok severiz.

-1322-

“De galan biyo”deriz,
Pekmezi karla yeriz,
Bizim Davas burası,
Ekmeği çok severiz.

-1323-

“Nahasın gızım?” deriz,
Her hafta pide yeriz,
Bizim Davas burası,
Laflamayı severiz.

-1324-

“nişleyon oğlum?” deriz,
Badılcan közler yeriz,
Bizim Davas burası,
Düğünü çok severiz.

-1325-

“Gelipbarın gı” deriz,
Bakraç yoğurdu yeriz,
Bizim Davas burası,
Yârenliği severiz.

-1326-

“Hoş geldin billa” deriz,
Baklavamızı yeriz,
Bizim Davas burası,
Misafiri severiz.

-1327-

“Gidipbamin gı”deriz,
Patlamış mısır yeriz,
Bizim Davas burası,
Arkıdeşi severiz.

-1328-

“Deze nerdensin?” deriz,
Yaz kış biz ceviz yeriz,
Bizim Davas burası,
Komşuluğu severiz.

-1329-

“Gidipbarız gı biz” deriz,
Dostlarımızı severiz,
Burası Yârengüme`dir,
biz çok fiş lokumu yeriz.

1330-

“Tıkırdeyoz galan” deriz,
 Çalışmayı çok severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz bulamacı çok severiz.

-1331-

“İleş ne gödü bu?” deriz,
 Eğlenmeyi çok severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz sareliyi çok severiz.

-1332-

“Ebi nişepban ga” deriz,
 Gezmeyi de pek severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz baklavayı çok severiz.

-1333-

“Garnım yavanca ga” deriz,
 Kelle yemeği severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz helvayı da çok severiz.

-1334-

“Ölsün güleken” deriz,
 Neşelenmeyi severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz aşureyi çok yeriz.

-1335-

“Domaşıp durma ga” deriz,
 Gülümsemeyi severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz tahini çok yeriz

-1336-

“Seyirdiver bakem” deriz,
 Hısımları pek severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz pekmezi çok yeriz.

-1337-

“Boş boş gaşıkleve” deriz,
 Ekmeği de çok severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz hoşafı da çok yeriz.

-1338-

“Tobosun küserim” deriz,
 Yârenliği pek severiz,
 Burası Yârengüme`dir,
 Biz tatlıyı çok yeriz.

-1339-

Dellar diye bilinir,
 Göletle selam verir,
 Akyarlı dostlarımız,
 Her gün Tavas’a gelir.

-1340-

Hee ga davazça yazıpbarın,
 Kitaplar çıkaçak bugün yarın,
 Aynaa bugünlük bu kadar,
 Acıktı valla benim garın.

-1341-

Dombey danası gibisin,
 Yemek içmek senin işin,
 Aranıp durma bidenem,
 Yeter gari camız yesin.

-1342-

Çıkına ekmek koydum,
 İki de kumpir soydum,
 Suratsız görüncü,
 Vallah yemeden doydum.

-1343-

Sarımsağı soydular,
 Aşa bir baş koydular,
 Kokusunu duyunca,
 Yiyemeden doydula

-1344-

Esik oğlak gibi bağırma,
 Koca kulak gibi anırma,
 Otur yanıma körolası,
 Hırsız tazı gibi savurma.

-1345-

Cacık içtim tuzu yok,
 Yalanlara garnım tok,
 Barnım çok acıparı,
 Sözlerin zehirli ok

-1346-

Pumparam dönmez oldu,
 Bahçada nanam soldu,
 Çok sevinme gökbaşı,
 O belasını buldu.

-1347-

Düdük gibi kotun var,
 Çuval gibi botun var,
 Sevinsen ya sen gari,
 Benim gibi dostun var.

-1348-

Nalıncı keseri gibisin,
 Gari ne oldum delisisin,
 Vıngıldayıp durma sen galan,
 Umar'la Aşa gibi sesin.

-1349-

Bahçelerde pırasa,
 Sadıcım da arasa,
 Şaşırdın mı güzelim,
 Gündüz çıkmış yarasa.

-1350-

Fethiye'den gelmişler,
Yörüklüğü sevmişler,
Akıncıların dostlar,
Etli tarna yemişler.

-1351-

Çapıt sabınladı verdi,
Parasızlık onun derdi,
Accık yardım et Irmızan,
Gavınlar erkenden erdi.

-1352-

Gözlerini belirtmiş,
Öldürmeden gebertmiş,
Kör olası ganare,
Borçlarını ödetmiş.

-1353-

Kader çektim kaybettim,
Kızınca ayıp ettim,
Kesede para bitti,
Garibim dostlar bittim

-1354-

Grip oldum mılığım gırık,
Alme aldım çoğu yarık,
Cebimde gayma kalmadı,
Babiç yok giyerim çarık.

-1355-

Bugün ayın onbeşi,
Aramaz üçü beşi,
Cepte para kalmaz,
Fark ederiz dübeşi.

-1356-

Ödenmiş borcuma kefilsin,
Vallahi her zaman sefilsin,
Sen sağsın ben selamet dostum,
O tarakta bez yok bilesin.

-1357-

Koyunum meler gider,
Çobana selam eder,
Kuşçu'da şafak söktü,
Gidiyorum bak yeter.

-1358-

Duzumbayı pişirdim,
Sütünü de içirdim,
Doymadım gı deyince,
Yufkalarla şişirdim.

-1359-

Dığana kıyma koydum,
Soğanı güzel soydum,
Tometi karıştırıp,
Tıka basa ben doydum

-1360-

Yağmur duasına çıktık,
Sabahtan yatıra aktık,
Zirvedeki ağaçlara,
Allı morlu bezler taktık.

-1361-

Kendime göynekler diktim,
Kuyudan suyu da çektim,
Nazarın değmesin diye,
Çıtlıktan nazarlık taktım

-1362-

Kahve telvesini içti,
Ameli hemencik geçti,
Evde kalmayayım diye,
Sevdiğini çabuk seçti.

-1363-

Kekik suyu içiverdi,
Kalp ağrısı geçiverdi,
Iscaklardan bunalınca,
Bağlara da göçüverdi.

-1364-

Lokumumu biberledim,
Afiyet şekerle yedim,
Üşütmüştüm iyi geldi,
Allah razı olsun dedim.

-1365-

Gece tırnaklar kesilmez,
Aynaya zaten bakılmaz,
Kaçan fırsatın ardından,
Gözyaşları da dökülmez.

-1366-

Sağ gözüm de seyiriyor,
İşler rayına giriyor,
Sol gözümüz seyirince,
Sevilmez o da biliyor.

-1367-

Parmağımı bıçak kesti,
Rüzgârların acı esti,
Yarama da tütün sürdüm,
Vallahi acımı kesti.

-1368-

Elmaları iridir,
Ekinleri diridir,
Yavuklum nerdesin sen?
Kalbim yangın yeridir.

-1369-

Yanakları elma gibi,
Göründü kuyu gibi,
Gözlerin güler oldu,
Doğuştan aşık gibi.

-1370-

Dastarımı bağladım,
Badılcıyı yağladım,
Yavuklum gelmeyince,
Sinirimden ağladım.

-1371-

Herif işine gider,
Köyüne selam eder,
Sıkıştırma Cemile'm,
Vallahi bu aşk biter.

-1372-

Horozum öter oldu,
Derdinden sanki soldu,
Tavuğunu görünce,
Özlenen sanki soldu.

-1373-

Hatça'm tütüne gider,
Sevdiğine göz eder,
Karşılık görmeyince,
Yıllanmış o aşk biter.

-1374-

Bahtiyarım var olsun,
İçi dolu gül olsun,
Yılda bahtiyar açanın,
Muradı hâsıl olsun.

-1375-

Uzanmışsın sırık gibi,
Ekşimisin koruk gibi,
Evden eve gezerken,
Haşlanmışsın tavuk gibi

-1376-

Demir yolu düz gider,
İnce belli kız gider,
Kız yolunu şaşırmış,
İnşallah bize gider.

-1377-

Hey bahtiyar bahtiyar,
Bahtiyarın vakti var,
Bir güzelin çirkine,
Sarılmaya hakkı var.

-1378-

Bizim cami direk ister,
Dayanmaya yürek ister,
Benim karnım toktur amma,
Arkadaşım börek ister.

-1379-

Çomçe gelin ne ister çömçe gelin su
ister,
Ver Allah'ım ver! Yağmur ile sel!
Koç koyun kurban, göbekli harman,
Yaz yağmuru yalancı gâvur kızı dilenci,
Ver Allah'ım ver! Yağmur ile sel,
Koç koyun kurban, göbekli harman!

-1380-

Yağmur, yağmur yağ ister,
Arpa, buğday bal ister,
Verenin evine altın düşsün,
Vermeyenin evine bozyürük yılan
düşsün.

-1381-

Göbekli harman ister,
Yerden bereket,
Göğden rahmet,
Ver Allah'ım ver.

-1382-

Sellice sulluca,
Yağmur ver,
Teyze hayır ver hayır

-1383-

Oturdum kalkmam,
Yapıştım korkmam,
Ben buraya tükenmez ekmeği,
Yemeğe geldim.

-1384-

Gözlerini güneş sandım,
İlk görüşümde inandım,
Yârim sensizlik çok zormuş,
Kış mevsiminde ben yandım.

-1385-

Gelin gibi süzülmüşsün,
Zaman zaman üzölmüşsün,
Uzat ellerini yârim,
Niye böyle büzölmüşsün.

-1386-

Gözlerine esir kaldım,
Gelmeyince haber saldım,
Ben yârimsiz yapamam,
Aşkıyla hayale daldım.

-1387-

Seni ellere yar etmem,
Öpücük almadan gitmem,
Sarıl bana güzel yarım,
Sensiz bu hayata yetmem.

-1388-

Boynunda misafir oldum,
Kirazında huzur buldum,
Sarılısana kız bir defa,
Gölgende gül gibi soldum

-1389-

Belinden kavradım,
Ateşiyle dağlandım,
Bana soğuk olunca,
Ak göğsünde ağladım.

-1390-

Dudaklarını ver bana,
Kurban olayım o cana,
Sarılısana sen kara kız,
Misafir olam kana kana.

-1391-

Kızılhisar yolları ,galdır gülüm golları,
Ayvalar çiçek açmış,mis gibidir
kokuları,
Kızılhisar kuyuları , soğuk olur suları,
Al yanaklı perçemli,çalışkandır kızları.

-1392-

Kızılhisardan geçtin mi ,
Yayla suyundan içtin mi,
Üzümlerin içinden ,
Beyazlarını seçtin mi.

-1393-

Gidilir kılına yaylasına ,
Nohut ekilir söğüt ovasına,
Vurgunum ben vurgunum ,
Kızılhisar'ın havasına

-1394-

Amanın imanın yaz geldi,
Bazara kiraz geldi,
Aldım beş on guruşluk,
Oda yavın az geldi.

-1395-

Yağ yağ yağmur
Tarlada çamur
Teknede hamur
Ver Allah'ım sicim gibi yağmur

-1396-

Bakbiyo bu yana ‘’ deriz,
Dolmayı biz çok severiz,
Allah'ın her cuma günü,
Kayınbabaya gideriz.

Ek-2

KAYNAK KİŞİLER

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Yeri	Eğitim Durumu	Mesleği	Yaşadığı Yer
KK1	Adviye Erdoğan	Bademli	İlkokul Mezunu	Hayvancılık	-
KK2	Mustafa Arslan	Çal	-	Emekli	Kuyucak
KK3	Şadiye Çelik	Babadağ	Ortaokul Mezunu	Ev Hanımı	-
KK4	Yaşar Çoban	Serinhisar	İlkokul Mezunu	-	Merkezefendi
KK5	Mehmet Tancer	Serinhisar	-	Terzi	-
KK6	Gülnaz Yıldırım	Babadağ	İlkokul Mezunu	Terzi	Pınarkent
KK7	Meryem Sezgin	Çal	İlkokul Mezunu	-	Pınarkent
KK8	Çisem Karaduman	Babadağ	Üniversite Mezunu	Ev Hanımı	Merkezefendi
KK9	Fatma İnce	Tavas	Ortaokul Mezunu	İşçi	Pınarkent
KK10	Öznur Güz	Acipayam	-	Emekli	Acipayam
KK11	Ulviye Teyze	Babadağ	İlkokul Mezunu	Emekli	Babadağ
KK12	Ayfeti Koyuncu	Acipayam	Ortaokul Mezunu	-	Çal
KK13	Muhammed Kahraman	Tavas	İlkokul Mezunun	İşçi	Tavas
KK14	Güllü Huz	Çal	Ortaokul Mezunu	Emekli	-
KK15	Mehmet Erdoğan	Dereköy	İlkokul Mezunu	Emekli	Yeşildere

KK16	Hasan Kallimci	Tavas	Lise Mezunu	İşçi	Tavas
KK17	Hüseyin Gürcan	Çal	İlkokul Mezunu	Emekli	Tavas
KK18	Perihan Teyze	Babadağ	Lise Mezunu	Emekli	Çal
KK19	Nazire Kuru	Çameli	İlkokul Mezunu	Ev Hanımı	Çameli
KK20	Cemile Ünay	Karabük	Okur-Yazar Değil	Ev hanımı	Karabük
KK21	Mehmet Ali Atar	Babadağ	Lise Mezunu	İşçi	Babadağ
KK22	Türkan Tuz	Çameli	Ortaokul Mezunu	Ev Hanımı	Çameli
KK23	Hatice Top	Babadağ	İlkokul Mezunu	Emekli	Çal
KK24	Perihan Yalınkaya	Babadağ	Ortaokul Mezunu	-	Babadağ
KK25	Hatice Gökmen	Çal	Lise Mezunu	İşçi	Çal
KK26	Hacı Urfalı	Çardak	İlkokul Mezunu	Emekli	Tavas
KK27	Aşına Şakır	Babadağ	Lise Mezunu	İşçi	-
KK28	Murat Kumral	Pamukkale	-	İşçi	Pınarkent
KK29	Kezban Doğan	Pamukkale	Lise Mezunu	Ev Hanımı	Karabük
KK30	Medine Eker	Çameli	İlkokul Mezunu	Hayvancılık	Çameli
KK31	Hayri Dev	Merkezefendi	-	Ev Hanımı	Tavas
KK32	Dilber Ergün	Tavas	Lise Mezunu	Emekli	-
KK33	Huriye Can	Beyağaç	Ortaokul Mezunu	İşçi	Bademli
KK34	Zeynep Gürbüz	Serinhisar	İlkokul Mezunu	İşçi	Serinhisar

KK35	Şerife Evran	Sarayköy	İlkokul Mezunu	Ev Hanımı	Karabük
KK36	Adem Erkabak	Acıpayam	Okur-Yazar Değil	Emekli	Sarayköy
KK37	Bayram Gencer	Çal	Ortaokul Mezunu	İşçi	Çal
KK38	Hatice Dalkara	Çameli	İlkokul Mezunu	Hayvancılık	-
KK39	Arife Yılmaz	Buldan	Lise Mezunu	Ev Hanımı	Buldan
KK40	Osman Verim	Beyağaç	İlkokul Mezunu	İşçi	Kuyucak
KK41	Hüseyin Yarcı	Serinhisar	Lise Mezunu	İşçi	-
KK42	Necibe Özden	Serinhisar	Ortaokul Mezunu	Emekli	Serinhisar
KK43	Behenat Kılıç	Tavas	Ortaokul Mezunu	İşçi	Sarayköy
KK44	Emine Ayrancı	Merkezefendi	-	Ev Hanımı	Karabük
KK45	Kudbettin Deli	Çameli	İlkokul Mezunu	İşçi	Tavas
KK46	Keziban Çıbıkçı	Kaklık	Okur-Yazar Değil	Hayvancılık	Kaklık
KK47	Rukiye Şeref	Serinhisar	Lise Mezunu	Hayvancılık	Kuyucak
KK48	Ali Karakaya	Babadağ	Ortaokul Mezunu	Emekli	Karabük
KK49	Recep Hüseyin Bağcı	Buldan	Lise Mezunu	İşçi	Buldan
KK50	Mehmet Amca	Sarayköy	İlkokul Mezunu	Çiftçi	Kuyucak
KK51	Sedef Can	Pamukkale	Ortaokul Mezunu	Emekli	Pamukkale
KK52	Ayşe Özdemir	Serinhisar	-	Ev Hanımı	-
KK53	Mehmet Kaplan	Babadağ	Lise Mezunu	Hayvancılık	Çameli

KK54	Edaye Gülfidan	Çal	İlkokul Mezunu	Ev Hanımı	Çal
KK55	Ramazan Güldal	Çardak	İlkokul Mezunu	Çiftçi	Karabük
KK56	Ayşe Tufan	Kaklık	İlkokul Terk	Ev Hanımı	Bademli
KK57	Kamil Yitimoğlu	Kaklık	İlkokul Mezunu	Çiftçi	Kaklık
KK58	Havva Uslu	Acıpayam	Okur-Yazar Değil	Emekli	Pınarkent
KK59	Zeynep Güngör	Çameli	-	Ev Hanımı	Çameli
KK60	Şerife Sevinç	Sarayköy	Ortaokul Mezunu	Hayvancılık	Kaklık
KK61	Sıdika Oktay	Merkezefendi	Lise Terk	Ev Hanımı	Merkezefendi
KK62	Hayri Dev	Serinhisar	Ortaokul Mezunu	Çiftçi	Çal
KK63	Ali Semih Yıldırım	Acıpayam	İlkokul Mezunu	Çiftçi	Kuyucak
KK64	Özkan Akya	Babadağ	Okur-Yazar Değil	Çiftçi	Babadağ
KK65	Mevlüt Çakır	Sarayköy	Lise Mezunu	Emekli	Karabük
KK66	Hatice Kiriş	Tavas	Ortaokul Mezunu	Çiftçi	Tavas
KK67	Mehmet Çakır	Tavas	Lise Mezunu	Emekli	Babadağ
KK68	Hatice Tuncer	Tavas	İlkokul Terk	Emekli	Pınarkent
KK69	Rukiye Oktay	Çal	Okur-Yazar Değil	Hayvancılık	Karabük
KK70	Fatma İlhan	Serinhisar	İlkokul Mezunu	Çiftçi	Çal
KK71	Sevgi Tekin	Çameli	Lise Mezunu	Emekli	Çameli
KK72	Ayşe Öztürk	Babadağ	Ortaokul Mezunu	Ev Hanımı	Karabük
KK73	Fatma Tekin	Buldan	Lise Mezunu	Ev Hanımı	-

KK74	Gülsüm Akakça	Kızılhisar	İlkokul Mezunu	Çiftçi	Sarayköy
KK75	Sevgi Hüsünbeyi	Çardan	Ortaokul Terk	İşçi	Pınarkent
KK76	Hediye Hayta	Çal	Lise Mezunu	Hayvancılık	Çal
KK77	Hilmi Çetin	Pamukkale	Lise Mezunu	İşçi	Karabük
KK78	Rabia Kuran	Babadağ	Ortaokul Mezunu	İşçi	-
KK79	Yadigar Tavas	Acıpayam	Lise Mezunu	Emekli	Acıpayam
KK80	Samet Alibeyoğlu	Merkezefendi	Ortaokul Mezunu	İşçi	Sarayköy
KK81	Fatma Uğur	Çameli	İlkokul Terk	Hayvancılık	Çal
KK82	Oğuz Çamlıca	Serinhisar	Okur-Yazar Değil	İşçi	Pınarkent
KK83	Erkan Tunç	Serinhisar	Lise Mezunu	Emekli	Serinhisar
KK84	Hünkar Demir	Buldan	Ortaokul Terk	Çiftçi	Sarayköy

ÖZ GEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

Adı Soyadı : Merve Yazıcı
Doğum Yeri :Büyükelan Köyü
Doğum Tarihi :26.04.1989
E-posta :Merve_yazici_89@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise :Göhlisar Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı)

Lisans : Giresun Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak., Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans: Pamukkale Üniversitesi,Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Halk Bilimi Programı.

Yabancı Dil ve Düzeyi: İngilizce/53

İŞ DENEYİMİ: Yok